

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 25 Ιουλίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 672

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Στο κάδρο παραμένει ένα νέο lockdown

Συνέντευξη του υπ. Υγείας

Ο νέος υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλας μιλάει στην «Κ» για τις προκλήσεις του νέου κύματος της πανδημίας και λέει πως δεν βγάζει από το κάδρο το σενάριο του Lockdown, ωστόσο, θεωρεί πως με τα μέτρα που έχουν ληφθεί δεν θα φθάσουμε στο σημείο να είναι επιλογή. Ο κ. Χατζηπαντέλας σημειώνει πως βρισκόμαστε σε οριακό σημείο στον τομέα των νοσηλείων στα νοσηλευτήρια του ΟΚΥΠΥ και προειδοποιεί πως η μετάλλαξη «Δέλτα» έχει εισχωρήσει στην κοινότητα, ενώ αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο και τρίτης δόσης εμβολίου. **Σελ. 8**

✓ **Το προφίλ των αντιεμβολιαστών:** Η «Κ» καταγράφει μέσω ανάλυσης το προφίλ που φαίνεται να έχουν οι αρνητές των εμβολίων, αλλά και πώς η συνωμοσιολογία βρήκε πρόσφορο έδαφος στην κυπριακή κοινωνία. **Σελ. 10**

Στο Τόκιο η κυπριακή σημαία

Η Άντρη Ελευθερίου και ο Μίλαν Τράικοβιτς υπερήφανα παρέλασαν στο Ολυμπιακό Στάδιο του Τόκιο με την κυπριακή σημαία, προπορευόμενοι των αθλητών, των προπονητών και του αρχηγού της αποστολής Ανδρέα Θεοφύλακτου. Η Κύπρος λαμβάνει μέρος για 11η φορά σε Ολυμπιάδα, με τους 32ους Ολυμπιακούς Αγώνες να διεξάγονται κάτω από πολύ ιδιότυπες συνθήκες.

Σε επενδυτές δίνει η Τουρκία τα Βαρώσια

Πώς διαμορφώνεται το Κυπριακό

Το πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% του Βαρώσιου αποτελεί την αρχή για τους τουρκικούς σχεδιασμούς. Για το άνοιγμα ενδιαφέρονται Τούρκοι εργολάβοι και ρωσικά οικονομικά συμφέροντα που θέλουν να μετατρέψουν την πόλη σε ένα νέο Λας Βέγκας. Οι νέες εξαγγελίες πάντως απειλούν να αλλάξουν το πλαίσιο λύσης του Κυπριακού. Η Λευκωσία θα έχει να αντιμετωπίσει την ορο-

λογία της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας που διευρύνεται, αλλά και την καχυποψία μέρους της διεθνούς κοινότητας που δεν έχει πειστεί για την ετοιμότητα επιστροφής στο τραπέζι των συνομιλιών. **Σελ. 4, 6**

✓ **Νίκος Μούδουρος:** Ο «βορράς», ο «Νότος» και οι «παρίες» του. **Σελ. 7**

Σε μετέωρο βήμα η διεθνής κοινότητα

Το παρασκήνιο στις Βρυξέλλες και στα Ηνωμένα Έθνη

«Νομική και πολιτική αξιολόγηση» των τουρκικών εξαγγελιών για το Βαρώσι ζήτησε το Βερολίνο, φρενάροντας αρχικά τη σύγκληση με «φυσική παρουσία» του Συμβουλίου

Εξωτερικών Υποθέσεων. Η ουσία για τη Λευκωσία δεν είναι απλώς να συγκληθεί το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, αλλά να υπάρξει ουσιαστική παρέμβαση. **Σελ. 5, 7**

REMEDOL FC
Παρακαταμόλη

Άμεση Αναλγητική & Αντιπυρετική Δράση Ανακουφίζει από τον Πόνο & τον Πυρετό!

- Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας
- Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
- Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ: +357 25553000, Φαξ: +357 25390192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy LF/0149/02.02.21

ΨΥΧΟΓΡΑΦΗΜΑ

Νιώθω ότι έκανα το καθήκον μου

«Στόχος μου ήταν η εφαρμογή του Γε-ΣΥ, το παλέψαμε, το εφαρμόσαμε, πήρε τον δρόμο του [...]. Σε ό,τι αφορά την πανδημία είχα πει ότι όταν προχωρήσει ο εμβολιασμός θα αποχωρούσα» λέει ο τέως υπ. Υγείας Κ. Ιωάννου στην «Κ». **Σελ. 16**

ΚΥΒΕΡΝΟΕΠΙΘΕΣΕΙΣ

Το τρίτο μάτι είναι παντού

Πλέον οι κυβερνοεπιθέσεις είναι μια κανονικότητα και οι υπηρεσίες ασφάλειας του κυβερνοχώρου θα πρέπει να βρίσκουν συνεχώς τρόπους αντιμετώπισής τους. Το σκάνδαλο με την Pegasus σύμφωνα συναγερμό διεθνώς. **Σελ. 23**

Ισορροπίες... σε ΟΗΕ και Αν. Μεσόγειο

Ικανοποίηση στην Αθήνα για τις τελευταίες εξελίξεις - Ποιες οι κινήσεις της

Η επαναφορά του Κυπριακού στο προσκήνιο και η διεθνής κατακραυγή που προκάλεσαν οι ανακοινώσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για τα Βαρώσια, υπενθύμισαν σε αρκετούς στην Αθήνα ότι η επιχείρηση γοητείας του Τούρκου προέδρου αποτελεί μια εξέλιξη συνδεδεμένη απολύτως με τις

προσδοκίες της Αγκυρας έναντι της Δύσης και, κυρίως, των ΗΠΑ. Σε διπλωματικό επίπεδο, στην Αθήνα υπάρχει ικανοποίηση για τις τελευταίες εξελίξεις, τουλάχιστον ως προς τον τρόπο που αντιμετώρισαν οι πιο σημαντικοί διεθνείς παράγοντες, πέρα από τα μόνιμα μέλη του Σ.Α. **Σελ. 19**

Εξαγορά με πολλαπλές αναγνώσεις

Οι παράμετροι της απόκτησης από τη Eurobank του 12,6% της Ελληνικής Τράπεζας

Πολλών ερμηνειών τυγχάνει η εξαγορά από τη Eurobank του 12,6% της Ελληνικής Τράπεζας. Ανώτατες πηγές της Eurobank δηλώνουν στην «Κ» πως η επένδυση αυτή δίνει ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή αγορά, στην οικο-

νομία και στο τραπεζικό σύστημα. Το σίγουρο είναι πως είναι μία πράξη που μόνο θετικά μπορεί να αποτιμηθεί. Το «παράθυρο» της αγοράς των μετοχών του 12,6% άνοιξε το αμερικανικό ταμείο Third Point Recovery Fund μετά την

απόφασή του να αποσπενδυθεί από την Ελληνική Τράπεζα. Σημαντική παράμετρος, να διαφανεί με ποιο μεγαλομέτοχο θα συμπορευτεί η Eurobank στο Διοικητικό Συμβούλιο, ή μέσω ποιου προσώπου. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οχι άλλος διχασμός

Οι εξαγγελίες Ερντογάν, διά στόματος Τατάρ, για πιλοτικό άνοιγμα μέρους της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου έκαναν τον Ιούλιο του 2021 ακόμη πιο δύσκολο. Απότοκο της ιταμής συμπεριφοράς του Τούρκου προέδρου και των εξαγγελιών για «πρόσκληση» των ιδιοκτητών να διεκδικήσουν τις περιουσίες τους στη Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας είναι το φοβερό δίλημμα των Αμμοχωστιανών, ποιος διεκδικεί και ποιος όχι, με τον διχασμό να караδοκει. Και σαν να μην έφταναν όλα τα παραπάνω, η κοινωνία ταλανίζεται από την πανδημία και διαιρείται. Αυτό τον διχασμό πρέπει πρώτα και κύρια να τον αποτρέψει η Πολιτεία. Όχι να τον ενισχύει.

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΚΘΕΣΗ

Μουσείο Χαμπή στα Πλατανίσκια

Οι χαράκτες Χαμπής Τσαγγάρης και ο Στέλιος Στυλιανού μιλάνε στην «Κ» για την ομαδική έκθεση «Δεν Ξεκινώ» με 35 έργα από 14 χαράκτες στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια. Η έκθεση έχει θέμα της τα τραγικά γεγονότα του 1974 στην Κύπρο και τα έργα προέρχονται από τη συλλογή του Μουσείου. **Ζωή, σελ. 1**

ΑΠΩΛΕΙΑ

Συνεργάτες και φίλοι θυμούνται τον Τόλη Βοσκόπουλο

Οι ιστορίες που λέγονται για τους ανθρώπους, άσημους ή διάσημους, είναι το στοιχείο που τους καθιστά αξέχαστους. Στην περίπτωση του Τόλη Βοσκόπουλου, του μοναδικού μεγάλου star του ελαφρολαϊκού τραγουδιού, το πράγμα δεν διαφέρει πολύ. **Ζωή, σελ. 4**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κάτω από την Ακρόπολη

«Μετά τους ρόλους του ελαφρο-λαϊκού ρεπερτορίου -σοσιαλιτέ, υπουργός Πρετ α Πορτέ, ινφλουένσερ ΚΑΙ ινσταγκράμερ- ήρθε η ώρα να δοκιμαστεί η Έμιλυ στα δύσκολα. Ως μάνα, που στέλνει τον γιο της στο μέτωπο, ήταν συναρπαστική» σάρκασε η Ευγενία η Καλαμαρού, καταφέρνοντας να κεντρίσει το ενδιαφέρον του καρέ. «Τι έκανε πάλι η τέως υπουργός της καρδιάς μας;» ενδιαφέρθηκε να μάθει η Κουλλίτσα Κυριακού. «Έγραψε στο twitter επί λέξει: «Γιε μου, σήμερα που κατατάσσεσαι, εάλω το Βαρώνι. Γιε μου το χρέος μας είναι τεράστιο. Με την ευχή μου γιε μου, φέρτε μας την Λευτεριά». Άλαλα τα χείλη των χαρτοπαικτριών!

Κι ύστερα γέλασαν, καθώς οι κυρίες αναγνώρισαν βεβαίως το γελοίον του πράγματος. Μονάχα η Ιουλία παρέμεινε κατηφής. «Θα μας πεις επιτέλους τι έγινε στην Αθήνα;» τη ρώτησε η Κουλλίτσα. «Στην Αθήνα συνάντησα έπειτα από 35 καλοκαίρια έναν αναπάντεχο έρωτα» απάντησε η χήρα, αλλά ήταν σαν να έτρεχε το μυαλό της αλλού. Όταν πλέον έφερε η Ρωσίδα τα Gin and Tonic άρχισε να ζετυλίζει το νήμα της αφήγησης...

Όλα ξεκίνησαν την περασμένη εβδομάδα, όταν είδε στο Facebook την ανάρτηση ενός πίνακα που την τάραξε. Την γνώριζε εκείνη τη λευκοντυμένη γυναίκα η Ιουλία. Όπως γνώριζε και το ειδυλλιακό τοπίο, τα βραχάκια της Ύδρας και το πλιοβασίλεμα του μακρινού 1986. Έστειλε μήνυμα στον ζωγράφο κι εκείνος ευθύς ανταποκρίθηκε. «Αν θέξετε, ελάτε στο ατελιέ μου, κάτω από την Ακρόπολη» της απάντησε. Ήθελε. Γι’ αυτό και την επόμενη ημέρα, χωρίς να το πολυσκεφτεί, βρέθηκε στην πρωινή πτήση με προορισμό την Αθήνα.

«Άλλαξε ο Σεμπάστιαν» σκέφτηκε.

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον έφυγε από το νησί, αφήνοντας πίσω της συντρίμια, αρρωστημένους και αγρίμια. Η αιτία, ένας «αναπάντεχος έρωτας» στη σκιά της Ακρόπολης.

Βάθυναν οι ρυτίδες στο πρόσωπό του, τα γαλάζια του μάτια όμως διατηρούσαν το παλιό τους φως. Τότε είχε μακριά μαλλιά, ολόιδιος ο Άγιος Σεβαστιανός, με λιπόσαρκο κορμί που σκαρφάλωνε σαν ζαρκάδι τα δρομάκια της Ύδρας. Η Ιουλία περιφερόταν μόνη, αυτοεξόριστη στο νησί έπειτα από την πρώτη μεγάλη προδοσία του Ουίλσον. Παραδόθηκε στον εφήμερο έρωτα του Σεμπάστιαν και εκείνος τη ζωγράφιζε επί ώρες, σαν να ήθελε να αιχμαλωτίσει τη στιγμή.

«Σας ενδιαφέρει λοιπόν ο πίνακας;» ρώτησε ο ζωγράφος, κοιτών-

τας την ηλικιωμένη γυναίκα με περιέργεια. Η Ιουλία πήρε τον πίνακα στα χέρια της και διάβασε αυτό που αναγραφόταν στην πίσω πλευρά: «Ένας αναπάντεχος έρωτας» ψιθύρισε. «Εράσαμε, Σεβαστιανέ....».

Το Σαββατοκύριακο κύλησε σαν ορμητικό ποτάμι που παρέσυρε συναισθήματα, αναμνήσεις, καλοκαίρια και χειμώνες, χρόνια ολόκληρα... Από το μικρό μπαλκόνι του Σεβαστιανού έβλεπαν μονάχα μια φέτα από τον βράχο της Ακρόπολης αλλά ήταν υπεραρκέτο, καθώς οι δύο παλιοί εραστές συμφώνησαν πως «στον κόσμο που ’ρθαμε χορ-

τάσαμε γκρεμό». Μαζί περπάτησαν την πόλη και η Ιουλία μετά από καιρό ακούμπησε σε ένα ανδρικό ώμο. Μαζί έφαγαν σε μια ταράτσα με πιάτο την παλιά Αθήνα και μαζί βρέθηκαν στην υπαίθρια συναυλία της τζαζ μπάντας όπου χόρεψαν, αναπολώντας τα χρόνια της νεότητάς τους. Μαζί αποχαίρετισαν και τον Τόλη τον άρχοντα, όταν εκείνος σιγοτραγουδησε στο αφτί της... «Ανεπανάληπτος, ανεπανάληπτος θα είμαι εγώ για σένα».

Οι κυρίες του καρέ, η Ρωσίδα, ακόμη και η Ελλού, την άκουγαν με κοιμένη την ανάσα. «Και γιατί επέστρε-

ψες;» ψέλλισε η Κουλλίτσα Κυριακού. «Γιατί η ζωή μου είναι εδώ, ανάμεσα στα συντρίμια, τους αρρωστημένους και τα αγρίμια» απάντησε η Ιουλία και ζήτησε από τη Σβετλάνα Αλεξάντροβα να σερβίρει τον δεύτερο γύρο Gin and Tonic.

Η ανασκόπηση της επικαιρότητας επικεντρώθηκε όπως ήταν φυσικό στη διαμαρτυρία των αντιεμβολιαστών. Καμιά τους δεν ήθελε να μιλήσει για το Βαρώνι καθώς οι εξαγγελίες του Ερντογάν τους πλάκωναν την ψυχή. Αλλά για τους τραμπούκους που κτύπησαν το Sigma είχαν να πουν πολλά. «Η Ελένη Θεοχά-

ρους είδε δάκτυλο της ΜΙΤ» ενημέρωσε το καρέ η πάλαι ποτέ ψηφοφόρος της Αλληλεγγύης Φώφη Κούταλου και οι υπόλοιπες γέλασαν συγκαταβατικά. «Η είδηση θα ήταν να μην έβλεπε» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού και το θέμα θεωρήθηκε λήξαν. «Άλλα ήταν τα ρεζιλίκια εκείνης της μέρας» συμπλήρωσε κι έδειξε στην Ιουλία το βίντεο που έγινε talk of the town ενόσω εκείνη σαλιάριζε στην Αθήνα με τον παλιό της εραστή.

«Είναι η τελευταία σου ευκαιρία να δείξεις στον κόσμο ότι υπάρχεις», λέει στο βίντεο ο καναλάρχης Κωστής Χατζηκωστής στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. «Με διατακτικό ύφος, απευθύνεται στον πρώτο πολίτη της Δημοκρατίας σαν να είναι ο μισταρκός του» είπε η Κουλλίτσα, ενώ η Ιουλία αδυνατούσε να πιστέψει αυτό που έβλεπαν τα μάτια της και άκουγαν τ’ αφτιά της. «Είναι ό,τι πιο ντροπιαστικό λέχθηκε ποτέ σε πρόεδρο Δημοκρατίας. Αν ζούσαμε σε κανονική χώρα, αυτό θα ήτανε πρώτη είδηση» είπε δύσθυμα η χήρα και οι κυρίες ομόφωνα αποφάσισαν πως ήταν η κατάλληλη στιγμή για το τρίτο Gin and Tonic.

Αργά το απόγευμα και ελαφρά ζαλισμένες από το ποτό, ήταν έτοιμες για το σεμινό τελετουργικό. Το πορτρέτο βγήκε από το ξύλινο κουτί και η Ρωσίδα τοποθέτησε τη νέα γυναίκα με το λευκό φουστάνι στην τραπέζα. Σαν να φωτίστηκε ξαφνικά το δωμάτιο, ενώ γύρω τους έπνεε το δροσερό αεράκι της Ύδρας και σκαρφάλωναν οι ανθισμένες βουκαμβίλιες στους γέρικους τοίχους. «Ερωτά μου, αγάθι, στέμμα και βέλη μου Σεβαστιανέ» τραγούδησε η Ιουλία, ενώ έβγαιναν στο μπαλκόνι για ν’ απολαύσει τη δροσιά της νυχτερινής Λευκωσίας.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 25.7.1931

ότι μόνον τα εξ εξ αυτών έγραψεν εξ ολοκλήρου μόνος του. Τα άλλα ποικίλλουν από της επεξεργασίας ιδεών των βοηθών του μέχρι της καθαράς οικειοποιήσεως των ξένων έργων.

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ: Η διοίκσις του [Γ΄] Σώματος Στρατού αντιληφθείσα ότι εκ κακής συνηθείας δεν εγίνετο επαρκής διδασκαλία εις τους οπλίτας επί των υποχρεώσεων των έναντι του πολιτεύματος της χώρας, εις το οποίον έχουν ορκισθή, διέταξε διδασκαλίαν επί τούτου επί τω σκοπώ της διανοητικής των αναπτύξεως εν σχέσει προς τα καθήκοντα αυτών ως πολιτών. Διέταξεν επίσης και διδασκαλίαν επί της διαφοράς και των πλεονεκτημάτων εν γενικαίς γραμμαίς του δημοκρατικού πολιτεύματος εν σχέσει προς το της κληρονομικής βασιλείας. Παρετηρήθη όμως ότι η διαταγή δεν εξετελέσθη εις την φρουράν Σερρών. Υπεύθυνοι εθεωρήθησαν ο διοικητής του Συντάγματος, ο υπασπιστής και εις άλλος αξιωματικός. Δι’ αυτό το Σώμα Στρατού επρότεινε την παραπομπήν των αξιωματικών τούτων εις ανακριτικών συμβούλιον και το υπουργείον εδέχθη την πρότασιν.

ΨΙΘΥΡΟΙ: Ψίθυροι ακούονται περί επαναφοράς του φόρου της Ούλεν. Υπάρχουν επ’ αυτού κυβερνητικά δηλώσεις ότι μετά την αποπεράτωσιν των έργων ουδείς λόγος συντρέχει να πληρώνεται ο φόρος. Και ούτω έπαυσε και να εισπράττεται, καταργηθείς. Αλλ’ οι ψίθυροι επιμένουν. Να τους πιστεύσωμεν; Δυστυχώς προκειμένου περί φορολογικής επιβαρύνσεως και οι μάλλον απίθανοι ψίθυροι πρέπει να γίνωνται πιστευτοί. Ζώμεν εις την Ελλάδα του κ. Μαρή εν έτει 1931.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ: Ιδού τι καταγγέλλει Γάλλος συγγραφέυς εις φιλολογικόν περιοδικόν, εξήκοντα όλα έτη μετά τον θάνατον του Αλεξάνδρου Δουμά. «Έχει αποδειχθ ή πλέον ότι ο μεγαλειτερος λογοκλόπος εξ όσων εγγνώρισεν η λογοτεχνία μέχρι τούδε υπήρξεν ο Αλέξανδρος Δουμάς πατήρ. Ο φοβερός αυτός συγγραφέυς έχει θέσει την υπογραφήν του εις χίλια μυθιστορήματα ενώ είνε γεγονός

Σαφάρι ή σαφάρι...;

Η 20ή Ιουλίου είναι ημέρα που από πολιτική ευγένεια η κυπριακή πολιτική ηγεσία θα πρέπει να βρίσκεται εντός, όχι απαραίτητως για να καταθέτει αβέρτα κουβέρτα που λένε σφεφάνια και να κάνει αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά για να δείχνει ότι στις δύσκολες ώρες είμαστε εδώ, έστω και για τα μάτια του κόσμου, αυτό που λένε για τη γυναίκα του Καίσαρα... Πόσω μάλλον όταν τη συγκεκριμένη 20ή Ιουλίου θα έκανε ο Τούρκος πρόεδρος συγκεκριμένες εξαγγελίες. Κύριε Αβέρωφ, θεμιτό και ανθρώπινο να χρειάζεστε ξεκούραση και αποφόρτιση, αλλά μερικές μέρες αργότερα θα ήταν πιο όμορφο, δεν νομίζετε; Εκτός κι αν είχατε βγει σε διπλωματικό σαφάρι για να εμποδίσετε... τα τετελεσμένα. Αν είναι έτσι, τότε ζητώ συγγνώμη.

Η βλακεία είναι ανίκητη

Τραγικό όσα έγιναν την περασμένη Κυριακή έξω από το Προεδρικό και στο Συγκρότημα του ΔΙΑ. Για πολούς και διάφορους λόγους. Τραγικά, διότι δεν μπορεί ένας όχλος να αποφασίζει ποιος θα ζήσει και ποιος όχι, και όλα αυτά με το σταυρό στο χέρι και μετά να κοιτάει χάσκοντας τον πεσμένο στο πεζοδρόμιο αστυνομικό και να αναφωνεί «Χριστέ μου». Φυσικά, όλοι έχουν δικαίωμα διαμαρτυρίας. Κάθε άποψη ας ακούγεται, ακόμα και αυτή των αντιεμβολιαστών, αλλά αυτό είναι άλλο από το να γίνεται το αίμα μαλάι, και να τίθενται σε κίνδυνο οι ζωές ανθρώπων. Φτάνει με τους κάθε λογής «επιστήμονες». Θεμιτό να είστε αντεμβολιαστές, να πι-

Οι Αμμοκωστιανοί μεταξύ του διλήμματος αν θα πρέπει να διεκδικήσουν ή όχι τις περιουσίες τους, η κυβέρνηση και οι πολιτικοί μας αναζητούν συνίδες σωτηρίας, Γάλλοι και «Σαρλ ντε Γκολ», Γερμανοί και Βρετανοί στα πέριξ, Σάικς-Πικό του 2021!

στεύετε στα τσιπάκια, ότι κινδυνεύουν τα ιερά και όσια της φυλής σας, αλλά κάπου σώνει! Μην εμβολιστείτε, κάνετε ολονύκτιες παρακλήσεις. Μήπως, όμως είμαστε τίποτε καλβινιστές εμείς οι άλλοι και γνωρίζουμε ότι είμαστε ήδη καταδικασμένοι, άρα προς τι η προσπάθειά σας; Σκεφτείτε το.

Το παν είναι η εκπαίδευση! Και μιας και πιάσαμε τα έκτροπα της περασμένης εβδομάδας θα

πρέπει εκεί στο Αρχηγείο να δουν επειγόντως πώς θα γίνει να μάθουν να διαχειρίζονται διαδηλώσεις, πορείες, και κρίσιμες καταστάσεις. Την Κυριακή το βράδυ στο Προεδρικό η ζωή ενός μέλους της κινδύνευσε πολύ σοβαρά. Οι συνάδελφοί του αβοηήτοι και ανήμποροι να τον βοηθήσουν ξέσπασαν σε λυγμούς, κάποιοι πιο ψυχραιμοί έκανε ό,τι μπορούσε, ο επί τόπου επικεφαλής πάσχιζε να συνεννοηθεί με κάποιον στο Αρχηγείο. Στιγ-

μές που παρακολουθώντας τες σκέφτεσαι ότι στέλνουν στη μάχη αστυνομικούς, χωρίς να τους έχουν πρώτα εκπαιδέψει, χωρίς να έχουν απαραίτητες γνώσεις πρώτων βοηθειών, χωρίς πλήρως εξοπλισμένα κυτία πρώτων βοηθειών, φιάλες οξυγόνου.. Ευθύνη της ηγεσίας της Αστυνομίας είναι να εκπαιδεύσει τα μέλη της, αναλόγως της Υπηρεσίας στην οποία υπηρετούν. Γιατί, καλές είναι οι σειρήνες και τα μαρσαρίσματα, όταν πρέπει να καθάρσει ο δρόμος για να περάσουν οι επίσημοι, αλλά οκ. Να μη φαινόσαστε ικανοί, να είστε κίολας,ιδίους όμμασι όσα σας περιγράφω, καμία υπερβολή.

Στάχτη και μπουρπερν!

Κάηκανε τα τεκμήρια σοβάρων υποθέσεων στα Δικαστήρια Λεμεσού, άνθρωποι της νύχτας, ή επί το δημοσιογραφικότερο, νυκτοβάτες, κατάφεραν και ανέβηκαν σε σκάλα, και τα έκαναν όλα μπουρλότο. Στα Δικαστήρια όλα αυτά που έχουν κάμερες και ασφάλεια. Τώρα τι γίνεται με τις υποθέσεις; Δεν ξέρω, έχει ο Θεός, έχει η Θέμιδα, κάτι θα γίνει. Αλήθεια, με τα τεκμήρια που κήκnan στη Λευκωσία τι έγινε; Τα δικαστήρια ενισχύθηκαν από τότε; Να περιμένουμε αντίστοιχες δράσεις στα υπόλοιπα Δικαστήρια; Θα πρέπει να το δει η κα Δράκου και αυτό, μαζί με όλα τα άλλα. Ευχαριστώ! Και μιας και την ανέφερα, κα Δράκου, σας παρακαλώ, το Κρατικό Αρχείο μη το λησμονήσετε, μέχρι και η κα Γιολίτη ενδιαφέρθηκε. Δείτε πώς προχωράει η μεταστοιγασή του.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η Toyota προτρέπει τους ανθρώπους να ξεπεράσουν τα εμπόδια και να πραγματοποιήσουν το δικό τους ακατόρθωτο. Ως Παγκόσμιος Εταίρος Κινητικότητας των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων, βοηθάμε τους αθλητές να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους που μπορεί να μοιάζουν ακατόρθωτα, αλλά μπορούν να γίνουν κατορθωτά με πείσμα, πάθος, επιμονή και ελευθερία κίνησης.

Μόνο όταν κινούμαστε ελεύθερα μπορούμε να καταφέρουμε το αδύνατο.

START YOUR IMPOSSIBLE

MILAN TRAJKOVIC
Επίσημος πρεσβευτής της Toyota Κύπρου.

TOYOTA

Worldwide
Olympic Partner

Worldwide
Paralympic Partner

ΔΙΚΡΑΝ ΟΥΖΟΥΝΙΑΝ & ΣΙΑ ΛΤΔ
www.toyota.com.cy

Σχέδιο για εκτουρκισμό του Βαρωσιού

Η «Κ» αποκαλύπτει το επόμενο στάδιο του τουρκικού πλάνου για την περίκλειστη

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στη σκιά της επίσκεψης του προέδρου της Τουρκίας στα Κατεχόμενα με αφορμή την επέτειο της εισβολής και την ανακοίνωση της νέας φάσης του σχεδίου για το άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, πληροφορίες της «Κ» δείχνουν ότι ο βασικός στόχος της τουρκικής πλευράς στο Βαρώσι είναι ο «εκτουρκισμός». Με άλλα λόγια, Τουρκία και τουρκοκυπριακή ηγεσία στοχεύουν στην εξαγορά όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού ελληνοκυπριακών περιουσιών. «Ο βασικός στόχος είναι η εξαγορά του Βαρωσιού και η επιστροφή ενός συμβολικού αριθμού Ε/κ στην περιοχή έτσι ώστε η τουρκική πλευρά να φανεί ότι εναρμονίστηκε με τις επιταγές του Συμβουλίου Ασφαλείας και του διεθνούς δικαίου», επεσήμανε την προηγούμενη εβδομάδα τουρκική πηγή. Στο πλαίσιο του σκεπτικού της πηγής εντάσσεται η στρατηγική που επιστρατεύει η τουρκική πλευρά για το Βαρώσι μετά το «άνοιγμα» του 3,5% της κλειστής πόλης. Με την τροποποίηση του καθεστώτος του 3,5% του Βαρωσιού από «στρατιωτική» σε αστική ζώνη, στην προώθηση του τουρκικού σχεδίου για την κλειστή πόλη, πρωταγωνιστικό ρόλο αναλαμβάνει η «Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας». Όλες οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι ο βασικός ρόλος της «Επιτροπής» στο όλο εγχείρημα έρχεται να περιπλέξει τις ήδη τεταμένες σχέσεις των δύο κοινοτήτων.

Η εμπλοκή της «Επιτροπής»

«Το μεγαλύτερο λάθος της ε/κ πλευράς στην παρούσα φάση θα ήταν η εστίαση σε λεπτομέρειες και δευτερεύουσας σημασίας εξελίξεις στο Βαρώσι. Λίγες ώρες μετά την επιστροφή του προέδρου Ερντογάν στην Τουρκία, αυτό που έχει σημασία δεν είναι η αφαίρεση των συρματοπλεγμάτων από την περιοχή του Άγιου Νικόλα, ούτε η

ανάμετρηση στο διεθνές σκηνικό της ε/κ πλευράς με την Τουρκία, η οποία δεν πρόκειται να φέρει άμεσα απτά αποτελέσματα», σημειώνει η πηγή της «Κ», η οποία προσθέτει: «Μέγιστης σημασίας είναι δυο εξελίξεις: η ενεργοποίηση της επιτροπής στο Βαρώσι και η τελευταία σχετική δήλωση του προέδρου για το όλο ζήτημα». Η άρση λοιπόν του «στρατιωτικού» καθεστώτος του Βαρωσιού ξεκίνησε με απώτερο στόχο την άμεση εμπλοκή της «Επιτροπής» στο τουρκικό σχέδιο για την κλειστή πόλη, που δρομολογείται παράλληλα με την παρασκηνιακή αναδιοργάνωση και εκ νέου καθορισμό του ρόλου της στο όλο εγχείρημα. Η τ/κ πλευρά από τη μία ενισχύει τη σύνθεση της «επιτροπής» με την συμβολή νέων, εμπειρων εμπειρογνομώνων και νομικών και από την άλλη, με σωπαπλό τρόπο, παρασκηνικά επαναπροσδιορίζει τον βασικό ρόλο της. Για την Τουρκία η επιτροπή μετατρέ-

Ο Τ/κ πολιτικός Ασίμ Ακάνσοϊ σημειώνει πως η κλειστή πόλη των Βαρωσιών μετατρέπεται σε ένα νέο «διπλωματικό εργαλείο», με το οποίο η Τουρκία πιέζει την ε/κ πλευρά.

πεται σε ένα είδος «μεσάζοντα», που με έμμεσο τρόπο θα «κλειδώσει» μελλοντικά τις συμφωνίες των Ε/κ ιδιοκτητών με τους Τούρκους επιχειρηματίες που σπεύδουν να αγοράσουν ε/κ περιουσίες στο Βαρώσι. Οι τελευταίες πληροφορίες της «Κ» δείχνουν ότι με το ενδεχόμενο μαζικών συμφωνιών Ε/κ ιδιοκτητών και Τούρκων επιχειρηματιών σχετίζεται η τελευταία δήλωση του προέδρου της Τουρκίας, η οποία πραγματοποιήθηκε μετά την επί-

Η Επιτροπή μετατρέπεται σε ένα είδος «μεσάζοντα» που με έμμεσο τρόπο θα «κλειδώσει» μελλοντικά τις συμφωνίες των Ε/κ ιδιοκτητών με τους Τούρκους επιχειρηματίες που συμβάλλουν στο σχέδιο εκτουρκισμού του Βαρωσιού.

Η Αμμόχωστος μοχλός άσκησης πίεσης

Για τα προαναφερόμενα ο πρώην «Υπουργός Εξωτερικών» και υψιλόβαθμο στέλεχος του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), Ασίμ Ακάνσοϊ προβάλλει μια ενδιαφέρουσα άποψη. Ο Τ/κ πολιτικός, το κόμμα του οποίου την προηγούμενη εβδομάδα μπόϊκόταρε την ομιλία του κ. Ερντογάν στη «Βουλή», επισημαίνει ότι στην νέα περίοδο το Βαρώσι μετατρέπεται σε έναν μοχλό άσκησης πίεσης του κ. Ερντογάν στο Κυπριακό. Με άλλα λόγια, μαζί με τον κίνδυνο του εκτουρκισμού του Βαρωσιού, την αλλοίωση του χαρακτήρα του, την παράκαμψη της τ/κ πλευράς στο όλο εγχείρημα, η κλειστή πόλη μετατρέπεται σε ένα νέο «διπλωματικό εργαλείο», με το οποίο η Τουρκία πιέζει τους Ε/κ για την αποδοχή της σκέσης των δυο κρατών. «Για το Βαρώσι ο ΟΗΕ μας εισπνέγεται την επιστροφή των περιουσιών στους Ε/κ ιδιοκτήτες και της πόλης στη διοίκηση του ΟΗΕ. Τι πράττουν οι εισηγητές του τουρκικού σχεδίου; Ανοίγουν τον δρόμο για τον “εκτουρκισμό” των Ε/κ περιουσιών. Επίσης, δεν μεταβιβάζουν τη διοίκηση του Βαρωσιού στον ΟΗΕ. Για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου, μέχρι αυτήν τη στιγμή δεν έχουν πειράξει τις ε/κ περιουσίες. Αυτό θα το πράξουν μέσω της Επιτροπής Ακίνητης Περιουσίας», επισημαίνει ο κ. Ακάνσοϊ, ο οποίος προσθέτει τα εξής: «Μέχρι στιγμής απλώς συντηρούν τους δρόμους, ένα τέμενος στην περιοχή. Όλα αυτά συμβαίνουν την ώρα που η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ως προς τη λειτουργία της. Ως γνωστόν, αυτήν την στιγμή δεν εξυπηρετεί Ε/κ ιδιοκτήτες σε άλλες περιοχές της Κύπρου. Στην πραγματικότητα το μήνυμα του κ. Ερντογάν για το Βαρώσι είναι το εξής: Όσο δεν κάθεστε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων να συζητήσετε τη φόρμουλα λύσης που προτείνω εγώ, τη λύση των δυο κρατών, εγώ θα εξακολουθήσω να σας πιέζω με το Βαρώσι, προκαλώντας σύγχυση στην κοινότητα σας».

σκεψη στα Κατεχόμενα. «Εύχομαι τα αδέρφια μας στη Βόρεια Κύπρο να αποταθούν για αυτά τα μέρη (για ακίνητα του Βαρωσιού) και να τα αγοράσουν», δήλωσε στον τουρκικό Τύπο την προηγούμενη εβδομάδα ο κ. Ερντογάν, ο οποίος πρόσθεσε: «Μπορεί ακόμη να υπάρχουν ενδιαφερόμενοι από την Τουρκία, οι οποίοι μελλοντικά θα κατέχουν ιδιοκτησία στην περιοχή. Δεν υπάρχει εμπόδιο για κάτι τέτοιο». Οι πηγές της «Κ» εντοπίζουν την «ου-

σία» των επόμενων κινήσεων της Τουρκίας στο ζήτημα του Βαρωσιού, στην παραπάνω δήλωση του κ. Ερντογάν και σημειώνουν: «Ο κ. Ερντογάν ζητάει τη συμβολή των Τ/κ και Τούρκων επιχειρηματιών για το Βαρώσι για τον απλό λόγο ότι την παρούσα στιγμή η Επιτροπή δεν διαθέτει τα κατάλληλα οικονομικά κονδύλια για την αποζημίωση των Ε/κ. Εφόσον ο βασικός στόχος είναι ο εκτουρκισμός της περιοχής, εκπέμποντας την εικόνα ότι σε κά-

ποιο βαθμό η τουρκική πλευρά εναρμονίζεται με το διεθνές δίκαιο, για το Βαρώσι η Τουρκία χρειάζεται χρήματα. Και εν μέσω οικονομικής ύφεσης και πανδημίας η εξασφάλιση των αναγκών κονδυλίων είναι ένα δύσκολο εγχείρημα».

Στους νέους σχεδιασμούς, λοιπόν, της Άγκυρας, η «Επιτροπή» αναλαμβάνει ρόλο-κλειδί. «Οι Ε/κ θα προσφύγουν στην επιτροπή για επιστροφή, ανταλλαγή ή αποζημίωση. Σχετικές προσφυγές έχουν ήδη δρομολογηθεί παρασκηνιακά. Η τουρκική πλευρά υπολογίζει ότι ένα μικρό κομμάτι των προσφυγών θα αφορά την επιστροφή. Το δε, μεγαλύτερο μέρος θα αφορά τον εκτουρκισμό. Η Επιτροπή λοιπόν, καλείται να παράσχει την καταλληλότερη φόρμουλα, για να φέρει με έναν τρόπο “κοντά” τον Ε/κ που επιθυμεί να πωλήσει την περιουσία του με τον Τούρκο επιχειρηματία που ενδιαφέρεται να αποκτήσει ακίνητη περιουσία στο Βαρώσι που θα ανοίξει υπό τ/κ διοίκηση».

Το τουρκικό κεφάλαιο

Για το όλο εγχείρημα, οι πληροφορίες της «Κ» προχωρούν ένα βήμα πιο πέρα και δείχνουν ότι οι παρασκηνιακές επαφές και η συνεννόηση της τουρκικής κυβέρνησης με επιχειρηματίες που διατηρούν στενές σχέσεις με την κυβέρνηση Ερντογάν βρίσκονται πλέον σε προχωρημένο στάδιο. Όλα δείχνουν ότι η τουρκική πλευρά έχει ήδη στη διάθεση της μια λίστα Τούρκων επιχειρηματιών που διαθέτουν τα κατάλληλα οικονομικά κονδύλια και εκδηλώνουν ενδιαφέρον για το Βαρώσι.

Η παραπάνω πληροφορία έρχε-

ται σε μια περίοδο, που Τούρκοι επιχειρηματίες που απέκτησαν οικονομική και πολιτική ισχύ τα χρόνια της διακυβέρνησης του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ), αναπτύσσουν σημαντική δραστηριότητα σε χώρες όπου το τελευταίο διάστημα έχουν στραμμένη την προσοχή τους η τουρκική διπλωματία και οι τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις. Η αξιοσημείωτη δραστηριοποίηση του τουρκικού κεφαλαίου σε χώρες όπως το Αζερμπαϊτζάν, η Λιβύη, το Ιράκ, το Αυτόνομο Κουρδιστάν και η Σομαλία, έρχεται στο προσκήνιο τη στιγμή που στο εσωτερικό της Τουρκίας οργιάζουν οι φήμες για μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα, στα οποία εμπλέκονται προσωπικότητες που διατηρούν επαφές και δεσμά με τον ισχυρό πολιτικό άνδρα της Τουρκίας.

Υπενθυμίζεται ότι πριν από λίγες εβδομάδες, ο Σεντάτ Πεκέρ, γνωστός Τούρκος ανθρωπος της νύχτας, προχώρησε σε σημαντικές αποκαλύψεις που αφορούν τις παράνομες οικονομικές δραστηριότητες των Τούρκων επιχειρηματιών στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Ο ίδιος κατονόμασε επίσης έναν Τ/κ επιχειρηματία και άφησε πολλά υπονοούμενα για την οικογένεια του Μπιν Αλί Γιλντιρίμ. Το τελευταίο συμπεριεσχες στην επίσκεψη του κ. Ερντογάν στα Κατεχόμενα δίκως να κατέχει κανένα δημόσιο αξίωμα. Ο κ. Πεκέρ, προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, προειδοποίησε τις αρχές και τον λαό του Αζερμπαϊτζάν για τις επιπτώσεις της δραστηριοποίησης του τουρκικού κεφαλαίου στη χώρα, στο Καρμπαγκ και στο Ναχιτσεβάν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Λ. ΟΜΗΡΟΥ

Πώς φτάσαμε στην τραγωδία του 1974

Συνολικά, 47 χρόνια από το δίδυμο έγκλημα σε βάρος της Κύπρου το πρώτο που λογικά τίθεται μπροστά μας είναι πώς φτάσαμε στο 1974, στον Ιούλη του φασιστικού πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής και ποια η σκέψη της 21ης Απριλίου 1967 με την εθνική καταστροφή της Κύπρου; Για να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα, θα πρέπει πρώτα να αναλύσουμε την υφή του κυπριακού προβλήματος. Ήταν πάγια τακτική των αποικιστών, φυέγοντας από τις αποικίες, να διατηρούν κατάλοιπα δικαιωμάτων ή διαιρετικά στοιχεία, τα οποία αργότερα θα χρησιμοποιούσαν για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους σε περιοχές που παρουσίαζαν ενδιαφέρον για τις μπτροπόλεις. Η αποικιακή δύναμη, αποκωρώντας από την Κύπρο, διατήρησε μια κατάσταση μιανεξαρτησίας, με ένα καθεστώς υπό εγγύηση, φυλετικά διαιρετικό, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ταελικά χρησιμοποιήθηκε σαν πρόσχημα διαιώνις και επέκτασης των αποικιακών δεσμών. Στόχος η στρατηγική σημασία της Κύπρου στην περιοχή, που φυσικά σε τελευταία ανάλυση σημαίνει άσκηση οικονομικού και πολιτικού ελέγχου πάνω στις γειτονικές χώρες και στους πλουτοπαραγωγικούς τους πόρους. Παρουσίαζαν και εξακολουθούν

να παρουσιάζουν και σήμερα το θέμα σαν μια δόθεν αναμέτρηση ανάμεσα στους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους, προβάλλοντας το αδύνατο της συμβίωσης και την ανάγκη χωριστών τόπων διαμονής. Με αυτή την ψεύτικη τοποθέτηση στοχεύουν μόνιμα στη δημιουργία δύο χωριστών ελεγχόμενων κρατιδίων.

Η άρνηση του Μακαρίου και του κυπριακού λαού να αποδεχθεί αυτή τη θεώρηση του Κυπριακού και συνεπώς η αντίσταση σε μια πορεία δικτοτύμησης οδήγησε στην υιοθέτηση μιας πορείας συνωμοσιών, παγίδων και κατά μέτωπο επίθεσης ενάντια τον κυπριακό λαό και την ηγεσία του, ενάντια την ίδια την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τα γεγονότα του 1963-64 αποτελούν στην πραγματικότητα την πρώτη φάση ενός καλά συγκροτημένου σχεδίου. Εκμεταλλευόμενοι οι Τούρκοι και οι Άγγλοι τις λογικές προτάσεις του Μακαρίου για τροποποίηση του Συντάγματος, δημιούργησαν κρίση της οποίας οι στόχοι ήταν σαφείς. Στην πραγματικότητα τα γεγονότα του 1963 ήταν η αφετηρία μιας μακράς διαδικασίας που οδήγησε στην τουρκική εισβολή του 1974. Παράλληλα, ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος υπήρξε απόλυτα αρνητικός αναφορικά με το ξεκάθαρα δικοτομικό σχέδιο Άτσε-

σον, με αποτέλεσμα να προκαλέσει το ναυάγιο των προσπαθειών του που οργισμένος και με μια απίστευτη κυνικότητα δήλωνε στις 27 Οκτώβρη του 1966, μιλώντας σε σεμινάριο του κολέγιου Σάλεμ της Βόρειας Καρολίνας, τα εξής: «Κατά τη γνώμη μου η Δικτοτύμηση είναι η καλύτερη λύση του Κυπριακού και διά να επιτύχει τούτο οιοσδήποτε θα πρέπει να ασκήσει πίεση επί του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου» Και πρόσθεσε: « Εάν είχα στη διάθεση μου τον 6ο Στόλο της Μεσογείου, θα μπορούσα να διευθετήσω το κυπριακό πρόβλημα και αύριο».

Κι όμως στην Κύπρο οι ορκισμένοι εκθρόνοι του Μακαρίου προπαθούν να δηλητηριάζουν τον κυπριακό λαό, κατηγορώντας τον ότι είχε απορρίψει μια σπουδαία ευκαιρία για να πετύχει την Ένωση με την Ελλάδα. Η αντίσταση του λαού μας, η σθεναρή στάση του Μακαρίου και η αδυναμία των ξένων να επιβάλουν δικοτομική λύση στην Κύπρο μέσω οποιασδήποτε κοινοβουλευτικής κυβέρνησης της Ελλάδας, οδήγησε στο πραξικόπημα της 21ης του Απρίλη και στην επιβολή φασιστικής δικτατορίας πάνω στον αδελφό ελληνικό λαό. Ο σαφής στόχος ήταν η ευθυγράμμιση της Αθήνας σε μια παράλληλη πορεία προς την πολιτική του Αμερικάνικου Πενταγώνου και της Βρετανίας για

λύση του Κυπριακού μέσα στα συμμαχικά ατλαντικά πλαίσια. Με αυτόν τον τρόπο, η πορεία προς την προδοσία μπήκε στην τελική της φάση. Κι ενώ ο ελληνικός λαός στέναζε κάτω από το πέλμα της δικτατορίας, η ηγεσία και οι παράγοντες της αντιμακαριακής παράταξης δέχτηκαν πρόθυμα να γίνουν υπηρέτες της δικτατορίας στην Κύπρο για να προετοιμαστεί με αυτό τον τρόπο η εκ των έσω άλωση του κυπριακού ελληνισμού. Τα πάντα άρχισαν να διαβρώνονται. Κάθε τομέας της εσωτερικής ζωής περνούσε σταδιακά κάτω από τον έλεγχο της χούντας.

Η σθεναρή στάση του Μακάριου και οι λαϊκές κινητοποιήσεις δεν επέτρεψαν υλοποίηση των σχεδίων. Η διαπίστωση ότι ο πολιτικός και εκκλησιαστικός εκβιασμός δεν έδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, οδήγησαν τους συνωμότες στην υιοθέτηση μιας καινούργιας τακτικής, με ένα κύκλο bias και ανωμαλίας, χρησιμοποιώντας την ΕΟΚΑ Β΄ και τον Γρίβα ως φορείς αυτής της πολιτικής. Ο στόχος με τη νέα αυτή τακτική ήταν να εξαναγκάσει σε παραίτηση ο Μακάριος, ενώ η μέθοδος δολοφονίας του και συνεπώς συνταγματικό πραξικοπήματος παρέμενε πάντα στην εφδρεία. Μετά την αποτυχία και αυτής της τακτικής το Αμερικανικό Πεντάγωνο, η CIA και ο Κίσινγκερ δεν

είχαν άλλη επιλογή. Προχώρησαν έτσι στο τελευταίο στάδιο της συνωμοσίας. Στο πραξικόπημα και την εισβολή.Το πραξικόπημα και η εισβολή ήταν προσυμφωνημένες διδυμες εκφράσεις της ίδιας κεντρικής συνωμοσίας. Στόχος αυτής της συνωμοσίας ήταν η κατάληψη της εξουσίας, η δολοφονία του Μακάριου και η επιβολή διάδοخان σχημάτων που θα ήταν πρόθυμα να εξυπηρετήσουν τα ξένα σχέδια. Έτσι το φασιστικό όργιο της bias και του αίματος απλώθηκε εφιαλτικά το πρωί της 15ης Ιουλίου, σε μια αποκορύφωση της προδοσίας ενάντια στην πατρίδα μας. Το αποκορύφωμα της συνωμοσίας, η τουρκική εισβολή, έδειξε ανάγλυφα τις διαστάσεις της προδοσίας.

Ενώ τα τουρκικα σήματα δεν άφηναν καμιά απολύτως αμφιβολία για την επικείμενη εισβολή, αλλά αντίθετα καθόριζαν ακόμα και την ώρα και τον τόπο της απόβασης, ο Αμερικανός πρεσβευτής στη Λευκωσία Ντένβις διαβεβαίωνε ότι οι Τούρκοι κάνουν επίδειξη δυνάμεως.

Τα γεγονότα, οι μαρτυρίες, το πρόσφατα αποδεδειμυθέν από τη Βουλή των Ελλήνων υλικό του Φακέλου της Κύπρου, επιβεβαιώνουν ότι οι ΗΠΑ σε συνεργασία με την Τουρκία συνέλαβαν και εξετέλεσαν, όχι απλώς ένα σχέδιο κατάληψης της Κύπρου, αλλά γενοκτονίας του

κυπριακού ελληνισμού. Με τον πιο επίσημο τρόπο ο πρόεδρος Κλίντον και ο διπλωμάτης Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ αναφώνησαν το Mea Culpa.

Παρόλα όμως τα κτυπήματα που δέχθηκε ο λαός μας, το σχέδιο δεν ολοκληρώθηκε. Προσπάθησαν στα χρόνια που πέρασαν από την τραγωδία του 1974 να πείσουν τον λαό μας ότι δεν υπάρχει δυνατότητα σωτηρίας, ότι θα πρέπει να υποχωρήσουμε και να συνθηκολογήσουμε με τα τετελεσμένα γεγονότα, αν θέλουμε να επιβιώσουμε.

Όμως με παθητική αντιμετώπιση δεν λύνονται προβλήματα κατοχής, εθνικής επιβίωσης και απελευθέρωσης. Γιατί λαοί που αγωνίζονται δικαιώνονται. Και ο λαός μας, ο προδομένος λαός μας 47 χρόνια μετά το δίδυμο έγκλημα, είναι έτοιμος να συνεχίσει με ρεαλισμό αλλά και διεκδικητικότητα τους αγώνες και τις προσπάθειες για μια λύση που θα τερματίζει την κατοχή, θα αποκαθιστά τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους νόμιμους κατοίκους της Κύπρου, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, και θα θέτει τα θεμέλια για την Κύπρο της ειρήνης, της δημοκρατίας, την Κύπρο των οραμάτων και των προσδοκιών μας.

Ο κ. Γιαννάκης Λ. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Φρένο Μέρκελ για κυρώσεις στην Τουρκία

Σε δύο στρατόπεδα έχει χωριστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση που τείνει να αφήσει στο απυρόβλητο τον Ταγίπ Ερντογάν

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«**Νομική** και πολιτική αξιολόγηση» των εξαγγελιών Άγκυρας-ψευδοκράτους για το Βαρώσι, ζήτησε σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το Βερολίνο, φρενάροντας αρχικά τη σύγκληση με «φυσική παρουσία» του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) της Ε.Ε. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, το Βερολίνο διαμήνυσε προς τις Βρυξέλλες ότι «δεν βλέπουμε την αναγκαιότητα σύγκλησης ΣΕΥ», σε μια πρωτοφανή τοποθέτηση, η οποία ουσιαστικά παρέχει κάλυψη στον Ταγίπ Ερντογάν και αφήνει ακάλυπτη τη Λευκωσία. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κάθε λόγο να δυσφορεί με τη στάση της Άγκελα Μέρκελ που φέρεται να εστιάζεται αποκλειστικά στη διασφάλιση των σχέσεων της Τουρκίας με τη Γερμανία.

Στην Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων COREPER, ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου Νίκος Αιμιλίου, κατόπιν οδηγιών του ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη, ζήτησε τη σύγκληση του ΣΕΥ, για την οποία άλλωστε είχε δεσμευθεί ο Γιοσέπ Μπορέλ, εάν η τουρκική πλευρά υλοποιούσε τις προθέσεις της, στην περικλειστη Αμμόχωστο. Στο πλαίσιο αυτό, η Λευκωσία δικαιολογούμενα επεσήμανε στην COREPER ότι η σύγκληση του ΣΕΥ στοχεύει στην εξέταση όλων των διαθέσιμων επιλογών και στη λήψη αιτών αποφάσεων, στη βάση και των ομόφωνων Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», ο Γερμανός μόνιμος αντιπρόσωπος παρενέβη στη συζήτηση, μπλοκάροντας τη σύγκληση του ΣΕΥ, με στόχο να μη δημιουργηθούν «εντυπώσεις» για δρομολόγηση κυρώσεων... Ο Γερμανός πρέσβης σημείωσε μεν ότι

οι θέσεις Ερντογάν-Τατάρ δεν είναι εποικοδομητικές στο πλαίσιο του διαλόγου για αποκλιμάκωση της έντασης Ε.Ε.-Τουρκίας, αλλά την ίδια ώρα φρόντισε να ξεκαθαρίσει ότι η Γερμανία δεν βλέπει την αναγκαιότητα σύγκλησης ΣΕΥ, επικαλούμενος παράλληλα την ανάγκη «να εξεταστούν τα γεγονότα και να γίνει πολιτική και νομική αξιολόγηση».

Το Βερολίνο επιχειρήσει να αποσπεράσει την οφθαλμοφανή κατάλυση των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ από την Τουρκία και την αλλαγή του καθεστώτος των Βαρωσίων, επιστρατεύοντας νομικές και πολιτικές αναλύσεις για να κόψει την όρεξη όσων επιθυμούν επιβολή κυρώσεων... Δύο μέρες αργότερα, η ίδια η Άγκελα Μέρκελ διέλυσε κάθε ενδεχόμενο παρανόησης, αποφεύγοντας να πει λέξη για το ζήτημα των Βαρωσίων, παραπέμποντας στη γενική συνταγή λύσης του Κυπριακού και διαμνύοντας ότι «από τέτοιες οπισθοδρομήσεις δεν πρέπει να αποθαρρυνόμαστε»... Κατά γενική ομολογία, οι τοποθετήσεις της Γερμανίδας καγκελάρου είναι άκρως «αποθαρρυντικές» για τον ρόλο που όφειλε να διαδραματίζει η ισχυρότερη χώρα της Ε.Ε., καθώς δεν ζήτησε από την Τουρκία να αναστρέψει τις ενέργειές της, δεν της υπέδειξε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, δεν είπε λέξη για παραβιάσεις και βεβαίως δεν άφησε την παραμικρή υπόνοια για κυρώσεις.

Παρά το δύσβατο κλίμα που προκαλεί το Βερολίνο, Λευκωσία και Αθήνα επιμένουν στη σύγκληση του ΣΕΥ, κάτι βεβαίως που θα αποκτήσει νόημα μόνο εάν συνοδευθεί με μια απόφαση, η οποία θα δρομολογεί ουσιαστικά την επιβολή μέτρων κατά της Άγκυρας. Νίκος

Λευκωσία και Αθήνα επιδιώκουν την έκδοση μιας δήλωσης εκ μέρους των 27 κρατών μελών, με βάση και την προεδρική δήλωση του Σ.Α. ΟΗΕ.

Η Λευκωσία δεν αποκλείεται να τοποθετηθεί δημοσίως, εάν η Γερμανία εξακολουθήσει να μπλοκάρει οποιαδήποτε προσπάθεια υπερβαίνει τις «φιλικές παρανέσεις» προς την Τουρκία.

Χριστοδουλίδης και Νίκος Δένδιας συζήτησαν το θέμα και επικοινωνήσαν χωριστά με τον Ύπατο Εκπρόσωπο Γιοσέπ Μπορέλ. Όπως πληροφορούμαστε, άμεσα, σε πρώτο χρόνο, και εντός Ε.Ε. Λευκωσία και Αθήνα επιδιώκουν την έκδοση μιας δήλωσης εκ μέρους των 27 κρατών-μελών, με βάση και την προεδρική δήλωση του Σ.Α. ΟΗΕ, κάτι που εκτιμάται ότι θα υλοποιηθεί. Η δήλωση των «27» επιδιώκεται να προχωρά πέραν της απενευρωμένης

τοποθέτησης του Γιοσέπ Μπορέλ και συνεπώς να καταδικάζει την Άγκυρα, θέτοντας και θέμα αναστροφής των τουρκικών ενεργειών, όπως άλλωστε είχε ζητήσει η Ε.Ε. κατά την πρώτη παραβίαση των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ από την Τουρκία, με το άνοιγμα μέρους της παραλίας της περικλειστής Αμμοχώστου.

Σε ό,τι αφορά στη λήψη μέτρων κατά της Τουρκίας, το Βερολίνο δεν θέλει να ακούσει λέξη για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Ακόμη όμως και στην υποθετική περίπτωση που η Κομισιόν εξουσιοδοτηθεί από τους 27 να υποβάλει προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η διαδικασία επιβολής κυρώσεων δεν είναι αυτόματη, και δεν πρόκειται να τεθεί στο τραπέζι πριν από το φθινόπωρο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Και τότε, θα απαιτηθεί λήψη απόφασης, ομόφωνα από τους «27», κάτι που φαντάζει πολύ δύσκολο, δεδομένου της υποστήριξης που παρέχει η Γερμανία προς την

Τουρκία. Η ασπίδα προστασίας με την οποία η Άγκελα Μέρκελ περιβάλλει γενικότερα τον Ερντογάν δεν έμεινε ασχολίαστη από τον Νίκο Δένδια, ο οποίος επεσήμανε (περιοδικό «Ερμής») ότι «η ισχυρότερη χώρα της Ευρώπης οφείλει να αποδεχτεί τον ρόλο ηγέτιδας χώρας και σε καταστάσεις όπως η επιβολή κυρώσεων σε χώρα μέλος του ΝΑΤΟ που παραβιάζει το διεθνές δίκαιο. Με τις εκλογές του Σεπτεμβρίου

στη Γερμανία έχουμε μια νέα ευκαιρία να ξεκινήσουμε μια προσπάθεια συνεννόησης με τη νέα ομοσπονδιακή κυβέρνηση», είπε ο Έλληνας ΥΠΕΞ, τοποθέτηση διά της οποίας αφήνεται να εννοηθεί ότι τα περιθώρια συνεννόησης με την υφιστάμενη κυβέρνηση Μέρκελ δεν δημιουργούν αισιοδοξία. Σημειώνεται ότι δυσφορία για τη στάση της Άγκελα Μέρκελ επικρατεί και στη Λευκωσία, η οποία δεν αποκλείεται να αναγκαστεί να τοποθετηθεί δημοσίως, εάν η Γερμανία εξακολουθήσει να μπλοκάρει οποιαδήποτε προσπάθεια υπερβαίνει τις «φιλικές παραινήσεις» προς την Τουρκία και κινείται προς την κατεύθυνση λήψης μέτρων. Κοινοτικές πηγές έλεγαν πάντως στη «Κ» ότι το μάξιμουμ που θα μπορούσε να εξασφαλίσει η Κυπριακή Δημοκρατία (πέρα από μια καταδικαστική δήλωση από την Ε.Ε.), είναι η αναστολή της δρομολογούμενης παραχώρησης της θετικής ατζέντας προς την Τουρκία. «Για ένα χρονικό διάστημα», το οποίο απέφυγαν να προσδιορίσουν.

ΣΕΥ με τηλεδιάσκεψη;

Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) σε επίπεδο «τηλεδιάσκεψης» ενδέχεται τελικά να πραγματοποιηθεί για το ζήτημα των Βαρωσίων, κάτι που όπως πληροφο-

ρούμαστε φέρεται να προκρίνει ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. Γιοσέπ Μπορέλ. Με την ιδέα αυτή εκτιμάται ότι θα μπορούσε να συμφωνήσει και το Βερολίνο, το οποίο είχε αρχικά τοποθετηθεί αρνητικά στην έκτακτη σύγκληση ΣΕΥ, «με φυσική παρουσία», θεωρώντας ότι μια τέτοια κίνηση θα έδινε λάθος μηνύματα, αφού θα παρέπεμπε στη λήψη μέτρων κατά της Τουρκίας.

Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, το θέμα δεν είχε ξεκαθαρίσει. Αυτό όμως που θεωρείτο βέβαιο, ήταν ότι σε κάθε περίπτωση το Βερολίνο είναι κάθεται αρνητικό σε κάθε σκέψη για κυρώσεις κατά της Τουρκίας, κάτι που επεσήμανε και στη συνεδρία της ΕΠΑ, την περασμένη Πέμπτη (όπως και στη COREPER δύο μέρες νωρίτερα). Με τη θέση της Γερμανίας ταυτίζεται αριθμός κρατών μελών.

Ωστόσο, σημαντική στήριξη εξασφάλισε στην ίδια συνεδρία της ΕΠΑ και η Κύπρος, υπέρ των θέσεων της οποίας τοποθετήθηκαν 10 κράτη μέλη. Στο πλευρό της Λευκωσίας βρέθηκαν, μεταξύ άλλων, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Σλοβενία, το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, η Αυστρία, η Εσθονία και η Βουλγαρία. Με βάση τα υπό διαμόρφωση δεδομένα, η Ε.Ε. έχει χωριστεί και για το ζήτημα των Βαρωσίων σε δύο στρατόπεδα γεγονότος που προδιαγράφει μια δύσκολη προσπάθεια συνεννόησης, εάν τελικά πραγματοποιηθεί συζήτηση στο ΣΕΥ. Κοινοτικοί κύκλοι άφησαν δε να διαρρεύσει ότι ακόμη και να εξουσιοδοτηθεί η Κομισιόν να παρουσιάσει προτάσεις για μέτρα, η λήψη απόφασης για υλοποίησή τους και κατ'επέκταση για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας θεωρείται καταδικασμένη, όσο η Γερμανία δεν διαφοροποιεί τη στάση της.

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
GREEK NATIONAL TOURISM ORGANISATION
www.visitgreece.gr

Οι εξελίξεις στο Βαρώσι αλλάζουν το Κυπριακό

Οι τουρκικές εξαγγελίες απειλούν τη βάση λύσης και τη συνέχιση των συνομιλιών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οι εξαγγελίες του Τούρκου προέδρου από την κατεχόμενη Λευκωσία, πως η τουρκική πλευρά προχωρά σε πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, δεν αποτέλεσαν κεραυνό εν αιθρία, καθώς στη Λευκωσία αλλά και διεθνώς γνώριζαν μέρες προηγουμένως τους τουρκικούς σχεδιασμούς. Πλέον κάποιες παραλίες λειτουργούν κανονικά, τζαμιά καθαρίζονται, κύριοι δρόμοι της πόλης ασφαλοστρώνονται και ο δημοτικός κήπος εξωραϊσθηκε για να λειτουργήσει κανονικά. Αυτό αποτυπώνει με τον πιο ενδεικτικό τρόπο πως η Αμμόχωστος από πόλη φάντασμα μετατρέπεται σιγά σιγά σε τουριστικό προορισμό. Μαζί με αυτά τα νέα τετελεσμένα που προκαλεί ο επί της ουσίας εποικισμός της Αμμοχώστου, εδραιώνεται και η αντίληψη ορισμένων κύκλων της διεθνούς κοινότητας πως το Κυπριακό αναδιαμορφώνεται.

Η ΔΔΟ που χάνεται

Το πλαίσιο λύσης του Κυπριακού δεν προκύπτει σήμερα βεβαίως. Συζητείται από την επομένη του Κραν Μοντάνα, ενώ η διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία ως δεδομένη μορφή λύσης τίθεται από τότε εν αμφιβόλω. Την αρχή έκανε ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτιέρρες, όταν εξερχόμενος από το ναυάγιο ευχήθηκε καλή τύχη σε Κύπριους του Βορρά και Νότου. Συνέχισαν σίγουρα με την τουρκική δεδλωμένη επιδίωξη για λύση δύο κρατών, ενώ η φημολογία που διαρρέοταν από παντού, ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας βολιδοσκοπούσε στο εξωτερικό για άλλες μορφές λύσης, έβαλε νερό στον μύλο. Τα περί λύσης δύο κρατών φρόντισε να πε-

ράσει και κατά την παρουσία του στα Κατεχόμενα ο Τούρκος πρόεδρος μαζί με τις εξαγγελίες του. Το ανησυχητικό βεβαίως για την ε/κ πλευρά είναι πως μέρος της διεθνούς κοινότητας φαίνεται να επιχειρεί πλέον να βρει τη χρυσή τομή μεταξύ λύσης δύο κρατών που δεδλωμένα επιδιώκει η τουρκική πλευρά και λύσης στο πλαίσιο διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας που θέλει η Λευκωσία. Ενδεικτικό επί αυτού οι βρετανικές προτάσεις που κατατέθηκαν το τελευταίο εξάμηνο και που στη Λευκωσία μεταφράζονται ως η απαρχή μιας προσπάθειας του διεθνούς παράγοντα για λύση συ-

Μετά το Κραν Μοντάνα άρχισε να τίθεται εν αμφιβόλω η λύση στο πλαίσιο της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας, ενώ οι απειλές εποικισμού του Βαρώσιού κλείνουν σταδιακά τη συζήτηση αναγνώριση έναντι εδάφους.

νομοσπονδίας. Από πλευράς βεβαίως Λονδίνου ξεκαθαρίζεται πως στόχος είναι η άρση του αδιεξόδου και η βοήθεια για την επανένταξη των συνομιλιών. Και η ειδική απεσταλμένη του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ όμως, έχει βολιδοσκοπήσει για το μέχρι πού μπορούμε να φτάσουμε σε θέμα συμβιβασμών, ενώ η Ελίζαμπεθ Σπέχαρ, κατά τη συζήτηση του νέου ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας την εβδομάδα που πέρασε, έχει υπογραμμίσει

Στόχος της τουρκικής πλευράς είναι η μετατροπή της περίκλειστης πόλης σε ένα νέο Λας Βέγκας, καθώς οι επενδύσεις ρωσικών κεφαλαίων και Τούρκων εργολάβων έχουν όπως λέγεται ξεκινήσει.

Ο Νίκος Αναστασιάδης έχει προειδοποιήσει τους Βαρωσιώτες να μη γίνουν συνεργοί του κατοχικού καθεστώτος, προκαλώντας αντιδράσεις μετακύλησης του προβλήματος στους πολίτες και καταδεικνύοντας πως το ζήτημα δεν θα κλείσει εύκολα.

πως δεν πρέπει να είναι περιοριστικά τα ψηφίσματα. Προσπάθεια πως στόχος είναι η άρση του αδιεξόδου και η βοήθεια για την επανένταξη των συνομιλιών. Και η ειδική απεσταλμένη του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ όμως, έχει βολιδοσκοπήσει για το μέχρι πού μπορούμε να φτάσουμε σε θέμα συμβιβασμών, ενώ η Ελίζαμπεθ Σπέχαρ, κατά τη συζήτηση του νέου ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας την εβδομάδα που πέρασε, έχει υπογραμμίσει

ελλοχεύει ο κίνδυνος να μπει το Κυπριακό σε μία νέα βάση λύσης.

Ένα νέο Λας Βέγκας

Τι μορφή θα έχει η λύση είναι ένα ζήτημα, το άλλο είναι τα τετελεσμένα που δημιουργούν οι τουρκικές κινήσεις και η πρόθεση για εποικισμό της περίκλειστης πόλης. Φαίνεται πως στρατηγικός στόχος της Τουρκίας είναι μία λύση δύο κρατών χωρίς παραχώρηση σπιθαμής γης. Ο τουρκικός σχεδιασμός προνοεί πως το πιλοτικό

άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλης έχει ως κύριο στόχο να λειτουργήσει ως μοντέλο για το άνοιγμα όλης της περίκλειστης πόλης στη συνέχεια. Η συζήτηση άλλοτε ήταν αναγνώριση έναντι εδάφους, ωστόσο πλέον τα πράγματα δυσκολεύουν περισσότερο. Μόνο να θυμίσουμε πως μέχρι και το 2017, όταν προχωρούσαν οι συνομιλίες, ο χάρτης του τέως Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί προνοούσε επιστροφή της Αμμοχώστου, ενώ το πλαίσιο Γκουτιέρρες συμπεριλάμβανε και επιστροφή της Μόρφου υπό ε/κ διοίκηση. Τα δεδομένα των τελευταίων χρόνων απειλούν να αλλάξουν άρδην την όποια συμφωνία για εδαφικές παραχωρήσεις, καθώς στη Μόρφου γίνονται επενδύσεις, έχει ήδη κτιστεί πανεπιστήμιο στα σύνορα της πόλης και αυτό από μόνο του καταδεικνύει πως νέα δεδομένα δημιουργούνται και δυσχεραίνουν την κατάσταση. Στο πλαίσιο αυτό και η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου αλλάζει άρδην. Στόχος, όπως σημειώνουν διπλωματικοί κύκλοι, είναι η αναδιαμόρφωση της περιοχής σε ένα νέο Λας Βέγκας, έναν τουριστικό προορισμό, όπου τουρκικά συμφέροντα θα επωφεληθούν από την ανοικοδόμηση. Ο Τούρκος πρόεδρος έχει ήδη υποσχεθεί σε μεγάλους εργολάβους που έχουν χρηματοδοτήσει τον προεκλογικό του την ανοικοδόμηση της πόλης, ενώ ρωσικά κεφάλαια έχουν κάνει επενδύσεις για τη δημιουργία μιας μεγάλης μαρίνας και πιέζουν όπως όλα δείχνουν για το άνοιγμα της πόλης

Η δυσφορία των ξένων

Το ερώτημα βεβαίως είναι ποια θα είναι η στάση της διεθνούς κοινότητας μπροστά στα νέα τετελεσμένα που διαγράφονται. Δεν πέρασε απαρατήρητη η σχετική αμηχανία μπροστά στα νέα δεδομένα. Η Ε.Ε. μέσω Μπορέλ εξέφρασε την ανησυχία της για τις εξελίξεις, ωστόσο η ανακοίνωση θεωρείται από διπλωματικούς κύκλους απογοητευτική, αν ληφθούν υπόψη οι διαρκείς ότι θα συλληθεί έκτακτο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων. Κίνηση που σίγουρα δεν υλοποιήθηκε καθώς κράτη μέλη, μπροστά στην έκκληση της Λευκωσίας απάντησαν πως δεν υπήρχε λόγος έκτακτης σύγκλησης. Η δυσκολία που υπήρξε στο Συμβούλιο Ασφαλείας ως προς το περιεχόμενο της προεδρικής δήλωσης που θα καταδικάζει τα γεγονότα, καταδεικνύει και την δυσκολία που έχει να αντιμετωπίσει πλέον η Λευκωσία σε διεθνές επίπεδο. Πρώτα ως προς τη στήριξη της από τη διεθνή κοινότητα και δεύτερο ως προς την αξιοπιστία της ότι θέλει και είναι έτοιμη για λύση του Κυπριακού. Δεν είναι λίγοι οι αξιωματούχοι άλλων κρατών μελών που έχουν εκφράσει στους διαδρόμους τη δυσφορία τους για το γεγονός ότι το Κυπριακό διαιωνίζεται με κάποιους να αμφισβητούν ακόμη και την ετοιμότητα της ε/κ πλευράς για λύση. Δεν πρέπει να αγνοείται άλλωστε πως το 1992 επί διακυβέρνησης Γιώργου Βασιλείου, μόνο με την ανησυχία πως η Τουρκία θα εποικίσει το Βαρώσι, είχε προκύψει το δυνατό για την ε/κ πλευρά ψηφίσμα 789. Σε αυτή τη δυστοκία να καταδικαστούν ξεκάθαρα οι τουρκικές προκλήσεις, ρόλο παίζουν βέβαια και τα σοβαρά οικονομικά συμφέροντα κρατών μελών της Ε.Ε. που έχουν με την Τουρκία. Βεβαίως τον δικό του ρόλο παίζει και η αξιοπιστία της Λευκωσίας και δη της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Κύκλοι στο εξωτερικό θεωρούν πως η Λευκωσία έχει χάσει την έξωθεν καλή μαρτυρία καθώς μετά το Κραν Μοντάνα, δεν έχει επιδείξει με τις θέσεις της πραγματική βούληση για επανένταξη των συνομιλιών.

Οι Βαρωσιώτες, οι Τουρκοκύπριοι και τα μέτρα

Για τη κληρή διεθνώς αντίδραση, φάνηκε να διαρρέεται ως μέτρο αντίδρασης της Λευκωσίας το μερικό ή ολικό κλείσιμο των οδοφραγμάτων σε τρίτους και η απαίτηση διαβατηρίων στους εμπλεκόμενους. Κινήσεις που θεωρήθηκε πως θα αυξήσουν την πίεση αλλά αντιβαίνουν οδηγίες και κανονισμούς της Ε.Ε. Αυτό ακριβώς ακούγεται εύλογο στην πιο σκληρή στάση εντός του εσωτερικού μετώπου, ωστόσο αντιμετωπίζεται με καχυποψία και από νομικούς κύκλους που θεωρούν ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερες περιπέτειες. Αυτός ήταν και ο λόγος που ως μέτρο απορρίφθηκε εντός του Εθνικού Συμβουλίου μετά την πα-

Τα περί συνεργών με το κατοχικό καθεστώς έχουν προκαλέσει σωρεία αντιδράσεων στο εσωτερικό και ιδιαίτερα στους Βαρωσιώτες, που καταδεικνύει πως η όλη συζήτηση δεν θα κλείσει εδώ.

ρέμβαση του γενικού εισαγγελέα. Το μεγάλο ζήτημα που θα κληθεί να απαντήσει η Λευκωσία είναι πως θα διαχειριστεί τους Βαρω-

σιώτες, τους οποίους προσπαθεί να μετατρέψει η Άγκυρα σε προσωπικούς συνομιλητές με την πρόσκληση που τους απηύθυνε να επιστρέψουν υπό τ/κ διοίκηση και να διεκδικήσουν τις περιουσίες τους από την Επιτροπή Αποζημιώσεων. Στο πλάνο είναι και η προσφυγή στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης κατά της Τουρκίας και κατά προσώπων που εμπλέκονται αλλά και η πέμπτη διακρατική προσφυγή στο ευρωπαϊκό δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ). Η κυπριακή κυβέρνηση έχει πάρει σαφή θέση, αποτρέποντας τους ιδιοκτήτες να επιστρέψουν, ωστόσο δεν έχει επί του παρόντος βρει τρόπο να αν-

τιπροτείνει κάτι, δεδομένου ότι το όλο ζήτημα λαμβάνει τεράστιες πολιτικές προεκτάσεις. Ήδη τα περί συνεργών με το κατοχικό καθεστώς έχουν προκαλέσει σωρεία αντιδράσεων στο εσωτερικό και ιδιαίτερα στους Βαρωσιώτες, που καταδεικνύει πως η όλη συζήτηση δεν θα κλείσει εδώ. Πέραν όμως των Βαρωσιωτών, τίθεται και το ζήτημα του τι πρόκειται να γίνει με τους Τ/κ. Δεν πέρασε απαρατήρητη η αντίδρασή τους προς τις προκλητικές ενέργειες Ερντογάν, με τον πρώην Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί αλλά και το δεύτερο μεγαλύτερο κόμμα (ΡΤΚ) των Κατεχομένων να μπουκοτάρει την επίσκεψή του. Μαζί τους και μία

μεγάλη ομάδα Τ/κ πολιτών που αντιδρούν εντόνως στις προσπάθειες προσάρτησης των Κατεχομένων στην Τουρκία. Όλες αυτές οι ομάδες, οι οποίες αποτελούν τους κύριους συμμάχους της ε/κ πλευράς στην προσπάθεια λύσης, με τα νέα δεδομένα μένουν πλήρως μετέωροι και εν πολλοίς απομονωμένοι, καθώς όπως δήλωσε ο Νίκος Αναστασιάδης, τα νέα τετελεσμένα στην Αμμόχωστο αποτελούν την ταφόπλακα του Κυπριακού. Δήλωση που καταδεικνύει πως τουλάχιστον το επόμενο διάστημα η Λευκωσία δεν είναι διατεθειμένη ή δεν βλέπει πως θα παρακαθίσει στο τραπέζι του διαλόγου.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΤC

MEDOCHEMIE

Από την καταδίκη στις πράξεις;

Και χωρίς συνάντηση ΥΠΙΕΕ μπορεί να γίνει δήλωση των 27 - Περίμεναν το Σ.Α. μέχρι αργά οι Βρυξέλλες

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Ανοιχτό παρέμενε το ενδεχόμενο έκτακτης συνάντησης του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, διά ζώσης ή με τηλεδιάσκεψη, αργά το απόγευμα της Παρασκευής, καθώς εκκρεμούσε η επίσημη δημοσιοποίηση της καταδίκης από το Συμβούλιο Ασφαλείας του μερικού ανοίγματος των Βαρών. Στο τελικό προσχέδιο της δήλωσης, το Σ.Α. καταδικάζει τις ανακοινώσεις που έγιναν «από την τουρκική και την τ/κ ηγεσία» και ζητάει το συντομότερο να αναστραφούν τα βήματα που έγιναν στο Βαρώσι από τον περασμένο Οκτώβριο.

Πάντως, σύμφωνα με διπλωματικές πηγές στις Βρυξέλλες, οι εταιροι εξέφρασαν μεν την αλληλεγγύη τους σε πολλαπλές συζητήσεις που έγιναν (σε επίπεδο πρέσβων στην Coreper και τεχνοκρατών στην

Η δεύτερη ανάγνωση της προεδρικής δήλωσης και οι προεκτάσεις.

Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας), αλλά στο Κολλέγιο των Επιτρόπων δεν υπήρχε ομοφωνία για την ανάγκη σύγκλησης έκτακτης συνόδου των ΥΠΙΕΕ των 27, με τη Γερμανία κυρίως να εκφράζει τη διαφωνία της.

Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει την έκδοση μιας κοινής δήλωσης ή τοποθέτησης από πλευράς Ε.Ε. Από πλευράς Λευκωσίας, αυτό που σημειώνεται είναι πως η ουσία δεν είναι απλώς να συγκληθεί το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων,

Από πλευράς Λευκωσίας, αυτό που σημειώνεται είναι πως η ουσία δεν είναι απλά να συγκληθεί το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, αλλά να υπάρξει μια ουσιαστική παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης που να μην περιορίζεται στην καταδίκη των τουρκικών ενεργειών.

αλλά να υπάρξει μια ουσιαστική παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης που να μην περιορίζεται στην καταδίκη των τουρκικών ενεργειών.

Αυτό, σύμφωνα πάντα με τη Λευκωσία, θα μπορούσε να γίνει ακόμα και χωρίς συνάντηση, με φυσική παρουσία ή μέσω τηλεδιάσκεψης. Κατά ανάλογο τρόπο τοποθετήθηκε την Πέμπτη και η εκπρόσωπος της Κομισιόν τις τελευταίες μέρες απαντώντας σε ερώτηση για τα πολλά ζητήματα πέραν της Κύπρου (όπως Λευκορώσια και

Λιβύη) που εκκρεμούν, και παραπέμποντας στην ύπαρξη της γραπτής διαδικασίας με την οποία μπορούν να υιοθετηθούν μέχρι και κυρώσεις χωρίς συνάντηση. Αξίζει να σημειωθεί πάντως πως η εκπρόσωπος δεν αναφερόταν ειδικά στα Βαρώσια, αλλά σε ζητήματα όπου ήδη συζητούνται κυρώσεις.

Μέχρι αργά το απόγευμα της Παρασκευής οι Βρυξέλλες δεν είχαν ενημερωθεί επίσημα για τη δήλωση του Συμβουλίου Ασφαλείας, και ως εκ τούτου απέφευγαν να τοπο-

θετηθούν έστω ανεπίσημα, αν και παρακολουθούσαν στενά τη διαδικασία και γνώριζαν την εξέλιξη της συζήτησης. Ανακοινώσεις από πλευράς Ε.Ε. αναμένονταν αργά την Παρασκευή ή ακόμα και το Σάββατο.

Καταδίκη και στήριξη ΔΔΟ

Στο τελευταίο προσχέδιο, η προεδρία του ΣΑ καταδικάζει (και δεν εκφράζει μόνο ανησυχίες όπως στο πρώτο προσχέδιο) τις ανακοινώσεις «του Τούρκου και του Τουρ-

κοκύπριου ηγέτη/ της τουρκικής και της τ/κ ηγεσίας» (by Turkish and Turkish Cypriot leaders) «για περαιτέρω επανάνοιγμα μέρους της περικλειστής περιοχής των Βαρών».

Προστίθεται πως «κάθε προσπάθεια εγκατάστασης πληθυσμού σε οποιοδήποτε μέρος των Βαρών από άτομα πέραν των αρχικών του κατοίκων δεν γίνεται αποδεκτή» και πως δεν πρέπει να αναληφθούν ενέργειες στα Βαρώσια που να μη συνάδουν με τα ψηφίσματα του Σ.Α.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας ζητάει επίσης να ανακληθούν αμέσως οι παρούσες ενέργειες καθώς και «όλα τα βήματα που έγιναν στα Βαρώσια από τον Οκτώβριο του 2020», και «υπογραμμίζει την ανάγκη να αποφευχθούν όποιες περαιτέρω μονομερείς κινήσεις που δεν συνάδουν με τα ψηφίσματά του και που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν εντάσεις στο νησί και να βλάψουν προοπτικές για διευθέτηση» του Κυπριακού.

Σε μια ενδιαφέρουσα αλλαγή από το προηγούμενο προσχέδιο, το Συμβούλιο Ασφαλείας τονίζει τη σημασία της εφαρμογής των προνοιών των ψηφισμάτων, «συμπεριλαμβανομένης της μετάβασης των Βαρών υπό τη διοίκηση των Η.Ε.», απαλείφοντας αναφορά που υπήρχε αμέσως μετά στο δεύτερο προσχέδιο πως η μετάβαση αυτή θα έπρεπε να γίνει «σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα».

Τέλος, το Σ.Α. επαναλαμβάνει πως παραμένει δεσμευμένο «σε μια διαρκή, συνολική και δίκαιη διευθέτηση σύμφωνα με τις επιθυμίες του κυπριακού λαού, και στη βάση μιας διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα» όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα.

Ε.Ε. στα χνάρια ΟΗΕ

Οι Βρυξέλλες έχουν διαμηνύσει μέσω δηλώσεων του ύπατου εκπροσώπου Ζοζέπ Μπορέλ αλλά και δηλώσεις εκπροσώπων της Κομισιόν πως τα επόμενα βήματα της Ε.Ε. θα καθορίζονταν μετά την επίσημη τοποθέτηση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το σκεπτικό της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης είναι ουσιαστικά πως το Σ.Α. είναι αρμόδιο να τοποθετηθεί για την παραβίαση των ψηφισμάτων του, και πως η Ε.Ε. θα πρέπει να ακολουθήσει την γραμμή που θα χαράξουν τα Η.Ε. Πέρα από τη διπλωματική της ερμηνεία, αυτή η προσέγγιση μπορεί να βγάλει τους 27 από τη δύσκολη θέση για το πώς να καταλήξουν σε κοινή θέση. Σύμφωνα με πληροφορίες, αν και στη συνάντηση των πρέσβων την περασμένη εβδομάδα η Γερμανία τασόταν εναντίον της έκτακτης σύγκλησης του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων για το θέμα, επιχειρηματολογώντας πως δεν υπήρχε ανάγκη. Ωστόσο, δεν διαφώνησε επί της ουσίας με την έκδοση μιας κοινής δήλωσης εκ μέρους των 27, κάτι που θα ήταν και ο στόχος μιας τέτοιας συνάντησης. Το ζήτημα των Βαρών συζητήθηκε και την Τρίτη στο Κολλέγιο των Επιτρόπων, όπου ο Ζοζέπ Μπορέλ ενημέρωσε την Κομισιόν για τις συζητήσεις που είχε ενόψει των ανακοινώσεων Ερντογάν αργότερα την ίδια ημέρα. Η πρόεδρος Φον ντερ Λάιεν και το Κολλέγιο εξέφρασαν τη στήριξη τους στην Κύπρο, ενώ και η Επίτροπος Κυριακίδου όπως και η Επίτροπος Φερέιρα (η οποία είναι αρμόδια για θέματα στήριξης της διαδικασίας για λύση) τοποθετήθηκαν δημόσια μετά και τη δήλωση Μπορέλ. Αυτό όμως που προκρίνουν οι Βρυξέλλες σε αυτή τη φάση είναι η μη επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο, καθώς η προοπτική επανέναρξης συνομιλιών θεωρείται απομακρυσμένη.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΔΟΥΡΟΥ**

Ο «βορράς», ο «νότος» και οι «παρίες»

«Πλέον δεν θέλουμε να αναφερόμαστε σε Βορρά και Νότο. Από τούδε και στο εξής θα λέμε 'Τούρκοι της Κύπρου'. Έτσι αντιμετωπίζουμε το γεγονός και έτσι θα συνεχίσουμε να πράττουμε». Το συγκεκριμένο απόσπασμα από τις δηλώσεις του Ερντογάν στα Κατεχόμενα στις 20 Ιουλίου 2021, μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μια απλή επανάληψη αυτών που έμειναν γνωστές ως οι «διαχρονικές θέσεις» της Άγκυρας για την Κύπρο. Ωστόσο, η τοποθέτηση των αναφορών του προέδρου της Τουρκίας στο αναλυτικό πλαίσιο της δικής του κοσμοαντίληψης και των πολιτικών συγκυριών της περιόδου που λέχθηκαν, μπορεί να είναι βοηθητική στη διαπίστωση ορισμένων νέων ποιοτικών χαρακτηριστικών της πολιτικής των Τουρκίας και των επιπτώσεων αυτής στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ειδικά και στην πορεία του κυπριακού προβλήματος γενικά.

Οι έννοιες των «βόρειων –κατεχόμενων» περιοχών και των «νότιων – ελεγχόμενων από την Κυπριακή Δημοκρατία», αλλά και τόσες άλλες γεωγραφικές ορολογίες που εμφανίστηκαν στο πολιτικό λεξιλόγιο της Κύπρου συνδέονται άμεσα με την ιστορική εξέλιξη στη μετά εισβολή περίοδο. Πριν από το 1974, ακόμα και στις συνθήκες των διακοινοτικών ταραχών, ήταν σχεδόν αδύνατο η περιγραφή της Κύπρου με όρους ενός οριζόντια διαιρετικού γεωγραφικού προσδιορισμού. Ακριβώς ένα από τα υλικά αποτελέσματα της εισβολής ήταν και η προσπάθεια της Άγκυρας να οικοδομήσει μια συγκεκριμένη στρατηγική στην ιδεολογική εργαλειοποίηση της γεωγραφικής διχοτόμησης του νησιού. Μέσα από τη χρήση του «Βορρά» και του «Νότου» ένα πολύ μεγάλο τμήμα της πολιτικής ελίτ στην Τουρκία, προσπάθησε να κατασκευάσει ένα τετελεσμένο, μη ανατρέψιμο γεγονός, οι πτυχές του οποίου θα έπρεπε να πλασιώσουν την κοινωνική και πολιτική εξέλιξη των «δύο εχθρικών πλευρών» στο νησί. Όπως σημείωνε λίγα χρόνια

μετά την εισβολή ο απόστρατος στρατηγός Σουκάν «Οι δύο κοινότητες χωρίστηκαν και η επανένωσή τους δεν είναι τίποτε άλλο από φαντασίωση... Η Κύπρος είναι νησί δύο αντιπάλων εθνικών ομάδων που δεν έχουν καμιά πιθανότητα να συμβιώσουν». Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, πώς μπορεί να εξηγηθεί η άρνηση των εννοιών «Βορρά» και «νότου» από τον Ερντογάν; Πού στοχεύει η επαναφορά της παλιότερης ορολογίας περί τουρκικότητας της Κύπρου ή ενός τμήματός της;

Σε ένα πρώτο επίπεδο, οι συγκεκριμένες αναφορές του προέδρου της Τουρκίας δεν αποκόπτονται από τον ευρύτερο σχεδιασμό για μετασχηματισμό της «ΤΔΒΚ» με τρόπο που να εκπέμπει και να εκφράζει τα βασικά χαρακτηριστικά της Τουρκίας «του Ερντογάν». Παρόλο που οι λεπτομέρειες της αρχειοποιημένης και πολεοδομικής πτυχής των νέων κτηρίων «βουλής» και «προεδρίας» παραμένουν προς το παρόν άγνωστες, εντούτοις το γενικό σκεπτικό δεν παραπέμπει μόνο στην υπογράμμιση του, ότι με αυτό τον τρόπο θα ενισχυθεί ένα δεύτερο κράτος στην Κύπρο. Τα νέα έργα που προγραμματίζονται είναι σημαντικές υποδομές στο πεδίο του ιδεολογικού μετασχηματισμού. Τα συγκεκριμένα κτηριακά συγκροτήματα αναμένεται να επέμβουν στο δημόσιο χώρο των κατεχομένων περιορίζοντας ακόμα περισσότερο τα κυπριακά του χαρακτηριστικά. Οι λεγόμενοι «κήποι του έθνους» που αναμένεται να οικοδομηθούν στο πλαίσιο των νέων κτηρίων δεν είναι απλές διακοσμητικές παρεμβάσεις, αλλά ιδεολογικές αναφορές που εξάγουν στην Κύπρο την «κτηριακή» όψη της αυτοκρατορικής και θρησκευτικής παράδοσης που ο Ερντογάν επιβάλλει και στην Τουρκία. Αποτελούν παράλληλα μορφές μικρών αλλά σημαντικών παρεμβάσεων στο αξιακό σύστημα της κοινότητας και στους τρόπους κοινωνικοποίησης των Τουρκοκυπρίων. Ακριβώς σε αυτό

Η εντατικοποίηση της πολιτισμικής και ιδεολογικής αποξένωσης των Τουρκοκυπρίων, προκύπτει ως ένα από τα μελλοντικά ανοιχτά ζητήματα άμεσων επιρροών στο ίδιο το κυπριακό πρόβλημα.

Τα παραλειπόμενα και η δεύτερη ανάγνωση της καθόδου του Τούρκου προέδρου.

το σημείο λοιπόν είναι που οι εξαγγελίες Ερντογάν (πέραν των Βαρών) έχουν τη δική τους σημασία, αφού αναμένεται να ανοίξουν ένα νέο μέτωπο στον «πόλεμο κουλτούρας» που διεξάγεται μεταξύ Τουρκίας και τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Στο δεύτερο επίπεδο της απόρριψης των εννοιών του «βορρά και του «νότου» αναδεικνύει η επαναφορά μιας παλιάς προσπάθειας κατασκευής της ιστοριογραφίας της Κύπρου και των Τουρκοκυπρίων που η εξουσία στην Τουρκία επιθυμεί να καθιερώσει. Στα λόγια του Ερντογάν το κατεχόμενο μέρος της Κύπρου δεν είναι απλώς «τα βόρεια» του νησιού. Είναι το πεδίο αναπαραγωγής της «νέας» τουρκικότητας, δηλαδή της νέας συλλογικής ταυτότητας που η εξουσία του επιδίωξε να επιβάλει στην Τουρκία. Είναι μια τουρκικότητα που απορρίπτει

ξένωνες μεγάλων τμημάτων των Τουρκοκυπρίων.

Η εντατικοποίηση της πολιτισμικής και ιδεολογικής αποξένωσης των Τουρκοκυπρίων προκύπτει ως ένα από τα μελλοντικά ανοιχτά ζητήματα άμεσων επιρροών στο ίδιο το κυπριακό πρόβλημα. Στο ρητορικό ερώτημα τι είναι αυτά που κάνουν την Κύπρο αναγκαία για την τουρκοκυπριακή κοινότητα, ο αρχισυντάκτης της «Γενί Ντουζέν» Τζενκ Μουτλούγιακαλί απαντούσε στις 19 Ιουλίου 2021 ως εξής: «Η ιδιαίτερή μας κυπριακή κουλτούρα, η ιδιαίτερή μας κυπριακή ταυτότητα, οι ελευθερίες μας, η αμοιβαία εμπιστοσύνη, ο τρόπος ζωής μας και το πιο σημαντικό, η αγάπη μας για την πατρίδα. Αυτά είναι τα στοιχεία που ακόμα μας κρατούν στο νησί». Χωρίς να μπαίνει σε βαθιές κοινωνιολογικές αναλύσεις και χωρίς να ακουμπά τα ζητήματα των πτυχών του πολιτικού προβλήματος, ο Μουτλούγιακαλί διέκρινε τα στοιχεία εκείνα που απειλεί η εξουσία Ερντογάν και τα οποία όμως «ακόμα κρατούν» τους Τουρκοκύπριους στο νησί. Υπό αυτή την έννοια αναφέρθηκε σε εκείνα τα στοιχεία που εκφράζονται με πολιτιστικούς όρους, πολιτικά διασφαλίζουν την αυτονομία της κοινότητας από την Τουρκία. Υπογράμμισε εκείνα τα σημεία που μέχρι σήμερα σε ιδεολογικό επίπεδο εμπόδιζαν την ολοκληρωτική αφομοίωση των Τουρκοκυπρίων στο «μεγάλο τουρκικό έθνος».

Εντός του προαναφερθέντος πλαισίου, οι πολιτικές αντιδράσεις της αντιπολίτευσης δημιουργούν κάποιες –προς το παρόν– ανολοκληρώτες τάσεις. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Τουρκοκύπριοι είναι ίσως από τις λίγες ομάδες πληθυσμού «συγγενικού» με την Τουρκία που ο Ερντογάν δεν κατάφερε να «αλώσει» ιδεολογικά και πολιτισμικά, το μπόϊκόταρισμα της παρουσίας του στα Κατεχόμενα λειτούργησε ως άρνηση μετατροπής της κοινότητας σε «παρίας». Ο κοινωνικά υποδεέστερος, η φιγούρα του πα-

ρακατιανού και επί της ουσίας του ανθρώπου με λιγότερα ή καθόλου δικαιώματα, είναι μερικές από τις ιδιότητες του «παρία». Είναι επομένως μερικές από τις ιδιότητες που το αποικιοκρατικό ύφος της τουρκικής παρέμβασης προσπαθεί να κατασκευάσει για ένα μέρος της κοινότητας. Οι Τουρκοκύπριοι της αντιπολίτευσης συνειδητοποιούν πλήρως ότι δεν ανήκουν σε αυτό που η εξουσία Ερντογάν ορίζει ως «καλός πολίτης». Γνωρίζουν συνεπώς τον κίνδυνο μετατροπής τους σε κοινωνικό περιθώριο. Είναι ακριβώς αυτή η συνειδητοποίηση που μετέτρεψε την απόρριψη της επίσημης Ερντογάν, αλλά και τη φορτική υπενθύμιση ότι η μετά Κραν Μοντάνα τακτική της Τουρκίας αποτελεί ένα είδος πολιτικού πραξικοπήματος, σε μια προσωρινή πολιτική πλατφόρμα.

Η πλατφόρμα αυτή είναι προσωρινή, γιατί σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από το μέλλον των συνομιλιών. Ο βασικός λόγος της σχετικής προσωρινότητας της αντιπολιτευτικής συνεργασίας εδράζεται στο ότι η απουσία ουσιαστικών συνομιλιών στο Κυπριακό, αφαιρεί από αυτές τις πολιτικές δυνάμεις τη δυνατότητα έκφρασης του πρακτικού τους οράματος για ενσωμάτωση της κοινότητας στη διεθνή νομιμότητα μέσα από μια ομοσπονδία. Με τη σειρά της, η αφαίρεση αυτής της δυνατότητας εγκλωβίζει την αντιπολίτευση στη συνέχεια της αντιπαράθεσης με τον Ερντογάν χωρίς όμως το διέξοδο της προοπτικής του επανεμφανισμού κυπριακού πολιτικού πλαισίου. Η ανισορροπία ισχύος σε αυτή την σχέση είναι ξεκάθαρη και δεδομένη. Πέραν των επί του εδάφους πραγματικών εξελίξεων, λοιπόν, η ενεργοποίηση των οποίων προοπτικών υπάρχουν για συνομιλίες είναι στρατηγικής σημασίας και για τα προαναφερθέντα.

Ο κ. Νίκος Μούδουρος είναι λέκτορας στο Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Στο κάδρο το σενάριο ενός νέου Lockdown

Σε οριακό σημείο η κατάσταση με τις νοσπλείες, αναφέρει ο Μ. Χατζηπαντέλας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ιδιαίτερα ανήσυχος για τις αυξητικές τάσεις στο κομμάτι νοσπλειών, συνάμα όμως και αισιόδοξος ότι θα αποτραπούν τα χειρότερα, εμφανίζεται στην πρώτη του συνέντευξη ο υπουργός Υγείας. Μιλώντας στην «Κ» ο Μιχάλης Χατζηπαντέλας δεν βγάζει από το κάδρο το σενάριο του Lockdown, ωστόσο, θεωρεί πως με τα μέτρα που έχουν ληφθεί δεν θα φθάσουμε στο σημείο να είναι επιλογή. Ο νέος υπουργός Υγείας εμφανίζεται αισιόδοξος για την επιτυχία των μέτρων που έχουν ληφθεί, πιστεύοντας πως τις επόμενες μέρες θα αυξηθούν τα ποσοστά εμβολιασμού. Προειδοποιεί πως η μετάλλαξη «Δέλτα» έχει ενσχυρήσει στην κοινότητα, ενώ αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο και τρίτης δόσης εμβολίου.

–Είμαστε στην καρδιά του καλοκαιριού και ήδη τα ημερήσια κρούσματα ξεπέρασαν τα 1000. Με τον ίδιο αριθμό σε άλλες περιπτώσεις οδηγθήκαμε σε Lockdown. Μπορεί να συμβεί κάτι παρόμοιο;

–Το Υπουργείο Υγείας παρακολουθεί στενά την εξέλιξη της πανδημίας με όλα τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του και δρα άμεσα στις όποιες προκλήσεις παρουσιάζονται, αναπροσαρμόζοντας τη στρατηγική διαχείρισης της πανδημίας σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα. Παρόλα αυτά υπάρχουν «όπλα» για να αποφευχθεί το Lockdown. Οι ειδικοί ανά το παγκόσμιο συμφωνούν ότι το κυριότερο «όπλο» είναι ο εμβολιασμός και η τήρηση των ατομικών μέτρων προστασίας. Οι τελευταίες ενέργειες του Υπουργείου μας, κυρίως τα κέντρα ελεύθερης προσέλευσης και οι κινητές μονάδες εμβολιασμού, έχουν αγκαλιαστεί από τον κόσμο και επιπλέον, έχουν αυξησει σημαντικά το ποσοστό των εμβολιασμένων.

–Σε μια εβδομάδα εισερχόμαστε στον κατ' εξοχήν μήνα διακοπών που είναι ο Αύγουστος, το χειρότερο σενάριο ποιο είναι;

–Το χειρότερο σενάριο είναι να

αναγκαστούμε να προβούμε σε ένα νέο Lockdown. Θεωρώ ότι με τις συνεχιζόμενες δράσεις και τις στοχευμένες ενέργειες του Υπουργείου Υγείας, σε συνεργασία πάντα με τους πολίτες, θα το αποφύγουμε, αν και βρισκόμαστε σε οριακό σημείο στον τομέα των νοσπλειών στα νοσπλευτήρια του ΟΚΥπΥ. Παρακολουθούμε ενδελεχώς τις εξελίξεις και τις μεταλλάξεις που προκύπτουν από την πανδημία και το ζητούμενο δεν είναι να οδηγηθούμε σε Lockdown, αλλά να δημιουργήσουμε την ανοσία στην κοινότητα. Με την ευκαιρία θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους λειτουργούς της δημόσιας υγείας για την υπερπροσπάθεια που καταβάλουν νυχθημερόν. Από τη γενική διευθύντρια του Υπουργείου, σε όλα τα υπόλοιπα στελέχη, τους γιατρούς, τους νοσπλευτές, τα μέλη της Μονάδας Επιδημιολογικής Επι-

“

Δεν είναι πολιτική επιλογή ο Αύγουστος να παραμείνει ανοικτός πάση θυσία. Στόχος της κυβέρνησης είναι η σωστή διαχείριση της πανδημίας, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

τήρησης του Υπουργείου και της Συμβουλευτικής Επισημημονικής Επιτροπής και όλες τις εθελοντικές οργανώσεις. Η βοήθειά τους είναι υπερπολύτιμη και από τα βάθη της καρδιάς μου, τους ευχαριστώ ειλικρινά.

–Θέλω την άποψή σας περισσότερο ως πολίτη. Υπήρξε εφισχυασμός μετά το Πάσχα με υπερβολικές χαλαρώσεις χωρίς να λάβουμε υπόψη το ενδεχόμενο νέας έξαρσης μέσα στο καλοκαίρι;

Με τον εμβολιασμό αποτρέπεται η εμφάνιση νέων επιθετικών στελεχών

–Σε ποιο βαθμό συμμερίζεστε τις επιστημονικές απόψεις ότι το 4ο κύμα της πανδημίας με τη μετάλλαξη «Δέλτα» είναι προ των πυλών;

–Η μετάλλαξη Δέλτα δεν είναι προ των πυλών αλλά έχει επικρατήσει ήδη μέσα στην κοινότητα και άρχισε να επηρεάζει τους επιδημιολογικούς δείκτες με την αύξηση των κρουσμάτων, αλλά και των νοσπλειών. Δεδομένου ότι οι μέχρι στιγμής μελέτες από τη Βρετανία και τη Σκωτία δείχνουν ότι τα ανεμβολίαστα άτομα έχουν διπλάσιο ρίσκο σοβαρής νόσωσης και νοσπλείας λόγω της ινδικής μετάλλαξης, διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι ο μοναδικός τρόπος προστασίας είναι ο εμβολιασμός. Με τον εμβολιασμό αποτρέπεται η εμφάνιση νέων επιθετικών στελεχών και η εξάπλωσή τους. Αυτές δεν είναι δικές μου θέσεις ούτε πολιτικές θέσεις. Είναι οι υποδείξεις των ειδικών, είναι το αποτέλεσμα ερευνών της επιστημονικής κοινότητας σε όλο τον πλανήτη.

“

Η μετάλλαξη Δέλτα δεν είναι προ των πυλών, αλλά έχει επικρατήσει ήδη μέσα στην κοινότητα και άρχισε να επηρεάζει τους επιδημιολογικούς δείκτες με την αύξηση των κρουσμάτων αλλά και των νοσπλειών.

–Εάν και εφόσον επιβεβαιωθούν οι επιστημονικές εκτιμήσεις το φθινόπωρο μπορεί να επιστρέψουμε σε σκληρό περιβάλλον αντιμετώπισης της πανδημίας;

–Θα σας μεταφέρω τι λένε οι ειδικοί. Σύμφωνα με δεδομένα που έχουμε σήμερα και με βάση την

Ο εμβολιασμός του συνόλου του πληθυσμού αποτελεί το βασικό όπλο κατά της πανδημίας, τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο νέος υπουργός Υγείας.

Λιγότερα τα εισαγόμενα κρούσματα από τα εγχώρια

–Το τουριστικό άνοιγμα σε Ρώσους πόσο ασφαλές είναι από υγειονομικής πλευράς;

–Δεν είναι μόνο θέμα τουριστών από τη Ρωσία, αλλά όλων των επισκεπτών που εισέρχονται στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου από οποιαδήποτε χώρα. Ωστόσο, η Ρωσία αποτελεί την πρώτη τουριστική αγορά για τον νησί μας και είναι σημαντικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα του τουρισμού. Τηρούνται όμως και για όλους τους επισκέπτες τα πρωτόκολλα για τη μη διασπορά του ιού στην κοινότητα. Σύμφωνα με όλες τις μετρήσεις, τα «εισαγόμενα» κρούσματα είναι πολύ λίγα σε σχέση με τα εγχώρια και αυτό γιατί στις πύλες εισόδου εφαρμόζονται αυστηρά πρωτόκολλα. Η

Κύπρος, πέρα από την προώθηση γρήγορης εφαρμογής του υγειονομικού πρωτοκόλλου, συμπεριέλαβε το ρωσικό εμβόλιο Sputnik NIK στη λίστα των αποδεκτών εμβολίων κατά του κορωνοϊού. Οι Ρώσοι επισκέπτες με την είσοδό τους στην Κύπρο πρέπει να κατέχουν πιστοποιητικό πλήρους εμβολιασμού από τη χώρα τους και υπόκεινται σε δειγματοληπτικό έλεγχο με την άφιξή τους. Αντιθέτως, όσοι επισκέπτες από τη Ρωσία δεν κατέχουν πιστοποιητικό πλήρους εμβολιασμού θα πρέπει να έχουν ένα αρνητικό τεστ PCR, το οποίο θα κάνουν 72 ώρες πριν από την αναχώρησή τους από τη Ρωσία και άλλο ένα αρνητικό τεστ PCR, το οποίο θα κάνουν με την άφιξή τους στο αεροδρόμιο Λάρνακας ή Πάφου, το κόστος των

οποίων θα επωμίζονται οι ίδιοι.

–Στο ΓεΣΥ ο προκάτοχός σας, σας παρέδωσε το Υπουργείο με την προτροπή «το ΓεΣΥ και τα μάτια σας». Σας έβαλε περισσότερο βάρος στις πλάτες σας από αυτό που ήδη έχετε;

–Καθόλου. Το ΓεΣΥ σήμερα αποτελεί τη μεγαλύτερη κοινωνική μεταρρύθμιση από την ίδρυση της Κυριακής Δημοκρατίας. Γνωρίζω από πρώτο χέρι πόσο σημαντική είναι η εφαρμογή του ΓεΣΥ, αλλά και η μετεξέλιξη του στο πλαίσιο της διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη. Στόχος μου είναι να ενισχύσω το ΓεΣΥ και να βοηθήσω να διορθωθούν οποιεσδήποτε αδυναμίες και προβλήματα, πάντοτε αποσκοπώντας στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ασθενείς.

–Οι συμπολίτες μας πρέπει να γνωρίζουν ότι τα μέτρα και τα πρωτόκολλα αποτελούν στην πλειονότητά τους προτάσεις και υποδείξεις των ειδικών. Θεωρώ ότι η μέχρι σήμερα διαχείριση της πρωτόγνωρης πανδημίας ήταν στο μέτρο του δυνατού, λαμβάνοντας υπόψη τον στόχο της προφύλαξης της δημόσιας υγείας. Μην ξεχνάμε ότι σε σχέση με άλλες, μεγαλύτερες ευρωπαϊκές χώρες και σε όγκο και σε τεχνικές δυνατότητες, είχαμε καλύτερη, υπό τις περιστάσεις, διαχείριση της παν-

δημίας. Και αυτό πρέπει να πιστώνεται στην κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη. Με τα κρούσματα σε πολύ χαμηλά επίπεδα και με πολύ μικρό αριθμό νοσπλευόμενων είναι φυσικό να υπήρξε εφισχυασμός από τους πολίτες. Ειδικά μετά από 16 μήνες σε αυστηρά περιοριστικά μέτρα και με την πανδημική κόπωση να μας έχει καταβάλει όλους. Όμως, αυτός ο αγώνας απέναντι σε έναν πρωτόγνωρο και φοβικό ιό δεν είναι σπριντ, αλλά μαραθώνιος. Συνεχίζουμε και επιμέ-

νουμε στο εμβολιαστικό μας πρόγραμμα. Κανένας δεν μας περιοσεί γι' αυτό και η Κύπρος προχώρησε άμεσα σε εμβολιασμούς του πληθυσμού χωρίς κωλυσιεργία. Το μεγαλύτερο πρόβλημα διεθνώς σε αυτό που ονομάζουμε «διαχείριση της πανδημίας» ήταν ο αριθμός των εμβολίων που είχαν στη διάθεσή τους οι πολίτες της κάθε χώρας. Η Κύπρος ήταν και είναι πολύ ψηλά. Δεν υπάρχει άνθρωπος που θέλει να εμβολιαστεί και δεν υπάρχει διαθέσιμο εμβόλιο.

–Λέγεται πως είναι πολιτική επιλογή ο Αύγουστος, πάση θυσία, να παραμείνει ανοικτός προκειμένου να μην έχουμε περσινά φαινόμενα. Είναι έτσι;

–Στόχος της κυβέρνησης Αναστασιάδη είναι η σωστή διαχείριση της πανδημίας, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Σκοπός είναι να παραμείνει ανοικτή η κοινωνία και η οικονομία γενικότερα και όχι μόνο τον Αύγουστο. Οι επιδημιολογικοί δείκτες οδηγούν σε Lockdown και είναι πάντα μέσα στις επιλογές όλων των κρατών σε όλη την υφήλιο. Το Lockdown δεν είναι προτεραιότητα και δεν αφορά κάποιο συγκεκριμένο μήνα. Αν κριθεί απαραίτητο, προσημετρώντας και τις απόψεις των ειδικών θα γίνει, όπως έγινε και στο παρελθόν στην περίοδο των γιορτών. Ο στόχος παραμένει ένας: να περιορίσουμε όσο το δυνατόν τη διασπορά του ιού στην κοινότητα και αυτό θα το επιτύχουμε, αν εμβολιαστούμε. Δυστυχώς, τα στοιχεία δείχνουν ότι ιδιαίτερα τα νεαρά άτομα είναι αυτά που διασπείρουν τον ιό και δημιουργούνται αλυσίδες κρουσμάτων σε κοινωνικές εκδηλώσεις. Φαινόμενα τα οποία θα πρέπει να εκλείψουν, αν θέλουμε να συνεχίσουμε να διασκεδάσουμε, να ταξιδεύουμε και να μη νιώθουμε συνεχώς την απειλή ότι θα προσβληθούμε από τον ιό και ενδεχομένως οι επιπτώσεις να είναι επώδυνες για την υγεία μας. Προχωράμε με στοχευμένα μέτρα, τα οποία αξιολογούμε σε σταθερή βάση και είμαστε ευέλικτοι, ώστε να διαχειριστούμε ό, τι προκύψει.

ενημέρωση που λαμβάνουν η Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης μαζί με τη Συμβουλευτική Επισημημονική Επιτροπή από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC), με το οποίο υπάρχει καθημερινή επαφή, έως τα τέλη Αυγούστου η μετάλλαξη «Δέλτα» θα αποτελεί το 90% των νέων κρουσμάτων στην Ευρώπη. Για να αποφύγουμε ανεπιθύμητα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, αλλά και για να προστατέψουμε τον εαυτό μας και τους γύρω μας από τον ιό, ο μόνος τρόπος είναι να ολοκληρώσουμε το εμβολιαστικό μας σχήμα με βάση τα πρωτόκολλα των εμβολίων. Απευθύνω θερμή έκκληση προς όλους και ιδιαίτερα τους νέους να αξιοποιήσουν αυτό το όπλο της επιστήμης. Ήδη προχωρήσαμε με διευκολύνσεις σε σχέση με τον εμβολιασμό του πληθυσμού με τα εμβολιαστικά κέντρα τύπου WalkIn. Τα εν λόγω κέντρα ήδη λειτουργούν σε όλες τις επαρχίες και στεγάζονται στα υφιστάμενα Εμβολιαστικά Κέντρα, με σκοπό

να εξυπηρετούν πολίτες που επιθυμούν να εμβολιαστούν, αλλά δεν έχουν προγραμματίσει εκ των προτέρων ραντεβού μέσω της Πύλης Εμβολιασμού. Προς το παρόν, στα κέντρα WalkIn εμβολιάζονται άτομα που είναι δικαιούχοι του ΓεΣΥ με πιθανή επέκταση μελλοντικά για κάλυψη και των μη δικαιούχων ή των συμβεβλημένων με το ΓεΣΥ. Σύμφωνα με τους ειδικούς, αν ξεπεράσουμε το 80% των εμβολιασμών θα είναι πιο εύκολο να διαχειριστούμε την πανδημία. Ευελπιστούμε πως οι συμπολίτες μας θα αγκαλιάσουν τις προσπάθειες για εμβολιασμό και θα επιτύχουμε τον στόχο μας μέχρι το φθινόπωρο.

–Ποιο είναι το επόμενο βήμα εάν τα κίνητρα δεν αποδώσουν;

–Πιστεύουμε πως τα κίνητρα που έχουν δοθεί θα αποδώσουν και θα επιτύχουμε το στόχο μας. Ήδη βλέπουμε σταδιακή αύξηση στο ποσοστό εμβολιαστικών κάλυψης και θα ήθελα, να ευχαριστήσω όλους τους πολίτες που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μου για εμ-

βολιασμό. Ήδη το τελευταίο διάστημα και μετά την ανακοίνωση των πρόσφατων μέτρων παρατηρείται μια θετική ανταπόκριση από τους μέχρι σήμερα ανεμβολίαστους συμπολίτες μας. Πιστεύω ότι θα φτάσουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα για να καταφέρουμε να έχουμε μια καλή επιδημιολογική εικόνα για το καλό του συνόλου της κοινωνίας. As μην ξεχνάμε ότι και στα παλαιότερα χρόνια οι λαοί είχαν να αντιμετωπίσουν πανδημίες, επίσης πρωτόγνωρες με ιούς που σήμερα δεν θεωρούνται απειλή για τη ζωή μας. Με τα εμβόλια έγινε κατορθωτή η θωράκιση της υγείας των πληθυσμών.

–Θα χρειασθεί και τρίτη δόση εμβολίου;

–Σύμφωνα με την ενημέρωση που έχουμε από τους ειδικούς, τίποτα δεν αποκλείεται και τίποτα δεν είναι δεδομένο από τη στιγμή που ο ιός μεταλλάσσεται με ιλιγγιώδη ταχύτητα και η διεθνής κοινότητα παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή. Παρακολουθούμε τις εξε-

λίξεις και είμαστε σε εγρήγορση με μόνο σκοπό τη θωράκιση του πληθυσμού από τον ιό. Ο ιός ήταν άγνωστος στην επιστημονική κοινότητα και μέσα σε σύντομο χρονικό πλαίσιο τον ανέλυσαν και προχώρησαν και στην ανακάλυψη του εμβολίου. Εφόσον ο covid εξελιχθεί σαν τον ιό της γρίπης τότε ίσως υπάρχει μια σταθερά περιοδικότητα του εμβολίου, είτε για ολόκληρο τον πληθυσμό είτε για συγκεκριμένες ομάδες. Το θέμα το μελετά και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων και είμαστε σε ετοιμότητα, έχουμε ήδη παραγγείλει επαρκείς ποσότητες για να καλύψουμε πιθανή τρίτη δόση ή επανάληψη των εμβολιασμών.

Διαβάστε στην ηλεκτρονική «Κ»: Στο δεύτερο κομμάτι της συνέντευξης του κ. Χατζηπαντέλα, που θα δημοσιευθεί τη Δευτέρα στην ηλεκτρονική «Κ», μιλάει για το όραμά του στην Υγεία και πώς δέχθηκε την πρόταση να αναλάβει το Υπουργείο Υγείας.

Με προσεκτικές κινήσεις οι ερευνητές ετοιμάζουν τα δείγματα που θα τοποθετηθούν σε αλληλουχικές DNA.

Μηχάνημα μεγάλης απόδοσης με δυνατότητα ανάλυσης έως και 800 δειγμάτων σε έναν κύκλο λειτουργίας.

Το Ιδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών στεγάζεται σε ένα μοντέρνο σύμπλεγμα κτιρίων.

Η πορεία επικράτησης κάποιου στελέχους του ιού εναντί άλλων αποτυπώνεται στο τέλος σε ειδικά γραφήματα.

Οι ανιχνευτές των μεταλλάξεων

Η «Κ» στο Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής όπου εντοπίζονται τα παραλλαγμένα στελέχη του ιού SARS-CoV-2

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Μοιάζει με μάχη επιβίωσης του ιού, που διεξάγεται σε έναν αόρατο στο γυμνό μάτι μικρόκοσμο, αλλά με επιπτώσεις που αγγίζουν τον κόσμο ολόγυρά μας. Εδώ και μήνες, χωρίς περιθώριο παύσης, επιστήμονες στο Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών παρατηρούν αυτόν τον αγώνα επικράτησης καταγράφοντας τις μεταλλάξεις του νέου κορωνοϊού. Εντοπίζουν στα νέα κρούσματα τα πιο μεταδοτικά, παραλλαγμένα στελέχη και χαρτογραφούν την εξάπλωσή τους έναντι άλλων. Μέσα και από τη δική τους προσεκτική ματιά προκύπτουν κρίσιμα συμπεράσματα για την πορεία της πανδημίας στη χώρα μας.

Την ημέρα της επίσκεψής μας στο εργαστήριό τους το πιο μεταδοτικό στελέχος «Δέλτα» είχε ήδη επικρατήσει στην άτυπη διεκυστήριδα με το στελέχος «Αλφα», αντιπροσωπεύοντας εκείνη τη στιγμή περίπου το 60% των νέων κρουσμάτων που ανιχνεύονται στην Ελλάδα. Ο ρυθμός επικράτησης αυτής της μετάλλαξης όμως είναι τόσο έντονος που, σύμφωνα με δηλώσεις του προέδρου του ΕΟΔΥ Παναγιώτη Αρκουμανέα, το ποσοστό ανεβαίνει γρήγορα. «Θα φτάσει το 70%. Πλέον το παρατηρούμε και στα νησιά, ειδικά στα νησιά που έχουν αύξηση κρουσμάτων», τόνισε. Βάσει των δεδομένων της γονιδιωματικής επιτήρησης, η εξάπλωση της «Δέλτα» αφορά κυρίως ανθρώπους νεότερους σε ηλικία και μη εμβολιασμένους.

«Οι ανεμβολίαστοι αυτή τη στιγμή αποτελούν το εργοστάσιο παραγωγής νέων στελεχών, μεταλλαγμένων στελεχών, γιατί ουσιαστικά ο ιός χρειάζεται έναν ξενιστή για να επιβιώσει», λέει στην «Κ» η ερευνήτρια Κατερίνα Ζώνη, υπεύθυνη διαγνωστικής λειτουργίας στο Κέντρο Γονιδιωματικής. «Το καλύτερο σπί-τι για έναν ιό είναι ένας ανεμβολίαστος άνθρωπος. Εκεί μπορεί ο ιός να αναπαράγεται πολύ γρήγορα και με υψηλούς ρυθμούς αντιγράφοντας τον εαυτό του. Μέσα σε αυτή την αντιγραφή μπορεί να κάνει κάποια λάθη. Ορισμένα από αυτά δεν σημαίνουν τίποτα, ενώ άλλα μπορεί να δώσουν ένα πλεονέκτημα στον ιό,

Εδώ και μήνες, η ερευνητική ομάδα του Κέντρου Γονιδιωματικής του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών ανιχνεύει τις μεταλλάξεις του ιού.

«Οι ανεμβολίαστοι αποτελούν το εργοστάσιο παραγωγής νέων στελεχών, μεταλλαγμένων στελεχών, γιατί ο ιός χρειάζεται έναν ξενιστή για να επιβιώσει».

όπως αυξημένη μολυσματικότητα, αυξημένη μεταδοτικότητα ή ανοσολογική διαφυγή και να προκύψει ένα καινούργιο στελέχος».

Οι αναλύσεις

Το οικοδομικό σύμπλεγμα των κτιρίων που στεγάζουν το Ιδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών δεν είναι ορατό από τις λεωφόρους Κανελλοπούλου και Μεσογείων. Συνορεύει με την πίσω πλευρά του Νοσοκομείου «Σωτηρία» και του 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου. Στα 32.000 τετραγωνικά του μέτρα φιλοξενεί δεκάδες ερευνητικές ομάδες που εστιάζουν τις δρα-

στηριότητες τους στην κατανόηση των βασικών μηχανισμών και της παθοφυσιολογίας του ανοσολογικού συστήματος, του καρδιαγγειακού και νευρικού συστήματος, των βλαστοκυττάρων, της ανάπτυξης, της γήρανσης και του καρκίνου.

Το Ελληνικό Κέντρο Γονιδιωματικής (δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και της Ευγενίας Θεοκάρη) είναι εξοπλισμένο με αλληλουχικές DNA νέας γενιάς και με σύστημα υπερυπολογιστών. Προ πανδημίας οι βασικές λειτουργίες του αφορούσαν μεταξύ άλλων την αποθήκευση και ανάλυση του γονιδιώματος πασχόντων από καρκίνο και από καρδιαγγειακές, μεταβολικές και νευροεκφυλιστικές νόσους. Τους τελευταίους μήνες πραγματοποιείται εκεί συστηματικά η επεξεργασία των θετικών δειγμάτων του νέου κορωνοϊού για τον εντοπισμό μεταλλάξεων.

Σε πρώτο στάδιο, αφού παραλάβουν τα δείγματα, προχωρούν σε κατασκευή βιβλιοθηκών αλληλουχιστικής νέας γενιάς. Ενισχύουν δηλαδή το γενετικό υλικό του ιού, όπως εξηγεί ο Γιάννης Βατσέλας, εργαστηριακός υπεύθυνος στο Κέντρο Γο-

νιδιωματικής, για να ακολουθήσει η εισαγωγή σε ειδικά μηχανήματα, τους αλληλουχικές DNA. «Είναι ένα πρωτόκολλο που διαρκεί κατά μέσον όρο περίπου τέσσερις ημέρες από την παραλαβή του γενετικού υλικού μέχρι να τελειώσει η αλληλούχιση στο μηχανήμα», λέει ο κ. Βατσέλας. «Έχουμε τη δυνατότητα ανάλυσης έως και 1.500 δειγμάτων την εβδομάδα. Συνολικά μέχρι στιγμής έχει γίνει η αλληλούχιση 25.000 δειγμάτων». Το εργαστήριό τους είναι εξοπλισμένο και με ένα μηχανήμα μεγάλης απόδοσης στο οποίο μπορούν να τοποθετηθούν έως και 800 δείγματα σε έναν κύκλο λειτουργίας. Ο κ. Βατσέλας εξηγεί ότι σε περίπτωση που χρειάζεται πιο άμεσα να δοθεί κάποιο αποτέλεσμα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα της Πολιτικής Προστασίας, τότε χρησιμοποιούνται άλλα μηχανήματα στα οποία μπορούν να τοποθετηθούν λιγότερα δείγματα ανά κύκλο λειτουργίας.

«Το Ιδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών αντιλαμβανόμενο τη μεγάλη ανάγκη που υπήρχε τον Μάιο του 2020 συστρατεύθηκε στην εθνική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της πανδημίας, τόσο με

τον πρόεδρό του, ακαδημαϊκό Λουκά Παπαδήμο, όσο και με τον πρόεδρο του επιστημονικού συμβουλίου, Δημήτρη Θάνο. Ξεκίνησαν με όσες δυνάμεις είχαμε εκείνη τη στιγμή να συνδράμουν», λέει η κ. Ζώνη. Το ΙΙΒΕΑ συμμετείχε σε σύμπραξη με άλλους ερευνητικούς φορείς στην αποκαλούμενη ως «Εμβληματική ερευνητική δράση για την αντιμετώπιση του ιού SARS-CoV-2 στην Ελλάδα», στην ανάπτυξη ενός ανοιχτού πρωτοκόλλου διάγνωσης, καθώς και στο διαγνωστικό σκέλος διαχείρισης της πανδημίας με τη διενέργεια μοριακών ελέγχων. Ακόμη είχαν αρχίσει να αναλύουν κάποια δείγματα από στελέχη του πρώτου κύματος και από άλλα που συλλέγονταν στις πύλες εισόδου της χώρας κατά τους θερινούς μήνες του 2020.

Εδώ εξετάστηκαν εγκαίρως και δείγματα εργαζομένων στις φάρμες των μινκ στη Δυτική Μακεδονία όπου εντοπίστηκαν μεταλλάξεις του ιού. «Στο μεταξύ στην Ευρώπη, ειδικά στο Ηνωμένο Βασίλειο, είχαν αρχίσει την εντατική ανάλυση κυκλοφορούντων στελεχών του ιού αντιλαμβανόμενοι την ικανότητα του ιού να μεταλλάσσεται και να

γίνεται ίσως πιο μεταδοτικός. Ηδη από τον Σεπτέμβριο του 2020 είχε αναφερθεί ένα καινούργιο, πιο μεταδοτικό στελέχος, αυτό που πλέον αποκαλούμε Αλφα, το B.1.1.7, που παλιότερα αναφερόταν εσφαλμένα ως βρετανικό στελέχος δίνοντας γεωγραφικό προσδιορισμό», παρατηρεί η κ. Ζώνη.

Τα «ορφανά» κρούσματα

Στις 31.12.2020 η Πολιτική Προστασία ζήτησε από το Κέντρο Γονιδιωματικής να ελεγχθούν έξι δείγματα τα οποία είχαν συλλεχθεί σε πύλες εισόδου της χώρας. Σε τέσσερα από αυτά εντοπίστηκε το στελέχος «Αλφα». Αυτή ήταν η πρώτη αναφορά για παρουσία του στη χώρα μας.

Ακολουθούσε η εντατικοποίηση των ελέγχων για μεταλλάξεις σε δείγματα που παραλάμβανε για μοριακή ανάλυση το Κέντρο Γονιδιωματικής καθώς και σε άλλα που του αποστέλλονταν από συνεργαζόμενα εργαστήρια. «Από τον Ιανουάριο του 2021 βλέπαμε ότι το στελέχος Αλφα υποκαθιστά τα υπόλοιπα στελέχη. Στα μέσα Φεβρουαρίου είδαμε και στην Αττική ένα καινούργιο ανησυχιστικό στελέχος, το B.1.1.318 το οποίο συνδέεται με ανοσολογική διαφυγή», λέει η κ. Ζώνη.

Όπως εξηγεί η ίδια, το συγκεκριμένο στελέχος φαίνεται να υπάρχει ακόμη στο κέντρο της Αθήνας και είχε ανταγωνιστική σχέση με το στελέχος «Αλφα» μέχρι και την περίοδο του Πάσχα. Το επόμενο διάστημα, ενδεχομένως και λόγω της καλάρωσης των περιοριστικών μέτρων, ανικνεύθηκε και σε άλλες περιοχές της χώρας, στη Δυτική Ελλάδα, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη, αλλά δεν εξαπλώθηκε τόσο πολύ. Το στελέχος «Αλφα» συνέχισε να επικρατεί.

Ωπου από τις αρχές Ιουνίου έκαναν sporadικά την εμφάνισή τους αρκετά ορφανά κρούσματα που χαρακτηρίζονταν ως μετάλλαξη «Δέλτα». Αποκαλούνταν «ορφανά», γιατί όπως επισημαίνει η κ. Ζώνη, δεν προέκυπτε η επιδημιολογική τους σύνδεση με άλλο κρούσμα, δεν είχαν σαφές ταξιδιωτικό ιστορικό κάποιου, στοιχείο που να μαρτυρεί την αλυσίδα της μετάδοσης. Σταδιακά όμως η «Δέλτα» κέρδιζε όλο και περισσότερο έδαφος.

Η παρακολούθηση της συμπεριφοράς του ιού

Σε μια αίθουσα του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών που ψύχεται από τέσσερα κλιματιστικά βρίσκεται ο υπερυπολογιστής του Κέντρου Γονιδιωματικής. Εδώ πραγματοποιούνται όλες οι βιοπληροφορικές αναλύσεις κατά το τελευταίο στάδιο ανίχνευσης μεταλλαγμένων στελεχών του ιού. Πρόκειται για συστοιχίες περίπου 28 υπερυπολογιστών, οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους συνδυάζοντας την ισχύ τους και προσφέροντας μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους.

«Χρειάζεται πάντα ένας υπερυπολογιστής όταν πραγματοποιούνται ταυτόχρονα τόσες πολλές αναλύσεις», λέει στην «Κ» ο Μανώλης Αθανασιάδης, ειδικός λειτουργικός επιστήμονας β' βαθμίδας και υπεύθυνος της βιοπληροφορικής ανάλυσης. Όπως παρατηρεί, αυτά τα μηχανήματα επιτρέπει να πραγματοποιούνται μέσα σε λίγα λεπτά ή μερικές ώρες σύνθετες λειτουργίες για τις οποίες ένας απλός υπολογιστής μπορεί να χρειάζεται

«Παρέχουμε τα στοιχεία στον ΕΟΔΥ και σε άλλους φορείς, ώστε να πάρουν αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο».

μία ή δύο εβδομάδες, ή να μην κατάφερνε ποτέ να βγάλει τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

Μόλις ολοκληρωθεί το έργο των αλληλουχικών DNA ακολουθεί η ανάλυση στον υπερυπολογιστή. «Στο τέλος, στα αποτελέσματα για κάθε γονιδίωμα μπορούμε να ταυτοποιήσουμε με μεγάλη ακρίβεια τι στελέχος είναι, τι μεταλλάξεις φέρει και να παρέχουμε τα στοιχεία στον ΕΟΔΥ και σε άλλους φορείς, ώστε να πάρουν αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο», λέει ο κ. Αθανασιάδης και μας δείχνει στον υπολογιστή του γραφήματα στα οποία φαίνεται η σταδιακή επικράτηση του στελέχους «Δέλτα» έναντι του μέχρι πρότινος μεγάλου ανταγω-

Το σύστημα υπερυπολογιστών του κέντρου, όπου γίνονται οι βιοπληροφορικές αναλύσεις όλων των δεδομένων για τον εντοπισμό των μεταλλάξεων.

νιστή του, του στελέχους «Αλφα».

Η ανάγκη τήρησης μέτρων

Τη δυνατότητα άμεσης παρακολούθησης της εξέλιξης της πανδημίας μέσω της γονιδιωματικής

επιτήρησης επισημαίνει και η κ. Ζώνη. «Έχοντας γνώση των στελεχών που κυκλοφορούν και γνωρίζοντας ποια είναι πιο μεταδοτικά από κάποια άλλα ή πιο λοιμογόνα, μπορούν να ληφθούν και πο-

λύ στοχευμένες αποφάσεις σε ό,τι αφορά τη διαχείριση αυτών των κρουσμάτων». Ηδη από τον Ιανουάριο του 2021, με αφορμή τότε τη δημιουργία του εθνικού δικτύου γονιδιωματικής επιτήρησης, ο κ. Θάνας ανέφερε σε δηλώσεις του από το υπουργείο Υγείας τη σημασία αυτής της δράσης. «Θα βοηθήσει πάρα πολύ, ώστε να έχουμε μια πλήρη μοριακή αποτύπωση της πανδημίας στη χώρα σε βάθος χρόνου, πριν από τα εμβόλια, κατά τη διάρκεια του εμβολιασμού και βεβαίως κατόπιν», τόνισε.

Πρόσφατα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας επισημάνει ότι η «Δέλτα» έχει ήδη παρουσία σε περισσότερες από 120 χώρες και εξαπλώνεται ραγδαία. «Αναμένουμε ότι θα υπερσχύσει ταχέως των άλλων παραλλαγών και θα γίνει η επικρατούσα τους επόμενους μήνες», ανέφερε. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, αυτή η διεθνής τάση εξαπλώσεως εξηγείται από τη μεγαλύτερη μεταδοτικότητα που έχουν κάποιες παραλλαγές, τη χαλάρωση των μέ-

τρων δημόσιας υγείας και κοινωνικής αποστασιοποίησης, καθώς και από το γεγονός ότι αρκετοί πολίτες ακόμη δεν έχουν εμβολιαστεί είτε λόγω άρνησης είτε εξαιτίας αδυναμίας πρόσβασης στα εμβόλια σε κάποιες χώρες.

«Όσο πολλαπλασιάζεται ο ιός στην κοινότητα τόσο μεγαλύτερες είναι και οι πιθανότητες να εμφανιστούν νέα στελέχη. Εάν δεν εμβολιαστούμε όλοι –κάτι που πρέπει να κάνουμε, όχι μόνο για εμάς αλλά και για τους ανθρώπους που αγαπάμε– δεν θα ξεφύγουμε από την πανδημία», λέει η κ. Ζώνη και προσθέτει ότι δεν χρειάζεται κάποιος να περιμένει τη στιγμή που θα φτάσει στην είσοδο ενός νοσοκομείου. Προτρέπει τους πολίτες να εξακολουθήσουν να κρατούν αποστάσεις και να φορούν μάσκα στις κοινωνικές συναναστροφές τους. «Είναι το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε. Περιορίζοντας την εξάπλωση του ιού θα μπορούμε να σχεδιάσουμε και τα επόμενα ταξίδια μας», λέει.

Πώς διαμορφώθηκε η συνωμοσιολογία

Η πανδημία συνένωσε ετερόκλητα πλήθη της κυπριακής κοινωνίας, που στο τέλος σαν ένα σώμα βρήκαν τον δρόμο προς τη βία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η διαδήλωση έξω από το Προεδρικό εναντίον των μέτρων της κυβέρνησης για την πανδημία και τα όσα τραγικά ακολούθησαν στη συνέχεια έξω από το κτήριο του δημοσιογραφικού συγκροτήματος «ΔΙΑΣ», αναδεικνύουν μια πολύ ενδιαφέρουσα τάση στην Κύπρο. Την ύπαρξη, ιδίως μετά το 2010 και την έλευση της κρίσης σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενός ετερόκλητου δυναμικού συνόλου –μιας «γκρούπας» με άλλα λόγια– κοινό χαρακτηριστικό του οποίου είναι η ροπή προς κάθε μορφής θεωρίες συνωμοσιολογίας. Η πανδημία του Covid-19 στην Κύπρο, όπως και διεθνώς, επιτάχυνε σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική κινητοποίηση των εν λόγω μαζών, προσφέροντας ένα νέο πεδίο εκδήλωσης των συνωμοσιολογικών τους ερμηνειών ως προς την ίδια την πανδημία: Άρνηση της ύπαρξης του ιού ή των θανατηφόρων συνεπειών του, ιστορίες για αγρίους αναφορικά με την προέλευσή του και φυσικά σθεναρή αντίσταση στην ιδέα του εμβολιασμού ή της χρήσης μάσκας ως μέσων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Οι οπαδοί θεωριών συνωμοσίας στην Κύπρο δεν αποτελούν νέο φαινόμενο, αλλά έχουν πίσω τους μία ενδιαφέρουσα ιστορία.

Η Κύπρος στο επίκεντρο

Όταν στα τέλη της δεκαετίας του '90 και καθ' όλη τη διάρκεια της πρώτης δεκαετίας του 2000, ο αρχιτελεπλάσι βιβλίων και εκδότης από τη Θεσσαλονίκη, Δημοσθένης Λιακόπουλος, διαφήμιζε βιβλία με θεωρίες συνωμοσίας η Κύπρος είχε βρεθεί στο επίκεντρο. Μεταξύ Ελλήνων που ήρθαν από ξένους γαλαξίες με αρχαία... διαστημόπλοια και θεωρίες συνωμοσίας για εβραϊκά κέντρα εξουσίας,

Από τους αρνητές των εμβολίων μέχρι την βίαιη επίθεση στο δημοσιογραφικό συγκρότημα του «ΔΙΑ» η συνωμοσιολογία στην Κύπρο έχει ιστορικό.

Η πανδημία επιτάχυνε την κοινωνική κινητοποίηση των εν λόγω μαζών, προσφέροντας ένα νέο πεδίο εκδήλωσης των συνωμοσιολογικών τους ερμηνειών.

στον βιβλιοκατάλογο του κ. Λιακόπουλου δέσποζε το έργο «Ο Καιρός Γαρ Εγγύς: Η εικονιζόμενη προφητεία στο Τραχώνι Λεμεσού

και η αναλαμπή της Ορθοδοξίας». Διάλυση της Τουρκίας, ρωσικές επεμβάσεις, έλευση του Αντίχριστου και κατάρκτηση της Κωνσταντινούπολης δέσποζαν σε ένα έργο με αφορμή την απάτη που ένας Κύπριος είχε στήσει στο Τραχώνι της Λεμεσού με μια ψευδεπίγραφη επιγραφή στην οικία του. Από το 2004 μέχρι τα μέσα του 2019 ο κ. Λιακόπουλος εμφανιζόταν –σε αναμετάδοση– από κυπριακούς ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς να διαλαλεί τη βιβλιογραφική του πραγματεία κερδίζοντας τις καρδιές και το μυαλό απλοϊκών, και θρη-

σκόληπτων συνήθως, Κύπριων πολιτών. Λίγο αργότερα, όταν η Κύπρος βρέθηκε στη δίνη της φοβερής κρίσης του Μαρτίου του 2013, ο γνωστός απατεώνας –καταδικασθείς στην Ελλάδα– Αρτέμις Σώρρας με τα 600 δισ. του έκανε την εμφάνισή του και στην Κύπρο. Η οργάνωσή του είχε γραφεία στην Πάφο και κινητές διαφημίσεις στα λεωφορεία της ΟΣΕΑ στη Λευκωσία και στη Λάρνακα, ενώ ο ίδιος ο Μάριος Καρογιάν, πρόεδρος τότε του ΔΗΚΟ, πρότεινε σε κρίσιμη σύσκεψη των αρχηγών κομμάτων στις 24 Μαρτίου του 2013 να απο-

ταθούν στη λύση Σώρρα, όπως χαρακτηριστικά καταγράφει και ο Πανίκος Δημητριάδης στο βιβλίο του «A Diary of the Euro Crisis in Cyprus». Την περίοδο 2017-2018 τηλεπαρουσιαστής, πάλι από τη βόρεια Ελλάδα και σταθμό τοπικής εμβέλειας, που διοργάνωνε συλλαλητήρια στην Ελλάδα υπέρ της Μακεδονίας –την περίοδο των εξελίξεων με τη συμφωνία των Πρεσπών– βολιδосκοπούσε Κύπριους, εν αποστρατεία, στρατιωτικούς για τη δημιουργία, με το αζημίωτο φυσικά, αντίστοιχων συλλαλητηρίων στην Κύπρο.

Το προφίλ

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του Κύπριου συνωμοσιολόγου, πέραν του αντιεμβολιασμού που προέκυψε ως προμετωπίδα μετά την έλευση της πανδημίας, έχουν ενδιαφέρον από ανθρωπογεωγραφικής σκοπιάς. Μία σύντομη έρευνα στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης των προφίλ όσων ασπάζονται τα όσα πρεσβεύει το αντιεμβολιαστικό κίνημα, καταδεικνύει πως πρόκειται για πρόσωπα που προέρχονται από χαμηλότερα μορφωτικά στρώματα, που διασχέονται οριζόντια μεταξύ όλων των επαρχιών της Κύπρου και κυμαίνονται σε ένα δυναμικό γκρουπ ηλικιών 25-65 ετών. Ως προς το ιδεολογικό τους στίγμα, κινούνται, παραδοσιακά, στις παρυφές του πολιτικού και θρησκευτικού συντηρητισμού: Ακροδεξιόι διαφόρων τύπων, φανατικά θρησκευόμενοι με στίγμα τους το ανατολικό ελληνορθόδοξο δόγμα και τα παρακλάδια του (αγιореϊτικός μοναχισμός, παλαιοημερολογίτες, κ.ο.κ.) και οπαδοί των κλασικών θεωριών συνωμοσίας για ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης, βίαιης διάλυσης της Τουρκίας, ρωσικών επεμβάσεων υπέρ του Ελληνισμού στη μητροπολιτική Ελλάδα και Κύπρο, κ.ο.κ. Από τη διαμαρτυρία της περασμένης Κυριακής, είδαμε άλλωστε πρόσωπα να κρατούν ελληνικές σημαίες, πρόσωπα να κρατούν σταυρούς και ανάμεσα στους ομιλητές ενισχυμένη την επίκληση στη θρησκεία και τον Θεό. Ένα άλλο κομμάτι τους αφορά λιγότερο φανατικό θρησκευόμενες ομάδες ή οποιές κινούνται σε κλασικές θεωρίες συνωμοσίας με λιγότερο ελληνοκεντρικό πρόσημο. Μεταξύ τους βρίσκεις άτομα που αντιλαμβάνονται τις πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις γύρω τους ως συνωμοσίες της Νέας Τάξης Πραγμάτων, τα γεγονότα της περιόδου 2013 ως μια διεθνή εκστρατεία που στόχευε αποκλειστικά την Κύπρο, το Κυπριακό, αποκλειστικά, ως αποτέλεσμα μεθοδεύσεων ξένων κύκλων και τα ορθολογιστικά μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας ως ένα αντικείμενο, αποκλειστικά, δικαιωματοκήνης συζήτησης. Η δεύτερη αυτή κατηγορία αποκτά, κατ' επέκταση, τα χαρακτηριστικά περισσότερο μιας σύγχρονης ομάδας με ροπή προς τον μυστικισμό και τα λεγόμενα «newage» χαρακτηριστικά παρά την τυπική κατηγορία των θρησκευτικά φανατισμένων ή των νεοεθνικιστών. Μια πρόχειρη ματιά στις υποψηφιότητες σχημάτων στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές από λαϊκιστές πολιτικούς, όπως π.χ. η Άννα Θεολόγου, καταδεικνύει πως μεταξύ των υπήρχαν άτομα που εξέφραζαν τέτοιες απόψεις. Για κεραίες 5G και εισαγωγή στην Κύπρο της θεωρίας QAnon –ως απότοκο της δικυβέρνησης Τραμπ και του επεισοδιακού της τρόπου προς την έξοδο από την εξουσία.

Ανησυχητική η μεγάλη εικόνα

Η εικόνα της επίθεσης στον φύλακα του συγκροτήματος «ΔΙΑΣ» αλλάζει άρδην τα δεδομένα σε σχέση με τους συνωμοσιολόγους στην Κύπρο. Οι συγκεκριμένοι πέρασαν τη λεπτή γραμμή των ιδεών τους και της διαδήλωσης για αυτές (ακτιβισμός) προς την κατεύθυνση του εξτρεμισμού (βίαιος ακτιβισμός). Η τάση παρατηρήθηκε και με τα βίαια επεισόδια στη Λεμεσό προ μηνών, καθώς και με τα συμβάντα δολιοφθοράς σε περιουσία της CYTA λόγω της συνωμοσιολογικής σύνδεσης της πανδημίας με την έλευση του δικτύου 5G για την κινητή τηλεφωνία στην Κύπρο. Σε αυτό ακριβώς το σημείο η συζήτηση για τους οπαδούς θεωριών συνωμοσίας στην Κύπρο αποκτά κι ένα ακόμη επίπεδο: αυτό της πολιτικής βίας. Μια σύντομη περιήγηση στα γκρουπ των διοργανωτών της εκδήλωσης στο Προεδρικό με τα εργαλεία της OSINT (Open Source Intelligence) και με την προσεκτική ματιά μιας προσέγγισης της κοινωνικής μηχανικής (Social engineering) καταδεικνύει και τα πρώτα σημάδια μιας βίαιης ριζοσπαστικοποίησης. Η ρητορική μίσους εναλλάσσεται με την υποκίνηση προς τη βία μεταξύ των μελών των σχετικών γκρουπ στην πλατφόρμα του Fa-

cebook. Η ροπή προς τη βία αποτελεί και το μεγάλο στοίχημα παρακολούθησης αυτών των συνωμοσιολογικών τάσεων ως προς την κοινωνική τους εξέλιξη στην Κύπρο. Καθώς κι ένα στοίχημα για όλους από το κράτος και τα ΜΜΕ μέχρι το σύστημα της παιδείας και τις αρχές της δικαιοσύνης στη χώρα. Επιπλέον μια ενδελεχής έρευνα στα ΜΚΔ υποδεικνύει την ιδεολογική

Η ροπή προς τη βία αποτελεί και το μεγάλο στοίχημα παρακολούθησης αυτών των συνωμοσιολογικών τάσεων ως προς την κοινωνική τους εξέλιξη στην Κύπρο.

ρευσιτότητα μεταξύ αυτών των ομάδων. Οι οπαδοί του «αγίου του Τραχωνίου» στο τέλος της δεκαετίας του '90 είδαν στον Σώρρα τη σωτηρία των καταθέσεών τους το 2013 και στη Ρωσία την απάντηση στις τουρκικές ενέργειες στην ΑΟΖ της Κύπρου και σήμερα αρνούνται να εμβολιαστούν. Ο πυρήνας των ανθρώπων που πιστεύουν σε τέτοιες

Η **αύξηση** των Κύπριων πολιτών που πιστεύουν σε θεωρίες συνωμοσίας αποτελεί ενδιαφέρουσα κοινωνική δυναμική.

θεωρίες παραμένει, πάνω-κάτω, ο ίδιος απλώς μετακινείται ως προς τη θεωρία συνωμοσίας την οποία προβάλλει. Φυσικά, πέραν της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης, μια άλλη πτυχή που ενυπάρχει μεταξύ αυτών των γκρουπ είναι η ανθρώπινη εκμετάλλευση. Η έρευνα σε αυτό το σημείο καταδεικνύει επίσης πως οι οπαδοί των θεωριών συνωμοσίας

συχνά πέφτουν θύματα απάτης και οικονομικής εκμετάλλευσης –κάτι που άνησε και με την πανδημία με τη δουλειά επιτήδειων ιατρών, καθώς και δικηγόρων που μπήκαν στη διαδικασία κίνησης νομικών διαδικασιών, με το αζημίωτο, κατά των μέτρων της κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση, η αύξηση των Κύπριων πολιτών που πιστεύουν σε

θεωρίες συνωμοσίας αποτελεί μια ενδιαφέρουσα κοινωνική δυναμική που δεν πρέπει να αφήσει αδιάφορους ούτε την κοινότητα των ανθρωπιστικών επιστημών αλλά ούτε και την οργανωμένη Πολιτεία. Παραμένει δε ένα πεδίο εκδήλωσης πολλών προκλήσεων, υβριδικής κυρίως φύσης, για την ασφάλεια και την δημοκρατία.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Οι εξαγγελίες κτύπησαν στη θερινή ραστώνη

Η ηχηρή απουσία

Το 2017, μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντάνα και τις προεκτάσεις του είχε αποσυρθεί ησυχώς από το προσκήνιο για καιρό. Κάποιοι ψιθύριζαν πως είχε απογοητευτεί από το αποτέλεσμα και ήθελε λίγο χρόνο να επεξεργαστεί τα δεδομένα. Κάποιοι άλλοι, πως χρειαζόταν διακοπές. Ο λόγος για τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Να μην παρεξηγηθούμε. Κάθε πολιτικός έχει ανάγκη να βυθιστεί στη θερινή ραστώνη. Σημασία όμως έχει και η χρονική συγκυρία που επιλέγονται οι διακοπές. Όταν ο πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος απουσιάζει την 20ή Ιουλίου, μέρα εισβολής και ιδιαίτερα τη μέρα που γνωρίζει καλά πως ο Τούρκος πρόεδρος θα προβεί σε εξαγγελίες που θα αλλάξουν τα δεδομένα, τότε κάτι δεν πάει πολύ καλά. Η έστω, ας αποφυγει την επόμενη φορά να μας υπογραμμίζει πως ο ίδιος είναι έτοιμος για τα δύσκολα. Γιατί τα δύσκολα δεν είναι να κόβεις κεράσια και να αρπάζεις στον αέρα καρπούζια, αλλά να είσαι παρών στις κρίσιμες στιγμές της ιστορίας. Και αυτή την φορά, ο Αβέρωφ Νεοφύτου, που όπως λέγεται ενδιαφέρεται για την προεδρία του 2023, καταγράφει ακόμη μία ηχηρή απουσία.

● ● ● ● ●

Η σιέστα

Όμως πριν να ξεκινήσουμε να μιλούμε για τις ευθύνες του προέδρου του ΔΗΣΥ, θα πρέπει πρώτα να μελετήσουμε το πώς κινήθηκε ο ίδιος ο πρόεδρος μετά τις εξαγγελίες. Σαν μία συνθησισμένη μέρα ήταν η 20ή Ιουλίου θα λέγαμε. Μία συνθησισμένη μέρα, καθώς μετά τα μηνύματα και τις ομιλίες επέστρεψε στον Λόφο και αποσύρθηκε διακριτικά στα ενδότερα για τη μεσημβρινή του σιέστα. Φρόντισε να μας αποζημιώσει το βράδυ, όταν φοβήρισε τους Βαρωσιώτες πως δεν πρέπει να γίνουν συνεργοί του κατοχικού καθεστώτος.

● ● ● ● ●

Ο θεατρινισμός

Τη μια βεβαίως φοβήριζε τους Βαρωσιώτες να μη γίνουν συνεργοί του κατοχικού καθεστώτος, την άλλη φώναζε γιατί του επιρρίπτονται ευθύνες για όσα συμβαίνουν και την άλλη διέρρεε μέσω των ανθρώπων του πως είναι έτοιμος να κλείσει τα οδοφράγματα για τρίτους. Ο πρόεδρος όμως γνωρίζει πολύ καλά πως οι φοβέρες για κλείσιμο των οδοφραγμάτων δεν

Μετά τη σιέστα, μετά τις Μαλδίβες και μετά τον διορισμό των μελών των ημικρατικών οργανισμών, ας απαιτήσουμε και μια καταδίκη των τουρκικών προκλήσεων.

περπατούν καθότι είναι παράνομο. Φρόντισε να του το υπενθυμίσει ο γενικός εισαγγελέας κατά τη διάρκεια του Εθνικού Συμβουλίου και συμμορφώθηκε πλήρως. Συμμόρφωση που έδειξε πως μάλλον ήταν θεατρινισμοί με στόχο την επικοινωνία για εσωτερική κατανάλωση.

● ● ● ● ●

Διορίζαμε στους ημικρατικούς

Όλους αυτούς τους τακτικισμούς πάντως, μια χαρά τους έχει αντιληφθεί η διεθνής κοινότητα. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο φαίνεται πως πλέον δεν μας παίρνουν και ιδιαίτερα σοβαρά. Πώς αλλιώς να εξηγηθεί το γεγονός ότι μπροστά στον εποικισμό του Βαρωσιού, τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, σπατάλησαν δύο μέρες για μια απλή δήλωση των γεγονότων, με τους πλείστους να μη θέλουν να κατονομάσουν την Τουρκία; Πάντως, εμείς δεν φαίνεται να ανησυχή-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ο πρώην Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Γιώργος Βασιλείου θεωρήσε καθήκον του, παρά τις δυσκολίες μετακίνησής του, να βρίσκεται στο Εθνικό Συμβούλιο την ιστορική μέρα που δημιουργούνταν νέα τετελεσμένα για το Κυπριακό. Σε αντίθεση με άλλους που φιλοδοξούν να γίνουν και πρόεδροι, αλλά λιάζονταν όπως όλα δείχνουν σε εξωτικά νησιά.

σαμε ιδιαίτερα. Και το λέμε αυτό γιατί την ίδια ώρα που απαιτούσαμε από τους υπόλοιπους να βγάλουν καταδικαστικές αποφάσεις, το Υπουργικό Συμβούλιο συνεδρίαζε για τον διορισμό των Δ.Σ. των

ημικρατικών οργανισμών. Τόση σοβαρότητα είχαμε να δούμε εδώ και καιρό, πρόεδρε.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Αγγλοι, Γάλλοι, Αμερικάνοι στη... μάχη για μια δήλωση

Το άνοιγμα μέρους της Αμμοχώστου από τον Τατάρ και τον Ερντογάν και η πρόσκλησή τους σε Αμμοχωστιανούς πρόσφυγες να διεκδικήσουν την περιουσία τους μέσω της «Επιτροπής» των Κατεχομένων προκάλεσε άλλη μια αιτία για διαμάχες στο εσωτερικό. Ενώ το θέμα συζητείται έντονα τις τελευταίες εβδομάδες, πριν ακόμα γίνουν οι προκλητικές εξαγγελίες στις 20 Ιουλίου και ενώ ολοκληρή η πολιτική ηγεσία ομόφωνα τοποθετήθηκε κατά της προσφυγής στην «Επιτροπή», ιδίως δικηγόροι αντιπαραβάλλουν ότι εάν οι ιδιοκτήτες δεν προσφύγουν στην «Επιτροπή» η Αμμόχωστος θα τουρκοποιηθεί. Τη θέση αυτή υποστηρίζουν ο Αχιλλέας Δημητριάδης και ο Κωνσταντίνος Καντούνας. Από την άλλη, ο πρώην δικαστής του Ανωτάτου, Αμμοχωστιανός, Γεώργιος Αρέστη, δηλώνει ότι η προσφυγή στην «Επιτροπή» είναι συνταγή για να χάσει κάποιος την περιουσία του. Και ο καθένας παραθέτει τη δική του επιχειρηματολογία.

Το τελευταίο πράγμα που μας χρειάζεται αυτή τη στιγμή είναι η σύγχυση και ο αποπροσανατολισμός των Αμμοχωστιανών. Επείγει η κυβέρνηση, η πολιτική ηγεσία αλλά και όσοι ασχολούνται με το θέμα να ενημερώσουν τους ιδιοκτήτες γης στην Αμμόχωστο και να τους βοηθήσουν με πειστικά επιχειρήματα να βρουν απαντήσεις. Αλλά και τα ΜΜΕ δεν πρέπει αποσπασματικά να παρουσιάζουν απόψεις για ένα τόσο σοβαρό θέμα, προκαλώντας αναστάτωση. Οι αντίθετες απόψεις θα πρέπει να αντιπαρατεθούν σε ζωντανές συνεντεύξεις για να μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα από τους ενδιαφερόμενους. Και να αναφέρεται σε κάθε περίπτωση ποιοι και γιατί υποστηρίζουν την κάθε θέση, αν υπάρχει επαγγελματικό ή άλλο συμφέρον και να καταγραφούν ξεκάθαρα και έντιμα όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι. Σε κάθε άλλη περίπτωση δεν θα πρόκειται για ολοκληρωμένη ενημέρωση αλλά για πλοσάρισμα μεμονωμένων απόψεων που ενδέχεται

Αχ! Μακρόν μου, απομακρύνθηκες πολύ!

να αποδειχθεί μοιραίο για την υπόθεση της κατεχόμενης πόλης και του Κυπριακού ευρύτερα.

Μεγάλο ήταν το παρασκήνιο για την έκδοση της προεδρικής δήλωσης του Συμβουλίου Ασφαλείας για την Αμμόχωστο με θλιβερούς πρωταγωνιστές τους Βρετανούς. Τα προσέδω που ετοίμασαν οι Βρετανοί ήταν φανερό ότι έγιναν για να προστατεύσουν την Τουρκία γι' αυτό και δεν περιλάμβαναν αναφορά ούτε στην Τουρκία, ούτε στους Τουρκοκύπριους για παραβίαση των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας ούτε και καταδίκη των παραβιάσεων. Ύστερα από έντονες παραστάσεις

και πιέσεις οι Βρετανοί αναγκάστηκαν να αλλάξουν το λεκτικό του προσχεδίου. Την κατάσταση για μας έσωσαν τρεις χώρες, η Κίνα, η Ινδία και η Ιρλανδία, οι οποίες ζήτησαν αλλαγές στο βρετανικό κείμενο. Σαφέστατα υπήρξε και μεσολάβηση των ΗΠΑ αλλά δεν έχει γίνει γνωστό ποια ήταν αυτή.

Ο ΥΠΕΞ Μπλίνκεν δημόσια ανέφερε ότι θα ενεργούσε για μια ισχυρή απάντηση στις τουρκικές ενέργειες από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Μπορεί το γεγονός ότι δεν φάνηκε οι ΗΠΑ να είχαν λάβει πρωτοβουλία για ανατροπή του βρετανικού φιρμανιού να ήταν δική τους επιλογή.

Η Ρωσία πάντως δεν φάνηκε να αντιτίθεται στα αρχικά προσέδωια αλλά μάλλον οδηγήθηκε στην αποδοχή των αλλαγών που επιβλήθηκαν με την επιμονή της Κίνας, της Ινδίας και της Ιρλανδίας. Έγινε βεβαίως μια καλή δήλωση την Πέμπτη από την εκπρόσωπο του ρωσικού ΥΠΕΞ, Μαρία Ζαχάροβα. Όχι με δική της πρωτοβουλία αλλά ύστερα από εργασία δημοσιογράφου, με τη Ζαχάροβα να επαναφέρει την πάγια θέση της Ρωσίας για αντικατάσταση του συστήματος εγγυήσεων στην Κύπρο με εγγυήσεις από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Υπήρξε και αναφορά στην Αμμόχωστο αλλά σύμφωνα με την πάγια ρωσική θέση δεν έγινε καμία ονομαστική αναφορά

στην Τουρκία και τους Τουρκοκύπριους... Και το πιο απογοητευτικό των ημερών: η γαλλική στάση. Ο φίλος μας Μακρόν που μέχρι πρόσφατα έπνευ μένεα κατά του Ερντογάν, ο οποίος τον είχε αποκαλέσει ψυχοπαθή, δεν βρήκε ούτε μισή λέξη να πει για τις προκλήσεις στο Βαρώνσι. Ούτε και στις διαπραγματεύσεις για βελτίωση της προεδρικής δήλωσης ακούσαμε τον Γάλλο εκπρόσωπο που προεδρεύει αυτή την περίοδο του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ηθικών διδάγματα: Οι πολιτικές φιλίες δεν είναι παντοτινές, ούτε σίγουρες, ούτε καν εύκαιρες όταν τις χρειάζομαστε. Χρειάζεται ευελιξία και άμεση δράση με υπομονή και επιμονή για να βρίσκουν το αυταπόδεικτο δίκαιό τους μικροσκοπικές χώρες όπως εμείς.

Την περασμένη εβδομάδα πάντως υπήρξε και ένα παράδοξο. Η Βρετανία η οποία... φιλότιμα προσπάθησε να εξυπηρετήσει τους Τούρκους με την προεδρική δήλωση του Συμβουλίου Ασφαλείας, κατέβαλε μια άλλη φιλότιμη προσπάθεια για επανέναρξη των συνομιλιών για το Κυπριακό. Η προσπάθεια αυτή δεν περιορίστηκε μόνο στην Κύπρο αλλά και στη Νέα Υόρκη και στην Ουάσινγκτον και στην Αθήνα και στην ίδια την Τουρκία. Αποτέλεσμα βεβαίως δεν υπήρξε αλλά οι επαφές συνεχίζονται...

Γνωστός διπλωμάτης μου έλεγε πρόσφατα πως «εάν υπάρχει κάποιος που μπορεί να συμβάλει καθοριστικά για να επαναρχίσουν οι συνομιλίες αυτές είναι η Βρετανία».

ΚΟΙΝΙΣ: Σε ποιο κόμμα οι αντιδράσεις κατά του χαμένου αρχηγού έχουν τις τελευταίες δύο εβδομάδες βγει έξω από τα κλειστά γραφεία και κυκλοφορούν στους διαδρόμους; Αληθεύει ότι ένα κομματικό στέλεχος αντιδρά έντονα επειδή στην απουσία του αρχηγού δινεται χώρος για προβολή άλλου «επικίνδυνου» πρωτοστέλεχους;

Πέρα από βολικές αφηγήσεις

Της **ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Ο **Τούρκος** πρόεδρος ανακοινώνει άνοιγμα μέρους του Βαρωσιού και βάζει τα δύο κράτη στο τραπέζι, ενώ εμείς παρακολουθούμε αμήχανοι. Όλοι ανησυχούν, καταδικάζουν. Βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος που στήριξαν την κυβέρνηση Αναστασιάδη στην πορεία προς τη διχοτόμηση γράφουν δακρύβρεχτες ανακοινώσεις, αλλά κανείς δεν αναλαμβάνει μερίδιο της ευθύνης.Με τις τελευταίες ανακοινώσεις, ο Ερντογάν έχει αποδείξει ότι δεν υπάρχει «στάτους κβο». Όσοι θεωρούσαν ότι η απουσία συμφωνημένης λύσης και το «εμείς ποδά, τζείνιοι ποτζεί» θα ήταν βιώσιμη συνθήκη, έρχονται σήμερα αντιμέτωποι με την αλήθεια. Χωρίς δραστική αλλαγή πορείας, η χώρα θα είναι έρμαιο σε κρίσεις μικρού ή μεγάλου μεγέθους και το μόνο δεδομένο θα είναι η ανασφάλεια. Η κυβέρνηση, όμως, φαίνεται απρόθυμη να αντιδράσει πέρα από τα τετριμμένα. Σε ερώτηση στο Ράδιο Πολίτης, στην εκπομπή της Κατερίνας Ηλιάδη, ο υπουργός Εξωτερικών κ. Χριστοδουλίδης, αναρωτήθηκε τι άλλο έπινε να κάνουν. Διαβήματα στα Ηνωμένα Έθνη, στην Αμερική, στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολιτικοί και ΜΜΕ που τόσο καιρό δαιμονοποιούσαν την όποια εξωτερική παρέμβαση υπέρ του συμφωνημένου πλαισίου λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ) σήμερα ζητούν από τον διεθνή παράγοντα να παρέμβει για να αποτρέψει τα δεδομένα που η Τουρκία επιβάλλει.

Η προσήλωση στα ψηφίσματα των Η.Ε. όμως, δεν μπορεί να είναι «a la carte», όπως για άλλα ζητήματα αναφέρουν ο ΠτΔ και ο ΥΠΕΞ. Για χρόνια μετά την κατάρρευση της διάσκεψης του Κραν Μοντάνα, η κυβέρνηση απέφυγε κάθε αναφορά στη ΔΔΟ με πολιτική ιδιότητα, που τα ψηφίσματα αναφέρουν. Το πλαίσιο Γκουτιέρες που τώρα επικαλούμαστε, δαιμονοποιήθηκε. Η φαταλιστική προσέγγιση λοιπόν ότι όσα βιώνουμε ήταν προδιαγεγραμμένα, δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα βολικό αφήγημα για να μην αναγνωρίσουμε το δικό μας μερίδιο ευθύνης σε όσα ζούμε και σε όσα έρχονται. Κυρίως, όμως, είναι μια παραλυτική σκέψη που δεν μας επιτρέπει να σκεφτούμε τρόπους αντίδρασης, πέρα από την πεπιατημένη. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να αποφασίσουμε συλλογικά, τι θέλουμε και κυρίως πού θέλουμε να πάμε. Αυτό γίνεται ακόμα πιο δύσκολο όταν το κάλεσμα στους Ελληνοκύπριους για προσφυγή στην επιτροπή αποζημιώσεων, μας φέρνει μπροστά στο ενδεχόμενο νέου δικασμού και περιρρέουσας. Δυστυχώς, ο ΠτΔ με την αναφορά του σε «συnergούς της Τουρκίας» σέρνει τον χορό. Ας μην τον ακολουθήσουμε στην πόλωση. Πριν να βιαστούμε να καταδικάσουμε, ας προσπαθήσουμε να συναισθανθούμε το δύσκολο δίλημμα μπροστά στο οποίο βρίσκονται οι Βαρωσιώτες, μετά από τόσα χρόνια φρουδων ελπίδων και τις ευθύνες της πολιτικής μας ηγεσίας για τη διχοτόμηση.

Είναι καιρός να αντιληφθούμε ότι η λύση του Κυπριακού, πέρα από τον τερματισμό της κατοχής, θα φέρει μαζί της και την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δημοκρατία, που αποτελείτο από δύο πολιτικά ίσες κοινότητες. Αφροίσωση στα ψηφίσματα των Η.Ε., λοιπόν, σημαίνει ότι ο τερματισμός της κατοχής είναι όσο σημαντικός όσο η αποκατάσταση της πολιτικής ισότητας.

Αυτό όμως δεν μπορεί να γίνει, αν στην κάθε πρόκληση της Τουρκίας και του ελεγχόμενου από αυτήν κ. Τατάρ, επιλέγουμε να αντιμετωπίζουμε όλους τους Τουρκοκύπριους ωσάν να είναι απέναντί μας. Τη στιγμή που κατά την επίσκεψη του Τούρκου προέδρου, το κόμμα της αντιπολίτευσης και πρώην ηγέτες στην τουρκοκυπριακή κοινότητα πιεζόκταραν την ομιλία του, ενώ Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι διαδήλωναν μαζί στην Αμμόχωστο απέναντι στα σχέδια Ερντογάν, η απάντηση της ηγεσίας μας δεν μπορεί να είναι η αδιαφορία. Η πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων που σήμερα αντιστέκονται και φωνάζουν ότι τους πνίγει η Άγκυρα, είναι αυτοί που με Ελληνοκύπριους εργάζονται για ειρήνη και λύση ΔΔΟ. Αυτοί δηλαδή που το κατεστημένο πάντα βλέπει με επιφύλαξη. Χωρίς τους Τουρκοκύπριους δίπλα μας, όμως, δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε ελεύθερη, επανενωμένη χώρα. Σε αυτούς πρέπει να αποταθούν όστω και αν αυτή η αντιληψη έχει δαιμονοποιηθεί. Αυτή είναι η μόνη μας διέξοδος για να αποδείξουμε ότι όντως, τα ψηφίσματα δεν τα βλέπουμε «a la carte», αλλά κυρίως για να επανακτήσουμε τη χαμένη μας αξιοπιστία στη διεθνή κοινότητα. Η όποια ελπίδα για το νησί έρχεται μόνο μέσα από κοινή δράση και πορεία με τους Τουρκοκύπριους, με τη βοήθεια και της Ε.Ε. Όσο δεν το αντιλαμβανόμαστε, αυτή θα είναι η απάντηση κάθε φορά που αναρωτιόμαστε «τι άλλο μπορούσαμε να κάνουμε;».

Ο **Ελβετός** Andreas Hulliger κάνει κατάδυση στον ποταμό Maggia κατά τη διάρκεια των προκριματικών για το διεθνές πρωτάθλημα Cliff Diving.

Σημείο αναφοράς για την ελληνική πραγματικότητα

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Στην πολιτική και στον δημόσιο λόγο μας –όπου μπλέκονται γεγονότα, απόψεις, ψέματα, δοξασίες και φαντασιώσεις– λείπει σταθερό πλαίσιο συζήτησης. Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε για το πού βρίσκόμαστε, πώς θβάσαμε εδώ, πού να στοχεύσουμε και πώς θα επιτύχουμε τους στόχους μας. Στις συζητήσεις στη Βουλή, στα ΜΜΕ και στα καφενεία, κύριος στόχος είναι να επιβάλουμε τη δική μας αντίληψη και γνώμη στους άλλους, «ερμνεύοντας» την πραγματικότητα όπως μας βολεύει. Μας λείπει το σταθερό σημείο μιας κοινώς αποδεκτής αντίληψης της πραγματικότητας, ώστε να μπορούμε να βελτιώσουμε τις πολιτικές και τις επιδόσεις μας. Δεν είναι τυχαίο ότι όταν ξέσπασε η κρίση, ουδείς γνώριζε πόσο μεγάλος ήταν ο δημόσιος τομέας, πόσοι εργάζονταν σε αυτόν και πόσο στοίχιζε στη χώρα. Τέτοια κενά δύσκολα αναπληρώνονται, όπως βλέπουμε τα τελευταία χρόνια. Εάν, όμως, ένα βιβλίο μπορεί να φανεί εξαιρετικά χρήσιμο, προσφέροντας μιαν εμπειριστακάμνην και αξιόπιστη ανάλυση της δημόσιας ζωής στην Ελλάδα, αυτό είναι το «Oxford Handbook of Modern Greek Politics». Ο Κέβιν Φέδερτσον, καθηγητής της έδρας Σύγχρονων Ελληνικών Σπουδών «Ελευθέριος Βενιζέλος» και διευθυντής του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του London School of Economics, και ο Δημήτρης Σωτηρόπουλος, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, επιμελούνται το μνημειώδες «εγχειρίδιο» των 752 σελίδων και τα 43 κεφάλαια-δοκίμια. Αυτοί και άλλοι 42 επιστήμονες παρουσιάζουν και αναλύουν την ελληνική πολιτική πραγματικότητα μέσα σε επτά ενότητες: ιστορικό πλαίσιο· πολιτικοί θεσμοί· πολιτικές παραδόσεις, παρατάξεις και κόμματα· κοινωνία· πολιτική κουλτούρα· εξωτερικές σχέσεις· πολιτική ηγεσία. Ο τόμος καλύπτει κυρίως την περίοδο από τη Μεταπολίτευση έως το 2019, χρόνια στα οποία υπήρξε μια πρωτοφανής πολιτική σταθερότητα στην Ελλάδα, οπότε αποδείχθηκε στέρεη η δημοκρατία παρά την κρίση που ξέσπασε το 2010 και ανέτρεψε τις πολιτικές ισορροπίες δεκαετιών. Αποτελεί ένα «διάλογο» της Ελλάδας με τη διεθνή κοινότητα. Αναδεικνύει τις ελληνικές ιδιαιτερότητες, όπου παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, χωρίς να μένει σε αυτές: τις αναλύει σε σχέση με τις εξελίξεις σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον κόσμο. Από τους θεσμούς έως την εξωτερική πολιτική, αυτή η σχέση αναδεικνύει τις αλλαγές, αλλά και διαχρονικές συμπεριφορές. Διερρευνά τις «ανισορροπίες» στο ελληνικό σύστημα και πώς αυτές συνδέονται μεταξύ τους. Ένα από τα μεγάλα ερωτήματα που βγαίνουν

από την ανάγνωση του βιβλίου είναι πώς η Ελλάδα επιδίωξε και πέτυχε να βρίσκεται στον σκληρό πυρήνα της Ευρώπης, αλλά δεν κατάφερε να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις που απορρέουν απ’ αυτό και από την παγκοσμιοποίηση. Σε παρουσίαση του βιβλίου που φιλοξένησε το LSE, ο Φέδερτσον σημείωσε ότι ο Σωτηρόπουλος του πρότεινε το εγχείρημα. «Δεν είναι χρονολογική αφήγηση. Επιδιέκει να είναι ένα στοχαστικό σύνολο δοκιμίων που σχολιάζει και αναλύει τον αναπτυξιακό δρόμο που ακολούθησε η Ελλάδα σε αυτό το διάστημα (από το ’74), αναδεικνύοντας τη συνέχεια και τις αλλαγές», είπε. Στόχος ήταν να αναπληρωθεί ένα κενό, να παρουσιαστεί μια συνολική εικόνα της ελληνικής πολιτικής σε έναν τόμο. Ετσι, πέρα από την αντοχή των δημοκρατικών θεσμών και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων, αναλύονται ζητήματα όπως η αδύναμη και πολιτικοποιημένη δημόσια διοίκηση, οι σχέσεις κράτους - κοινωνίας και Εκκλησίας - κράτους και ελληνισμού, η έλλειψη ξένων επενδύσεων, η δυσκολία να εφαρμοστούν μεταρρυθμίσεις, η επαναλαμβανόμενη ανάγκη για βοήθεια από το εξωτερικό, η απέχθεια για τον οικονομικό φιλελευθερισμό κ.ά.

Κάθε κεφάλαιο αποτελεί σημείο αναφοράς του θέματος που καλύπτει. Συλλογικά, ο τόμος δείχνει πως η πολιτική επιστήμη εξελίσσεται στην Ελλάδα, αποτελεί παράδειγμα και πρόκληση προς την ελληνική επιστημονική κοινότητα να απευθυνθεί στον υπόλοιπο κόσμο, να ξεφύγει από τις συνθήδες «εσωτερικές διαμάχες». Οι συμμετέχοντες στο εγχείρημα έχουν μακρά πείρα ως καθηγητές και ερευνητές σε πανεπιστήμια στην Ελλάδα, στη Βρετανία, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στη Γαλλία και στη Γερμανία. Ο καθένας φέρνει τη δική του θεωρητική ματιά, όλοι μαζί δημιουργούν μια πολυδιάστατη, διεπιστημονική και ολοκληρωμένη εικόνα της πολιτικής επιστήμης και της πολιτικής πραγματικότητας στην Ελλάδα.

Ευτύχημα είναι ότι το βιβλίο είναι στα αγγλικά και χρήσιμο για ένα ευρύ διεθνές κοινό. Αξίζει έπαινος στον εκδοτικό οίκο του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης που ανέλαβε τόσο μεγάλο εγχείρημα για μια χώρα που δεν βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των διεθνών εξελίξεων. Είναι κρίμα, όμως, ότι έως ότου μεταφραστεί στα ελληνικά, πολλοί φοιτητές και το ευρύτερο κοινό θα στερούνται αυτό το μοναδικό σημείο αναφοράς για το πού βρίσκόμαστε σήμερα. Μετά τόσα χρόνια κρίσης και πανδημίας, 200 χρόνια μετά την αρχή της Επανάστασης, έχουμε ανάγκη να δούμε πού είμαστε και να γνωρίζουμε πού πάμε.

Έλληνες και Ελληνάρες

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

«**Πριν από 8,5 χρόνια** δεν ήξερα την επόμενη κίνησή μου. Η μαμά μου πουλούσε πράγματα στους δρόμους. Τώρα είμαι στην κορυφή, είμαι ευλογημένος. Ακόμα κι αν δεν καταφέρω να φτάσω ποτέ ξανά εδώ, είμαι καλά με όσα έχω πετύχει. Ελπίζω αυτό να δώσει ελπίδα σε όλους, να τους επιτρέψει να πιστέψουν στα όνειρά τους». Αυτό το απόσπασμα από τη συνέντευξη του Γιάννη Αντετοκούνμπο, μετά τον θρίαμβο στον τελικό του NBA, θα ήθελα πολύ να το διαβάσουν οι δάσκαλοι στα παιδιά, όταν με το καλό ανοίξουν τα σχολεία. Και με την ευκαιρία, να τους αφηγηθούν την ιστορία του Greek Freak, ο οποίος κοιτάζει πλέον τον κόσμο από το υψηλότερο βάθρο της παγκόσμιας καλαθοσφαίρας. Μόνο έτσι τα παιδιά θα κατανοήσουν έννοιες, όπως ήθος και πατριδα. Μόνο αν μάθουν τον δύσκολο δρόμο που διάνυσε αυτός ο σπουδαίος Έλληνας θα αντιληφθούν τι σημαίνει φανατισμός, μισαλλοδοξία και ωμός ρατσισμός.

Ο Γιάννης είναι παιδί μεταναστών που γεννήθηκε στην Αθήνα το 1994. Τρία χρόνια πριν, οι γονείς του μετανάστευσαν από τη Νιγηρία στην Ελλάδα, σε ένα υπόγειο στα Σεπόλια. Μια οικογένεια με τέσσερα παιδιά, «παράνομοι», δίκως στον ήλιο μοίρα. Η μάνα άπλωνε σε ένα πάγκο τηνπραμάτεια της, πασχίζοντας να εξασφαλίσει τα στοιχειώδη. Τα παιδιά, σχολείο και βιοπάλη. Ο Γιάννης πούλαγε CDs στους δρόμους και τις υπαίθριες αγορές. Αν και γεννημένος στην Αθήνα έβγαλε το γυμνάσιο ως αλλοδαπός, ένα ακόμα θύμα ρατσισμού από τους υπερπατριώτες που ολοφύρονται για την καθαρότητα της φυλής. Δεν μιλάω μόνο για τους φασίστες της Χρυσής Αυγής. Αυτοί κατέλυναν επιτέλους εκεί όπου ανήκουν, στη φυλακή, ως εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου. Οι χειρότεροι δυστυχώς είναι οι υπεράνω πάπες υποφίας νοικοκυραίοι που κρύβονται πίσω από τις λέξεις, αναπαράγοντας το худαίο τριπτυχο «ξενοφοβία - μικροαστισμός - φτηνός πατριωτισμός».

Αναρωτιέμαι, για παράδειγμα, τι θα έλεγε ο νέος κυβερνητικός εκπρόσωπος, ο άλλοτε λαλίστατος στα κοινωνικά δίκτυα Μάριος Πελεκάνος, αν η τύχη τα έφερνε έτσι και βρισκόταν απέναντι στον Γιάννη Αντετοκούνμπο. Σκέφτομαι, πώς θα αισθανόταν αλήθεια για εκείνες τις όχι και τόσο μακρινές αναρτήσεις για τους μετανάστες («κλειστά κέντρα και απελάσεις»). Ανθρωποι όπως τον Πελεκάνο, νέοι ηλικιακά, αλλά με γερασμένα μυαλά, κλείνουν τον δρόμο σε ανθρώπους όπως τα αδέρφια Αντετοκούνμπο. Σε αυτό πρέπει να αντισταθούμε. Γιατί έχουμε υποκρέωση να διαδώσουμε το μήνυμα που έστειλε ο Γιάννης σε όσους παλεύουν να ξεπεράσουν τα εμπόδια που προκαλεί η διαφορετικότητα: «Αυτή η επιτυχία πρέπει να κάνει τους πάντες να πιστέψουν στα όνειρά τους». Να αντισταθούμε κυρίως στον καμουφλαρισμένο ρατσισμό των μικροαστών, που ονειρεύονται ένα κόσμο λευκών, ορθόδοξων, υπερήφανων Ελλήνων.

Αναφέρθηκε στον Μάριο Πελεκάνο, γιατί δυστυχώς είναι ένα από τα προβεβλημένα πρόσωπα της δημόσιας σφαίρας που καλλιεργούν τα φοβικά σύνδρομα για τους μετανάστες. Πολλές αναρτήσεις του το επιβεβαιώνουν κι ας δήλωσε ο ίδιος με περίσσια αυτοπεποίθηση στη συνέντευξή του στον «Πολίτη»: «Κάποιοι με κρίνουν από μεμονωμένες αναρτήσεις μου στο διαδίκτυο, ένα μέσο που από τη φύση του ευνοεί τη συρρικνωμένη υπερβολή και δεν προσφέρεται για ολοκληρωμένες θεωρήσεις». Ομολογώ πως αδυνατώ να καταλάβω τι σημαίνει «συρρικνωμένη υπερβολή», αν και θεωρώ ότι τα ελληνικά μου είναι καλούτσικα. Αλλά δεν θα επιμείνω περισσότερο για τον νεαρό κυβερνητικό εκπρόσωπο, καθώς το θέμα τον υπερβαίνει. Ο Πελεκάνος είναι απλώς ένα σύμπτωμα της εποχής. Το πρόβλημα είναι όλοι αυτοί, εκεί έξω, οι οποίοι μολύνουν με την τοξικότητά τους τα όνειρα ανθρώπων που η ανάγκη τους οδήγησε σε αναζήτηση νέας πατρίδας. Κάποιοι απ’ αυτούς, ενίοτε κυκλοφορούν και με τον σταυρό στο χέρι. Δεν πρόκειται για σχήμα λόγου. Τους είδαμε και στην πρόσφατη επίθεση του όκλου στο Sigma, ένα απεχθές κράμα εθνικισμού, θρησκοληψίας και βαρβαρότητας. Τραμπούκοι που κραδαίνουν τα εθνικά σύμβολα σαν κατζάρες.

Το άστρο του Γιάννη Αντετοκούνμπο έλαμψε απέναντι σε όλη αυτή τη μιζέρια. Αυτό το σθένος πρέπει να τιμήσουμε και αυτόν τον Έλληνα πρέπει να θαυμάσουμε ως πρότυπο. Δίπλα του οι Ελληνάρες με τα θυμιάτα, τις γαλανόλευκες και τον μαρμαρωμένο Βασιλιά μοιάζουν θλιβεροί νάνοι.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το «αδιάφορο σφύριγμα» της Ε.Ε. για το Βαρώσι

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Δεν πέρασε μία εβδομάδα από τους διθυράμβους για τις «παρεμβάσεις» και τις «υποδείξεις» της Ε.Ε. προς τον Ερντογάν, για την περίκλειστη πόλη Αμμοχώστου. Η παράνομη επίσκεψη Ερντογαν προσγειώνει πλέον εκ του αποτελέσματος όσους επέλεξαν να εθελοτυφλούν, διατυμpanίζοντας την υποτιθέμενη «στήριξη» της Ε.Ε. προς την Κύπρο, η οποία ήταν και δυστυχώς εξακολουθεί να είναι μόνο φραστική και όχι ουσιαστική. Άλλωστε, δεν επρόκειτο παρά μόνο για «τηλεφωνική διπλωματία» της Μέρκελ, της Ούρσουλας φον ντερ Λάιεν, του Σαρλ Μισέλ και του Μπορέλ, που προειδοποιούσαμε ότι ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία και έγινε προφανώς για λόγους δημόσιας εικόνας. Απέτυχε λοιπόν παταγωδώς, για τον απλουστατο λόγο ότι στερείται μοχλού πίεσης.

Ήταν άλλωστε τουλάχιστον ευσεβοποθισμός ή αφέλεια (σ.σ. για να το θέσουμε ευγενικά), να θεωρεί κάποιος ότι με ένα-

δυο τηλεφωνήματα και χωρίς να τίθεται θέμα κόστους, κυρίως οικονομικού, ο Ερντογάν θα υπαναχωρούσε από τους σχεδιασμούς του στο ζήτημα των Βαρωσίων. Γιατί απλώς του είχε αναφέρει η Μέρκελ, η Ούρσουλα, ο Μισέλ και ο Μπορέλ ότι θα πρέπει να αποφύγει να στείλει «σκληρά μηνύματα», όσο βρισκόταν στην Κύπρο.

Ο Ταγίπ Ερντογάν δεν έκανε βεβαίως πίσω και υλοποίησε τους σχεδιασμούς του για πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, γνωρίζοντας εκ προοιμίου ότι οι όποιες αντιδράσεις, σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα ήταν «ελεγχόμενες». Αυτή ακριβώς η λέξη, των «ελεγχόμενων», υποτιμωδών αντιδράσεων της Ε.Ε., χωρίς να τίθεται ζήτημα ευρωπαϊκών κυρώσεων εις βάρος του και με δεδομένη την ασπίδα προστασίας που ύψωσε η Άγκελα Μέρκελ, καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό τη στάση της τουρκικής πλευράς.

Η μόνη αλλαγή που έγινε αφορούσε στο κομμάτι ανακοίνωσης των αποφάσεων, προκειμένου να δημιουργηθούν εντυπώ-

σεις ότι αυτές δρομολογήθηκαν και λήφθηκαν αποκλειστικά από την «ΤΔΒΚ» και ότι απλώς τυχάνουν στήριξης από την Τουρκία. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η τακτική αυτή, αποφασίστηκε κατόπιν «παραινέσεων και «νομικών συμβουλών» που παρασχέθηκαν προς την Άγκυρα... Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, δεν είναι τυχαία η επίκληση εκ μέρους της τουρκικής πλευράς των νομικών παραρτηρών της απόφασης για το πολιτικό άνοιγμα της περίκλειστης Αμμοχώστου, η παραπομπή στην λεγόμενη επιτροπή αποκατάστασης και αποζημιώσης, που ως γνωστόν λειτουργεί με βούλα του ΕΔΑΔ και κυρίως ο ισχυρισμός ότι η όλη προσπάθεια στοχεύει να ικανοποιήσει πρόσφυγες, παρέχοντας όλες τις θεραπείες, αποκατάστασης, αποζημιώσης και ανταλλαγής. Αυτό λοιπόν το πλαίσιο τακτικής, για το οποίο φέρονται να ήταν ενήμεροι το Βερολίνο και συγκεκριμένοι κύκλοι των Βρυξελλών, άλλαξε το πλάνο του Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος δεν πήγε στην Αμμό-

χωστο και ανέμενε τον Ερσίν Τατάρ να ανακοινώσει τις «αποφάσεις» της «ΤΔΒΚ». Το φύλλο συκής βέβαια που επεχείρησε να παράσχει ο αχυράνθρωπος του ψευδοκράτους στον Τούρκο πρόεδρο για το ζήτημα της Αμμοχώστου, τον αφήνει επί της ουσίας γυμνό, αν αναλογιστούμε ότι ο ίδιος ο ΟΗΕ εξακολουθεί να θεωρεί την Τουρκία ως υπεύθυνη για την περίκλειστη πόλη. Από την αλλαγή τακτικής του Τούρκου προέδρου, οι μεγάλες και μικρές από τα πανό που τοποθετήθηκαν κατά την παράνομη επίσκεψη στα κατεχόμενα, τα οποία έφεραν σφραγίδα του κυβερνώντος της Τουρκίας AKP και αναφέρονταν στον Ερντογάν ως «πορθητή της Αμμοχώστου»... δίνοντας την πραγματική εικόνα της κατάστασης.

Μιαν εικόνα, την οποία η Ε.Ε., το φυσικό μας σπίτι, από τον Μάιο του 2004 και την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., επιθυμεί να αγνοεί. Η δήλωση Μπορέλ μετά τα όσα έλαβαν χώρα στην Αμμόχωστο, αποτελεί άλλη μια απόδειξη της τραγικότητας της

Ε.Ε., αλλά και όσων πανηγύριζαν για «αικμρές» δήθεν υποδείξεις, ενώ ακόμη χειρότερη ήταν η τοποθέτηση Μέρκελ. Όπως είχε προβλέψει η «Κ» την περασμένη Κυριακή, η Ε.Ε. θα οχυρωνόταν πίσω από το Συμβούλιο Ασφαλείας, αναμένοντας τη δική του θέση, πριν τοποθετηθεί. Και αυτό ήταν το ουσιαστικότερο στοιχείο της νερόβραστης (σ.σ. με κάθε επιείκεια) τοποθέτηστος του Ισπανού αξιωματούχου της Ε.Ε., ο οποίος δεν τόλμησε να καταδικάσει ευθαρσώς την Τουρκία και να την επικρίνει για την κατάλυση των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ και για την επέκταση των συνεπειών της τουρκικής εισβολής, κατά τη 47η επέτειό της. Όπως έλεγαν στην «Κ» έγκυροι κύκλοι «τα χέρια του ήταν δεμένα και δεν μπορούσε να προχωρήσει πιο πέρα από αυτά που ανέφερε... γιατί το Βερολίνο (σ.σ. δηλαδή η Άγκελα Μέρκελ), δεν το επιθυμούσε τη δεδομένη στιγμή». Να τους χαιρόμαστε...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ισχυρή ναυτική δύναμη με αποτρεπτική ισχύ

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Ιστορία έχει αποδείξει πως η Ελλάδα πρέπει να είναι πάντοτε μία ισχυρή ναυτική δύναμη. Η γεωγραφία και η γεωπολιτική καθιστούν στρατηγική αναγκαιότητα για τη χώρα ένα Πολεμικό Ναυτικό το οποίο μπορεί ταυτόχρονα να προστατεύσει τα νησιά και κάθε βραχονησίδα στο Αιγαίο, αλλά και να έχει παρουσία στην ανατολική Μεσόγειο. Οσο καλά κι αν παίζουμε τα διπλωματικά μας χαρτιά, φτάνει η στιγμή που ο εκάστοτε αρχηγός του Στόλου πρέπει να μετρήσει τις δυνάμεις

Αν βρεθεί κάποιος να εξασφαλίσει και την παροχή —έμμεσων έστω— εγγυήσεων και ένα λειτουργικό, αξιόπιστο ναυτικό «προϊόν», τότε ο εθνικός στόχος θα έχει επιτευχθεί.

του, να ξέρει τι ακριβώς έχει διαθέσιμο και να «παίξει σκάκι» με ό,τι είναι διαθέσιμο. Η Ελλάδα το έκανε και το έκανε επιτυχημένα στη μεγάλη κρίση με το «Ορουτς Ρέις». Με τεράστιο κόστος για το προσωπικό και τα ίδια τα πολεμικά μας πλοία, που βρέθηκαν για πάρα πολλές εβδομάδες κυριολεκτικά στο κόκκινο.

Εχουμε όμως μείνει πίσω στο Ναυτικό. Πολύ. Τα πλοία μας είναι παλιά και ακόμη και τα μεγάλα μας «ατού», όπως είναι τα υποβρύχια, χρειάζονται άμεσες αναβαθμίσεις σε πυρομαχικά και συστήματα. Έχει έλθει η ώρα για γενναίες αποφάσεις που θα καλύπτουν όλη την γκάμα των αναγκών του Ναυτικού,

όχι μόνο την πολυσυζητημένη αγορά των φρεγατών. Μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν και είναι αστείο να τις αναζητούμε. Όπως όλα στην εποχή μας, απαιτούν μάντζιμεντ, σωστή διαχείριση πόρων και ανθρώπινου προσωπικού. Είμαστε τυχεροί γιατί το Ναυτικό έχει ικανή και αποφασιστική ηγεσία. Αυτός φάνηκε στην τελευταία κρίση με την Τουρκία. Ο πρωθυπουργός έχει δείξει μεγάλο ενδιαφέρον για τις ανάγκες του Ναυτικού και γνωρίζει τα προβλήματα σε βάθος.

Η απόφαση για τις φρεγάτες θα έλθει κάποια στιγμή. Ελπίδα όλων είναι να βασιστεί στις απόψεις αυτών που ξέρουν τις ανάγκες της χώρας από πρώτο χέρι, τους ανθρώπους που «ζουν» στο πετσί τους την κατάσταση στο Αιγαίο και την ανατολική Μεσόγειο. Καλοί είναι οι γεωπολιτικοί υπολογισμοί και το συναφές πόκερ. Η Ιστορία έχει αποδείξει, όμως, πως κανείς δεν αγόρασε μαζί με τους εξοπλισμούς και «ασφάλεια ζωής» για την περίπτωση που υπάρξει σύγκρουση με την Τουρκία. Αν τώρα βρεθεί κάποιος να σου εξασφαλίσει και τα δύο, την παροχή—έμμεσων έστω—εγγυήσεων και ένα λειτουργικό, αξιόπιστο ναυτικό «προϊόν», τότε πράγματι ο εθνικός στόχος θα έχει επιτευχθεί.

Σημασία πάντως έχει να διαθέτει όλα τα δεδομένα, την πραγματική εικόνα η πολιτική ηγεσία της χώρας και να πάρει με αυτά στο μυαλό της τις τελικές αποφάσεις. Βρισκόμαστε σε ένα κομβικό σημείο. Η Ελλάδα πρέπει να κλείσει την ψαλίδα και να ενισχύσει τη ναυτική της ισχύ, χωρίς να χάσει άλλο χρόνο. Γιατί μπορεί να περνάμε ένα «ήσυχο καλοκαίρι», αλλά κανείς δεν μπορεί να μας διασφαλίσει ένα ήσυχο φθινόπωρο ή χειμώνα. Κανείς. Γι' αυτό πρέπει πάντοτε να βασιζόμαστε στην καλή μας διπλωματία αλλά και την αποτρεπτική μας ισχύ.

Η μάχη της «Βενιζέλου»

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Ο κύβος ερρίφθη, κάποιοι θριαμβολογούν. Η αποφασιστικότης των ιθυνόντων αγνόησε τις αντιδράσεις Ελλήνων και ξένων αρχαιολόγων, αλλά και των κατοίκων της Θεσσαλονίκης. Η απομάκρυνση των αρχαιοτήτων από τη «στάση Βενιζέλου» αρχίζει, επιτέλους...

Είναι η στιγμή που «Οι Ταραντίνοι δισοκεδάζουν», αφού λοιδόρρησαν προηγουμένως την αντιπροσωπεία των Ρωμαίων, για να σφαιγιασθούν αργότερα από τους λεγεωνάριους. Βεβαίως δεν πρόκειται να σφαιγιασθεί κανείς στις μέρες μας. Αλλά συνέπειες θα υπάρξουν. Αρνητική συνέπεια, μείζονες σημασίες, είναι η έμμεση υπονόμηση της εκστρατείας που άρχισε πριν από δεκαετίες η Μελίνα Γερκουήρη για επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα. Πρόκειται ασφαλώς για δύο μη σχετιζόμενα, διαφορετικά ζητήματα. Μόνον που στον αγώνα όλων των κυβερνήσεων πολυτίμος αρωγός της μάχης που έδιδε η Ελλάς ήταν οι αρχαιολογικές ενώσεις ανά τον κόσμο και οι διανοούμενοι. Από την άποψη αυτή, η απομάκρυνση των αρχαιοτήτων από τη «στάση Βενιζέλου» ήταν η μεγαλύτερη υπηρεσία που μπορούσε να προσφέρει κανείς στη διοίκηση του Βρετανικού Μουσείου.

Τη μετακίνηση των αρχαιολογικών ευρημάτων ενέκρινε βεβαίως το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Η στήλη δεν θα αξιολογήσει την απόφαση ή τις απόψεις επιφανών αρχαιολόγων. Το αποτέλεσμα θα κρίνει το γκεχίρημα. Αλλά θα ήταν χρήσιμο να έχει κανείς υπόψη πως στην Ελλάδα δεν είναι ποτέ αργά να γελοιοποιηθεί κανείς. Πλείστα όσα τα παραδείγματα σε όλους τους τομείς.

Ούτε θα αμφισβητήσει η στήλη

το κύρος, την επιστημονική επάρκεια και τους τίτλους της υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη. Μόνον που είναι παράδοξο ότι η κ. Μενδώνη, ενώ είχε αποφανθεί από το 2013 υπέρ της μετακινήσεως των αρχαιοτήτων, επισκέφθηκε για πρώτη φορά τον χώρο των ευρημάτων μόλις προ ολίγων ημερών. Υπάρχει όμως και κάτι άλλο, ιδιαίτερα σημαντικό. Επειδή δεν ζούμε «Το τέλος της Ιστορίας», η μάχη στη σημερινή συγκυρία με τους Βαλκάνιους γείτονές μας θα δοθεί στο πολιτιστικό επίπεδο, από Έλληνες αρχαιολόγους και ιστορικούς, και με τη συνδρομή των ξένων συναδέλφων τους, την άποψη των οποίων αγνόησε η κυβέρνηση. Τις τελευταίες δεκαετίες η πόλη της Θεσσαλονίκης βιώνει μια παρακμή στο οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο. Η ανακάλυψη των αρχαιοτήτων στη «στάση Βενιζέλου» προκάλεσε έξαψη στους πνευματικούς ανθρώπους της πόλεως. Το γεγονός ότι τα ευρήματα ποστοποιούσαν ότι επί αιώνες η αγορά της Θεσσαλονίκης βρισκόταν στο ίδιο σημείο, πάντα, λειτούργησε ως καταλύτης πολιτιστικής επανασυσπειρώσεως. Η απογοήτευση και οργή για την απόφαση της κυβέρνησεως υπήρξε το αποτέλεσμα. Και φυσικά η αποξένωση από το κέντρο εξουσίας—την Αθήνα.

Η τάση των κυβερνώντων είναι να εντάξουν το όλο θέμα στην αντιπαράθεση της Κεντροδεξιάς με την Αριστερά, που θεωρείται πως κυριαρχεί στα «πολιτιστικά». Μόνον που η Αριστερά δεν κέρδισε ποτέ την πολιτιστική μάχη. Απλώς η Κεντροδεξιά παρέδωσε αμαχητί τον χώρο του πολιτισμού στην Αριστερά.

Ήταν επίσης η εκουchyρηστική ελίτ της πόλεως που έδωσε και αυτή τη μάχη εναντίον του ΣΥΡΙΖΑ και σήμερα αγωνίζεται ματαίως να μείνουν τα ευρήματα in situ.

Όταν τους ακούω να μου λένε ότι η κοινωνία μας είναι πατριαρχική, αισθάνομαι σαν την πόρνη που αυτοκτόνησε όταν έμαθε πως οι άλλες πληρώνονται. Εγώ γιατί δεν τα κατάφερα ποτέ να αισθανθώ πατριάρχης, κι ας μετράω ήδη δύο γάμους στο βιογραφικό μου; Τι μου λείπει; Τι δεν κάνω σωστά; Θα μου πείτε, μην κρίνω από τα ελαττώματά μου. Κοιτάζω όμως γύρω μου και «δεν αντιλαμβάνομαι το πνεύμα τους», όπως έλεγε και ο μακαρίτης Αυλωνίτης. Θέλουν να με πείσουν ότι τις κοινωνίες του δυτικού κόσμου στις αρχές του 21ου αιώνα τις κυβερνά ο πατέρας-αφέντης, όπως στη μάλλον βαρετή ταινία των αδελφών Ταβιάνι; Θέλουν να με πείσουν ότι στη γενιά μου και στους νεότερους το ισχυρό φύλο είναι το αρσενικό και το αδύναμο το θηλυκό; Εκτός κι αν μπερδεύουν την Αθήνα με την Καμπούλ και τα παρισινά προάστια με τη Βαγδάτη. Είναι τα προβλήματα που προκαλεί ο πολιτισμικός σχετικισμός.

«Γυναικοκρατία». Ορος που έχει ενσωματωθεί στο δικαίο κάποιων χωρών και ορίζει ένα είδος εγκλήματος. Ας πούμε ότι ισχύει. Το ενδιαφέρον όμως είναι ότι η χρήση του όρου αποκτά ιδεολογικά χαρακτηριστικά. Τον υιοθετούν ασμέ-

ως οι όμιλοι προοδευτικών φρονημάτων, αριστεροί ή φιλελεύθεροι, που ζουν ψάχνοντας λάθη στο χειρόγραφο της ζωής μας για να τα διορθώσουν. Και μάλιστα έχουν βρει και την αιτία αυτών των λαθών. Είναι η πατριαρχική δομή της κοινωνίας μας. Επειδή ζω στον ίδιο κόσμο μαζί τους, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, και τα μάτια μου καθημερινά διαψεύδουν τη «δομή», αναρωτιέμαι μήπως πίσω από την αγωνιστική τους ορμή κρύβεται κάτι άλλο.

Μήπως οι άνθρωποι θέλουν να μας πουν ότι οι αρσενικοί έχουμε εκχωρήσει εξουσία στις συντρόφους μας για να σώσουμε τη θέση μας. Πώς το 'λεγε ο Γατόπαρδος; «Για να μείνουμε ίδιοι πρέπει να αλλάξουμε»—το παραθέτω από μνήμης. Μήπως θέλουν να μας πουν ότι μπορεί οι κοινωνίες να έχουν αλλάξει από τον καιρό που η Μποβουάρ έγραφε το «Δεύτερο φύλο», όμως η βαθιά δομή τους παραμένει πατριαρχική; Τις αξίες του δυτικού πολιτισμού τις έφτιαξαν άνδρες λευκού χρώματος και όσο αναπαράγονται αυτές οι αξίες οι «λευκοί Ευρωπαίοι άνδρες» θα παραμένουν κυρίαρχοι. Αν θέλουμε να ανατρέψουμε την κυριαρχία τους, θα πρέπει να εγκαταλείψουμε και τις αξίες τους.

Να 'το λοιπόν το υπόγειο λαγούμι που συνδέει τον «αθώο» και απλώς περιγραφικό όρο «γυναικοκρατία» με το κάστρο του πολιτισμού μας. Η ιδεολογική χρήση του όρου είναι αντίστοιχη με την υπερκατανάλωση του αντιρατσισμού και της αποποικιοποίησης. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αποδέχθηκαν τις ενοχές τους απέναντι στο αποικιοκρατικό τους παρελθόν και τις μετέτρεψαν στην προβληματική, είν' η αλήθεια, θεωρία της πολυπολιτισμικότητας. Όμως αυτό δεν εμποδίζει τους συλλόγους προοδευτικών φρονημάτων να παλεύουν κατά του ρατσισμού και της αποικιοκρατίας, κατά του παρελθόντος δηλαδή.

Τις αξίες του πολιτισμού μας τις έφτιαξαν λευκοί άνδρες. Ο Θεός μας είναι γένους αρσενικού, ο Υιός του Μονογενούς επίσης. Ο Όμηρος, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ο Επίκουρος και ο Βιργίλιος, άνδρες ήταν. Όσοι οικοδόμησαν τους τρόπους που επέτρεψαν στον πολιτισμό μας να συλλάβει τον κόσμο ήταν γένους αρσενικού. Κι ο Θερβάντες, που συνέλαβε τον σύγχρονο τρόπο έκφρασης, το μυθιστόρημα, άνδρας ήταν κι αυτός. Τι να κάνουμε; Δεν είναι θέμα άποψης. Είναι γεγονός. Θα μου πείτε ότι οι γυναίκες δεν είχαν τη δυνατότητα στις κοινωνίες

του καιρού εκείνου να αναδείξουν τις ικανότητές τους. Καμία αντίρρηση. Όμως οι κοινωνίες που υιοθέτησαν τις αξίες του καιρού εκείνου, με κατανάλωση φαίς ουσίας και αίμα, έφτασαν στο σημείο να τους δώσουν χώρο για τις ικανότητές τους. Σε αντίθεση με άλλες κοινωνίες, που εξακολουθούν να τις κρατούν υπόδουλες στον νόμο της Σαρίας.

Κατακρίνουν τον δυτικό πολιτισμό ως πατριαρχικό και ανδροκρατούμενο. Καμία αντίρρηση. Απλώς να υπενθυμίσω ότι η αξία των πολιτισμών βρίσκεται στη δυναμική που δημιουργούν. Η δε δυναμική είναι ένα διάνυσμα που έχει σχέση με τον χρόνο. Πατριαρχικός και ανδροκρατούμενος ο δυτικός πολιτισμός κατάφερε να αμφοισβητήσει τον εαυτό του. Το κίνημα της πολιτικής ορθότητας, προσπαθώντας να διαγράψει το παρελθόν, για παράδειγμα τις κλασικές σπουδές, επειδή δεν χωράει στο δικό του παρόν, ευνουκίζει τη δυναμική του πολιτισμού μας. Κι ένας πολιτισμός χωρίς δυναμική είναι καταδικασμένος στη βαρβαρότητα.

«Καλπνύχτα, Κεμάλ, αυτός ο κόσμος δεν θ' αλλάξει ποτέ», όπως έγραφε κι ο Γκάτσος.

ΣΚΙΤΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΑΚΗ, apetroukhis@lathimail.gr

Ελληνισμός χωρίς ταυτότητα

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Αγράμματες ηγεσίες ταυτίζουν τον αφελληνισμό με την «πρόοδο».

ρία του Εθνικού Δικασμού, κατά την αρθρογραφία Ελευθερίου Βενιζέλου και Ιωάννου Μεταξά (Εκδόσεις Κυρομάνος)—όσα προλαβαίνουν να διασωθούν από την εκβιαστικά επιβεβλημένη Βενιζελολατρεία. Ο πληθυσμός της σημερινής Ελλάδας, με μειωμένη δραματικά την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής (κατανοεί μόνο εικόνες και ξέρεi μόνο πληκτρολόγηση), αγνοεί ολοκληρωτικά την Ιστορία του, αλλά γεμίζει με ανδριάντες του Βενιζέλου και με μνημεία της «εθνικής αντίστασης» δρόμους και πλατείες.

Από τα «Κρυμμένα» (ως τώρα ημερολόγια του Ιωάννου Δραγούμη γίνεται αμέσως φανερό το δραματικό πρόβλημα ταυτότητας του Νεώτερου Ελληνισμού, όπως βιώθηκε, από τις πρώτες κιόλας μέρες της επανάστασης του 1821: Η έννοια - ιδέα του «έθνους - κράτους» (η θεμελίωση της συλλογικότητας στη φυλετική ομοιογένεια), πρωταρχικής σημασίας δεδομένο στη μεταγεναιονική Ευρώπη, ήταν κάτι άγνωστο και αδιανόητο για την εμπειρία των Ελλήνων. Γι' αυτό και ο «μοντέρνος» εθνικισμός Βουλγαρίας, Αλβανών και Βενιζέλου απωθούσε τον Ιωνα Δραγούμη, όπως και τον εγγύτατο φίλο του Αθανάσιο Σουλιώτη.

Την πολιτική οπτική του Δραγούμη οι αντιπαλοί του την ονόμαζαν «ανατολισμό»: Οι «Δραγουμικοί» δεν απέβλεπαν στην κατάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά στη διάσωση του πολυεθνικού - πολυφυλετικού χαρακτήρα της. Πίστευαν στην εκ των έndon άλωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τον Ελληνισμό, ανάλογη με την άλωση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, τον οργανικό εξέλληνισμό της, χωρίς να αναιρεθεί ο πολυεθνικός - πολυφυλετικός χαρακτήρας της.

«Ο Βενιζέλος δεν θυμάται», γράφει ο Ιων. «Καμιά θύμηση δεν έχει. Ιστορία ελληνική δεν αισθάνεται μέσα του. Νοιώθει μονάχα ένα κράτος Ελλαδικό, που είναι το κέντρο κάθε του λογισμού» (έθνος - κράτος, όπως η Ευρώπη το όριζε). «Και που πρέπει να μεγαλώσει λίγο, τόσο, όσο να γίνει σαν το Βέλγιο!... Δεν ξέρεi ο Βενιζέλος τι θα πει Μακεδονία και Ηπειρος και Θράκη, δεν ξέρεi τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, δεν ξέρεi τους αγώνες που κάναμε σ' αυτά τα μέρη πολεμώντας τους Σλαύους».

Ο Δραγούμης είχε συνειδητοποιήσει τη θεμελιώδη αλήθεια της διαφοράς του «κράτους» από το «έθνος», την ταύτιση του «έθνους» με τον «πολιτισμό»—αυτή η συνειδητοποίηση τον διαφοροποιεί ριζικά από κάθε άλλη προσωπικότητα του ελλαδικού πολιτικού βίου των τελευταίων δύο αιώνων, αυτή τη διαφοροποίηση εκδικούνται και οι «ταγματасοφалίτες» του Βενιζελικού παρακράτους, όταν τον εκτε-

λούν, στο πεζοδρόμιο της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, στις 31 Ιουλίου του 1920.

Αντιλαμβάνεται ο Ιων την ταύτιση «έθνους» και «πολιτισμού», δεν υποψιάζεται όμως την ταύτιση πολιτισμού και μεταφυσικής, πολιτισμού και «θρησκείας»—αγνοεί, λ.χ., την ύπαρξη και την οπτική Παπαδιαμάντη (τέτοιες συνειδητοποιήσεις ακολουθούν τη βραδύτητα, πάντοτε ανεξέλεγκτη, της ωρίμασης). Είναι αδύνατο να γνωρίσουμε την αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία αγνώνοντας τη θρηματοποιημένη οντολογία του Ηράκλειτου και τα Μετά τα φυσικά του Αριστοτέλη. Προσθέτοντας ότι, η ελληνική μεταφυσική πάντοτε, σαρκωνόταν και σε πράξη γιορταστική - λατρευτική, χορό, τραγούδι, δραματουργία, τέχνες εικαστικές—δεν ήταν ποτέ ιδεολόγημα, ποτέ ηθικοπλαστική διδαχή.

Όταν λέμε: «πολιτισμός» (τρόπος του βίου, τρόπος της συλλογικότητας) σημαίνουμε τη μεταφυσική, μιλάμε για το νόημα (αιτία και σκοπός) της ύπαρξης και της συνύπαρξης των ανθρώπων. Όταν «νόημα» είναι η ψηλαφή της ελευθερίας από τον θάνατο, τότε η συνύπαρξη είναι γιορτή, έμπρακτη βεβαιότητα για τη νίκη καταπάνω στον θάνατο. Όταν «νόημα» είναι η ατομική βεβαιότητα μηδενισμού των πάντων με τον θάνατο, τότε ύπαρξη και συνύπαρξη είναι η αλογία ενός μακάβριου «τυχαίου πανιγνίου», διαμάχη άθλιων καναλιών και πανάθλιων κομμάτων, απανθρωπία κρετινικής ανημιαχίας μελλοθανάτων καραγκιόζηδων.

Συνωμότες και συνωμοσιολόγοι

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο σπουδαίος Γάλλος φιλόσοφος Pierre Andre Taguieff εξηγεί με πάρα πολύ χιούμορ στο έργο του «Σύντομη Πραγματεία περί Συνωμοσιολογίας» τη βασική διαφορά μεταξύ των πραγματικών συνωμοσιών και των ανθρώπων που τείνουν να ερμηνεύουν τα πράγματα, γεγονότα και φαινόμενα με θεωρίες συνωμοσίας. Αυτό που ο πολύπειρος Γάλλος θεωρητικός επισημαίνει είναι πως όλες οι θεωρίες συνωμοσίας διακατέχονται από ένα πνεύμα ολοκληρωτισμού. Γι' αυτό ακριβώς και ο μέσος συνωμοσιολόγος διακρίνει πάντα, στο πλαίσιο αυτού του σχετικισμού που τον διακρίνει, μεταξύ καλού και κακού –θέτοντας αυτόματα όποιον διαφωνεί εντός του διαβολικού πλαισίου. Στον αντίποδα, οι πραγματικοί συνωμότες είτε πρόκειται για τρομοκράτες, ποινικούς ή εγκληματίες λευκού κολλάρου πολύ ορθολογιστικά δρουν ανενόχλητοι και, ενίοτε, είναι πάρα πολύ επιτυχημένοι. Με αφορμή τα γεγονότα που έλαβαν χώρα έξω από το συγκρότημα «ΔΙΑΣ» την περασμένη εβδομάδα, ένας έμπειρος παρατηρητής θα τόνιζε πως στην Κύπρο, μεταξύ άλλων κατηγοριών, υπάρχουν πολύπειροι συνωμότες και μεγάλοι σε αριθμούς, εκεί έξω, συνωμοσιολόγοι.

Οι συνωμότες γνωρίζουν καλά πώς να παίξουν το παιχνίδι της διαφθοράς, της κακιστοκρατίας, της μίζας και του εύκολου κέρδους. Αρκεί κανείς να ανατρέξει σε όλες τις σύγχρονες υποθέσεις σκανδάλων στην Κύπρο από τις αρχές του 2000. Από το Χρηματιστήριο μέχρι τα χρυσά διαμάντια η κυπριακή απатеωνιά, όσο μικρός κι αν είναι ο τόπος, περνάει μέσα από τη συνωμοσία. Την αυθεντική, χωρίς επίπεδες Γαίες, ανθρώπους που τρώνε παιδιά ή που μοιάζουν με σαύρες και «κακοίς Εβραίοις», με τους κανόνες: Τη σωπηρή ανοχή, την έλλειψη διαφάνειας, τα καλά κρυμμένα μυστικά, τις υπόγειες διαδρομές ανθρώπων και, κυρίως, χρήματος. Στο αντίποδα αυτών της πολυπείρας ομάδας οι συνωμοσιολόγοι προτάσσουν το συνωμοσιολογικό τους φαντασιακό: Ενώ βλέπουν ότι κάποιος, επί του πρακτέου, τους διοικεί με κάκιστο τρόπο, τους επιβάλλει αδιαφάνεια και τους ληστεύει, επί της ουσίας, τα χρήματα με τα οποία καταβάλλουν τους φόρους τους αυτοί επιμένουν στον πολιτιστικό και πολιτικό τους σχετικισμό. Το ίδιο ισχύει για την πανδημία, τα μέτρα και τους εμβολιασμούς. Ο συνωμοσιολόγος, γεμάτος φόβο, αβεβαιότητα και σε μόνιμη κατάσταση γνωστικής ασυμφωνίας, τείνει να ερμηνεύει πολύπλοκες καταστάσεις με έναν τρομερά «εξηγήσιμο» για τον ίδιο τρόπο. Η ημιμάθεια και το χαμηλό επίπεδο καλλιέργειας απλώς χειροτερεύει την κατάστασή του. Κι όπως, εύστοχα, επισημαίνει ο Taguieff, ο συνωμοσιολόγος πέφτει συχνά θύμα απάτης. Για να πάμε τη σκέψη του τε-

λευταίου ένα βήμα πιο πέρα, ο μέσος Κύπριος συνωμοσιολόγος πέφτει κάλλιστα θύμα ενός επιτήδειου τσαρλατάνου-γιατρού ή ενός απατεωνίσκου δικηγόρου, εκλέγει για βουλευτή έναν απατεώνα αλλά την ίδια στιγμή πιστεύει πως το «μπόλι» έχει μέσα του νεκρά βρέφη και πως η πανδημία είναι όργανο σατανικών όντων που θέλουν να καθυποτάξουν την πίστη του.

Η αντιμετώπιση των συνωμοσιολόγων στην Κύπρο δεν αποτελεί μόνον ζήτημα επιστημονικής δουλειάς καθώς και μιας συστηματικής προσπάθειας εκ μέρους της πολιτείας –από την πάταξη του ρατσιστικού λόγου και τη ρύθμιση των επαγγελματικών αδειών (σ.σ. αν ο νοσηλευτής δεν θέλει να εμβολιαστεί ή αν ένας δικηγόρος κερδοσκοπεί σε βάρος αφελών) μέχρι την αξιοποίηση των δεδομένων για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και των fake news. Αποτελεί και μια δουλειά που πρέπει να αναλάβουμε όλοι σε επίπεδο κοινωνικής μηχανικής, στο επίπεδο των τοπικών κοινοτήτων και της ατομικής δράσης. Στη γειτονιά, στη φρουταρία που πάμε καθημερινά ή στο σχολείο που συναντιόμαστε με άλλους γονείς. Στο ευρύτερο επαγγελματικό, οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Απέναντι σε έναν συνωμοσιολόγο υπάρχει πάντα ο αντίλογος, η λογική του «κουτζίκα καθαρισμένα» (το λεγόμενο «KISS-keep it silly, simple») και η έκθεσή του σε μια επιχειρηματολογία που θα τον κάνει να αναρωτηθεί το αυτονόητο:

«Μήπως πιστεύοντας όλες αυτές τις ανοητολογίες κάποιος με εκμεταλλεύονται, στοχεύοντας σαφώς στην... πούγκα μου;» Στο κυπριακό συγκαίμενο, ο μέσος συμπολίτης μας –που εργάζεται σκληρά– δεν επιθυμεί να πέφτει θύμα ενός επιτήδειου απατεώνα που για να τον μεταφέρει, με λεωφορεία, από τη Χ επαρχία της Κύπρου για να διαδελώσει έξω από το Προεδρικό εναντίον των μέτρων της πανδημίας, τον κρεώνει. Ούτε για να προσφύγει, κατά των μέτρων της κυβερνήσεως, επειδή ο Χ δικηγόρος θέλει να τον «δαγκώσει» σε μια προσφυγή χωρίς καμιά νομική τύχη. Απέναντι στη φιλυποψία του μέσου Κύπριου συνωμοσιολόγου συμπολίτη μας υπάρχει, αντίστοιχα, μια γενναία δόση κριτικής προσέγγισης στα πράγματα που μπορούμε να του μεταδώσουμε. Με ένα discourse που θα του καταδείξει πως αν συμμετέχει σε όχλους αντιεμβολιαστών, πολύ πιθανόν, κάποιος να κερδοσκοπεί σε βάρος του.

Στην Κύπρο, του Βαρωσιού που χάνεται, τα όσα βιώσαμε με τα επείσοδια έξω από το συγκρότημα «ΔΙΑΣ» αποτελούν το κερασάκι στην τούρτα της παρακμής. Οι συνωμοσιολόγοι κάθε είδους αυξάνονται, αλλά οι συνωμότες της παρακμής εξακολουθούν να δρουν χωρίς καμία συνέπεια. Και να ταΐζουν τους πρώτους, σανό.

ioannoug@kathimerini.com.cy

Φωτογραφία της Υπηρεσίας Δασών των ΗΠΑ από τις καταστροφικές πυρκαγιές στο νότιο Όρεγκον. Πυροσβεστικό αεροσκάφος DC-10 ρίχνει επιβραδυντικό υγρό.

Γιατί το Βαρώσι; Γιατί τώρα;

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Με βάση τις συνηνοήσεις του γ.γ. των Η.Ε. με τα μέρη, στο Κραν Μοντάνα συμφωνήθηκε λύση στο Κυπριακό, μεταξύ άλλων με κατάργηση των επεμβαικών δικαιωμάτων και με αποχώρηση του τουρκικού στρατού-Πλαίσιο Γκουτιέρες, 30 Ιουνίου 2017, σημείο 1 και 2. Η ε/κ ηγεσία εγκατέλειψε τη διαδικασία και έδωσε έμφραση στις Τριμερείς με Ισραήλ και Αίγυπτο, σε έρευνες για Φ.Α., ασκήσεις της ισραηλινής αεροπορίας στη νήσο, EastMed. Η υπόθεση εξελίχθηκε σε ζήτημα ισχύος, επιρροής και κυρίως γοήτρου ανάμεσα στις περιφερειακές δυνάμεις. Η ε/κ ηγεσία θεώρησε ότι «τόρα είναι η ώρα των κυρώσεων» κατά Τουρκίας, ατελέσφορη συζήτηση για την ανανέωση, ή μη, της Τελωνιακής Ένωσης Ε.Ε.-Τουρκίας, απειλές για βέτο, κυρώσεις κατά προσώπων κ.λπ.

Το Βαρώσι είναι το θύμα της περιστροφής της ε/κ ηγεσίας γύρω από τον γκεμρί. Η Τουρκία ανοίγει την περικλειστη περιοχή του Βαρωσιού σε ποσοστό 3,6% του εδάφους της: 1) Ως απάντηση στις κινήσεις αποκλεισμού της από την ενεργειακή σκακιέρα, με πίεση στον πιο αδύναμο κρίκο της αλυσίδας. Καλά ενημερωμένη πηγή δηλώνει στον δημοσιογράφο Ν. Στέλγια ότι «οι Ελληνοκύπριοι πρέπει να πονέσουν. Μέχρι σήμερα η τουρκική πλευρά βρέθηκε αντιμετώπιη με ελληνοκυπριακές ηγεσίες, οι οποίες ενώ δεν στόχευαν στη λύση του Κυπριακού, μας καλλιέργησαν την ψευδαίσθηση ότι δεν σκέφτονταν τίποτα άλλο παρά την άμεση επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Η ψευδαίσθηση κατέρρευσε για τους τούρκους διπλωμάτες τη νύχτα της 7ης Ιουλίου 2017» (ρεπορτάζ, «Καθημερινή», 12 Ιουλίου). 2) Η Τουρκία για να ελέγχει όλα τα ενδεχόμενα, ποδηγεί με συστηματικό τρόπο τις εξελίξεις στην τ/κ κοινότητα με την επιβολή Τατάρ στην ηγεσία τους. Παρά ταύτα υπήρξε ιδιαίτερως σημαντικό το γεγονός πως οι δύο πρώην Τ/κ ηγέτες

της (Ακιντζι, Ταλάτ) και τα δύο κόμματα της Κεντροαριστεράς (ΡΤΚ, ΚΚΔ) δεν παρέστησαν στην ομιλία Ερντογάν στη «Βουλή» των Τ/κ. Οι Ελληνοκύπριοι πρωταγωνιστές της μακρόσυρτης πορείας στον γκεμρί, παράγουν σε καθημερινή βάση παραπλανητικές ειδήσεις για να αποφύγουν να απαντήσουν στο απλό ερώτημα: τι έκαναν από τις 7 Ιουλίου 2017 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 2020; Πώς τώρα θέλουν διζωνική, δικονομική ομοσπονδία, ενώ με Ακιντζι μιλούσαν για «δύο κράτη»; Μπορεί να αλλάξει η φορά των πραγμάτων μόνο αν αναιρέσουμε τις αιτίες που έφεραν τα πράγματα ως το «και πέντε». Αν επιμένουμε στη λογική του μαχαλά- politics, η Τουρκία θα επιβάλει τους όρους της και εμείς θα συγκαλούμε καθ' εκάστην το Εθνικό Συμβούλιο για συσκέψεις.

Ο πρόεδρος που επί των ημερών του συντελείται αυτή η οπισθοδρόμηση, γράφει επιστολές και κάνει διαβήματα. Είπε στις 16 Ιουλίου πως «το δικαίο δεν επιβάλλεται με στρατιωτικά μέσα, αλλά από τον Χάρτη των Η.Ε., από τις αρχές και αξίες της Ε.Ε., της οποίας μέλος είναι η Κύπρος». Η Κύπρος, με εμπειρίες από τον ΟΗΕ από το 1964, με σκληρές εμπειρίες μοναδικές στη διεθνή σκηνή, έπρεπε να δίνει μαθήματα σε άλλους για τα όρια και τις δυνατότητες του ΟΗΕ και όχι να καλλιέργει ψευδαισθήσεις. Ένας υπεύθυνος πρόεδρος δεν λέει τι «δεν θα κάνω αποδεκτό» αλλά «τι θα κάνω», και «πώς», για να αποφύγουμε τα χειρότερα και να κτίσουμε τα καλύτερα.

Ο υπεύθυνος πρόεδρος έχει ευθύνες για: 1) Να προβλέπει τα στοιχειώδη, να αποφεύγει τους σκοπέλους. Είναι ευθύνη του να αποτρέπει, όχι να μιλάει εκ των υστέρων. 2) Να αναλαμβάνει το βάρος της ευθύνης που του αναλογεί, όχι να το μεταφέρει στον γ.γ. του ΟΗΕ ή στην Ε.Ε. ή σε ξένα κέντρα που δεν υπάκουσαν στις εντολές του. 3) Οι κινήσεις Ερντογάν-Τατάρ στο Βαρώσι δεν χρειάζονται μόνο καταδίκη. Επείγει η άμεση «απάντηση»

σε επίπεδο ΟΗΕ-Ε.Ε. Όπως αποδοχή της πολιτικής ισότητας, όπως την πρότεινε ο Ν. Αναστασιάδης αρχικά στο Κραν Μοντάνα (και μετά την απέσυρε), όπως μορατόριουμ στα γεωτρηκτικά προγράμματα, όπως επεξεργασία σοβαρής ευρωπαϊκής πολιτικής, όπως ανοίγματα και συνέργειες με την τ/κ κοινότητα.

Οι σκληρές επετειακές ημέρες (1974, πραξικόπημα, εισβολή) προκαλούν τη μνήμη: οι πολίτες θυμούνται και οργίζονται. Οι πραγματικοί ηγέτες όμως πάνε μπροστά, οργανώνουν πολιτικές για το αύριο. Με ορθολογισμό, με στάθμιση της σχέσης κόστους-ωφελείας, με πρόβλεψη για το πώς θα είναι τα πράγματα σε 5 ή 10 χρόνια. Ο Ελ. Βενιζέλος φτάνει στην Άγκυρα. Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930 με τον Μουσταφά Κεμάλ. Στο αεροπλάνο, κατεβαίνοντας λέει στον βοηθό του: «Να έχεις τα γυαλιά μου μαζί σου, αν χρειαστεί να τα φορέσω, να μη δει κανένας αν κλάψω».

Ο χρόνος και οι ισορροπίες δεν μένουν στο ράφι, αν σου ξεφύγουν, τότε θα τρέχουμε πίσω από τα γεγονότα. Το δίλημμα για όλη την Κύπρο έχει καθαρό περιεχόμενο: κόστος, κυρώσεις, ρεβάνς ή στρατηγική «τύπου Ελ-σίνκι» απέναντι στην Τουρκία; Το πρώτο σκέλος του διλήμματος απευθύνεται στο θυμικό, το δεύτερο στα πραγματικά δεδομένα που αλλάζουν τους συσχετισμούς και οδηγούν σε λύσεις, όπως λ.χ. στην ένταξη στην Ε.Ε. Μια ανάλογη πρόταση με τα σημερινά της περιεχόμενα έχει περιθώρια επιτυχίας (2023) εφόσον κινηθούν με πάνω στις ράγες της κρανιδιωτικής «σκολής». Ένας Κύπριος Βενιζέλος «διαβάζει» τις μνήμες και τις λυρικές παραδόσεις του λαού μας. Αυτές τις μετατρέπει σε πολιτική διεκδίκηση, σε μάχιμη πρόταση για την ενωμένη, ομοσπονδιακή, ελεύθερη Κύπρο όπως διαγράφεται από τα κείμενα του ΟΗΕ.

www.larkoslarkou.org.cy

Ανεμβολίαστοι και λεβεντο...

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Της φυλακής τα σίδερα είναι για τους λεβέντες» λέει το άσμα. Ωστόσο, οι πιο ψυχραιμοί προσθέτουν ότι είναι και για τους λεβεντομ... Οι αρνητές των εμβολίων για τον κορωνοϊό, πραγματοποιήσαν πριν από μερικές ημέρες μια πρωτοφανή σε όγκο εκδήλωση – γύρω στις 10.000 άτομα– έξω από το Προεδρικό Μέγαρο. Βροντοφώναξαν τις θέσεις τους, οι οποίες κινούνται μεταξύ ακραίας θρησκευτικότητας και ακραίας συνωμοσιολογίας, με κοινή συνισταμένη τον φόβο για τα τεκταινόμενα στο «βαθύ και άγνωστο» παγκόσμιο κέντρο εξουσίας. Ακόμη και οι επιστημονικές απόψεις γι'ατρών, κινήθηκαν σε ένα νεφελώδες επίπεδο, ακατανόητο για τις μάζες, οι οποίες κάθε άλλο παρά λογικά επιχειρήματα επιζητούσαν. Αξιοσημείωτο ήταν και το γεγονός ότι η θεαματική εκδήλωση, πραγματοποιήθηκε χωρίς

τα θεσμοθετημένα Μέσα Ενημέρωσης, χωρίς προϋπολογισμούς, χωρίς ειδικούς και με μόνη δύναμη το δικτυο των ακανών Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Με άλλα λόγια οι «μικροί θεοί επί της γης, παπάδες και γιατροί», έκαναν το θαύμα τους.

Ωστόσο, το όνειρο κατάντησε εφιάλτης για πολλούς, αγίους, ήρωες, ή και λεβεντομ..., οι οποίοι τώρα σέρνονται στα δικαστήρια, για να πληρώσουν το τίμημα της χωρίς μέτρο ανδρείας τους. Νόμισαν ότι μπορούσαν να καταρρίψουν από τον «Όλυμπο ακόμη και τον Δία» και εισέβαλαν στο συγκρότημα του Κωστή Χατζηκωστή, καίοντας αυτοκίνητα και προκαλώντας τεράστιες υλικές ζημιές. Θεία τύχη, δεν θρηνησάμε θύματα, είτε αστυνομικούς, οι οποίοι δέχτηκαν πυρά με φωτοβολίδες, είτε εργαζόμενους, οι οποίοι θα μπορούσαν να καούν σαν τα κοτόπουλα στο κλουβί. Τα θλιβερά γεγονότα έδωσαν διέξοδο στο κράτος εξουσίας, για να λάβει

δυναμικά μέτρα καταστολής. Το στίγμα του «Αϊαντα», του κανονίου νερού, το οποίο παραλίγο να τυφλώσει μια κοπελιά, σε προηγούμενη διαδήλωση, ουσιαστικά οβήστηκε στα μάτια της κοινωνίας, η οποία τώρα εκλιπαρεί για ασφάλεια και ησυχία.

Το τελευταίο διάστημα διάφορες έρευνες –δημοσκοπήσεις– εντόπισαν τους λόγους, για τους οποίους δεν εμβολιάζονται κυρίως οι νέοι. Ένας στους τέσσερις επικαλείται την απουσία τεκμηριωμένων ερευνών για ενδεχόμενες παρενέργειες, καθώς και την άρνηση γι'ατρών και νοσοκόμων, περίπου οι μισοί, να εμβολιαστούν. Μια άλλη αντίστοιχη ομάδα, απλώς δεικνύει αδιαφορία, αφού πιστεύει ότι είναι άτρωτοι στην ασθένεια και προβάλει περιπτώσεις νέων οι οποίοι πέρασαν την ασθένεια χωρίς ουσιαστικά συμπτώματα. Επικαλείται και την γραφειοκρατία, γι' αυτό και μόλις εφαρμόστηκε το σύστημα «walk in» δηλαδή εμβολιασμοί χωρίς ηλεκτρο-

νικές ενδείξεις, παρατηρήθηκε μεγάλο ενδιαφέρον.

Μια άλλη μικρότερη ποσοστιαία ομάδα είναι οι διαφωνούντες χωρίς λόγο και αιτία και με μόνη δικαιολογία τον πόλεμο κατά της εξουσίας. Είναι χαρακτηριστική και η εκτίμηση κοινωνιολόγων, οι οποίοι λένε ότι αν έλεγαν σε αυτή την ομάδα ότι δεν χρειάζεται να εμβολιαστούν, αυτοί θα έκαναν επανάσταση για να εμβολιαστούν. Και υπάρχει και μια μεγαλύτερη ομάδα, πιστών ή θρησκευόμενων, οι οποίοι θεωρούν ότι ο Θεός και οι Άγιοι θα τους σώσουν χωρίς τα εμβόλια. Θεωρούν ακόμη ότι ο κορωνοϊός είναι κομμάτι της παγκόσμιας συνωμοσίας για να έλθει ο αντίχριστος. Μεγάλο ποσοστό σε αυτή την ομάδα είναι πιστοί, οι οποίοι απλά κάνουν υπακοή στον πνευματικό τους πατέρα, ο οποίος αναλαμβάνει και την πνευματική ευθύνη. Αυτή η ομάδα θεωρείται ότι είναι αδύνατο να αλλάξει θέση, όσα «δώρα» και να λάβει, όσα

«βάσανα» και αν υποστεί. Σε ένα παράλληλο επίπεδο, γίνονται αναλύσεις από κοινωνιολόγους, γι'ατρών, ψυχολόγους και άλλους επιστήμονες, οι οποίοι εντοπίζουν τρωτά σημεία, στις άστοχες και ενίοτε ατυχεστάτες αποφάσεις των κυβερνήσεων. Ανάμεσά τους και η σύλληψη του γιατρού Ελπιδοφόρου Σωτηριάδη, μια κίνηση εξαιρετικά υψηλού ρίσκου. Στη δράση των επιστημολόγων, οι οποίοι κατάντησαν σχολιαστές, χωρίς επιστημονικό λόγο, καθώς και στον άκρατο λόγο «τρομολολόγων» δημοσιογράφων. Στο τραπέζι των συζητήσεων τίθεται και η θεωρία με το «μπαλόνι» της κοινωνικής αγανάκτησης, της πνευματικής κούρασης, το οποίο ήδη φουσκώνει επικίνδυνα και κινδυνεύει να εκραγεί. Τώρα αν θα γίνουν κινήσεις εκτόνωσης ή αν θα ενταθούν ακόμη περισσότερο τα απαγορευτικά μέτρα, είναι μια άλλη δύσκολη εξίσωση.

Κάθε κρίση αποτελεί και ευκαιρία

για καλές αλλαγές. Η κρίση του κορωνοϊού, ήταν ένα είδος μαγικού αλωνίου και ήδη στην κοινωνία άρχισαν να χωρίζουν τα άχυρα από το σπτάρι. Ήδη εμφανίζονται στο προσκήνιο νέα άφθαρτα πρόσωπα, τα οποία δίνουν ελπίδα για το αύριο. Το θαύμα ήδη λειτουργεί στο νησί των αγίων, αλλά και των αγυρτών. Λυτρωτικά είναι και τα λόγια ενός γλυκού παππούλη. Έλεγε ταπεινά ότι μπορεί οι «εγκέφαλοι» της πανδημίας, να είναι «δαιμονικοί» άνθρωποι, αλλά αυτό δεν έχει και τόση σημασία, αφού και εμείς έχουμε τον ισχυρότερο και παντοδύναμο Χριστό μας, ο οποίος μας προσέχει και μας φροντίζει. Μιλούσε για αγίους οι οποίοι έβαζαν στον σταυρό τους και έπιναν δηλητήρια και αγίους οι οποίοι δίδασκαν με όπλο τα θαύματα. Στο τέλος της ημέρας, ο Θεός γελά καλύτερα, ακόμη και από τους επαναστάτες χωρίς αιτία.

kaparispan@yahoo.gr

Οι πιο κρίσιμες στιγμές

Του **ΑΡΙΣΤΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ**

Ο **Ι** **ε** **ξ** **α** **ν** **γ** **ε** **λ** **λ** **ο** **γ** **ι** **α** **ς** Ερντογάν, κατά την πρόσφατη παράνομη επίσκεψή του στην κατεχόμενη Κύπρο, σηματοδοτούν μια άκρας αρνητική εξέλιξη, η οποία αγγίζει τον σκληρό πυρήνα της λύσης. Η υπαρκτή προοπτική εποικισμού και/ή αξιοποίησης της περικλειστικής περιοχής της Αμμοχώστου συνιστά παραβίαση σχετικών ψηφισμάτων του ΟΗΕ, ιδρυτικών αρχών της Ε.Ε. και κανόνων του διεθνούς δικαίου.

Για το ενδεχόμενο παράνομου ανοίγματος των Βαρωσίων, της περικλειστικής περιοχής, όπως ως ΑΚΕΛ προειδοποιούσαμε εδώ και χρόνια και καταθέταμε προτάσεις για να προλάβουμε τα χειρότερα, αλλά και για να δρομολογηθούν διαδικασίες επανέναρξης ουσιαστικού διαλόγου, κάτι το οποίο μετ’ επιτάσεως ζητάει ο γενικός γραμματέας και το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Εξάλλου, η ιστορία του Κυπριακού τεκμηριώνει πως όποτε υπήρχε διαπραγματευτικό κενό η Τουρκία προέβρινε σε νέα δικοτομικά τετελεσμένα. Μετά το διπλό ναυάγιο σε δύο διαδοχικές διασκέψεις για την Κύπρο το 2017, στη Γενεύη και στο Κραν Μοντάνα, ακολούθησε παρατεταμένο αδιέξοδο. Η άγονη παρέλευση του χρόνου, συνδυαζόμενη με την αποενοχοποίηση της Τουρκίας από τον ίδιο τον ΟΗΕ και τη χλιαρή στάση της Ε.Ε., έδωσαν τη δυνατότητα στην Τουρκία να προχωρήσει σε νέες παράνομες ενέργειες και σε νέα δικοτομικά τετελεσμένα, τα οποία ενδέχεται να είναι μη αναστρέψιμα. Ουδόλως μås βοήθησε η παθητική ενατένιση των εξελίξεων. Και επί τούτου οι ευθύνες του κ. Αναστασιάδη είναι ασκήωτες.

Το νέο αρνητικό σκηνικό σηματοδοτεί το τέλος των ψευδαισθήσεων. Αφενός για τους «Ευρωπαίους εταίρους που θα μås στήριζαν έμπρακτα και θα μας θωράκιζαν από την τουρκική παρανομία». Αφετέρου για σκέψεις εντός Κύπρου περί εγκατάλειψης του συμφωνημένου πλαισίου λύσης δικοινοτικής, διζωνικής ομοσπονδίας, είτε φλερτάροντας με τη λύση δύο κρατών είτε μιλώντας για νεφελώδεις και ανεδαφικές «άλλες λύσεις».

Στο διαμορφούμενο αυτό περιβάλλον, που εμβαθύνει περαιτέρω το δικοτομικό στάτους κβό, συνήλθε το Εθνικό Συμβούλιο. Ευτυχώς αποφεύχθηκαν –τουλάχιστον για την ώρα– αποφάσεις και ενέργειες που θα εξέθεταν την ελληνοκυπριακή κοινότητα, όπως το μονομερές κλείσιμο οδοφραγμάτων. Αναμφίβολα ενέργειες καταγγελτικές, όπως η επιδίωξη δίλωσας από τον ΟΗΕ έπρεπε να γίνουν. Η στάση ορισμένων κρατών, προεξάρχουσας της Βρετανίας, παραμένει ανησυχητική, όπως και παραγόντων του ΟΗΕ.

Η δική μας θέση είναι ξεκάθαρη. Δεδομένων των δυσκολιών που προκαλεί η απαράδεκτη και παράνομη τουρκική στάση και άρα κρατώντας μικρό καλάθι, οφείλουμε έμπρακτα ως ελληνοκυπριακή κοινότητα να αποδείξουμε την ετοιμότητά μας για διάλογο. Γιατί μόνο με τη διάρρηξη του αδιεξόδου και την εμπλοκή σε έναν ουσιαστικό διάλογο υπάρχει δυνατότητα διεκδίκησης λύσης που θα απελευθερώνει και θα επανενώνει τον τόπο και τον λαό μας. Αν αυτό δεν γίνει κατορθωτό ένεκα της τουρκικής αδιαλλαξίας, αν μη τι άλλο, θα αποσείσουμε την ευθύνη, την οποία ο ΟΗΕ επιμερίζει στις δύο κοινότητες, αφήνοντας την κατοχική Τουρκία στο απυρόβλητο.

Εμείς είμαστε έτοιμοι να συνδράμουμε με κάθε τρόπο στην προσπάθεια αποτροπής νέων τετελεσμένων. Είναι ώρα ευθύνης και συλλογικής δράσης γύρω από τον στόχο της αποτροπής της οριστικής δικοτόμησης. Το γεγονός –ωστόσο– της επιμονής του κ. Αναστασιάδη να αρνείται να καταθέσει προτάσεις, όπως αυτή που ως ΑΚΕΛ δώσαμε για αξιοποίηση του φυσικού αερίου ως καταλύτη για τη λύση και η άρνησή του να αποδεχτεί τη σύγκλιση για την πολιτική ισότητα, αποτελεί επικίνδυνη στάση και δεν βοηθά την υπόθεσή μας. Πόσω μάλλον που η αξιοπιστία του προέδρου διεθνώς βρίσκεται στο ναδίρ.

Ο κ. Άριστος Δαμιανού είναι βουλευτής, μέλος Πολιτικού Γραφείου της Κεντρικής Επιτροπής ΑΚΕΛ.

Το παράδοξο της πανδημίας

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ Ο. ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

δυνατότητα (χώρος) να λάβουν τη απαραίτητη φροντίδα.

Η άμυνα σε τούτο παγκοσμίως ήταν απλή –πλένετε τα χέρια σας, φοράτε μάσκα και μη συνωστίζεστε. Όσο απλή βέβαια και αν ήταν έπρεπε να γίνει και καταληπτή. Δυστυχώς, δεν γινόταν εύκολα καταληπτή και επομένως, ελ- λείψει αυτορρύθμισης, τέθηκαν κατ’ επανάληψη μέτρα με σκοπό κυρίως την ελαχιστοποίηση των αλυσίδων επιμόλυνσης, έτσι που να μπορεί να επανεκκινήσει η κανονικότητα. Αυτή όμως η επιβολή μέτρων ήταν συνυφασμένη και με την αλλοίωση της κοινωνικότητας, την καταστροφή της οικονομίας και αναπόφευκτα δεν μπορούσε να διαρκέσει για πάντα. Σε κάποιο σημείο η ζωή έπρεπε να συνεχίσει. Έπρεπε να μάθουμε να ζούμε με τον ιό μέχρι να βρεθεί μια άλλη λύση.

Ελλείψει άλλων θεσφάτων, η επισημονική κοινότητα επικεντρώθηκε στην έρευνα και παρασκευή εμβολίων ικανών να προετοιμάσουν τον ανθρώπινο οργανισμό να αντισταθεί στην προσβολή από τον και στη σοβαρή νόσηση και έτσι να απαμβλυνθούν τα συστήματα υγείας παγκοσμίως. Πράγματι, αριθμός εμβολίων έλαβαν εγκρίσεις από τους διεθνείς/περιφερειακούς οργανισμούς υγείας και τέθηκαν σε κυκλοφορία. Τα κράτη διέθεσαν δωρεάν τα εμβόλια αυτά. Η πλειονότητα των πολιτών προέβη οικειοθελώς σε εμβολιασμούς. Όμως οι εμβολιασμοί έχουν αχίλλειο πτέρνα. Πρέπει να καλύψουν

αρκετό πληθυσμό για να οδηγήσουν τον ιό σε ατονία. Ο ιός από την άλλη έχει το χαρακτηριστικό να μεταλλάσσεται, ακριβώς γιατί εκ φύσεως προσπαθεί να επιβιώσει. Άγνωστο σε πόσες ή ποιες μελλοντικές μεταλλάξεις θα μπορούν να προσφέρουν κάλυψη τα υφιστάμενα εμβόλια.

Ουδείς μπορεί να εξαναγκάσει διά της βίας οποιονδήποτε πολίτη να εμβολιαστεί. Ο εμβολιασμός αποτελεί αθέμιτη επέμβαση στο ανθρώπινο σώμα αν διενεργείται άνευ της συγκατάθεσως του λήπτη. Τέτοια άνευ συγκαταθέσεως κορήγηση εμβολίου θα αποτελούσε την επιτομή της καταπάτησης της αυτονομίας του και ως τέτοια είναι απαράδεκτη.

Η επιλογή όμως του καθενός για τη λήψη ή μη εμβολίου δεν μπορεί να καταλήγει σε υποβολή του τρόπου λειτουργίας των υγειονομικών δομών, της κοινωνικής δομής, ή της οικονομίας ενός τόπου. Ιδίως όταν αυτή προέρχεται από την πενιχρή μειοψηφία (δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση όπου ο μη εμβολιασμός γίνεται κατόπιν ιατρικής υπόδειξης, που για τους σκοπούς του παρόντος δεν εμπίπτει στην έννοια της επιλογής). Η επιλογή μη εμβολιασμού, όπως και η επιλογή σωρείας άλλων θεμάτων της καθημερινότητας, υγειονομικών περιλαμβανομένων, καταλήγει να έχει επιπτώσεις τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη όταν κάνουμε την επιλογή. Τέτοια επίπτωση μπορεί να είναι η υγειονομική ανεπάρ-

κεια, η κοινωνική αποξένωση, η κοινωνική απαξίωση, η οικονομική εξάρτηση, η απαιτεία.

Και βέβαια, ουδείς σήμερα συζητάει για αυτές τις επιπτώσεις, για τον απλό λόγο ότι ακόμα η κοινωνία αναμένει να ακούσει κάτι αξιόλογο υπέρ του επικειρήματος μη εμβολιασμού, κάτι που όμως ακόμα δεν ακούγεται. Και ενόσω δεν ακούγεται οι νοσηλίες αυξάνονται και οι μονάδες εντατικής φροντίδας /θεραπείας καταλαμβάνονται, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, από αυτούς που επέλεξαν /χωρίς προσβολή εναλλακτικής λύσης τον μη εμβολιασμό. Επέρχεται, επομένως, η αμήχανη στιγμή που θα πρέπει και πάλι να επιβληθούν μέτρα αυτά τη φορά όχι συνεπεία COVID19, αλλά συνεπεία μιας αμηνώς ιδιοτελούς και πρωτίστως ανατιολόγητης επιλογής της μειοψηφίας. Εκείνο, συνεπώς, που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι, ενώ ουδείς πρόκειται να επέμβει στο δικαίωμα ενός εκάστου να μην εμβολιαστεί – πρώτος εγώ θα το υπερασπιστώ– την ίδια ώρα οι επιπτώσεις του μη εμβολιασμού δεν μπορεί να επιβάλλεται να είναι συλλογικές. Οι επιπτώσεις του μη εμβολιασμού, όπως έχουν τα πράγματα σήμερα, θα πρέπει να επιμεριστούν στα πρόσωπα που επέλεξαν τον μη εμβολιασμό –όχι ως τιμωρία αλλά ως δίκαιη κατανομή στα βάρη και οφέλη της κοινωνίας.

Ο κ. Χρίστος Ο. Ιωαννίδης είναι δικηγόρος.

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η νέα θρησκεία του παγκόσμιου ιστού

Ο **μ** **ε** **γ** **ά** **λ** **ο** **ς** Γάλλος συγγραφέας και ιστορικός της τέχνης, André Malraux, είχε πει ότι ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας των θρησκειών. Ο Malraux υπήρξε ο άνθρωπος που εισηγήθηκε και υλοποίησε τη δημιουργία αρχικά γραμματείας, μετέπειτα υπουργείου πολιτισμού. Ως πρώτος υπουργός Πολιτισμού, επικέντρωσε τη δράση του υπουργείου του στην αποκατάσταση, την προστασία και τον εκδημοκρατισμό της τέχνης. Θεώρησε ότι όλοι οι πολίτες θα έπρεπε να έχουν πρόσβαση στα μνημειώδη έργα ανθρώπινης και ότι η επαφή τους με την υψηλή τέχνη θα προσέδιδε στην ύπαρξή τους την πνευματική διάσταση που άχρονου και του αιώνιου. Κατά τον Malraux, μια τέτοια διάσταση ακριβώς η επιστημονική παιδεία αδυνατεί να προσδώσει. Με τη χαρακτηριστική τρεμάμενη φωνή του, αποτυπωμένη στα ραδιοφωνικά αρχεία, έλεγε: «Ο πολιτισμός είναι η κληρονομιά των ευγενών του κόσμου. Η μόνη δύναμη που έχουμε απέναντι στο στοιχείο του σκότους

είναι ακριβώς ό,τι μέσα μας ξεφεύγει από τον θάνατο. Τελικά, ο ορισμός του έργου τέχνης είναι εκείνο που έχει ξεφύγει από τον θάνατο». Οι αιώνες του Διαφωτισμού, οι οποίοι εκλογίκευσαν και ερμήνευσαν επιστημονικά όλα εκείνα τα φυσικά φαινόμενα από τα οποία γεννήθηκαν οι μύθοι και οι θρησκείες, δεν κατάφεραν να προσδώσουν μια ανάλογη πνευματική διάσταση στον άνθρωπο του δυτικού πολιτισμού. Ως εκ τούτου, ο Malraux θεωρούσε σχεδόν βέβαιο ότι νέες και παλαιές θρησκείες θα αναδύονταν με τον νέο αιώνα. Αυτό βέβαια που δεν μπορούσε να φανταστεί ο Γάλλος διανοούμενος είναι τη μορφή που θα έπαιρνε η νέα θρησκευτικότητα στην εποχή της πανδημίας και του παγκόσμιου εμβολιασμού προγράμματος. Δεν θα μπορούσε να διακρίνει, όπως εμείς σήμερα, τη μάχη του επιστημονικού κόσμου με την αναδυόμενη θρησκευτικότητα του ιστού της παγκόσμιας συνωμοσίας.

Για να κατανοήσουμε το φαινόμενο των «αντεμβολιαστών», όσων δηλαδή αντιστέκονται στον επισημονικό λόγο, πρέπει να θεωρή-

σουμε το αντεμβολιαστικό κίνημα ως θρησκεία και μάλιστα ως νέα θρησκεία του παγκόσμιου δικτύου. Θα διαπιστώσουμε τότε ότι ο συνωμοσιολογικός χαρακτήρας των φανατικών του αντεμβολιασμού ή των οπαδών του Τραμπ είναι εγγενής στη φύση κάθε θρησκείας και όχι μόνο στα συγκεκριμένα διαικτυακά κινήματα. Η συνωμοσιολογία δεν είναι χαρακτηριστική της εποχής των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του παγκόσμιου ιστού, αλλά δομικό χαρακτηριστικό της κάθε θρησκείας. Κάθε θρησκεία έχει τρία ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά. Το πρώτο και σημαντικότερο είναι ότι χωρίζει τους ανθρώπους σε δύο στρατόπεδα, σε αυτούς που έχουν μπει στη νέα «γνώση», τα δόγματα δηλαδή και τις «αλήθειες» της κάθε θρησκείας, και στους άλλους, τους μη μυημένους, τους οποίους φυσικά τους περιμένει ανυπολόγητη καταστροφή εξαιτίας της άγνοιάς τους. Το δεύτερο χαρακτηριστικό είναι ο διαχωρισμός των αντικειμένων του κόσμου σε «καθαρά» και «μιαρά». Ασφαλώς η επαφή με τα μιαρά στοιχεία είναι απαγορευμένη για τα μέλη της θρη-

σκείας, των οποίων πρώτιστος στόχος είναι η διατήρηση της σωματικής και πνευματικής τους καθαρότητας. Το τρίτο ανθρωπολογικό χαρακτηριστικό είναι ο κρυπτικός χαρακτήρας της επικινοιώνίας των μελών μεταξύ τους. Τα μέλη επικοινωνούν μεταξύ τους με «κώδικες», με τη βοήθεια των οποίων αποκρυπτογραφούν και ερμηνεύουν τη δική τους πραγματικότητα, ριζικά διαφορετική από εκείνη όλων των υπολοίπων.

Εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι τα τρία αυτά ανθρωπολογικά κριτήρια ενυπάρχουν στον λόγο και στην πράξη των αντεμβολιαστών. Είναι οι μόνοι που αντιλαμβάνονται τι «πραγματικά» συμβαίνει και, ακριβώς λόγω της «γνώσης» τους αυτής, αρνούνται να «μολυνθούν» με το «μιαρό» εμβόλιο. Είναι όμως εξίσου σημαντικό να κατανοήσουμε και τους «κώδικες» με τους οποίους αποκωδικοποιούν την πραγματικότητα. Παρατηρούμε ότι ο διαδικτυακός τους προσπλητισμός βασίζεται σε δύο στοιχεία. Κατ’ αρχάς, αντλούν επιλεκτικά ετερόκλητα στοιχεία από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Κατόπιν τα συρρά-

πτουν σε ενιαίο αφήγημα με βάση τους κύριους άξονες που προτείνουν αυτόκλητοι προφήτες-γκουρου της νέας θρησκείας: αλλοίωση των ανθρώπινων χαρακτηριστικών (transhumanism) και επιβολή παγκόσμιας δικτατορίας. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας το αφήγημά τους ως αποδεικτικό στοιχείο, προσπαθούν να καταδείξουν τις, σύμφωνα πάντα με αυτούς, αντιφάσεις στα πιστεύω του υπόλοιπου κόσμου. Για παράδειγμα, η προσήλωση του δυτικού κόσμου στα ανθρωπινά δικαιώματα κλονίζεται από την προσπάθεια των κυβερνήσεων να επιβάλουν τον εμβολιασμό με αθέμιτους για αυτούς τρόπους, όπως η ρητορική του τρόμου και το ντε φάκτο απαρχαίνι που δημιουργούν τα μέτρα κατά της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Αν βέβαια ρωτούσες έναν από τους αντεμβολιαστές, αν θα δεχόταν στο γραφείο του ασθενή ο οποίος θα έπασχε από έμπολα, θα σου απαντούσε έντρομος πως όχι. Ο ίδιος αντεμβολιαστής, εάν ταξίδευε στην Ινδία, θα έπαιρνε κάθε μέρα χάπι κατά της ελονοσίας.

Τι κερδίζουν όμως οι οπαδοί της

νέας θρησκείας; Γιατί αφιερώνουν τόσο χρόνο και τόση ενέργεια για να δημιουργήσουν και να υπερασπιστούν τη θρησκεία τους; Ο Παναγιώτης Κονδύλης θα απαντούσε: για να αυξήσουν το «υποκειμενικό αίσθημα ισχύος τους» και να αντισταθμίσουν με αυτόν τον τρόπο την έλλειψη «αντικειμενικής ισχύος». Ο αγώνας υπέρ του Τραμπ και ο πόλεμος κατά των εμβολίων είναι μόνο δύο επεισόδια από τη ζωή και την ιστορία της ανατέλλουσας νέας θρησκείας. Θα ακολουθήσουν και άλλα πολλά, πάντα με αφορμή είτε ένα παγκόσμιο φαινόμενο είτε ένα τοπικό φαινόμενο με παγκόσμια απήχηση. Οικωμένη πίσω από τον δογματισμό της, η νέα θρησκεία του παγκόσμιου ιστού δεν διαλέγεται αλλά προσυλτίζει, αποσκοπώντας, όπως κάθε θρησκεία, στο να επιβάλει τον δικό της λόγο στην εξέλιξη των ανθρωπίνων πραγμάτων.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Νιώθω ότι έκανα το καθήκον μου

Το υπουργείο Υγείας ήταν ένα ανηφορικό και δύσκολο ταξίδι, όμως άξιζε και με το παραπάνω τον κόπο, λόγω υλοποίησης ΓεΣΥ

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Δώδεκα το μεσημέρι σε μια καφετέρια κάπου στην Έγκωμη. Και με βασικό ερώτημα αν η διαδρομή του ως υπουργού Υγείας εν καιρώ πανδημίας, τον έφερε αντιμέτωπο με τα δικά του όρια και τις δικές του συνειδητοποιήσεις.

—Ποια ήταν η πιο συγκλονιστική στιγμή που ζήσατε ως υπουργός Υγείας εν καιρώ πανδημίας;

—Ήταν πολλές οι συγκλονιστικές στιγμές... Αν πρέπει να απομονώσω κάποια θα έλεγα την πρώτη φορά που πήγαμε σε lockdown. Όταν, κάποιες βδομάδες πριν, συζητήθηκε σαν ενδεχόμενο δεν μπορούσα να το διανοηθώ. Όταν όμως έφθασε η στιγμή που κληθήκαμε να το πράξουμε, το να βγεις και να ανακρινώσεις στον κόσμο ότι κλειδώνεται σπιτί, ότι κλείνει η οικονομία και ότι περιορίζεις τις ατομικές ελευθερίες στο μάξιμουμ, δεν μπορεί παρά να είναι συγκλονιστικό.

—Όλη αυτή η εμπειρία σας αποκάλυψε και πράγματα για τον εαυτό σας που ενδεχομένως πριν δεν τα είχατε συνειδητοποιήσει;

—Ανακάλυψα ότι έχω πολύ περισσότερη υπομονή και επιμονή από ό,τι νόμιζα. Δεν περίμενα ότι θα μπορούσα να αντέξω τόσο πίεση και κριτική και ένταση και άγχος, στον βαθμό που τα βίωσα.

—Είναι τέτοια βιώματα που δοκιμάζουν τα όριά μας σωστά;

—Ακριβώς. Το να παίρνεις αυτές τις δύσκολες αποφάσεις, να έχεις όλο αυτό το άγχος να προστατέψεις ανθρώπινες ζωές και ταυτόχρονα για να τις προστατέψεις να πρέπει να περιορίζεις τις ελευθερίες και συνάμα να δέχεσαι και κριτικές, είναι πάρα πολύ ψυχοφθόρο.

—Δεν λυγίσατε καμιά στιγμή και να πείτε «δεν αντέχω άλλο».

—Όχι. Υπήρχαν σίγουρα μέρες πιο δύσκολες αλλά έλεγα του εαυτού μου «κάνε υπομονή και θα περάσει». Και είχα πίστη στα μέτρα, είχα πίστη στο τι κάναμε, κι αυτό το εν-νόω.

—Να υποθέσω λοιπόν ότι εκτός από γερή κρίση έχετε και πείσμα;

—Ναι, όντως. Όταν βάλω πείσμα για κάτι μπορεί να το φτάσω και στα άκρα. Πολλές φορές δοκιμάζω τον εαυτό μου για να προκαλέσω τα όριά μου. Τα κάνω κάτι τέτοια...

—Σας άλλαξε αυτή η δοκιμασία; Μπήκατε άλλος στο Υπουργείο και βγήκατε αλλιώς;

Σίγουρα με άλλαξε, όχι στα βασικά μου, αλλά με άλλαξε. Και δεν ήταν μόνο η πανδημία αλλά και η υλοποίηση του ΓεΣΥ. Ένας συνεχόμενος ανήφορος. Αναμφισβήτητα είναι δοκιμασίες που σε κάνουν να υπερβείς τα όριά σου και να ασκηθείς στην υπομονή.

—Σας έδωσαν και ένα μάθημα που δεν θα είχατε την ευκαιρία να το πάρετε αλλιώς;

—Το να είσαι στην πολιτική και ειδικά στο δύσκολο πόστο του Υπουργείου Υγείας την περίοδο υλοποίησης μεταρρυθμίσεων και ταυτόχρονα πανδημίας και να βιώνεις τόσα πολλά ταυτόχρονα, σε κάνει πιο ώριμο. Μαθαίνεις να αξιο-λογείς καλύτερα πράγματα και καταστάσεις, γίνεσαι λίγο πιο σοφός. Και επίσης το να έρχεσαι σε επαφή με τον ανθρώπινο πόνο, διότι άλλο να λες ότι ο κόσμος υποφέρει και άλλο να το βιώνεις από πρώτο χέρι, σε κάνει πιο ταπεινό, αλλά και πιο αποφασισμένο να βοηθήσεις. Και σου υπενθυμίζει ξανά τις αξίες της ζωής.

—Δώστε μου ένα παράδειγμα.

—Είναι προσωπικές στιγμές και δεν θα ήθελα να επεκταθώ. Το μόνο που θα ήθελα να πω είναι ότι πολύς κόσμος τραβά τον δικό του Γολγοθά και την ίδια ώρα έχει τη δύναμη να χαμογελά και να προχωρά με σθένος. Και αυτό είναι συγκλονιστικό να το βιώνεις από πρώτο χέρι. Βλέποντάς τους συνειδητοποιείς ότι όλα τα άλλα προβλήματα δεν είναι σοβαρά. Και ενδυναμώνεται η θέλησή σου να κάνεις ό,τι μπορείς από τη θέση που βρίσκεσαι για να βοηθήσεις. Η επαφή μου με αυτούς τους ανθρώπους έκανε πιο έντονη την αποφασιστικότητά μου να εφαρμόσω το ΓεΣΥ.

“

Ηθελα να αφήσω κι εγώ κάτι στα παιδιά μου, όπως ο πατέρας μου σε μένα, ένα όνομα, μια κληρονομιά που θα τους κάνει περήφανους.

—Αυτό τον ανθρώπινο πόνο δεν τον ζούσατε από μικρός, στην κλινική του πατέρα σας;

—Ο πατέρας μου ήταν ορθοπαιδικός, δεν είχε να κάνει με χρόνιους ασθενείς, στους οποίους κυρίως αναφέρομαι. Και την κλινική του την έκλεισε όταν ήμουν γύρω στα 25, όταν δεν είσαι ακόμα σε θέση να συνειδητοποιήσεις κάποια ουσιαστικά πράγματα. Όσο μεγαλώνεις και κάνεις δική σου οικογένεια και ακούς φίλους και γνωστούς σου να βιώνουν προβλήματα υγείας είναι που αισθάνεσαι τη σημασία του να υπάρχει ένα σωστό σύστημα υγείας.

—Από μικρός ωστόσο ακούγατε στο σπίτι για το ΓεΣΥ, αφού ο

ΕΙΚΟΝΟΤΥΠΩΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΜΑΤΣΗ

πατέρας σας ήταν από τους πρώτους οραματιστές του.

—Ναι, βέβαια. Ο πατέρας μου πίστευε έντονα στο ΓεΣΥ και μάλιστα μετά το 2001 που διορίστηκε από τον Κληρίδη πρόεδρος του ΟΑΥ πήγε στην Αμερική στο Χάρβαρντ όπου έκανε μια σχετική εκπαίδευση. Το ΓεΣΥ ήταν μέσα στις καθημερινές μας κουβέντες ως στόχος και όραμα του πατέρα μου. Άρα ήξερα και είχα άποψη γι' αυτό από τη δεκαετία του '90. Και αργότερα, όταν ανέλαβε ο Γιώργος Παμπορίδης με τον οποίο μας συνδέει μια στενή φιλία, γνώριζα τι είχε περάσει ο ίδιος μέχρι να ψηφιστεί η νομοθεσία. Όλα αυτά με έκαναν να νιώθω ακόμα πιο έντονα την ανάγκη εφαρ-

μογής αυτής της μεταρρύθμισης **—Και όταν δεχτήκατε το τηλεφώνημα από τον πρόεδρο για τη θέση του υπουργού, λειτούργησε μέσα σας αυτή η προϊστορία;**

—Σίγουρα. Θυμάμαι ήμουν μέσα στο αυτοκίνητο όταν έλαβα αυτό το αναπάντεχο τηλεφώνημα. Και είχα μόνο κάποια λεπτά για να απαντήσω.

—Σε αυτά τα λεπτά τι σκέψεις κάνατε;

—Η λογική μου έλεγε ότι θα είναι δύσκολο, ότι θα χρειαστεί να αφήσω τις δουλειές μου, ότι θα υποστώ κριτική, ότι θα χάσω την ψυχική μου και διάφορα παρόμοια. Το ένστικτό μου όμως μου έλεγε ότι πρέ-

πει να δοκιμάσω τον εαυτό μου και να προσπαθήσω να πετύχω κάτι για το καλό όλων. Και κάπου μέσα μου βαθιά υπήρχε και η επιθυμία να αφήσω και εγώ κάτι στα παιδιά μου, όπως ο πατέρας μου σε μένα, ένα όνομα, μια κληρονομιά που θα τους κάνει περήφανους.

—Αρα νίκησε το ένστικτό σας;

—Συνήθως αυτό συμβαίνει. Ακολουθώ το ένστικτό μου.

—Τι προϋποθέτει να εμπιστευτείται κανείς το ένστικτό του;

Δεν ξέρω τι προϋποθέτει αλλά όσο περνάει ο καιρός το εμπιστεύομαι περισσότερο. Διότι όταν έχεις πλέον μια διαδρομή, και συνειδητοποιείς ότι εκεί όπου ακολουθήσες το ένστικτό σου, επιβεβαιώθηκε η

ορθότητά του, τότε δεν φοβάσαι πιά να το εμπιστευτείς. Μόνο αν δοκιμάσεις μπορείς να ξέρεις, αν φοβηθείς μένεις στον φόβο.

—Μου άρεσε η παραδοχή σας ότι θέλατε να αφήσετε στα παιδιά σας κάτι για το οποίο να αισθάνονται περήφανα. Εσάς τι αξίες σας κληροδότησαν οι γονείς σας;

—Οι γονείς μου ήταν και οι δύο μορφωμένοι άνθρωποι, ο καθένας επιτυχημένος στον τομέά του και αυτό το εισέπραττα συχνά από τον κόσμο, νιώθοντας περήφανος για εκείνους. Μας μεγάλωσαν σίγουρα με κάποιες αρχές, μας έλεγαν ότι πρέπει να δουλέψουμε σκληρά, να δημιουργήσουμε κάτι για μας, αλλά συμβουλές όπως το να είσαι τίμιος και έντιμος προτιμούσαν να το μαθαίνουμε μέσα από το δικό τους τρόπο ζωής, παρά δίνοντας μας οδηγίες.

—Και πώς ήταν ο δικός τους τρόπος ζωής;

—Ο πατέρας μου βοήθησε πολύ κόσμο, χωρίς να παίρνει χρήματα και ποτέ του δεν το έλεγε, το ανακάλυπτα μόνος μου στην πορεία. Και αυτή η τιμιότητα, η αγνότητα να προσφέρεις και να μη βγεις να το φωνάξεις ή να περιμένεις ανταλλάγμα σίγουρα καθόρισε το πλαίσιο αναφοράς μου. Και αυτή ακριβώς την ηθική που μου μετέφεραν μέσα από τη δική τους στάση ζωής, ήθελα να την μεταδώσω και εγώ στα παιδιά μου.

—Αν ήταν να διαλέξετε και κάποια άλλα βιώματα που σας διαμόρφωσαν ποια θα ήταν αυτά;

—Πιστεύω ότι εκείνο που με βοήθησε πολύ ήταν το ότι ξεκίνησα να δουλεύω κάθε καλοκαίρι από πολύ μικρός, από 11 χρονών. Η πρώτη μου δουλειά ήταν σε φάρμα με κοτόπουλα και μετά στην κλινική του πατέρα μου για δύο χρόνια και έπειτα σε μια ξενοδοχειακή μονάδα που είχε η οικογένειά μου. Και ο πατέρας μου θυμάμαι έλεγε στο προσωπικό ότι θέλει να δουλεύω δύο φορές πιο σκληρά, χωρίς κατάρτιση και χωρίς καμία ειδική μεταχείριση.

—Και πώς σας βοήθησαν αυτά τα βιώματα;

—Το να δουλεύεις από τόσο μικρός σε ένα περιβάλλον όπου έρχεσαι συνέχεια σε επαφή με κόσμο είναι μεγάλο σχολείο. Βλέπεις νοστροπίες, μαθαίνεις να καταλαβαίνεις τους ανθρώπους, τι σημαίνει να είσαι ιδιότροπος και τι σημαίνει να είσαι ευγενής και πολλά τα οποία είναι εφόδια για τη μετέπειτα ζωή σου. Ζυμώνεσαι στις ανθρώπινες συμπεριφορές, μαθαίνεις να παραινείς, να αντιλαμβάνεσαι τις πραγματικότητες. Σε καθορίζει στο πώς αντιμετωπίζεις αργότερα τον κόσμο, στη δουλειά σου, στις φιλίες σου κ.τ.λ. Ακόμα διατηρώ φιλίες από εκείνα τα χρόνια.

Η σχέση με τον Παμπορίδη και η πολιτική ως επάγγελμα

—Είστε άνθρωπος που επενδύετε στις φιλίες;

—Ναι, βέβαια. Και από τη θητεία μου στο Υπουργείο αυτό που παίρνω μαζί μου είναι οι φίλοι που κέρδισα. Έκανα πολλούς και καλούς φίλους και νιώθω όμορφα γι' αυτό.

—Και με τα λεφτά που κερδίζατε δουλεύοντας μικρός τι κάνατε;

—Αγόρασα μοτοσυκλέτες αγωνιστικές. Πήγαινα μάλιστα και σε αγώνες. Αυτό ήταν το παράπτωμά μου, δεν το είχα πει ποτέ στους γονείς μου. Το ανακάλυψαν βέβαια χρόνια μετά, αλλά δεν είπαν τίποτα. Και επίσης φύλαγα χρήματα ώστε να μην τους ζητώ λεφτά.

—Οι μοτοσυκλέτες είναι ακόμα το πάθος σας σωστά;

—Ναι, είναι η ξεκούρασή μου να ταξιδεύω με τη μοτοσυκλέτα. Μου αρέσουν πολύ τα ταξίδια. Κι αυτό μου το κληροδότησαν οι γονείς μου. Ο πατέρας μου κάθε χρόνο μας έπαιρνε ταξίδι, τότε τον γύρο της μιας χώρας, τότε της άλλης. Και μελετούσε πολύ πριν από κάθε

“

Πεθύμσα να μπορώ να κοιμηθώ τη νύχτα και να κλείσω το τηλέφωνο μου. Τριάμισι χρόνια δεν το έκλεισα ποτέ. Πεθύμσα να ξυπνήσω το πρωί και να μην έχω έγνοια τι είδηση γράφτηκε.

ταξίδι. Ήταν ανέκαθεν πολύ μελετηρός. Κάθε νύχτα διάβαζε το περιοδικό TIME, ήθελε να ξέρει ανά πύλα στιγμή τι συμβαίνει στον κόσμο. Και αυτό μου το μετέφερε και μένα. Από πολύ μικρός διάβαζα εφημερίδες.

—Και βιβλία διαβάζετε;

—Μου αρέσουν τα ιστορικά και οι βιογραφίες. Με τον φίλο μου Άντη Χατζηκωστή και τον Γιώργο Παμπορίδη, είχαμε καθιερώσει κάποτε τα Σαββατοκύριακα διαβάσματος. Νοικιάζαμε ένα σπίτι στο βουνό και πηγαίναμε αποκλειστικά για να διαβάσουμε βιβλία.

—Πείτε μου μια βιογραφία που σας έκανε εντύπωση.

—Διάβασα τις βιογραφίες όλων σχεδόν των Αμερικανών προέδρων και εκείνη που με εντυπωσίασε ήταν του Ρούσβελτ, τον οποίο θεωρώ ως τον κορυφαίο πρόεδρο του 20ού αιώνα. Αν δείτε τις μεταρρυθμίσεις που έκανε, θα καταλάβετε πόσο σπουδαίος ήταν.

—Μέσα από αυτά τα βιβλία εντοπίσατε τι είναι αυτό που κάνει ένα γνήτιο χαρισματικό;

—Νομίζω πως είναι κάτι που είτε το έχεις, είτε δεν το έχεις. Ένα ιδιαίτερο χάρισμα.

—Το οποίο στις μέρες μας δεν είναι τόσο ευδιάκριτο. Δεν σας απασχολεί ότι ζούμε μια εποχή

όπου ο κόσμος αποστρέφεται την πολιτική;

—Ναι, σίγουρα με απασχολεί κι αυτό δεν είναι μόνο κυπριακό φαινόμενο, είναι παγκόσμιο. Το θετικό όμως είναι ότι κάθε τόσο βγαίνει ένας ηγέτης, ο οποίος εμπνέει και αυτό σου δίνει ελπίδα. Το γεγονός ότι π.χ. υπήρξε ένας Μπαράκ Ομπάμα σου δίνει ελπίδα. Ή και ο Μπυσότσκνς τώρα στην Ελλάδα, τον οποίο θεωρώ χαρισματικό, είναι επίσης μια ελπίδα. Άρα πρέπει να ελπίζεις ότι υπάρχουν αυτοί οι άνθρωποι και ότι θα βγουν κάποια στιγμή μπροστά και ο κόσμος θα τους ακολουθήσει. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος.

—Εσείς γιατί επιλέξατε αυτή την χρονική στιγμή για να φύγετε από το Υπουργείο;

—Ένιωσα ότι έκλεισε ο κύκλος μου. Στόχος μου ήταν η εφαρμογή του ΓεΣΥ, το παλέψαμε, το εφαρμόσαμε, πήρε τον δρόμο του, σίγουρα θέλει βελτίωση αλλά προχωρά και αγκαλιάστηκε από τον

κόσμο. Και σε ό,τι αφορά την πανδημία είχα πει ότι όταν προχωρήσει ο εμβολιασμός θα αποχωρούσα.

—Κάποιος θα μπορούσε να διερωτηθεί γιατί δεν μείνατε να ολοκληρώσετε τη θητεία σας;

—Για μένα δεν ήταν αυτοσκοπός να την ολοκληρώσω αλλά να ολοκληρώσω τους στόχους που είχα θέσει εξ αρχής. Από κει και πέρα ένιωσα ότι ο κύκλος μου κλείνει. Ό,τι πρόσφερα, πρόσφερα.

—Τι πεθυμήσατε περισσότερο να κάνετε τώρα που δεν είστε υπουργός;

—Πεθύμσα να μπορώ να κοιμηθώ τη νύχτα και να κλείσω το τηλέφωνό μου. Τριάμισι χρόνια δεν το έκλεισα ποτέ. Πεθύμσα να ξυπνήσω το πρωί και να μην έχω έγνοια τι είδηση γράφτηκε. Αυτό πεθύμσα περισσότερο. Να μην έχω αυτή την έγνοια.

—Θα σκεφτόσασταν να αναμειχθείτε ξανά στην πολιτική;

—Η πολιτική σαν επάγγελμα δεν με ενδιαφέρει. Μου αρέσει η πο-

λιτική, πάντα μου άρεσε, αλλά όχι σαν αυτοσκοπός. Αν νιώσω ότι έχω κάτι να προσφέρω, όπως το ένιωσα όταν αποδέχτηκα τη θέση του υπουργού Υγείας, τότε ναι.

—Κλείνοντας την πόρτα του Υπουργείου το κάνατε έχοντας ήσυχη την συνειδησή σας;

—Ναι, νιώθω ότι έκανα το καθήκον μου. Προσπάθησα όσο μπορούσα, έκανα το καλύτερο που μπορούσα και κατ' ακρίβεια έκανα περισσότερα από ό,τι μπορούσα. Όπως σας είπα υπερβήκα τα όρια που νόμιζα πως είχα. Ήταν ωστόσο ένα δύσκολο ταξίδι, μια συνεχώς ανηφορική διαδρομή.

—Το οποίο όμως άξιζε τον κόπο;

—Σίγουρα άξιζε. Άφησα ένα ΓεΣΥ πίσω μου και ένα έργο που θεωρώ ότι βοήθησε τον τόπο μου. Μέχρι εκεί που μπορούσα. Λάβη κάναμε, δεν υπήρχε κανείς αλάνθαστος. Αλλά αν δεν δοκιμάσεις και αν δεν κάνεις λάθη, δεν προχωράς στο σωστό.

Ιστορικό ντοκουμέντο για το Κυπριακό

Το άγνωστο παρασκήνιο των διπλωματικών χειρισμών των ΗΠΑ για την εκτόνωση της ελληνοτουρκικής κρίσης τον Ιούνιο του 1964

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Πολλά έχουν γραφτεί για τις διαχρονικές παρεμβάσεις των αμερικανικών κυβερνήσεων στα ελληνοτουρκικά. Ιστορικοί, πολιτικοί αναλυτές αλλά και απλοί πολίτες έχουν κατά καιρούς προσπαθήσει να αποκρυπτογραφήσουν τις κινήσεις που έχουν γίνει από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Μέσα από έγγραφα και επιστολές, πρακτικά συσκέψεων και μαρτυρίες, συχνά φωτίζονταν άγνωστες πτυχές της Ιστορίας. Σπάνια όμως κάποιος μπορούσε να γίνει αυτό που λένε οι Αμερικανοί «μύγα στον τοίχο», δηλαδή να μάθαινε το τι και πώς ακριβώς ειπώθηκε κάτι αλλά και τα πραγματικά κίνητρα πίσω από μια κρίσιμη παρέμβαση. Το ντοκουμέντο που φέρνει στο φως η «Κ», μια ηχογραφημένη συνομιλία του προέδρου Λίντον Τζόνσον με τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Ντιν Ρασκ τον Ιούνιο του 1964, μήνα κρίσιμο για το Κυπριακό, κάνει ακριβώς αυτό.

Η εξάλεπτη συνομιλία, που έχει πλέον αποκαρκτηριστεί και είναι διαθέσιμη στο αρχείο του 35ου Αμερικανού προέδρου, αποκαλύπτει το άγνωστο διπλωματικό παρασκήνιο και το πώς στην κορύφωση της κρίσης κατάφεραν να αποκλιμακώσουν την ένταση. Με ωμή ειλικρίνεια, κάποιες στιγμές και με κυνισμό, αναλύουν τις κινήσεις που θα έπρεπε να γίνουν πίσω από κλειστές πόρτες στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού, αλλά κυρίως για να διατηρήσουν τις ισορροπίες και με τους δύο συνομιλητές τους – Έλληνες και Τούρκους.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζόνσον είχε μόλις αποτρέψει μια ελληνοτουρκική σύρραξη απευθυνόμενος στον Τούρκο πρωθυπουργό Ινονού μια αυστηρή επιστολή. «Πολύ με ανησυχούσε η πληροφορία που είχα από σας και τον υπουργό σας επί των Εξωτερικών, ότι η τουρκική κυβέρνηση σκέπτεται να παρέμβει στρατιωτικά και να καταλάβει τμήμα της Κύπρου», του έγραφε μεταξύ άλλων. Τέσσερις ημέρες αργότερα, αντιλαμβανόμενος ότι το κυπριακό ζήτημα κινδύνευε να λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, ο πρόεδρος Τζόνσον συζητάει με τον υπουργό Εξωτερικών του τα επόμενα βήματά τους.

Η συνομιλία ξεκινάει με τον Ρασκ να προτείνει την άμεση επιστροφή του υφυπουργού Εξωτερικών Τζορτζ Μπολ από την Αγγλία, όπου βρισκόταν για διαπραγματεύσεις με τους Βρετανούς για το συγκεκριμένο θέμα. Το αρχικό σχέδιο ήταν να ταξιδέψει στην Ελλάδα, αλλά ο Ρασκ πίστευε πως μια τέτοια επίσκεψη θα έδινε το λάθος μήνυμα στην ελληνική πλευρά: «Εάν πάει στην Αθήνα τώρα, θα δημιουργηθεί πολύς ενθουσιασμός χωρίς να έχει γίνει κάποια πρόο-

Το έντονο διπλωματικό παρασκήνιο που προκάλεσε η κορύφωση της κρίσης στο Κυπριακό και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις το καλοκαίρι του 1964 φέρνει στο φως η «Κ». Στη φωτογραφία, ο Αμερικανός πρόεδρος Λίντον Τζόνσον (δεξιά) και ο υπουργός Εξωτερικών Ντιν Ρασκ.

Η αποκαλυπτική εξάλεπτη συνομιλία του Αμερικανού προέδρου Τζόνσον με τον υπουργό Εξωτερικών Ρασκ για τη διαχείριση μιας εκρηκτικής συγκυρίας.

δος», σημειώνει. Ο ίδιος θεωρούσε πως θα έπρεπε πρώτα να καταλήξουν σε ένα συμπέρασμα μεταξύ τους – δηλαδή ο ίδιος, με τον πρόεδρο και τους στενούς τους συνεργάτες: «Αυτό δεν έχει γίνει επί του παρόντος και η πρόταση για την οποία μιλάνε στο Λονδίνο σχεδόν θα εγγυάται ότι οι Τούρκοι θα κάνουν επέμβαση και αυτό είναι που με απασχολεί», εξηγεί στον Αμερικανό πρόεδρο.

Συγκεκριμένο μήνυμα

Ο Τζόνσον όμως δεν μοιάζει να συμφωνεί: «Θα ήταν πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα να τον στείλουμε στην Ελλάδα αφού επιστρέψει στην Αμερική, παρά να τον αφήσουμε να πάει ενώ είναι ήδη στην Ευρώπη. Τώρα θα φαίνεται σαν θέμα ρουτίνας», εξηγεί. Θεωρεί πως ο Μπολ θα έπρεπε να μεταφέρει άμεσα στον πρωθυπουργό Γ. Παπανδρέου ένα πολύ συγκεκριμένο μήνυμα: «Να του πει, κύριε πρωθυπουργέ, ενημερωθήκαμε

πως οι Τούρκοι ετοιμάζονταν να κάνουν εισβολή εκείνη τη νύχτα. Τους πείσαμε να μην το κάνουν. Δεν πιστεύουμε ότι τα πράγματα εκεί εξελίσσονται όπως θα έπρεπε και ανησυχούμε πολύ για το τι πρόκειται να συμβεί. (...) Σας καλούμε να ασκήσετε όση επιρροή έχετε στον Μακάριο για να γίνει προσπάθεια να βρεθεί μια λύση για εσάς μέσω των Ηνωμένων Εθνών αντί να τους πυροβολείτε και να τους συλλαμβάνετε και να τους αρπάζετε και να τους απαγάγετε (τους Τουρκοκυπρίους)». Σύμφωνα με τον Τζόνσον, η ελληνική πλευρά όφειλε να δείξει έναν ηγετικό ρόλο. «Εάν δεν κινηθούν όπως κινηθήκαμε εμείς με την Τουρκία, το αποτέλεσμα θα είναι ένα τεράστιο λουτρό αίματος», τονίζει.

Ο Ρασκ συμφωνεί ως προς το μήνυμα, αλλά θεωρεί πως θα μπορούσαν κάλλιστα να μιλήσουν στον Έλληνα πρέσβη στην Ουάσινγκτον. «Κάτι τέτοιο θα είχε μεγάλο βάρος και επιρροή στην Αθήνα», αξιολογεί. Ο Τζόνσον όμως και πάλι δεν πείθεται. «Δεν νομίζω ότι ο Ινονού θα το θεωρήσει αρκετό – να μιλήσω με αυτόν τον μικρό πρεσβευτή εδώ. Νομίζω ότι αν σκεφτεί ότι οι Αμερικανοί διέσχισαν τον Ατλαντικό και πήγαν στην Αθήνα και τους πίεσαν ακριβώς όπως πίεσαμε τους Τούρκους, θα πιστέψει ότι είμαστε ειλικρινείς και αληθινοί και κάνουμε προσπάθειες για το θέμα και ότι δεν υπάρχουν δεύτερες σκέψεις», εξηγεί.

Στη συνέχεια, η συζήτηση των δύο ανδρών επικεντρώνεται σε μια πιθανή επίσκεψη του Ινονού στην Ουάσινγκτον. «Εάν έρθει εδώ τις επόμενες μέρες, θα ήταν ένα σημαντικό βήμα», θεωρεί ο Ρασκ. Ο Τζόνσον όμως το βλέπει αλλιώς: «Νομίζω ότι το τελευταίο πράγμα που θέλουμε είναι να με κάνει να φαίνομαι εγώ ειρηνοποιός και αργότερα να το φορτώσω. Νομίζω ότι πρέπει να το μεταφέρουμε απευθείας στην Αγκυρα και στην Αθήνα. Ετσι το προσεγγίζω εγώ, ως χωριatóπαιδο που είμαι», λέει ο Τζόνσον.

Αναφέρεται επίσης σε μια ιδιωτική συζήτηση που είχε ο ίδιος με τον Ινονού, κατά την οποία του είπε πως μπορεί ο ίδιος να μην μπορούσε να πάει στην Τουρκία, αλλά πως θα ήθελε να τον δει. Όπως παραδέχεται στο τηλεφώνημα με τον Ρασκ, το είχε πει αυτό γιατί ένωθε πως βρισκόταν σε αδιέξοδο, αλλά ότι αργότερα ένιωσε πως ήταν ένας τελείως λάθος χειρισμός: «Τι στο διάολο θέλει ο Λίντον Τζόνσον και φέρνει αυτό το μπλέξιμο επάνω του; Γιατί δεν έχω κάποια λύση! Δεν μπορώ να προτείνω το στιδήποτε. Θα έρθει εδώ αναζητώντας τον παράδεισο και θα βρει κόλαση».

Αποστολή στην Αθήνα

Στη συνομιλία αυτή καταλήγουν πως, υπό το πρίσμα του ισχυρού μηνύματος που είχε στείλει ο Τζόνσον στους Τούρκους λίγες ημέρες νωρίτερα, θα έπρεπε οπωσδήποτε

να υπάρξει μια συνέχεια με τους Έλληνες: «Ο ευκολότερος, απλούστερος και διακριτικότερος τρόπος να γίνει αυτό είναι, ενώ ο Μπολ είναι στην Ευρώπη, να ξοδέψει δύο ώρες να το κάνει», λέει ο πρόεδρος. Είναι σαφές πως το μήνυμα αυτό προς την ελληνική πλευρά θα είχε και έναν άλλο αποδέκτη: τους Τούρκους. «Ετσι θα έχουμε μετά κάτι να πούμε στους Τούρκους, ότι δηλαδή κάναμε έκκληση και στους Έλληνες (...) και παρόλο που δεν θα υπάρχει τελική λύση ή διχογνωμία, τουλάχιστον θα παραμείνει η εμπιστοσύνη και ότι έγινε προσπάθεια προς αυτά που τους είπα σε αυτό το τηλεγράφημα, από το να πουν ότι φύγαμε και τα αφήσαμε όλα ως έχουν», λέει ο Τζόνσον.

Οι δύο άνδρες κλείνουν το τηλεφώνω, με τον Ρασκ να αναλαμβάνει να ειδοποιήσει τον Μπολ. Και πράγματι, την επόμενη ημέρα, στις 10 Ιουνίου, ο Τζορτζ Μπολ φτάνει στην Αθήνα για να μεταφέρει προφανώς το μήνυμα του Αμερικανού προέδρου. Στους δημοσιογράφους θα πουν πως ο Μπολ είχε μεταβεί στην Ελλάδα εκ μέρους του προέδρου Τζόνσον για να προσκαλέσει τον Γεώργιο Παπανδρέου στην Ουάσινγκτον. Παράλληλα, προγραμματίστηκε και το ταξίδι του Ινονού στην Αμερική με τον όρο μέχρι τότε η τουρκική πλευρά να μην προχωρήσει σε καμία ενέργεια εναντίον της Κύπρου. Ο πρόεδρος Τζόνσον είχε –προς το παρόν τουλάχιστον– καταφέρει τον στόχο του.

Το χρονικό των γεγονότων

Διαπιστώνοντας τη διάθεση της Τουρκίας να παρεμβαίνει στην εσωτερική κυπριακή πολιτική, ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, πρότεινε στα τέλη Νοεμβρίου 1963 την αναθεώρηση του Συντάγματος. Ο Μακάριος δεν είχε συμβουλευθεί την Αθήνα για τούτο. Την πρόταση απέρριψε η Τουρκία, πριν καν απαντήσουν οι Τουρκοκύπριοι. Τα Χριστούγεννα του 1963 ξεκίνησαν διακονοτικές συγκρούσεις στην Κύπρο, οι Τουρκοκύπριοι αποσύρθηκαν από τη διοίκηση, ενώ η Τουρκία έπαυσε να αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία. Τον Ιανουάριο και τον Μάρτιο, η Τουρκία απείλησε δύο φορές με εισβολή, αλλά υπαναχώρησε ενώπιον αμερικανικών αντιδράσεων. Σε απάντηση, η Αθήνα απέστειλε στην Κύπρο τη λεγόμενη μεραρχία. Τον Ιούνιο, ανέκυψε νέος κίνδυνος τουρκικής εισβολής, που απετράπη όταν ο Αμερικανός πρόεδρος Λίντον Τζόνσον απέστειλε αυστηρή επιστολή στον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού, απειλώντας ότι σε τέτοια περίπτωση οι ΗΠΑ θα άφηναν την Τουρκία ακάλυπτη σε σοβιετικά αντίποινα. Ακολούθησε έντονη αμερικανική διπλωματική δράση –η στρατηγική της εξηγείται εδώ– με σκοπό την επίτευξη ελληνοτουρκικής συμφωνίας για το Κυπριακό. Στο πλαίσιο της, στα τέλη Ιουνίου ο Τζόνσον συναντήθηκε πρώτα με τον Ινονού και κατόπιν με τον Έλληνα πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, στην Ουάσινγκτον. Ακολούθησε η μεσολάβηση του Αμερικανού πρώην υπουργού Εξωτερικών Ντιν Άτσεσον, τον Αύγουστο, την οποία τελικά απέρριψε η ελληνική πλευρά.

Πώς γεννήθηκε το σύνθημα - σύμβολο «Δεν ξεχνώ»

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η τραγωδία της Κύπρου δεν συνέβη σε μια νύχτα, αλλά μέσα σε έναν μήνα. Ο Νίκος Δήμου, που ήταν ιδιοκτήτης διαφημιστικής εταιρείας στην Αθήνα, εμπνεύστηκε το σύνθημα «Δεν ξεχνώ» στο τέλος αυτού του θλιβερού μήνα. Στις 15 Ιουλίου 1974 ξεκίνησε η επιχείρηση της ελληνικής χούντας του Ιωαννίδη για την ανατροπή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Ο πρόεδρος της Κύπρου κατέφυγε πρώτα στη βρετανική βάση του Ακρωτηρίου και στη συνέχεια στη Μάλτα. Από εκεί στο Λονδίνο και στη συνέχεια στη Νέα Υόρκη με σκοπό να υπερασπιστεί την Κύπρο στον ΟΗΕ. Στη θέση του τοποθετήθηκε ο δημοσιογράφος Νίκος Σαμψών που είχε εμπλακεί το 1964 σε εκκαθαρίσεις κατά των Τουρκοκυπρίων.

Ο Τούρκος πρωθυπουργός Μπουλέντ Έτσεβίλ προειδοποίη τους Αμερικανούς και την ελληνική χούντα ότι η Τουρκία θα εισβάλει στην Κύπρο, εκτός αν απο-

Εμπνευστής του ο συγγραφέας Νίκος Δήμου, ο οποίος το 1974 ήταν ιδιοκτήτης διαφημιστικής εταιρείας στην Αθήνα.

συρθεί ο Σαμψών και ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Τα τουρκικά αιτήματα απορρίπτονται και οι Τούρκοι εισβάλλουν τα χαράματα της 20ής Ιουλίου. Με την επιχείρηση «Αττίλας Ι» αποβιβάζονται 40.000 στρατιώτες. Η Αγκυρα επικαλείται τις συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου, που επιτρέπουν την επέμβαση στις εγγυήτριες δυνάμεις σε περίπτωση που κινδυνεύει η μία κοινότητα. Η Εθνική Φρουρά προσπαθεί να αντιδράσει, αλλά δέχεται τουρκικά αεροπορικά πυρά. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ καλεί την Τουρκία να διακόψει τις επιχειρήσεις, αλλά αυτές συνεχίζονται έως τις 22 Ιου-

Το σήμα «Δεν ξεχνώ» δημιουργήθηκε το πρωί της 14ης Αυγούστου 1974, την ώρα που ο «Αττίλας II» επέλαυε προς τη διχοτόμηση της Κύπρου.

λίου. Η Τουρκία καταλαμβάνει το 4% του εδάφους της Κύπρου. Η χούντα καταρρέει στην Αθήνα, η

Δημοκρατία αποκαθίσταται στις 24 Ιουλίου και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ηγείται κυβέρνησης

εθνικής ενότητας. Ο Σαμψών παραιτείται στη Λευκωσία και ξεκινούν στη Ζυρίχη συνομιλίες. Την Ελλάδα εκπροσωπεί ο Γεώργιος Μαύρος, ο οποίος απορρίπτει την πρόταση του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών Γκιουνές για την ίδρυση έξι αυτόνομων τουρκοκυπριακών καντονιών στη βόρεια Κύπρο. Στις 14 Αυγούστου αποτυγχάνουν οριστικά οι διαπραγματεύσεις και ξεκινάει ο «Αττίλας II» με 40.000 στρατιώτες, 200 άρματα και 120 βαριά πυροβόλα. Οι άνδρες της Εθνικής Φρουράς, κυρίως Έλληνες αξιωματικοί, πολέμησαν γενναία. Χάθηκαν εκατοντάδες. Μέσα σε ελάχιστες ώρες οι Ελληνοκύπριοι εγκατέλειψαν χωριά και κοινότητες στο βόρειο τμήμα. Χάθηκαν η Κυρήνεια και η Αμμόχωστος. Οι Τούρκοι κατέλαβαν το 36% του νησιού. Η εισβολή σταμάτησε στη «Γραμμή Αττίλα», που έχει μήκος 180 χιλιόμετρα και διχοτομεί ολόκληρη την Κύπρο.

«Το σήμα - σύμβολο «Δεν ξεχνώ» δημιουργήθηκε το πρωί της 14ης Αυγούστου 1974, την ημέρα

που ο δεύτερος «Αττίλας» έκοψε την Κύπρο στα δύο», γράφει στην ιστοσελίδα του ο Νίκος Δήμου. «Ακούγοντας τα νέα στο ραδιόφωνο, οραματίστηκα την Κύπρο μαχαιρωμένη και τη γραμμή του «Αττίλα» σαν μια ροή πηγμένου αίματος που σιγόσταζε. Όταν έφτασα στο γραφείο μου (τότε είχα τη διαφημιστική εταιρεία) κάλεσα τον διευθυντή του σχεδιαστήριου, τον Διονύση Γεωργιόπουλο, του έδωσα έναν χάρτη της Κύπρου, την ιδέα και το κείμενο. Τα υπόλοιπα ανήκουν στην Ιστορία». Ήταν ένας φόρος τιμής και αγάπης του συγγραφέα στα μέρη της Κύπρου –Κυρήνεια, Μπελλαπίς, Σαλαμίνα, Αμμόχωστος– που είχε επισκεφθεί τρία χρόνια πριν από την εισβολή. «Τυπώσαμε χιλιάδες αυτοκόλλητα», συνεχίζει ο κ. Δήμου, «τα στείλαμε στις εφημερίδες και κατακλυσθήκαμε από αιτήματα... Μεταφύραμε το σύνθημα σε πολλές γλώσσες. Πήραμε εκατοντάδες γράμματα – το σημαντικότερο από τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο».

«Τάιμ άουτ» στα επόμενα βήματα υποχρεωτικότητας

Περί τα τέλη Αυγούστου οι αποφάσεις για τους εκπαιδευτικούς

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΟΧΟΥ**

«**Τάιμ άουτ**» στα μέτρα και πρωτίστως στην υποχρεωτικότητα των εμβολιασμών σε επαγγελματικές κατηγορίες πέραν των υγειονομικών και των εργαζομένων σε μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων έχει αποφασίσει να θέσει η κυβέρνηση τουλάχιστον μέχρι το τέλος Αυγούστου, προκειμένου να υπάρξει σαφέστερη εικόνα τόσο για τον ρυθμό επισκέψεων των πολιτών στα εμβολιαστικά κέντρα όσο και για την πορεία της πανδημίας.

Στην περίπτωση κατά την οποία διαπιστωθεί πως ο στόχος του ζητούμενου τείχους ανοσίας είναι ρεαλιστικός, τα επόμενα βήματα σε σχέση με την υποχρεωτικότητα – πρωτίστως των εκπαιδευτικών– θα μπουν στο συρτάρι. Εάν όμως εκτιμηθεί πως η έναρξη του φθινοπώρου θα οδηγήσει σε έκρηξη των κρουσμάτων και πίεση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέο lockdown, η κυβέρνηση δεν θα διστάσει να επεκτείνει την υποχρεωτικότητα και σε άλλες κατηγορίες εργαζομένων, όπως εξάλλου προβλέπεται στη σχετική τροπολογία που ψηφίσθηκε την περασμένη Πέμπτη από τη Βουλή, από τους βουλευτές της Ν.Δ. και του ΚΙΝΑΛ. Συγκεκριμένα, στο μικροσκόπιο βρίσκονται, πέραν των εκπαιδευτικών, αναφορικά με την υποχρεωτικότητα:

- Οι ένστολοι όλων των κατηγοριών, δηλαδή πέραν των Ενόπλων Δυνάμεων, η Αστυνομία, το Λιμενικό και η Πυροσβεστική.
- Οι εργαζόμενοι σε κρίσιμες υποδομές και ειδικότερα όσοι απασχολούνται στην ενέργεια, στην ύδρευση αλλά και στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

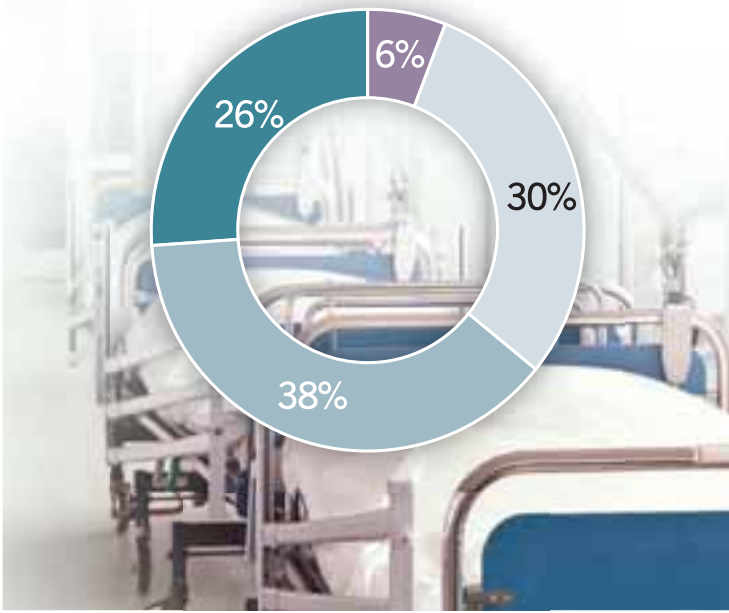
Προσωπική έκκληση

Πάντως, βασική πηγή προβληματισμού αποτελούν για το Μέγαρο Μαξίμου οι εκπαιδευτικοί, προς τους οποίους ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης απηύθυνε προσωπική έκκληση να σπεύσουν να εμβολιαστούν. Η κυβέρνηση ανα-

Εισαγωγές ανά ηλικιακή κατηγορία

Την εβδομάδα 12-18/7

0-17 ετών 18-39 ετών 40-64 ετών 65+ ετών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η κυβέρνηση θέλει να αποφύγει τους περαιτέρω υποχρεωτικούς εμβολιασμούς, αλλά εάν κριθεί αναγκαίο θα στραφεί και σε ενστόλους και εργαζομένους σε κρίσιμους τομείς του κράτους.

γνωρίζει πως δάσκαλοι και καθηγητές έχουν ανταποκριθεί περισσότερο από πολλές άλλες κοινωνικές ομάδες στο προσκλητήριο και είναι εμβολιασμένοι σε υψηλό ποσοστό, της τάξεως του 75%. Όμως, στον αντίποδα, είναι προφανές πως εάν κάποιος δάσκαλος προσβληθεί από κορωνοϊό και υποχρεωθεί να μπει σε καραντίνα ή νοσήσει, η εκπαιδευτική διαδικασία στο τμήμα του

θα «παγώνει» για μέρες, καθώς δεν θα είναι εύκολη η αναπλήρωση.

Σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, οι τελικές αποφάσεις για τα επόμενα βήματα στο μέτωπο της υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού θα αποφασιστούν μετά τις 23 Αυγούστου, οπότε και θα επαναλειτούργησει η Βουλή μετά τη θερινή ανάπαυλα, παρότι προκειμένου να επεκταθούν οι υποχρεωτικοί εμβολιασμοί σε νέες επαγγελματικές κατηγορίες δεν απαιτείται καινούργια νομοθετική ρύθμιση. Είναι ως εκ τούτου προφανές ότι η κυβέρνηση επιθυμεί να αξιοποιήσει το συγκεκριμένο «εργαλείο» με φειδώ και μόνον εάν είναι απολύτως απαραίτητο.

Προς παράταση οδεύει και το μέτρο σύμφωνα με το οποίο μέχρι τις 31 Αυγούστου πρόσβαση σε κλειστούς χώρους εστίασης και ψυχαγωγίας θα έχουν μόνο οι εμβολιασμένοι και όσοι έχουν νοσήσει. Σύμφωνα με πληροφορίες, η

συγκεκριμένη ρύθμιση θα ισχύσει τουλάχιστον μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου. Γενικά, πρόθεση της κυβέρνησης είναι όσο ο καιρός επιτρέπει τα «τραπεζάκια έξω» –στα οποία έχουν πρόσβαση και οι ανεμβολίαστοι–, το υφιστάμενο καθεστώς να παραμείνει ως έχει και να λάβει εν καιρώ τις αποφάσεις της με βάση την επιδημιολογική εικόνα που θα επικρατεί στη χώρα.

Πάντως, εκτίμηση της κυβέρνησης είναι πως τον Αύγουστο τα κρούσματα μπορεί να ανέλθουν ακόμη και σε 5.000 ημερησίως, αλλά παράλληλα επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ότι η πίεση στο σύστημα υγείας θα είναι ελεγχόμενη. Και τούτο διότι μεγάλο μέρος των ημερήσιων κρουσμάτων αφορά νεότερες ηλικίες που δεν οδηγούνται σε πολυήμερες νοσηλείες και, το κυριότερο, σπάνια χρειάζονται διασωλήνωση. Είναι όμως προφανές πως η αύξηση των εισαγωγών του τελευταίου διάστημα δεν αφήνει αδιάφορο το Μέγαρο Μαξίμου. Για τον λόγο αυτό, οι εκκλήσεις για εμβολιασμό είναι συνεχείς, ακόμη και από τον ίδιο τον πρωθυπουργό. Διαμνύεται επίσης ότι ο κορωνοϊός θα καταστεί πανδημία μόνο για τους ανεμβολιαστούς, αλλά και πως δεν υπάρχει πλέον στο τραπέζι σενάριο για νέο γενικευμένο lockdown και μέτρα στήριξης όπως αυτά της άνοιξης του 2020 και του χειμώνα του τρέχοντος έτους. Παράλληλα με τη διαχείριση της πανδημίας, η κυβέρνηση αμέσως μετά την επερχόμενη καλοκαιρινή ανάπαυλα επιθυμεί να «τρέξει» τα προγράμματα από το Ταμείο Ανάκαμψης, με έμφαση σε δράσεις που αφορούν την καθημερινότητα του πολίτη. Ειδικότερα, συνεργάτες του πρωθυπουργού αναφέρουν τους εξής τομείς:

- Απλοποίηση συναλλαγών με το κράτος – ένας μοναδικός αριθμός για κάθε πολίτη.
- Ηλεκτρικά αυτοκίνητα.
- Ανακύκλωση.
- Μετάβαση μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ψηφιακή εποχή.
- Επανακατάρτιση.
- Κυβερνοασφάλεια.

Γιατί ορισμένοι δεν εμπιστεύονται τους ειδικούς;

Του **ΤΑΣΟΥ ΓΑΪΤΑΝΗ***

Το 1853 στη Μεγάλη Βρετανία ψηφίστηκε, για πρώτη φορά στα χρονικά, νόμος για τον υποχρεωτικό εμβολιασμό των παιδιών. Σήμερα, 168 χρόνια μετά και παρά τα αντικειμενικά οφέλη του εμβολιασμού, οι πολίτες δεν πείθονται στον βαθμό που θα ήταν επιθυμητό και πολλές κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο μελετούν ανάλογα μέτρα υποχρεωτικότητας με στόχο την αναχαίτιση της πανδημίας.

Το 2017 το υπουργείο Υγείας της χώρας μας, εξαιτίας επιδημικής έξαρσης της ιλαράς, είχε εκδώσει ανακοίνωση που συνιστούσε τον άμεσο εμβολιασμό με το εμβόλιο ιλαράς - ερυθράς - παρωτίτιδας (εμβόλιο MMR) για τα παιδιά, τους εφήβους και τους ενήλικους. Το εμβόλιο MMR δεν ήταν νέο εμβόλιο. Είναι ένα παλιό εμβόλιο, καλά δοκιμασμένο με εκατομμύρια εμβολιασμούς παγκοσμίως. Παρ' όλα αυτά, πολλοί γονείς ήταν αντίθετοι, αποδεικνύοντας πως το αντιεμβολιαστικό κίνημα έχει παλαιές ρίζες και δεν είναι φαινόμενο της εποχής του κορωνοϊού.

Ο εμβολιασμός ποτέ δεν ήταν πολιτικό ζήτημα. Ήταν και είναι επιστημονικό. Καθώς οι επιστήμονες σε όλο τον κόσμο εξηγούν με επιχειρήματα και προτρέπουν τους πολίτες, πολλοί δεν πείθονται. Το φαινόμενο αυτό είναι παγκόσμιο. Ποιος είναι όμως ο πραγματικός λόγος πίσω από την άρνηση για εμβολιασμό;

Ο βασικός λόγος είναι ο λαϊκισμός και οι θεωρίες συνωμοσίας. Οι λαϊκιστές και οι αντιεμβολιαστές είναι δύσπιστοι προς τις ελίτ και τους ειδικούς. Το φαινόμενο αυτό το είδαμε στην πατρίδα μας και τα χρόνια της οικονομικής κρίσης. Η δυσπιστία σε κάθε περίπτωση έχει κοινό περιεχόμενο. Κάποιο

αόρατο κέντρο που θέλει το κακό μας. Το αίσθημα αυτό υποδαυλίζεται από τους λαϊκιστές πολιτικούς.

Το κοινό υπόστρωμα μεταξύ λαϊκισμού και αντιεμβολιασμού μελετήθηκε και παρουσιάστηκε το 2019 σε μια εργασία στο European Journal of Public Health. Ο ερευνητής Τζόνθαν Κένεντι βρήκε συσχέτιση μεταξύ των δύο τάσεων. Στις χώρες που οι λαϊκιστές είχαν υψηλά εκλογικά ποσοστά, ο σκεπτικισμός έναντι των εμβολίων ήταν στα ύψη.

Πέρα από τη γενική δυσπιστία προς τις ελίτ και τους εμπειρογνώμονες, σημαντικός λόγος αυτής της συμπεριφοράς είναι η πολιτική αποξένωση αλλά και η οικονομική περιθωριοποίηση που νιώθει μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού σε όλη την Ευρώπη.

Και ακριβώς εδώ είναι τελικά το μεγάλο στοίχημα της Ενωμένης Ευρώπης. Αφενός να δημιουργήσει τις συνθήκες κοινωνικής και οικονομικής συγκλίσης και αφετέρου να αυξηθεί η συμμετοτικότητα των πολιτών και να υπάρχει ουσιαστική επεξήγηση στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Ηρθε ο καιρός να σκεφτούμε ξανά όλα τα εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας για να λύσουμε αυτό το πρόβλημα. Η Ε.Ε. σκέφτεται την οικονομική ανάπτυξη, αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Πρέπει να ξαναδούμε τη συμμετοτικότητα και τη Δημοκρατία. Τους θεσμούς και την αλληλεπίδραση των πολιτών, την αποκέντρωση των κέντρων εξουσίας, αλλά τελικά και την ίδια την ουσία της πολιτικής, που είναι να απευθύνεται στον άνθρωπο. Μόνο έτσι μπορούμε να προχωρήσουμε, όλοι μαζί, μπροστά!

* Ο Κ. Τάσος Γαϊτάνης είναι εκπρόσωπος Τύπου της Νέας Δημοκρατίας.

Βαριά εγκληματικότητα, βαρύτερες ποινές, λιγότερα «βραχιολάκια»

Ποιες αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα φέρνει το υπουργείο Δικαιοσύνης – Στόχος, να εφαρμοστούν από Σεπτέμβριο

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Δύο χρόνια αφότου ο Ποινικός Κώδικας άλλαξε εσπευσμένα, παραμονές των τελευταίων βουλευτικών εκλογών, πυροδοτώντας σφοδρή πολιτική αντιπαράθεση, η κυβέρνηση επιχειρεί μεταβολές στο ποινικό νομοθετικό πλαίσιο, σε μια προσπάθεια να βελτιωθούν όσες διατάξεις της ποινικής νομοθεσίας στην πράξη αποδείχθηκαν αναντιστοιχίες με την εγκληματική πραγματικότητα και προβληματικές στην αντιμετώπισή της. Οι αλλαγές, προϊόν διετούς επεξεργασίας από ειδικά νομοπαρασκευαστική επιτροπή που λειτούργησε στο υπουργείο Δικαιοσύνης, εισάγονται αύριο, εκτός απροόπτου, προς συζήτηση στο υπουργικό συμβούλιο, καθώς τα θέματα βαριάς εγκληματικότητας, ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικών κακοποιήσεων απασχολούν τελευταία έντονα την κοινωνία, που αξιώνει αλλαγές από το κυβερνητικό επιτελείο.

Οι μεταβολές που επιχειρούνται στον Ποινικό Κώδικα εστιάζονται στη βαριά εγκληματικότητα, όπου επεξεργάζονται αλλαγές κυρίως στο πεδίο της έκτισης των ποινών, με στόχο οι δράστες τέτοιων εγκλημάτων να μένουν περισσότερα χρόνια στη φυλακή και πάντως να μην αποφυλακίζονται με ευεργετικά μέτρα. Η δεύτερη σημαντική κατηγορία που μεταρρυθμίζεται είναι η εγκληματικότητα κατά ανηλίκων και τα δύσκολα στην αποκάλυψη εγκλήματα της ενδοοικογενειακής

βίας και της σεξουαλικής κακοποίησης. Επίσης, σειρά διατάξεων αλλάζουν τον τρόπο κίνησης της ποινικής δίωξης, θέμα πολύ σημαντικό, καθώς δίνουν τη δυνατότητα στην εισαγγελία αυτεπάγγελτων διώξεων, χωρίς να χρειάζεται η πρωτοβουλία των θυμάτων.

Το νομοθέτημα, μετά τη συζή-

Περισσότερα χρόνια στη φυλακή για συγκεκριμένες κατηγορίες δραστών – Τι προβλέπεται για ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλικά εγκλήματα και αυτεπάγγελτες από την εισαγγελία διώξεις.

τηση και την έγκριση των διατάξεών του από το υπουργικό συμβούλιο, θα εισαχθεί στη Βουλή για ψήφιση, με στόχο να είναι νόμος του κράτους με την έναρξη του νέου δικαστικού έτους, τον Σεπτέμβριο. Την παρουσίασή του θα κάνει ο υπουργός Δικαιοσύνης Κωνσταντίνος Τσιόρας, την υπογραφή του οποίου φέρουν οι νομοθετικές αλλαγές. Οσον αφορά τη βαριά εγκληματικότητα (ναρκωτικά, ληστείες, ανθρωποκτονίες, βιασμοί, τρομοκρατικές πράξεις, εσχάτη προδοσία, εμπορία ανθρώπων, αρπαγή ανηλίκων κ.ά.)

Αναβαθμίζεται το ποινικό οπλοστάσιο

Ανήλικοι-θύματα εγκλημάτων

Ο εισαγγελέας κινεί τη δίωξη

Μετά την ενηλικίωσή τους η παραγραφή

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ

Στα 19 για πλημμελήματα

Στα 21 για κακουργήματα

Σεξουαλικές κακοποιήσεις

Αυστηρότερες ποινές

Περισσότερα χρόνια στη φυλακή οι δράστες

Τρία με τέσσερα έτη παραπάνω

Δεν θα κρατούνται σπίτι με βραχιολάκι

Ενδοοικογενειακή βία – κακοποιήσεις

Κακούργημα και πάλι η αιμομιξία

Βαρίες ποινές για σεξουαλικά εγκλήματα

Βαριά εγκληματικότητα

Τέσσερα χρόνια παραπάνω φυλακή

Δεν θα βγαίνουν πριν εκτίσουν τα 4/5 της ποινής

Οι ισοβίτες τουλάχιστον 18 χρόνια «μέσα»

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

προβλέπεται ότι οι δράστες δεν θα βγαίνουν από τη φυλακή αν δεν εκτίσουν (πραγματικά) τα 4/5 της ποινής τους, ενώ μέχρι σήμερα απολύονταν με έκτιση μόνον των 2/5 ή των 3/5. Πρακτικά αυτό σημαίνει πως ένας καταδικασμένος για ληστεία με ποινή κάθειρξης 12 χρόνων, με τον νόμο όπως είναι σήμερα μένει στη φυλακή 4 χρόνια, ενώ με την αλλαγή του Ποινικού Κώδικα θα μένει 7 χρόνια. Το ίδιο θα συμβαίνει και για οργανωμένο έγκλημα. Καταδικασμένος σε 15 χρόνια κάθειρξη για οργανωμένη εγκληματική δράση,

με την ισχύουσα νομοθεσία μένει έγκλειστος 6 χρόνια, ενώ με τη νέα ρύθμιση θα μένει 9 χρόνια. Οσον αφορά εγκλήματα που επισύρουν ισόβια (ανθρωποκτονίες, βιασμοί, τρομοκρατικές πράξεις κ.ά.), με την αλλαγή που προτείνεται τα ισόβια θα σημαίνουν το λιγότερο 18 χρόνια «μέσα», ενώ μέχρι σήμερα ήταν 16, ενώ θα απαγορευτεί η αποφυλάκιση και η έκτιση της ποινής με «βραχιολάκι».

Προστασία των ανηλίκων

Ειδικό κεφάλαιο αλλαγών στον Ποινικό Κώδικα περιλαμβάνει τα

εγκλήματα κατά ανηλίκων και πότε αυτά παραγράφονται, εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικών κακοποιήσεων μέσα στην οικογένεια, με αυστηροποίηση ποινών, αύξηση των ορίων της παραγραφής και νέες δυνατότητες που παρέχονται στην εισαγγελία για την προστασία των ανηλίκων που πέφτουν θύματα εγκληματικών ενεργειών. As ξεκινήσουμε με τις παραγραφές για εγκλήματα κατά ανηλίκων. Προβλέπεται ότι αυτά παραγράφονται μόνον όταν ο ανήλικος ενηλικιωθεί και η διαβάθμιση είναι η εξής:

Αν το αδίκημα εις βάρος του είναι πλημμέλημα, παραγράφεται ένα χρόνο μετά την ενηλικίωση του θύματος.

Δηλαδή, στα 19. Αν είναι κακούργημα, τρία χρόνια μετά, δηλαδή στα 21. Όμως για τους ανηλικούς προβλέπεται πρόσθετη προστασία, καθώς για πολλές εγκληματικές δραστηριότητες εις βάρος τους η κίνηση της ποινικής δίωξης μπορεί να γίνεται πλέον αυτεπαγγέλτως από τον εισαγγελέα, χωρίς να απαιτείται η οποιαδήποτε νομική ενέργεια από το θύμα, κάτι που δεν ισχύει σήμερα. Επίσης, ξαναγίνεται κακούργημα το αδίκημα της αιμομιξίας, που είχε γίνει πλημμέλημα με την αναθεώρηση του Ποινικού Κώδικα το 2019, ενώ αυστηροποιούνται σημαντικά οι ποινές για σεξουαλικές κακοποιήσεις και παρενοχλήσεις μεταξύ συγγενών. Παράλληλα, προβλέπεται η δίωξη για την αυτοδικία να είναι αυτεπάγγελη, ενώ οι προσβολές γενετήσιας αξιοπρέπειας, όταν γίνονται στο πλαίσιο εργασιακής εξάρτησης, τιμωρούνται μόνο με φυλάκιση και όχι και με χρηματική ποινή, όπως ισχύει σήμερα.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις επιχειρούν να αναβαθμίσουν το ποινικό οπλοστάσιο κατά της εγκληματικότητας, βαριάς και σεξουαλικής. Η κυβέρνηση καλείται να αντιμετωπίσει το φαινόμενο όχι μόνον με όρους αστυνομικής κινητοποίησης, αλλά και νομοθετικών ρυθμίσεων.

Ασκήσεις ισορροπίας σε ΟΗΕ και αν. Μεσόγειο

Οι κινήσεις της Αθήνας στα ελληνοτουρκικά

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε μια περίοδο ευαισθητών και εύθραυστων ισσορροπιών εισέρχεται η ελληνική διπλωματία τους επόμενους μήνες, για μια σειρά από αιτίες που συνδέονται με την ευρύτερη τουρκική δραστηριοποίηση στην περιοχή. Η επαναφορά του Κυπριακού στο προσκήνιο και η διεθνής κατακραυγή που προκάλεσαν οι ανακινήσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για τα Βαρώσια, απευθύνονται σε αρκетоύς στην Αθήνα ότι η επιχείρησή του γι' αυτές του Τούρκου προέδρου αποτελεί μια εξέλιξη συνδεδεμένη απολύτως με τις προσδοκίες της Αγκυρας έναντι της Δύσης και, κυρίως, των ΗΠΑ. Η Αθήνα πρακτικά καλείται να ισορροπήσει ανάμεσα σε μια προσπάθεια η οποία στηρίζεται από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. για εξομάλυνση των σχέσεων -μάλιστα με τρόπο που θα οδηγήσει σε κάποιους είδους συνομιλίες- και στις διαρκείς τουρκικές προκλήσεις σε σειρά μετώπων. Εν ολίγοις, μέχρι το περιβάλλον συνυποκειτικό για πιθανή προσφυγή στη Χάγη, ο δρόμος είναι πολύ μακρύς και γεμάτος πνίγιδες.

Κατ' αρχάς το Κυπριακό έχει ακόμα αρκετά επεισόδια προτού έλθει ο Σεπτέμβριος και η γενική συνέλευση, όπου θα τεθεί ανοιχτά ζήτημα προοπτικής επίλυσης του ζητήματος. Αν και το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ κατόπιν των πιέσεων από ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Γαλλία αλλά και Ινδία, προχώρησε σε μια καταδικαστική δήλωση για τις ανακρινόμενες Ερντογάν από τα Κατεχόμενα, την ερχόμενη εβδομάδα η συζήτηση στο το Κυπριακό θα συνεχιστεί, καθώς στις 29 Ιουλίου θα συνεδριάσει εκ νέου για την ανανέωση της θητείας της δύναμης ειρήνευσης (ΟΥΝ-ΦΙΚΥΠ). Ουκ ολίγοι εκτιμούν ότι θα τεθεί εκ νέου ζήτημα διατυπώσεων, αυτή τη φορά σχετικά με την επεξεργασία και διάσωσης που συντονιζόταν από το ενιαίο κέντρο συντονισμού έρευνας και διάσωσης του Λιμενικού Σώματος στα 60 ναυτικά μίλια νοτιοανατολικά της Κρήτης, εμφανιζοντας, μάλιστα, την παρουσία τους ως νόμιμη. Επρόκειτο, βεβαίως, για παρουσία που πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι η επεξεργασία λάμβανε χώρα σε περιοχή του τουρκολιβυκού μνημονίου.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, λίγες ημέρες νωρίτερα μια άλλη τουρκική φρεγάτα έπλεε στην περιοχή ανάμεσα στην Κρήτη και την Κάσο, προκειμένου να παρακολουθήσει αν τελικά το μισθωμένο από Ελλάδα, Κυπριακή

με τον χαρακτήρα της λύσης. Πάντως, σύμφωνα με ορισμένες πηγές, ούτε οι Βρετανοί επιθυμούν ουσιαστική απόκλιση από την περιγραφή της «διζωνικής, δικαιονομικής ομοσπονδίας» και μάλιστα έγιναν σχετικές συζητήσεις στη διήμερη μαραθώνια συνεδρίαση του Σ.Α. πριν από λίγες ημέρες.

Το δεύτερο στοιχείο που απασχολεί την Αθήνα είναι βέβαια το επιχειρησιακό. Αν και η κατάσταση δεν θυμίζει σε τίποτα το θερμό καλοκαίρι του 2020, από την Αγκυρα εκπέμπονται διάφορα αντιφατικά σήματα, τα οποία είναι όλα επικεντρωμένα στα νότια της Κρήτης. Την Πέμπτη οι Τούρκοι έστειλαν φρεγάτα σε επι-

Πέρα από τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, χώρες όπως το Ισραήλ, τα ΗΑΕ και η Αίγυπτος με τη στάση τους επιβεβαίωσαν την άριστη συνεργασία με την Ελλάδα.

χείριση έρευνας και διδωσπς που συντονίζονται από το ενιαίο κέντρο συντονισμού έρευνας και διάσωσης του Αιμενικού Σώματος στα 60 ναυτικά μίλια νοτιοανατολικά τής Κρήτης, εμφανίζοντας, μάλιστα, την παρουσία του ως νόμιμη. Επρόκειτο, βεβαίως, για παρουσία που πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι η επιχείρηση λάμβανε χώρα σε περιοχή του τουρκολιβυκού μνημονίου.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, λίγες ημέρες νωρίτερα μια άλλη τουρκική φρεγάτα έπλεε στην περιοχή ανάμεσα στην Κρήτη και την Κύσο, προκειμένου να παρακολουθήσει αν τελικά το μισθωμένο από Ελλάδα, Κυπριακή

Σύμφωνα με ορισμένες πηγές, ούτε οι Βρετανοί επιθυμούν ουσιαστική απόκλιση από την περιγραφή της «διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας» και μάλιστα έγιναν σχετικές συζητήσεις και στη διήμερη μαραθώνια συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας (φωτ. αρχείου) πριν από λίγες ημέρες.

Αμερικανική αντίδραση για τα τουρκικά UAV

Στην Ουάσινγκτον είναι αντιληπτό ότι ο μόνος τρόπος να γίνει κατανοητή η δυσασφάλεια στην ΗΠΑ για την Τουρκία είναι να σφίξουν και άλλο οι κυρώσεις στους εξοπλισμούς. Οι βουλευτές Γκας Μπλιλράκας και Ντέιβιντ Σισελίνι έχουν συγγράψει μια επιστολή με παραλήπτη τον υπουργό Εξωτερικών Τόνι Μπλίνκεν και αναζητούν τις υπογραφές και άλλων συνοδών των τους, προκειμένου να ζητήσουν από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ να σταματήσουν οι αμερικανικές εξαγωγές τμημάτων που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή των τουρκικών UAV. Ουσιαστικά ζητούν να ενταχθούν αυτά τα τμήματα και ανταλλακτικά στον νόμο για κυρώσεις (CAATS), που έχει ενεργοποιηθεί λόγω της προμήθειας S-400. Υπενθυμίζουν ότι αυτά τα UAV έχουν χρησιμοποιηθεί στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, στη Συρία, στη Λιβύη, ενώ τονίζουν ότι οι ίδιοι οι Τούρκοι έχουν εκδηλώσει την πρόθεσή τους να παραγάγουν από κοινού με τη Ρωσία και το Πακιστάν συστήματα αντιμετώπισης drones. Σημειώνουν, επίσης, ότι ίσως σε ένα ευρύτερο πλαίσιο πρέπει να μπει στο μικροσκόπιο και η δυνατότητα εξαγωγής αυτών των UAV (εφόσον περιλαμβάνουν αμερικανικά τμήματα).

Δημοκρατία και Ισραήλ ερευνητικό σκάφος «Nautical Geo» πλεύσει προς τα ανατολικά. Η τουρκική φρεγάτα παρέμεινε στην περιοχή για αρκετές ημέρες, θάροντας σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και σε σχετικά μικρή απόσταση από τα ελληνικά νησιά, πάνω από 6 αλ-λά λιγότερο από 12 ναυτικά μίλια. Προφανώς στην ευρύτερη περιοχή υπήρχε πάντα και διακριτή ελληνι-

κή παρουσία. Σε γενικές γραμμές η παρουσία τουρκικών φρεγατών στην περιοχή νότια και ανατολικά της Κρήτης είναι πολύ συχνή και ερμηνεύεται από την Αθήνα ως ενταγμένη σε μια ευρύτερη στρατηγική της Αγκυρας για το τουρκολοβικό μέλητρο. Προδίδει όμως και μια αμνηχία.

Σε αμιγώς διπλωματικό επίπεδο, είναι λογικό στην Αθήνα να υπάρ-

χει κάποια ικανοποίηση για τις τελευταίες εξελίξεις, τουλάχιστον ως προς τον τρόπο που αντέδρασαν οι πιο σημαντικοί διεθνείς παράγοντες. Από τις διεργασίες που πραγματοποιήθηκαν στη Νέα Υόρκη, αλλά και εκτός ΟΗΕ, προέκυψε ξεκάθαρα ότι η τακτική που ακολουθεί η Αθήνα τους τελευταίους μήνες αποδίδει αφενός καλύτερες σχέσεις, αφετέρου κατανόηση του πυρήνα των ζητημάτων που αφορούν την ανατολική Μεσόγειο και έχουν ως επίκεντρο τον τουρκικό αναθεωρητισμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι σχεδόν το σύνολο των κρατών, εκπροσώπους των οποίων ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας είχε είτε υποδεχθεί στην Αθήνα είτε επισκεφθεί, τάχθηκε αναφανδόν κατά της Τουρκίας στις πρόσφατες παρασκηνιακές διεργασίες στο διπλωματικό πεδίο.

Οι συμμαχίες

Πέρα από τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, χώρες όπως το Ισραήλ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) και η Αίγυπτος, με τη στάση τους επιβεβαίωσαν την άριστη συνεργασία με την Ελλάδα. Η Αίγυπτος, μάλιστα, διαδρα-

μάτισε πολύ σημαντικό ρόλο και στην απόφαση που ελήφθη από την 44η Συνεδρία Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO στην Παρασκευή που, εμμέσως πλην σαφώς, επέκρινε σφοδρότητα την Αγκυρα για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας και της Μονής της Χώρας σε τεμνών. Ο κ. Δένδιας είχε συζητήσει σε βάθος για το θέμα με τον ομόλογό του Σάμεχ Σούκρι, με αποτέλεσμα ίσως η χώρα με το σημαντικότερο εκτόπισμα στον ισλαμικό –και ούγουρα στον αραβικό– κόσμο, να ρίξει καθοριστικά το βάρος της υπέρ της συγκεκριμένης απόφασης της UNESCO. Μια ενδιαφέρουσα εξέλιξη ήταν και η πολύ ζωνηρή ενεργοποίηση της Ινδίας, με την οποία επίσης η Ελλάδα αναζητεί τρόπους περαιτέρω σύσφιξης των σχέσεων. Η Ινδία για την περίοδο 2021-22 είναι μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας και φαίνεται ότι το ενδεχόμενο αντιδράσεως σε περίπτωση Τουρκικών ανακοινώσεων για τα Βαλκάνια (όπου και εγγενώς) είχε συζητηθεί κατά την επίσκεψη που είχε κάνει ο Ινδός υπουργός Εξωτερικών Σουμπραχμάνιμ Τζαϊνσινγκ στην Αθήνα στις 26 Ιουνίου.

Χρέος της Ευρώπης να μη φεύγουν οι Βαρωσιώτες αδικαίωτοι

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΥΡΙΑΖΗ**

Νίσω από το σκουριασμένο συρματόπλεγμα στέκει ένας τοίχος. Ο,τι απέμεινε όρθιο μετά την εισβολή από το σπίτι όπου ζούσε κάποτε η οικογένειά μου στην Αμμόχωστο.

Το συρματοπλέγμα, αν και ταλαιπωρημένο, κρατάει μακριά τους ανθρώπους. Ερπετά και τρωκτικά είναι εδώ και δεκαετίες οι μόνιμοι κάτοικοι της περικλειστής πόλης, την οποία ο Ερντογάν πλέον απειλεί ότι θα ανοίξει υπό την τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Οι Ελληνοκύπριοι, που σχεδόν δύο δεκαετίες τώρα έχουν το «προνόμιο» να επισκεπτόνται τα Κατεχόμενα, πηγαίνουν μέχρι τα Βαρόσια, σταματούν στον φράχτη και προσπαθούν να εντοπίσουν το σπίτι τους ανάμεσα στα καλάσματα. Λίγοι «τυχεροί», όπως εμείς, το βρίσκουν μπροστά τους. Όμως το απλωμένο χέρι δεν φτάνει να αγγίξει τον τοίχο. Τι κι αν απέχει μόλις ένα μέτρο; Στην πραγματικότητα το σπίτι είναι χαμένο στη λάμπα, 47 χρόνια μακριά. Και απομακρύνεται κάθε μέρα λίγο περισσότερο.

Την περασμένη Τρίτη, όταν η κακόγουστη επετειακή φιάστα του ψευδοκράτους ολοκληρώθηκε, είμαι σίγουρος ότι πολλοί Ελληνοκύπριοι επιζήσαντες του «Αττίλα» στρά-

φθηκαν βορειοανατολικά, έκλεισαν για λίγο τα μάτια και ανέσπυαν μνήμης παιδικές, τότε που όργωναν τους δρόμους της Αμμοχώστου και των άλλων κατεχόμενων περιοχών. Πατρίδα του εκτοπισμένου είναι η μνήμη. Εκεί είναι το σπίτι, το καταφύγιο, εκεί το παράπονο και ο πόνος. Το έσω δει.

Ήταν 1η Μαΐου 2004 όταν η Κύπρος γινόταν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ολόκληρη. Οι τηλεοράσεις έπαιζαν αφιερώματα για το σπουδαίο γεγονός – ήταν και είναι σπουδαίο, κι ας μη στάθηκε αρκετό για το Κυπριακό. Σε

Σήμερα ο Ερντογάν
απειλεί με νέα
«εισβολή», αυτή τη φορά
στις ψυχές των Κυπρίων.

έναν θάλαμο στο Σισμανόγλειο, ο αποκατωμένος πατέρας μου παρακολουθούσε βουβός τις ειδήσεις. Μόλις τελείωσαν τα ρεπορτάζ έκλεισε την τηλεόραση, όμως το βλέμμα του παρέμεινε καρφωμένο στον οθνηστό δέκτη. Σαν να προσπαθούσε να κρύψει τα βουρκωμένα μάτια του δίχως να κρυφτεί.

«Να δεις, τώρα είμαστε πιο δυνατοί, ανοίγει ο δρόμος να επιστρέψουμε

«**Απαγορευμένη** ζώνη» γράφει σε έντεχνες γλώσσες η σκουριασμένη πινακίδα στον φράχτη της περικλειστης πόλης. Πίσω του, ό,τι απέμεινε από το σπίτι όπου ζούσε πριν από το 1974 η οικογένειά μου στην Αμμόχωστο.

στους τόπους μας», μου είπε. «Θα ήθελες να ξαναπάς;» τον ρώτησα. «Ποιος δεν θα ήθελε; Αχ, εν τζιαι έχεις δει τόσνη ομορφιά». Για λίγο η λαλιά του έγινε πάλι κυπραϊκή.

κρεβάτι, μα η σκέψη του φανερά ταξίδευε. «Όταν βγούμε από εδώ θα πάμε να μου δείξεις», του είπα. «Ναι, θα πάμε...» αποκρίθηκε και έγειρε στο πλάι, δήθεν να ξεμουδιάσει. Πρόλαβα να διακρίνω το δάκρυ στο μάγουλο.

Δύο ημέρες αργότερα ο πατέρας έπεσε σε λήθαργο. Αντεξε άλλες δύο – το κορμί του διαλυμένο, αλλά η καρδιά γερή, δεν έλεγε να εγκαταλείψει. Έφυγε με το παράπονο.

Χρόνια αργότερα, με τον θείο, τη θεία και τα ξαδέρφια μου πραγματοποιήσας το τάμα. Προετοιμαζόμουν επί μέρες ψυχολογικά. Όμως, αντίθετα η ό,τι υπέθετα, όσο διήρκεσε η περιήγησή στα Κατεχόμενα δεν ένιωσα ούτε οργή

ούτε μίσος. Μόνο βάρος. Και στα
ελάχιστα δευτερόλεπτα χαλαρότη-
τας που επέτρεψα στον εαυτό μου,
στην ακροθαλασσιά της Αμμουδι-
στου, εκεί που τα νερά γλίστρουν
τη χρυσή αμμουδιά σκαρώνοντας
σφαθμαπάτες με τον ήλιο, κατά-
λαβα τι εννοούσε ο πατέρας μου
για την ομορφιά. Την ασύγκριτη.
Που δεν την ακυρώνουν ούτε τα
κουφάρια των ερειπωμένων ξε-
νοδοχείων ούτε η απόκοσμη θέα
της πόλης-φάντασμα, που τελειώ-

νη εκεί που φτάνει το βλέμμα και πιο πέρα ούτε οι σκόρπιοι φρουροί του ψευδοκράτους με κοψιές βγαλμένες από το '74 – ανθρώπινες παραφωνίες φυτεμένες στο κάλλος. Δεν την ακυρώνουν, αλλά την πληγώνουν. Βαθιά.

Σήμερα, με τον Ερντογάν να απειλεί με νέα «εισβολή», αυτή τη φορά στις ψυχές των νέων Κυπρίων, η ανάμνηση εκείνους της Πρωτομαγιάς στο Σί-σμανόγλειο επιστρέφει. Σκέφτομαι κάθε εκπαισμένο Βαρσοβιανό που κατάφερε να φτάσει έως εδώ. Και σίγουρα αναρωτιέται αν έχει αρκετή ζωή μέσα του για να προλάβει να περπατήσει ξανά ελεύθερος στους δρόμους που μεγάλωσε, να πατήσει το κατώφλι του σπιτιού του και να ανοίξει την πόρτα. Γιατί η ελπίδα του πρόσφυγα δεν σβήνει ποτέ.

Από το 2004 τα Κατεχόμενα θεωρούνται επίσημα ευρωπαϊκό έδαφος. Πέρασαν 17 άγωνα χρόνια. Μακάρι σύντομα η Ευρώπη να ανασυνταχθεί, όπως την οραματιζόμαστε, και με την ισχύ της ένωσης, του πολιτισμού και του δικαίου να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων για να οδηγήσει τα πράγματα εκεί που πρέπει: να επιστρέψουν οι Ελληνοκυπριοί στις γειτονίες που άφησαν.

Να έρθει εκείνη η μέρα που οι Βαρωσιώτες δεν θα φευγουν αδικαιωτοι. Θαρρώ ότι ξέρω πώς νιώθουν. Το έχω δει.

Δράστες σύντροφοι – «νυν» και πρώην

Δεκάδες γυναικοκτονίες στην Ελλάδα από το 2019 μέχρι σήμερα – Ένα φαινόμενο το οποίο συνεχίζεται αμείωτο

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Ξημερώματα 22 Δεκεμβρίου 2019, ο τότε 54χρονος σύζυγος της 33χρονης Αδελφάντας Αντύπα τη δολοφόνησε εξ επαφής με καραμπίνα μέσα στο σπίτι τους. Ήταν η τελευταία γνωστή γυναικοκτονία του 2019, μία από τις δεκάδες στην Ελλάδα τα τελευταία δυόμισι χρόνια. Στη συντριπτικά πλειονότητα δράστες ήταν οι σύζυγοι ή οι σύντροφοι, πρώην ή «νυν», των θυμάτων. Τις πυροβόλησαν, τις μαχαίρωσαν, τις στραγγάλισαν, τις περισσότερες φορές μέσα στο ίδιο τους το σπίτι.

Ο δολοφόνος της Αδελφάντας Αντύπα –ο οποίος τον Φεβρουάριο καταδικάστηκε σε ισόβια, ενώ στο δικαστήριο αποκαλύφθηκε πως βιαιοπραγούσε εναντίον της επανειλημμένως, χτυπώντας την ακόμα και όταν ήταν έγκυος– και πατέρας του τότε 4χρονου γιου τους, αφού παραδόθηκε στην αστυνομία στο Ηράκλειο μετά τον φόνο, ισχυρίστηκε πως έχασε τον έλεγχο του εαυτού του. «Στέρησε τη ζωή της συζύγου του», έλεγε η δικηγόρος του στους δημοσιογράφους, «που αγαπούσε τόσο πολύ».

Η «υπερβολική αγάπη» ήταν το κίνητρο που παρουσίαζαν μέσα μαζικής ενημέρωσης και για τον φόνο της 24χρονης Ερατώ, την οποία δολοφόνησε ο τότε 25χρονος εν διαστάσει σύζυγός της τον Μάιο του 2019. Όπως και στην περίπτωση της Αδελφάντας, την πυροβόλησε με καραμπίνα στο σπίτι της στη Μυτιλήνη, αφήνοντας το τότε δίκρονο παιδί τους ορφανό.

Το ίδιο συνέβη και λίγες μέρες νωρίτερα στην Καλλιθέα, όπου

ο 32χρονος πρώην σύζυγος μιας 29χρονης τη στραγγάλισε, αφήνοντας τα δύο παιδιά τους ορφανά από μητέρα, όπως ορφανά από μητέρα έμειναν και τα παιδιά της 32χρονης Κατερίνας Μ., την οποία επίσης στραγγάλισε ο 36χρονος εν διαστάσει σύζυγός της στην Κρήτη τον Μάρτιο του 2019. Τη σκότωσε στο σπίτι της μητέρας της, όπου είχε καταφύγει ύστερα από καβγά, μπροστά στα ανήλικα παιδιά τους. Από τον εν διαστάσει σύζυγό της δολοφονήθηκε και μία 51χρονη στο Αγναντερό Καρδίτσας στις 27 Ιανουαρίου 2019. «Ο 54χρονος

Ιδιαίτερα ειδική πολλά από τα εγκλήματα, κάποια διαπράττονται στο όνομα της «υπερβολικής αγάπης», μη λογαριάζοντας ούτε τα ορφανά παιδιά που μένουν πίσω.

ευρισκόμενος μέσα στην οικία του, έπληξε με μαχαίρι την 51χρονη σύζυγό του στην περιοχή του λαιμού, τραυματίζοντάς τη θανάσιμα», έγραφε το δελτίο Τύπου της αστυνομίας. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο 54χρονος ήθελε να επανασυνδεθεί με την 51χρονη. Χτύπησε το τηλέφωνό της κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους στο σπίτι του, εκείνος πίστεψε πως στο τηλέφωνο ήταν ο καινούργιος της σύντροφος, ζήτησε, τη σκότωσε.

Τον Μάρτιο του 2020 ένας 35χρο-

«Οχι» άλλη Γαρυφαλιά». Η κραυγή –και ευχή συνάμα– των φίλων και συγχωριανών της άτυχης 26χρονης, που δολοφονήθηκε στη Φολέγανδρο από τον 30χρονο σύντροφό της, στην κηδεία της στο Βέλο Κορινθίας.

νος αστυνομικός εκτέλεσε εν ψυχρώ την εν διαστάσει σύζυγό του και μια φίλη της, στο πάρκινγκ του σούπερ μάρκετ όπου εργαζόταν στην Κάτω Κηφισιά. Είπε πως το έκανε γιατί ήθελε να βλέπει τα παιδιά του, τα οποία διέμεναν στη Θήβα με τους γονείς της γυναίκας που σκότωσε. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, στην αρχική του κατάθεση δήλωσε πως προσπαθούσε να επανασυνδεθεί μαζί της. «Είχε δημιουργήσει παρέες, έκανε τη ζωή της», φέρεται να είπε. «Πήρα την απόφαση ότι δεν

μπορούσα να αντέχω να μη βλέπω τα παιδιά μου» – επομένως τη δολοφόνησε, όπως και τη φίλη της, που ισχυρίστηκε ότι «της έβαζε λόγια».

Δύο ήταν τα θύματα και του 32χρονου εν διαστάσει συζύγου της 28χρονης Κωνσταντίνας Τσάπα, ο οποίος τον Απρίλιο δολοφόνησε τόσο την ίδια όσο και τον αδελφό της μέσα στο πατρικό τους, ενώ αποπειράθηκε να δολοφονήσει και την πεθερά του. «Ο δράστης, στο πλαίσιο προσωπικών διαφορών, επιτέθηκε με μαχαίρι σε τρεις ημε-

δαπούς, τραυματίζοντας θανάσιμα στην κοιλιακή χώρα την εν διαστάσει σύζυγό του και τον αδελφό της, ενώ τραυμάτισε και τη μητέρα τους στο πρόσωπο», ανακοίνωσε η αστυνομία στις 6 Απριλίου. Η ίδια είχε προηγουμένως απευθυνθεί στις τοπικές αστυνομικές αρχές, λέγοντας πως ο εν διαστάσει σύζυγός της την απειλούσε – δεν την προστάτευσαν. «Βόλεψε που σε πλάκωσα και έφυγες», της έγραφε ο δράστης λίγες εβδομάδες πριν σκοτώσει τον αδελφό της και την ίδια, αφήνοντας το

παιδί τους ορφανό. «Κρίμα που σε αγάπησα και με κορόιδευες τόσα χρόνια», της είπε, ενώ προηγουμένως την είχε απειλήσει λέγοντας: «Το τραβάει ο οργανισμός σας να ανέβω πάνω και να σας πάρω έναν έναν παραμάζωμα».

Στις 3 Ιουνίου ο 75χρονος εν διαστάσει σύζυγος της 64χρονης Ελένης την πυροβόλησε έξω από το σπίτι της. Της ζήτησε κάτι κοσμήματα της αδελφής του, είπε, κι εκείνη τον έβρισε. «Τρελάθηκα», δήλωσε στην ομολογία του αφού παραδόθηκε, «και μην ξέροντας τι κάνω πυροβόλησα μία ή δύο φορές με το πιστόλι που είχα μαζί μου. Το πιστόλι το είχα πάρει μαζί μου απλά», τόνισε, «για να τη φοβερίσω».

Από τους «νυν» συζύγους τους δολοφονήθηκαν από τις αρχές του 2019: η 73χρονη Μαρία Τσαφούρου – την πυροβόλησε ο 82χρονος σύζυγός της και μετά αυτοκτόνησε, τον Μάρτιο του 2019. Μία 50χρονη γυναίκα βουλγαρικής καταγωγής – την πυροβόλησε ο 87χρονος σύζυγός της και μετά αυτοκτόνησε. Μία 87χρονη στραγγαλίστηκε με καλώδιο τον Απρίλιο του 2019 από τον 90χρονο σύζυγό της, τον οποίο σταμάτησε από την αυτοκτονία ο εγγονός του. Μία 55χρονη, την οποία μαχαίρωσε θανάσιμα ο 67χρονος σύζυγός της στο σπίτι τους στην Ιο. Μία 49χρονη που δολοφονήθηκε από τον 47χρονο σύζυγό της, ο οποίος αφού την πυροβόλησε 6-7 φορές, αυτοκτόνησε. Η πρώτη γυναικοκτονία του 2020 ήταν παρόμοια – ένας 48χρονος αυτοκτόνησε αφού πυροβόλησε και δολοφόνησε την 50χρονη σύζυγό του στη Μακρακώμη Φθιώτιδας. Γείτονες είπαν πως τη ζήλευε.

«Σε έχω υπό τον έλεγχό μου», ένα σύννηθες ισχυρό κίνητρο...

Στις 29 Ιανουαρίου 2020, η 32χρονη Evlin Ekrem Ali μαχαίρωνεται θανάσιμα από τον 45χρονο σύζυγό της, στο κέντρο υποδοχής προσφύγων στο Λαύριο, όπου ζούσαν με τα 4 παιδιά τους. Τον Αύγουστο, ένας 61χρονος σκοτώνει με μονόκλωνο πολεμικό όπλο την 52χρονη σύζυγό του – στη δίκη του τον Ιούνιο οι δύο κόρες τους κατέθεσαν εναντίον του, ο γιος τους υπέρ του. Καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Τον Οκτώβριο, 53χρονος στραγγαλίζει την 37χρονη σύζυγό του μέσα στο σπίτι τους. Σύμφωνα με την αστυνομία, τη στραγγάλισε «κατά τη διάρκεια διαπληκτισμού».

Τον Νοέμβριο, ένας 44χρονος δολοφονεί τη γυναίκα του στη Μάνη. Η γυναικοκτονία διαπράχθηκε ενώπιον της 15χρονης κόρης τους. «Τα τελευταία λόγια της αδελφής μου στην ανψιά μου ήταν “δεν θα αφή-

σω, κοριτσάκι μου, να σε σκοτώσει εμένα για να λυτρωθείτε εσείς”», είπε η αδελφή του θύματος στα ΜΜΕ. Όπως και ο 30χρονος δολοφόνος της Γαρυφαλιάς Ψαράκια στη Φολέγανδρο, έκανε λόγο για «κακιά στιγμή», αλλά γνωστοί τους δήλωσαν πως τη ζήλευε παράφορα και τη χτυπούσε επανειλημμένως. Φέτος, όλη η χώρα συγκλονίστηκε από την ειδική θη γυναικοκτονία της Καρολάιν Κράουτς από τον σύζυγό της Μπάμπη Αναγνωστόπουλο.

Είναι και όλες οι υπόλοιπες, όσες δολοφονήθηκαν από πρώην ή «νυν» συντρόφους τους – η Βασίλική Ζ., την οποία μαχαίρωσε 14 φορές ο Νορβηγός σύντροφός της τον Ιανουάριο, η 43χρονη Σβετλάνα-Φωτεινή και ο 43χρονος Έλληνας σύντροφός της Ι.Ζ. που δολοφονήθηκαν τον Οκτώβριο, η 31χρονη Κλειώ που

ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από τον 40χρονο σύντροφό της τον Νοέμβριο του 2019. Η λίστα των δολοφονιών στην Ελλάδα από το 2019 μέχρι σήμερα δεν σταματά καν εκεί.

Τον Ιανουάριο του 2019, ο 52χρονος πατέρας της 28χρονης Αγγελικής Πέτρου τη δολοφονεί χτυπώντας τη με σιδερόβεργα γιατί δεν δέχθηκε να χωρίσει από τον Αφγανό σύντροφό της. Τον Ιούλιο του 2019 ο 27χρονος Ιωάννης Παρασκάκης δολοφόνησε και βίασε την 60χρονη Σουλζάν Ινον. Τον Μάρτιο του 2020 μια 44χρονη στραγγαλίστηκε βία. Τον ίδιο μήνα, μια 55χρονη ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από τον γιο της. Τον Οκτώβριο, ένας 51χρονος στο Ηράκλειο μαχαίρωσε θανάσιμα την 86χρονη μητέρα του. Τον Νοέμβριο, μια 50χρονη δολοφονήθηκε στην Αγία Βαρβάρα από τρεις ανηλικούς – συμπεριλαμβανομένης της

15χρονης κόρης της. Τον Ιανουάριο, ένας 49χρονος μαχαίρωσε θανάσιμα την ηλικιωμένη γιαγιά του.

Η Σίσσυ Βωβού, μέλος του διοικητικού συμβουλίου του πανελλαδικού σωματείου γυναικείων δικαιωμάτων «Το Μωβ», λέει στην «Κ» πως υπάρχει «ανησυχητική σταθερότητα» στις γυναικοκτονίες στη χώρα – «ανησυχούμε γιατί με τόσο αγώνα που γίνεται δεν μειώνονται». Φυσικά, δεν είναι καινούργιο φαινόμενο στη χώρα μας. Μία έρευνα από τον Μωβ» πριν από 15 χρόνια είχε διαπιστώσει πως γίνονταν μία γυναικοκτονία τον μήνα, τότε όμως περνούσαν «στα φιλά γράμματα», σημειώνει. Όσον αφορά το γιατί, η κ. Βωβού τονίζει πως η γυναικοκτονία είναι πάντα η κορύφωση μιας σχέσης κακοποίησης. «Δεν εννοούν και δεν δέχονται η γυναίκα να πάρει μια απόφαση να χωρίσει», λέει.

«Αρκετά από αυτά τα περιστατικά έχουν συντελεστεί στη φάση χωρισμού ή μιας πολύ βαθιάς ρήξης που έχει την προοπτική της διακοπής της σχέσης», λέει στην «Κ» ο Βασίλης Παυλόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στο ΕΚΠΑ.

Η μέγιστη βία

Όταν το μέλος της σχέσης που δέχεται τη βία ή την υποτίμηση αποφασίζει να φύγει, πυροδοτείται η μέγιστη μορφή βίας. Και ενώ σε νομοθετικό επίπεδο η ανισότητα των φύλων στην Ελλάδα έχει λίγο-πολύ επιλυθεί, «αυτό δεν σημαίνει ότι έχει επιτευχθεί ισότητα φύλων», λέει ο κ. Παυλόπουλος. «Δεν αλλάζουν οι νοοτροπίες των ανθρώπων από τη μία ημέρα στην άλλη», συμπληρώνει. Ενώ η ελληνική κοινωνία είναι παραδοσιακά πατριαρχική,

ο κ. Παυλόπουλος πιστεύει πως η σύγκρουση ανάμεσα στην πατριαρχία και την αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών, οι οποίες ωθούν προς την απομάκρυνση από αυτή, είναι που οδηγεί σε περιστατικά επιβολής.

«Είναι αυτή η αλλαγή του στάτους των ανδρών η οποία μπορεί να τους καθιστά περισσότερο ανασφαλείς και άρα να τους κάνει κάποιες φορές να αισθάνονται την ανάγκη να αποδείξουν ότι εξακολουθούν να έχουν τον έλεγχο, ή εξακολουθούν να μπορούν να έχουν δικαίωμα να επιλέγουν κατά προτεραιότητα ένανι των γυναικών», λέει στην «Κ». «Εκουμε πιο πολύ συμπεριφορές οι οποίες επιδιώκουν να εξασφαλίσουν μια κυριαρχία, μια κατοχή του άνδρα πάνω στη γυναίκα», τονίζει, «ότι σε έχω στον έλεγχό μου». Και τις έχουν, νεκρές.

Η μετάλλαξη του ιού της ακροδεξιάς

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΛΙΑΣΤΗ**

Ισχυρή συμμετοχή στα πρόσφατα συλλαλητήρια κατά του υποχρεωτικού εμβολιασμού έχουν ακροδεξιές ομάδες, που αντιμετωπίζουν την πανδημία και τις κοινωνικές επιπλοκές που αυτή προκαλεί ως ευκαιρία ανασύνταξης στη μετά Χρυσή Αυγή εποχή. Από το σύνολο των περίπου 3.500 (σύμφωνα με την αστυνομία) συγκεντρωμένων στις πλατείες Συντάγματος, υπολογίζεται ότι οι μισοί ανήκαν σε οργανωμένες ακροδεξιές ομάδες. Ανάμεσα στις ομάδες εξάλλου που απηύθυναν καλέσματα για συμμετοχή στην κινητοποίηση ήταν μέλη και υποστηρικτές κομμάτων που έχουν ιδρύσει φυλακισμένα μέλη της νεонаζιστικής οργάνωσης.

«Το εθνικό κόμμα Έλληνες έδωσε βροντερό παρών στις συγκεντρώσεις κατά του υποχρεωτικού εμβολιασμού, που μεθοδεύει η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας» αναφέρει σε ανακοίνωσή του το κόμμα που συνέστησε ο κρατούμενος στις φυλακές Δομοκού Ηλίας Κασιδιάρης. Στην πλατεία Συντάγματος βρέθηκαν υποστηρικτές και του Γιάννη

Λαγού, που επίσης βρίσκεται έγκλειστος στις φυλακές Δομοκού. Το κόμμα του Λαγού, που έχει συσταθεί ήδη από το 2019, εμφανίζεται μάλιστα να συμμετέχει σε «παγκόσμιο δίκτυο κατά της τυραννίας του κορωνοϊού». «Οι Έλληνες πατριώτες και εθνικιστές διαδύλωσαν κατά της υγειονομικής δικτατορίας που μας επιβάλλουν» αναφέρεται στην επίσημη ανακοίνωση του κόμματος. Ο συντάκτης του κειμένου επιτίθεται στην αστυνομία κατηγορώντας την για «μεθοδευμένη διάλυση της συγκέντρωσης με κροτίδες και χημικά». Μαζικότερη ήταν η παρουσία στο Σύνταγμα μελών της σκληρής ακροδεξιάς ομάδας ProPatRIA, που έχει ως σημείο αναφοράς τις πολεμικές τέχνες. Συγκαταλέγεται στις 16 οργανώσεις που υπάρχουν καταγεγραμμένες σε απόρρητη έκθεση της ΕΛ.Α.Σ. για τον ακροδεξιό εξτρεμισμό στη χώρα («Κ», 12.10.2020). Κατά τα πρότυπα της Χρυσής Αυγής διοργανώνει διανομές τροφίμων και αιμοδοσίες μόνο για Έλληνες. Στις τάξεις της μέτεχουν –κατά δήλωσή των μελών της– εθνικιστές, εθνικοσοσιαλιστές και φασίστες με κοινό το ριζοσπαστικό στοιχείο. Για την

προυσία τους στο αντιεμβολιαστικό συλλαλητήριο δημοσιοποίησαν στην ιστοσελίδα τους φωτογραφίες και ένα κείμενο στο οποίο δεν έκρυψαν το αληθινό κίνητρο της παρουσίας τους στην κινητοποίηση. «Για εμάς ως κοινότητα δεν ήταν απλά μια ακόμα αντιεμβολιαστική συγκέντρωση. Ήταν μια αντικυβερνητική συγκέντρωση των Ελλήνων, ο οποίος στενάζουν κάτω από την αλλοπρόσκλητη διαχείριση της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Με την κυβέρνηση της Ν.Δ. έχουμε να χωρίσουμε πάρα πολλά. Δεν ξεχνάμε τους συμβιβασμούς της Ν.Δ. για τη Μακεδονία και την ενδοτική στάση με την Τουρκία».

Καλέσματα για συμμετοχή στην κινητοποίηση κατά του υποχρεωτικού εμβολιασμού απηύθυναν ακόμα περιθωριακές ακροδεξιές ομάδες που φέρονται να συνδέονται μεταξύ τους. Έχουν ως σύμβολό τους ένα καλάρνικοφ και χρησιμοποιούν ως πρώτο συνθετικό της ονομασίας της τη λέξη «Defend», που παρτιέται στο σύνθημα «Defend Europe» το οποίο έχει υιοθετήσει το κίνημα των «ταυτοτιστών» ή «κίνημα της ευρωπαϊκής ταυτότητας».

Πρόκειται για ακροδεξιό, αντιεταναστευτικό κίνημα με υποστηρικτές κυρίως στη Γερμανία και την Αυστρία. Σε έκθεσή της για την τρομοκρατία στην Ε.Ε., η Europol επισημαίνει ότι η διαλεκτική του μίσους που καλλιεργεί το «κίνημα» ενδεχομένως να ευθύνεται για τρομοκρατικές ενέργειες που έχουν διαπράξει μεμονωμένα άτομα ή αλλιώως «μοναχικοί λύκοι».

Στον λογαριασμό που διατηρεί στο Instagram μια απ’ αυτές τις ομάδες ξεχωρίζουν φωτογραφίες από τα επεισόδια του Ιανουαρίου στο Καπιτώλιο, στην Ουάσινγκτον, με λεζάντα: «Defend your land - white pride worldwide» («προστάτευσε τη γη σου - λευκή υπερηφάνεια σε όλο τον κόσμο»). Στην αφίσσα – κάλεσμα για συμμετοχή στις κινητοποιήσεις που δημοσιοποίησαν στους λογαριασμούς τους στα social media ξεχωρίζουν ακροδεξιά σύμβολα και το σύνθημα «αναρρωτηθείτε ποιοι είναι οι ψεκασμένοι, αυτοί που έχουν αξίες ή οι υποταγμένοι». Κάτω από φωτογραφία του ναζιστικού συμβόλου «μαύρος ήλιος» που δημοσιεύει σε λογαριασμό της στα κοινωνικά δίκτυα

ομάδα με τίτλο Ελληνικό Μέτωπο, υπάρχει το εξής κείμενο: «καλούμε κάθε αυτόνομο εθνικοσοσιαλιστή σε αγώνα μέχρις εσχάτων κατά των εμβολίων».

Για τη διαδήλωση της Τετάρτης σχηματίζει δικογραφία κατά ανώτατων Διευθυνση Αστυνομίας Αθηνών. Η έρευνα της ΕΛ.Α.Σ. αφορά τη μη εφαρμογή των κανονισμών που προβλέπει η νέα νομοθεσία για τις συναθροίσεις, όπως επίσης και τις επιθέσεις με πέτρες και μπουκαλίας που διαδραμάτισε εκτόξευσαν κατά των αστυνομικών. Ο φάκελος της δικογραφίας θα υποβληθεί τις επόμενες ημέρες στην εισαγγελία Πρωτοδικών.

Ποιοι άλλοι συμμετέχουν

Πλην των ακροδεξιών ομάδων, στο ετερόκλητο πλήθος που συγκροτεί το αντιεμβολιαστικό κίνημα μετέχουν ακόμα ορθόδοξα σωματεία αλλά και νέες κινήσεις πολιτών και πολιτικά σχήματα που έχουν ως σημείο αφετηρίας τους τη διαχείριση της πανδημίας. Το κάλεσμα για συμμετοχή στο αντιεμβολιαστικό συλλαλητήριο της 21ης Ιουλίου συνυπέγραψε η «Ομο-

σπονδία Πατριωτικών και Ορθόδοξων Σωματείων». Τη σελίδα της Ομοσπονδίας στο Facebook ακολουθούν 13.000 άτομα, όπου κυριαρχούν αναρτήσεις για τα μέτρα κατά του κορωνοϊού.

Μεγάλη απήχηση έχουν και τα καλέσματα που απευθύνει ο γιατρός Φαίδων Βόβολης, επικεφαλής της κίνησης «Ελευθεροί Ξανά». Σε συγκέντρωση την 14η Ιουλίου στην Ομόνοια συμμετείχαν, σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία, 5.000 άτομα, ενώ νέο κάλεσμα είχε απευθύνει για κθες Σάββατο, επίσης στην Ομόνοια. Έχει ενδιαφέρον ότι ως οργανωτές της βίαιης συγκέντρωσης αντιπερνούν στην Κύπρο συνελήφθη από τις δικαστικές αρχές της χώρας ο γιατρός με μεταπτυχιακό στο Χάρβαρντ Ελπιδοφόρος Σωτηριάδης. Αξιωματικοί του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη δεν κρίνουν τον προβληματισμό τους για την εξέλιξη του αντιεμβολιαστικού κινήματος. Όχι άδικα, αν αναλογιστεί κανείς ότι η ΕΛ.Α.Σ. υπολόγισε τον συνολικό αριθμό των συμμετεχόντων στις κινητοποιήσεις της Τετάρτης ανά την Ελλάδα, στις 50.000.

«Κουβαλάω το τραύμα στις αποσκευές της ζωής μου»

Νορβηγία, δέκα χρόνια από το μακελειό

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ήταν μια άσκηση ρουτίνας. Θα δοκίμαζαν το σύστημα πυρασφάλειας στο νέο τους κτίριο και η Νίλε Λάουβος θα επέβλεπε την εκκένωση. Γνώριζε ακριβώς πότε θα ηχούσε ο συναγερμός. Δύο λεπτά νωρίτερα είχε ήδη φορέσει το παλτό της και περίμενε πλάι στην έξοδο κινδύνου. Δεν υπήρχε κάποιο στοιχείο αιφνιδιασμού. Στο άκουσμα της σειρήνας, όμως, πανικοβλήθηκε. Προσπαθούσε μάταια να ανοίξει την πόρτα που είχε μπλοκάρει και το μυαλό της ταξίδευε πίσω στον χρόνο, στην ημέρα της έκρηξης. Μετρούσε μήνες αϋπνίας έκτοτε, αλλά ποτέ δεν είχε καταρρεύσει. Αρκούσε ένας ήχος.

Στις 22 Ιουλίου 2011 ο Νορβηγός ακροδεξιός τρομοκράτης Αντερς Μπρέιβικ πυροδότησε μια βόμβα σε κυβερνητικό συγκρότημα κτιρίων στο Οσλο, σκοτώνοντας οκτώ ανθρώπους. Λίγες ώρες αργότερα μετέβη στη θερινή κατασκήνωση της Νεολαίας του Εργατικού Κόμματος στο νησί Ουτόγια για να ολοκληρώσει το αποτρίπαιο σχέδιό του. Δολοφόνησε 69 ανθρώπους και τραυμάτισε με τα πυρά του δεκάδες άλλους. Τα περισσότερα θύματά του ήταν έφηβοι.

Η Λάουβος εργαζόταν ως σύμβουλος στο υπουργείο Παιδείας και εκείνη την ημέρα βρισκόταν κοντά στο σημείο της έκρηξης στο Οσλο. Θυμάται αρχικά να μουδίζει από τον εκκωφαντικό κρότο και έπειτα να ψάχνει διόδο διαφυγής μαζί με μια συνάδελφό της. Φθάνοντας στην έξοδο φοβόταν μήπως παραμόνευε κάποιος οπλισμένος τρομοκράτης. Δεν είχε απομείνει προσωπικό ασφαλείας στο κτίριο, ούτε μπορούσε η ίδια να τρέξει. Σκεφτόταν ότι θα ήταν εύκολος στόχος. Ένας άνδρας την προσέπερασε βιαστικά και η ίδια περίμενε μήπως ακούσει κάποιον πυροβολισμό. Ακολούθησε ένας ακόμη

άνδρας. Κανένas πυροβολισμός. Θεώρησε ότι θα ήταν ασφαλής. Το σκηνικό που αντίκρισε μόλις βγήκε έξω θύμιζε εμπόλεμη ζώνη.

Δέκα χρόνια μετά, εκείνη η ημέρα την ακολουθεί ακόμη. Συναγερμοί και άλλοι έντονοι ήχοι, ο κρότος των πυροτεχνημάτων, η μυρωδιά της σκόνης, μπορεί να πυροδοτήσουν έντονο άγχος ή να επαναφέρουν επώδυνες εικόνες. «Το τραύμα είναι μέρος των αποσκευών που κουβαλάω πλέον στη ζωή μου», λέει η Λάουβος.

Ο Μπρέιβικ καταδικάστηκε για τα εγκλήματά του σε κάθειρξη 21 ετών, τη μεγαλύτερη δυνατή ποινή που προβλέπεται από τον νορβηγικό ποινικό κώδικα. Προκλή-

Η «Κ» καταγράφει το αποτύπωμα της διπλής τρομοκρατικής επίθεσης στους επιζήσαντες και στην κοινωνία της σκανδιναβικής χώρας.

τικός και αμετανόητος μέχρι και σήμερα, δεν έχει κρύψει την εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία του, χαιρετούσε ναζιστικά στο δικαστήριο και τόνισε ότι οι πράξεις του στρέφονταν εναντίον της πολυπολιτισμικής νορβηγικής κοινωνίας. Με αφορμή τη συμπλήρωση μιας δεκαετίας από αυτές τις τρομοκρατικές επιθέσεις, η «Κ» αναψηλαφά το αποτύπωμά τους στους επιζήσαντες. Πώς μια χώρα επιχειρεί να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη και παράλληλα να διδάξει τις νέες γενιές όταν, παρά το πρώτο σοκ των πράξεων του Μπρέιβικ, επί δέκα χρόνια η ακροδεξιά ρητορική καλλιεργείται ολόγυρά της και σε άλλα ευρωπαϊκά εδάφη;

Την άνοιξη του 2012 ο Νορβηγός δημοσιογράφος και συγγραφέας Στίαν Μπρούμαρκ έγραψε ένα βιβλίο ανασυνθέτοντας τα γε-

Εντρομοί έφηβοι απομακρύνονται από το νησί Ουτόγια, όπου λίγο νωρίτερα ο Αντερς Μπρέιβικ είχε δολοφονήσει 69 και τραυματίσει δεκάδες.

Τα γεγονότα εκείνης της ημέρας περιλαμβάνονται πλέον στη διδακτέα ύλη γυμνασίων και λυκείων της χώρας», λέει στην «Κ» η Νίλε Λάουβος, που επιβίωσε από τη βομβιστική επίθεση στο Οσλο. Δεξιά, ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Στίαν Μπρούμαρκ, που έγραψε βιβλίο για τις επιθέσεις της 22ας Ιουλίου.

γονότα της 22ας Ιουλίου. Τώρα ετοιμάζει νέο βιβλίο εστιασμένο στους επιζήσαντες. Μιλάει ξανά με ανθρώπους που είχε συναντήσει τότε για να διαπιστώσει πώς πορεύονται σήμερα.

«Κάνουν αναδρομές στο παρελθόν, παγώνουν εάν ακούσουν δυνατές φωνές ή τρομοκρατούνται εάν βρέχει, γιατί εκείνη την ημέρα έβρεχε. Μπορεί κάποιος να δουν τα κύματα στη θάλασσα και ξαφνικά αυτά να πάρουν στα μάτια τους τη μορφή μιας σορού μέσα στο νερό», λέει στην «Κ». «Κάποιοι άνθρωποι δεν μπορούν να λειτουργήσουν στην καθημερινή ζωή τους, ειδικά ορισμένοι γονείς που έχασαν τα παιδιά τους. Το ίδιο συμβαίνει και με άλλους γονείς, των οποίων τα παιδιά μπορεί να γλιτώσαν, όμως ένιωσαν εκείνες τις ώρες τόσο αβοήθητοι, γιατί δεν γνώριζαν τι συνέβαινε στην

Ουτόγια και ποιος είχε επιβιώσει».

Ο Μπρούμαρκ λέει ότι για ένα έτος είχε λειτουργήσει ένα εθνικό πρόγραμμα υποστήριξης των θυμάτων. Επισημαίνει, πάντως, ότι κατά τον πρώτο χρόνο μετά τις επιθέσεις δεν ήταν δυνατό να εμφανιστούν ακόμη, σε πλήρη έκταση, οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία.

Αναζητώντας βοήθεια

«Υπήρχε ακόμη η αδρεναλίνη, είχαν μόλις επιβιώσει από τις επιθέσεις, διεξαγόταν η δίκη και όλα αυτά αποσπούσαν την προσοχή τους από τον θρήνο ή από την αντιμετώπιση των προσωπικών τους ζητημάτων», λέει. «Το 2013 πλέον αρκετοί προσπάθησαν να αναζητήσουν βοήθεια και ίσως ορισμένοι να μην έλαβαν επαρκή υποστήριξη, να μίλησαν σε διαφορετικούς ειδικούς και να παραι-

τήθηκαν από την προσπάθεια».

Μετά την έκρηξη η Λάουβος είχε τη δυνατότητα να εξεταστεί ιατρικά, όπως και άλλοι συνάδελφοί της, για προβλήματα ακοής. Παράλληλα πέρασε και από έλεγχο για μετατραυματική διαταραχή (PTSD). Διαγνώστηκε, αλλά δεν προσπάθησε να το αντιμετωπίσει, τουλάχιστον όχι άμεσα. «Σκεφτόμουν ότι δεν είμαι άρρωστη, δεν το καταλάβαινα. Ζήτησα βοήθεια δύο χρόνια αργότερα. Δούλεψα και ανταποκρινόμουν στις απαιτήσεις, το αφεντικό μου ήταν ικανοποιημένο, αλλά εγώ δεν ήμουν ευτυχισμένη. Πλέον όλα με άγχωναν. Η σκέψη μου είχε γίνει τόσο αργή, ήταν επώδυνο να κάνω κάτι απλό», λέει σε τηλεφωνική μας συνομιλία.

Με τη βοήθεια ειδικού ψυχικής υγείας αντιλήφθηκε ότι τα δύο χρόνια που είχαν μεσολαβή-

σει από τις επιθέσεις ήταν μικρό χρονικό διάστημα για κάποιον που πάσχει από μετατραυματική διαταραχή. Εμαθε περισσότερα για τις αντιδράσεις της απέναντι στο τραύμα και πώς να τις διαχειρίζεται. Δεν είναι κάτι που ξεπερνιέται εύκολα.

Πλέον η Λάουβος εργάζεται για το Κέντρο της 22ας Ιουλίου, μια πρωτοβουλία διατήρησης της μνήμης για τις τρομοκρατικές επιθέσεις. Οπως τονίζει η ίδια, από πέρυσι τα γεγονότα εκείνης της ημέρας περιλαμβάνονται και στη διδακτέα ύλη γυμνασίων και λυκείων της χώρας. Πραγματοποιούνται επισκέψεις σχολείων στην Ουτόγια και άλλες επεταικές εκπλώσεις αυτές τις ημέρες. «Οι νέοι πλέον δεν έχουν δικές τους αναμνήσεις από τότε και για αυτό η 22α Ιουλίου είναι μέρος όσων θα διδαχθούν», λέει.

Η καθυστερημένη συζήτηση για την ακροδεξιά βία και ο θυμός

Μόλις δύο ημέρες προτού συμπληρωθούν δέκα χρόνια από τις τρομοκρατικές επιθέσεις στη Νορβηγία, την περασμένη Τρίτη, σύμφωνα με δημοσιεύματα ειδησεογραφικών ιστοσελίδων της χώρας, βεβηλώθηκε το μνημείο του Μπέντζαμιν Χέρμανσον από αγνώστους οι οποίοι έγραψαν με σπρίτ το σύνθημα «Ο Μπρέιβικ είχε δίκιο». Ο Χέρμανσον, Νορβηγός με ρίζες από την Γκάνα, μαχαιρώθηκε μόλις θανάτου τον Ιανουάριο του 2001 από άτομα που ανήκαν στη νεοναζιστική ομάδα «Boot Boys». Ήταν μόλις 16 ετών.

Τον Μάρτιο του 2019 ο Μπρέντον Χάρισον Τάραντ, εμπνευσμένος από τον Μπρέιβικ όπως έγραψε στο μανιφέστο του, πυροβόλησε και σκότωσε 51 ανθρώπους σε δύο τζαμιά της Νέας Ζηλανδίας. Τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς ακόμη ένας μοναχικός λυκος, ο ακροδεξιός Νορβηγός Φίλιπ Μανσχάους, αφού δολοφόνησε τη γεννημένη στην Κίνα θετή αδελφή του, επιτέθηκε σε ένα τζαμί δυτικά του Οσλο πυροβολώντας κατά των πιστών, χωρίς να προκαλέσει κάποια απώλεια. Συνελήφθη και καταδικάστηκε σε κάθειρξη 21 ετών. Κατά τη δίκη του υποστήριξε ότι ο Μπρέιβικ ήταν το πρότυπό του.

Η Νορβηγία δημοσιογράφος και συγγραφέας Οσνε Σέιερσταντ σε άρθρο της στην εφημερίδα New York Times μετά την πολύνεκρη

τρομοκρατική επίθεση στη Νέα Ζηλανδία έγραψε ότι σκοπός του Μπρέιβικ ήταν η φήμη. Ήθελε το 1.500 σελίδων μισαλλόδοξο μανιφέστο του να διαβαστεί ευρέως και σκόπευε να το επιτύχει μέσω της δίκης του στο Οσλο. Οπως παρατηρούσε τότε η Σέιερσταντ, ο Μπρέιβικ είχε ήδη αποκτήσει το δικό του κοινό: ομοϊδεάτες σε ακροδεξιές ομάδες συζήτησης στο Διαδίκτυο.

«Πρέπει να βρεθεί η διαχωριστική γραμμή, που μπαίνουν δηλαδή τα όρια ανάμεσα σε μια ανοιχτή συζήτηση και στη διασπορά εξτρεμιστικού λόγου».

κτυο. «Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε στους εαυτούς μας την άγνοια. Για να αντιμετωπίσουμε την τρομοκρατία πρέπει να ερευνήσουμε πώς κάποια άτομα γίνονται τρομοκράτες. Πρέπει να αναλύσουμε και να αποκαλύψουμε τις φασιστικές τους ιδέες και τη βία. Ανθρωποι όπως ο Μπρέιβικ και ο Τάραντ διασπείρουν μύθους και θεωρίες συνωμοσίας σαν να είναι γεγονότα. Χρησιμοποιούν τα όπλα για να ακουστούν», έγραψε η Σέιερσταντ.

Ο Αντερς Μπρέιβικ καταδικάστηκε σε κάθειρξη 21 ετών, τη μεγαλύτερη δυνατή ποινή στη χώρα. Προκλητικός μέχρι και σήμερα, δεν έχει κρύψει την εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία του, χαιρετούσε ναζιστικά στο δικαστήριο και τόνισε ότι οι πράξεις του στρέφονταν εναντίον της πολυπολιτισμικής νορβηγικής κοινωνίας.

Ο Μπρούμαρκ τονίζει ότι πριν από δέκα χρόνια, μόλις κυκλοφόρησε η είδηση για τις επιθέσεις στο Οσλο και στην Ουτόγια, οι πρώτες σκέψεις στράφηκαν προς την Αλ Κάιντα και την ισλαμική τρομοκρατία. «Όταν όμως μάθαμε εκείνη την ημέρα ότι ευθύνεται ένας ξανθός Νορβηγός, ο οποίος είχε μεγαλώσει στα καλύτερα μέρη του Οσλο, το σοκ ήταν μεγάλο», λέει.

Ωστόσο, όπως παρατηρεί ο ίδιος, οι συζητήσεις που ακολούθησαν

δεν εστίασαν από την πρώτη στιγμή στο θέμα της ακροδεξιάς ιδεολογίας ή στην αντιμεταναστευτική ατζέντα του κόμματος της Προόδου (το οποίο καταδίκασε μεν τις επιθέσεις, αλλά ο Μπρέιβικ ήταν μέλος του έως το 2006). «Υπήρχε η αίσθηση ότι εάν γινόταν αυτή η κουβέντα από την αρχή, η κοινωνία θα οδηγούνταν σε πόλωση», επισημαίνει. «Το τελευταίο διάστημα αυτό έχει αλλάξει και πλέον έχουμε πραγματικές συζητήσεις για την ακροδεξιά

ιδεολογία και βία». Ο τρομοκράτης είχε βάλει στο στόχαστρό του την ανεκτικότητα, τον αντιρατσισμό, τη συνύπαρξη.

Στο ίδιο ζήτημα εστιάζει και η Λάουβος. «Φοβόμασταν να συζητήσουμε για τους εξτρεμιστές γιατί είμαστε τόσο ευγενικοί στη Νορβηγία που πιστεύουμε ότι ο κανένας πρέπει να έχει το δικαίωμα να μιλάει ελεύθερα. Ωστόσο, ορισμένες σκέψεις είναι απαράδεκτες και πρέπει να βρεθεί η διαχωριστική γραμμή,

που μπαίνουν δηλαδή τα όρια ανάμεσα σε μια ανοιχτή συζήτηση και στη διασπορά εξτρεμιστικού λόγου που έχει ως σκοπό να καταστρέψει την κοινωνία».

Η ίδια θυμάται πως ειδικά τον πρώτο χρόνο μετά τις επιθέσεις γινόταν κυρίως λόγος για την αγάπη που θα υπερνικήσει το μίσος. Κατά τη Λάουβος, πολλά θύματα ένωσαν μέσα σε αυτό το κλίμα ότι δεν τους επιτρεπόταν να νιώσουν θυμό. «Όταν μιλάμε για εξτρεμιστές πρέπει να μιλήσουμε και για τον θυμό. Στη Νορβηγία φοβόμαστε τον θυμό. Κανείς δεν ζήτησε την επιβολή της θανατικής ποινής στον Μπρέιβικ, είμαι και εγώ κατά αυτής της ποινής όπως και η νορβηγική κοινωνία. Κανείς δεν εκδήλωσε θυμό στη διάρκεια της δίκης. Το μόνο ξέσπασμα από την πλευρά των γονέων ήρθε από έναν Ιρανό πρόσφυγα που έχασε την κόρη του και προσπάθησε να πετάξει ένα παπούτσι κατά του Μπρέιβικ. Είναι καλό που δεν έχουμε πολύ θυμό στην κοινωνία μας, αλλά παράλληλα αυτό μας περιορίζει από τη δημόσια συζήτηση που πρέπει να κάνουμε», τονίζει. Ο Μπρούμαρκ είχε καλύψει δημοσιογραφικά τη δίκη. Θυμάται όπως λέει την φιλή φωνή του τρομοκράτη όταν μίλησε και τον άκουσαν για πρώτη φορά στο δικαστήριο, την αίσθηση που έδινε ότι είναι «τόσο μικροσκοπικός».

Εως τις κάλπες θα φτάσουν τα νερά στη Γερμανία

Οι πλημμύρες και το εκλογικό σώμα

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πολλοί Γερμανοί πολιτικοί εγκαινίασαν την καριέρα τους όταν φόρεσαν γαλότσες έπειτα από πλημμύρες στη χώρα και ρίχτηκαν στη μάχη της αντιμετώπισης των θεομηνιών. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Σοσιαλδημοκράτη Αμβουργέζου Χέλμουτ Σμιτ, μετέπειτα καγκελάριου της χώρας, ο οποίος βγήκε αξύριστος από το σπίτι του και βάλθηκε να συνδράμει με κάθε μέσο τις επιχειρήσεις διάσωσης το 1962. Ήταν η χρονιά που τα νερά του Έλβα κάλυψαν μεγάλο μέρος της χανσεατικής πόλης και έσπασαν τα φράγματα του ποταμού, συμπαρασύροντας στον θάνατο πάνω από 300 ανθρώπους. Ο Σμιτ αφιέρωσε τα γραφειοκρατικά εμπόδια, έβαλε στο παιχνίδι τον στρατό και τα ελικόπτερα, παρόλο που αυτό απαγορευόταν μεταπολεμικά από το Σύνταγμα της χώρας, και φιλοτέχνησε έτσι προσεκτικά το προφίλ του αποτελεσματικού πολιτικού.

Το 2002 η εικόνα του Σοσιαλδημοκράτη καγκελάριου, Γκέρχαρντ Σρέντερ με γαλότσες στα χνάρια του Σμιτ, πάλι στα νερά του Έλβα, πέτυχε να αναστρέψει το εις βάρος του κλίμα στις δημοσκοπήσεις. «Ο καγκελάριος είναι εδώ, μαζί με τους πλημμυροπαθείς» ήταν ο συμβολισμός που εξέπεμψε. Η απόφαση του συντηρητικού αντιπάλου του Εντμουντ Στόιμπερ να μην κάνει «τουρισμό» στις καταστροφές, όπως αποκάλεσε τις περιοδείες του Σρέντερ στις πληγείσες περιοχές, αποδείχθηκε εσφαλμένη. Λίγες εβδομάδες αργότερα έχασε την αναμέτρηση με πάνω από πενήμις μονάδες διαφορά.

Ο αριστοτεχνικός λαϊκισμός του Σρέντερ επιβραβεύτηκε πριν από δύο δεκαετίες, αλλά η ισορροπία για τους σημερινούς διεκδικητές του θώκου είναι λειπτή. Μπορεί οι πρόσφατες πολύνεκρες πλημμύρες στον Ρήνο και τους παραποτάμους

του να ευνοούν την υποψήφια των Πρασίνων, Αναλένα Μπέρμποκ, αλλά η ίδια κράτησε χαμηλό προφίλ γιατί δεν έχει θεσμικό ρόλο στις πληγείσες περιοχές και θα μπορούσε να κατηγορηθεί για εργαλειοποίηση του ζητήματος. Αντίθετα, ο Αρμιν Λάσετ, ο Χριστιανοδημοκράτης υποψήφιος διάδοχος της Αγκελα Μέρκελ είναι και πρωθυπουργός του κρατιδίου της Βόρειας Ρηνανίας - Βεστφαλίας, που δοκιμάστηκε περισσότερο σε ανθρώπινο κόστος και υλικές ζημιές. Κάθε κίνησή του, κάθε δήλωση και κάθε περιττό χαμόγελο αναλύθηκαν λεπτομερώς από τα ΜΜΕ, που άλλοτε διέγνωνσαν υπερβολική ευθυμία και άλλοτε αντιφατικές θέσεις στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Ετσι, αίφνης οι ρόλοι αντιστράφηκαν κι ενώ το προηγούμενο διάστημα ό,τι έκανε η Μπέρμποκ φάνταζε λάθος (το εξωραϊσμένο βιογραφικό της, έσοδα που ξεχάσε να δηλώσει, κάποια αποσπά-

Ο Χριστιανοδημοκράτης υποψήφιος Αρμιν Λάσετ βρίσκεται στο στόχαστρο για αντιφατικές δηλώσεις και άσκοπα γελάκια, ενώ οι Πράσινοι κλείνουν την ψαλίδα.

σματα στο βιβλίο της - προϊόντα λογοκλοπής), τώρα στην ίδια θέση βρίσκεται ο Λάσετ. Ουσιαστικά δοκιμάζεται για πρώτη φορά στην πράξη η ικανότητά του να ηγηθεί της χώρας σε μια περίοδο κρίσης. Οι απόψεις του στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής ήταν τεχνενέντως ασαφείς, η ξαφνική αναδιπλώσή του δεν ακούγεται πειστική και η ενσυναίσθησή του αμφισβητείται. Την ίδια στιγμή, η Μπέρμποκ το μόνο που πρέπει να

Οι περιοχές που επλήγησαν από την πρόσφατη θεομηνία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κάνει είναι να σωπά και να επιδεικνύει τη σεμνότητα της. Διέκοψε τις διακοπές της, δεν έκανε περιόδεία στις πλημμυρισμένες περιοχές με κάμερες, διακρύβοντας ότι δεν πρόκειται να παρεμποδίσει το έργο των σωστικών συνεργείων παρά μόνο να ενημερωθεί για την κατάσταση και απέφυγε να θριαμβολογήσει ότι τώρα δικαιώνεται η προτεραιότητα των Πρασίνων στην κλιματική αλλαγή. Μιλώντας στην τελευταία κα-

Οι πιο δαπανηρές φυσικές καταστροφές στη Γερμανία από το 2020

Ζημιές που καλύφθηκαν από ασφαλιστικές εταιρείες (σε δισ. ευρώ)

Αύγουστος 2002
Πλημμύρες συμπεριλαμβανομένου του ποταμού Οντερ

4,5

Ιανουάριος 2007
Καταιγίδα Κύριλλος

3,4

Ιούλιος 2013
Χαλαζοθύελλες Αντρέας και Μπερντ

3,1

Ιούνιος 2013
Πλημμύρες μεταξύ άλλων σε Βαυαρία και Σαξονία

2,1

Ιούνιος 2021
Χαλαζοθύελλες κυρίως στη νότια Γερμανία

1,7

Οκτώβριος 2002
Καταιγίδα Ζανέτ

1,4

Μάιος 2008
Χαλαζοθύελλα Χιλάλ

1,3

Nord Stream 2

Εκτός από τις πλημμύρες, ένα από τα θέματα που αναμένεται να κυριαρχήσουν τις επόμενες εβδομάδες είναι ο αγωγός φυσικού αερίου Nord Stream 2, που κόστισε 11 δισ. ευρώ και θα συνδέει τη Ρωσία με τη Γερμανία κάτω από τη Βαλτική. Σε μια προσπάθεια προσέγγισης με το Βερολίνο, η Ουάσιγκτον ήρε αυτήν την εβδομάδα τις επιφυλάξεις της για το έργο, που ούτως ή άλλως έχει σχεδόν τελειώσει, παρά τις ενστάσεις Ουκρανίας και Πολωνίας, οι οποίες ανησυχούν για τον αναβαθμισμένο ρόλο της Μόσχας. Οι Πράσινοι έχουν εντάξει την αντίθεσή τους στον Nord Stream 2 στο βασικό πρόγραμμά τους. Έχουν απευθύνει μάλιστα στους ψηφοφόρους τους έκκληση να συνυπογράψουν κείμενο για το «πάγωμα» της κατασκευής του αγωγού, τόσο για λόγους γεωπολιτικής (ενεργειακή εξάρτηση από τη Ρωσία και παράκαμψη της Ουκρανίας) όσο και περιβαλλοντικής πολιτικής (ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και όχι κατασκευή νέων αγωγών). «Μόνο υπό αυτές τις προϋποθέσεις προστατεύεται το κλίμα και η Γερμανία γίνεται πιο ανεξάρτητη από εισαγωγές ενέργειας και αυταρχικά καθεστώτα», επισημαίνεται στην ιστοσελίδα του οικολογικού κόμματος της Γερμανίας. Κατά το πρόσφατο ντιμπέι των υποψηφίων καγκελάρων από τα τρία μεγαλύτερα κόμματα, ο χριστιανοδημοκράτης Αρμιν Λάσετ είχε δεσμευτεί ότι ο αγωγός θα παραμείνει σε λειτουργία μόνο αν ο Βλαντίμιρ Πούτιν «τηρήσει τους κανόνες». Ο Ολαφ Σολτς είχε προειδοποιήσει ότι ο Nord Steam 2 θα μπορούσε να αναστείλει τη λειτουργία του από τη μία μέρα στην άλλη αν ο Πούτιν αθετήσει τις εγγυήσεις που έχει παράσχει για να ανταποκριθεί στις γεωπολιτικές επιφυλάξεις, τις οποίες δημιουργεί το σχέδιο. Ωστόσο, η Αναλένα Μπέρμποκ είχε αμφισβητήσει κατά πόσον είναι εύκολο να τραβήξει κανείς την πρίζα, αφού ο αγωγός αρχίζει να μεταφέρει φυσικό αέριο στη Γερμανία.

Η Κίνα πνίγηκε, οι ΗΠΑ καίγονται, στο Ιράν διψούν

Οι πρωτοφανείς καταστροφές εντείνουν τις πιέσεις για μείωση των ρύπων, αλλά οι μεγάλοι του πλανήτη προχωρούν σημειωτόν

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Μέσα σε δύο εικοσιτετράωρα, στις αρχές της εβδομάδας, έπεσε στη Ζενγκζού της κεντρικής Κίνας τόση βροχή όση πέφτει σε έναν ολόκληρο χρόνο. Ο απολογισμός του κατακλυσμού στο βιομηχανικό κέντρο των 12 εκατομμυρίων κατοίκων –τουλάχιστον 51 νεκροί, εκ των οποίων οι 12 μέσα σε σήραγγες του μετρό που έγιναν υπόγεια ποτάμια, 10 δισεκατομμύρια δολάρια ζημιές– είναι άλλη μια υπενθύμιση της σφοδρότητας της κλιματικής κρίσης.

Την ίδια ώρα, στην ανατολική ακτή των ΗΠΑ έφθανε για μία ακόμη χρονιά ο καπνός από τις πυρκαγιές που κατακαίουν τις πολιτείες της δυτικής ακτής, τα δάση της οποίας ξεράθηκαν από τα τέσσερα διαδοχικά κύματα καύσωνα, η Σιβηρία πάλευε με πρωτοφανείς πυρκαγιές και στη Βόρεια Ευρώπη μετρούσαν ακόμη τις πληγές από τις πλημμύρες της 15ης Ιουλίου. Πάνω από 200 νεκροί, εκ των οποίων τουλάχιστον 170 στη Γερμανία, τουλάχιστον 5 δισεκατομμύρια ευρώ ζημιές. Στο Κουζεστάν του Ιράν, μια από τις περιοχές της Μέσης Ανατολής με τον μεγαλύτερο πλούτο σε ορυκτά καύσιμα, ξεσπούσαν ταραχές λόγω τρομακτικής λειψυδρίας. As αντιπαραβάλουμε τώρα

αυτή την (ελλιπή) σύνοψη με τα όσα έγιναν στο πεδίο της πολιτικής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Οι υπουργοί περιβάλ-

Το Χριστιανο-δημοκρατικό Κόμμα ζητάει να προσμετρώνται ως γερμανικές μειώσεις ρύπων οι μειώσεις που θα επιτυγχάνονται με γερμανικές επενδύσεις στο εξωτερικό!

λοντος των 20 πιο ανεπτυγμένων χωρών, που συναντήθηκαν στη Νάπολη της Ιταλίας για να προετοιμάσουν τη μεγάλη σύνοδο του Νοεμβρίου για το κλίμα (γνωστή ως σύνοδος της Γλασκώβης, ή COP26), δεν κατάφεραν να γεφυρώσουν τις διαφορές τους. Ο οικοδεσπότης, ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον, είναι, όπως καταγγέλλουν περιβαλλοντικές οργανώσεις, εντελώς απών από τη φρενήρη διπλωματική προεργασία που απαιτείται αν πρόκειται η σύνοδος να καταλήξει σε επιτυχία. Ούτε ένας Βρετανός υπουργός δεν βρισκόταν

Ανεξέλεγκτες φωτιές μαίνονται εδώ και εβδομάδες στη Σιβηρία.

στο λονδρέζικο ακροατήριο όταν ο απεσταλμένος του Αμερικανού προέδρου για το κλίμα, Τζον Κέρι, εξήγησε το τεράστιο διακύβευμα της συνόδου. Αλλά και στις ΗΠΑ, τα περισσότερα από τα φιλόδοξα μέτρα που έχει εξαγγείλει ο Τζο Μπάιντεν για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης θα πρέπει να περιμένουν. Τα μέτρα αφαιρέθηκαν από το πρώτο νομοσχέδιο περί υποδομών και ίσως ενσωματωθούν στο δεύτερο. Στη δε Γερμανία, το πρόγραμμα του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος ζητάει να προσμετρώνται ως γερμανικές

μειώσεις ρύπων οι μειώσεις που θα επιτυγχάνονται με γερμανικές επενδύσεις στο εξωτερικό, τέχνασμα με το οποίο δήλωσε σαφώς ότι διαφωνεί η απερχόμενη καγκελάριος Μέρκελ.

Η διαφορά φάσης ανάμεσα στους πολιτικούς και στην κοινή γνώμη είναι κραυγαλέα. Στις ΗΠΑ, η πλειοψηφία των πολιτών, ακόμη και των ψηφοφόρων του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, συμφωνεί με την επιβολή αυστηρότερων ορίων στους ρύπους, την οποία εμποδίζουν κάποιοι βουλευτές και γερουσιαστές εξαρτημέ-

νοι από τις προεκλογικές δωρεές των ρυπογόνων βιομηχανιών. Στη Γερμανία, ποσοστό 81% των ερωτηθέντων σε δημοσκόπηση της Deutschlandtrend θεωρεί ότι υπάρχει μεγάλη έως πολύ μεγάλη ανάγκη δράσης για την προστασία του κλίματος. Τα διαπιστώσει συμμερίζονται νέοι και ηλικιωμένοι, άνδρες και γυναίκες, κάτοικοι δυτικογερμανικών και ανατολικογερμανικών κρατιδίων. Αν τα παιδιά που θα γεννηθούν τις επόμενες δεκαετίες, στην εποχή της ακόμη οξύτερης κλιματικής κρίσης, μπορούσαν να πουν τη γνώμη τους, θα συμφωνούσαν δίχως άλλο κι εκείνα.

Τα μέτρα της Σούλτσε

Πώς όμως σταματάμε τους ρύπους; Υπό το βάρος της αδιανόητης καταστροφής στη Ρηνανία, η Γερμανίδα υπουργός Περιβάλλοντος Σβένια Σούλτσε ετοίμασε πακέτο δώδεκα μέτρων, κάποια εκ των οποίων θα μπορούσαν να έχουν άμεση εφαρμογή. Το κείμενο διέρρευσε στην ιστοσελίδα του περιοδικού Spiegel και τα μέτρα έχουν ως εξής: ταχύτερη υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποχρεωτική εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ σε νεόδμητα κτίρια και σε ανακαινίσεις στε-

γών, αύξηση της επιδότησης για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, επιβολή ορίου ταχύτητας στους αυτοκινητοδρόμους, απαγόρευση εγκατάστασης καυστήρων φυσικού αερίου σε νεόδμητα κτίρια, αυστηρότερες προδιαγραφές ρύπων για Ι.Χ. ώστε να ενισχυθεί η ηλεκτροκίνηση, αύξηση της φορολόγησης των ρύπων.

Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η Κομισιόν έχει προτείνει επιβολή φόρου άνθρακα στα προϊόντα που φθάνουν στα σύνορα της Ε.Ε., ώστε ένα προϊόν που έχει διανύσει τη μισή υφήλιο να μην ανταγωνίζεται με τοπικά προϊόντα σαν να μην υπήρχαν περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Επίσης, θετική θεωρείται η εντολή που έχει δώσει ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάιντεν για ενσωμάτωση κλιματικών παραμέτρων σε κάθε πτυχή της λειτουργίας του κράτους («all-of-government»), καθώς το θέμα δεν είναι μόνο περιβαλλοντικό.

Το πώς θα καταφέρουν οι κυβερνήσεις να μπενίσουν τους ρύπους χωρίς οικονομικές και κοινωνικές αναταράξεις είναι δική τους δουλειά. Η δουλειά των πολιτών σε όλη τη Γη, είτε ζουν στη Γερμανία, στη Σιβηρία, στην Κίνα, στο Ορεγκόν ή στο Ιράν, είναι να απαιτήσουν ότι αυτό θα συμβεί. Και σύντομα.

«Κανονικότητα» οι κυβερνοεπιθέσεις

Το «χάκινγκ» θα αποτελέσει βασικό χαρακτηριστικό της νέας εποχής – Θα χρησιμοποιείται τόσο από κράτη όσο και από ιδιώτες

Του **MAX FISHER**
THE NEW YORK TIMES

Τις τελευταίες ημέρες, η παγκόσμια κοινότητα συγκλονίστηκε από τις δι-αδοχικές αποκαλύψεις για επιθέσεις χάκερ, υποκλοπές και ηλεκτρονικές παρακολουθήσεις, που τείνουν να γίνουν αναπόσπαστο σκέλος της καθημερινότητας. Κινέζοι χάκερ εισέβαλαν σε αμερικανικά πανεπιστήμια και κυβερντικές υπηρεσίες προκειμένου να υποκλέψουν στοιχεία επιστημονικών ερευνών. Πρόκειται για κυβερνοεπιθέσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, όπως αναφέρει το κατηγορητήριο που εξέδωσε το αμερικανικό υπουργείο Δικαιοσύνης. Λίγες ημέρες αργότερα, πολλές κυβερνήσεις, μεταξύ των οποίων και του προέδρου Μπάιντεν, κατήγγειλαν το Πεκίνο ότι μισθοδοτεί κακοποιούς, με εξαιρετικές γνώσεις πληροφορικής, προκειμένου να εισβάλουν σε επιχειρηματικούς ομίλους και κρατικές υπηρεσίες και να υποκλέψουν στοιχεία αποκομίζοντας οικονομικά οφέλη.

Νωρίτερα, μία δημοσιογραφική κοινοπραξία αποκάλυψε ότι «κρατικοί παίκτες» χρησιμοποιούσαν το κατασκοπευτικό λογισμικό Pegasus, που εμπορεύεται η ισραηλινή εταιρεία NSO Group, για να παρακολουθούν δημοσιογράφους, αντιπολιτευόμενους πολιτικούς, μέλη οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αρχηγούς κρατών. Οι εξελίξεις σκιαγραφούν αυτό που, σύμφωνα με τους ειδικούς κυβερνοασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής, συνιστά την κανονικότητα της νέας εποχής: δηλαδή μία περίοδο διαρκών επιθέσεων «χάκινγκ», συχνά με κυβερντική προτροπή.

Οι κυβερνήσεις έχουν γίνει πιο επιδέξιες στην εκμετάλλευση της συνδεσιμότητας που χαρακτηρίζει την ψηφιακή εποχή και μπορούν με ευκολία να προωθήσουν τα συμφέροντά τους, αποδυναμώνοντας τους αντιπάλους τους. Το ίδιο και οι «ελεύθεροι» χάκερ, που συχνά εμπορεύονται τις υπηρεσίες τους στα κράτη, καθιστώντας λιγότερο ευδιάκριτη τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στον κυβερνοπόλεμο και στην εγκληματικότητα. Οι ηλεκτρονικές επιθέσεις συνήθως αποτελούν μέσο έκφρασης κρατικής ισχύος, όργανο καταστολής ή απόκτησης οικονομικών κερδών. Το «χάκινγκ» είναι, άλλωστε, μία δραστηριότητα φθηνή και εύκολα ανατίθεται σε τρίτους. Το βασικό πλεονέκτημά του είναι ότι ανιχνεύεται πολύ δύσκολα. Οποιοσδήποτε έχει ηλεκτρονικό υπολογιστή ή

Στο στόχαστρο αρχηγοί κρατών, δημοσιογράφοι, ακτιβιστές, στελέχη επιχειρήσεων

Το Pegasus εκμεταλλεύεται κενά ασφαλείας στις εφαρμογές επικοινωνίας, προκειμένου να υποκλέψει στοιχεία χωρίς καμία ενέργεια του χρήστη. Μόλις εγκατασταθεί, αποκτά πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα του τηλεφώνου.

Περισσότεροι από 300 ινδικόι αριθμοί κλήσης παρακολουθούνταν

Ερευνα που πραγματοποίησε η Διεθνής Αμνηστία και ο γαλλικός μιντιακός όμιλος Forbidden Stories διαπίστωσε ότι από το 2016 το Pegasus πιθανώς να στόχευσε **50.000** αριθμούς τηλεφώνου. Οι **300** ανήκαν σε Ινδούς δημοσιογράφους, ακτιβιστές, στελέχη επιχειρήσεων και πολιτικούς της αντιπολίτευσης.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΑΝ

Ο Σαουδάραβας δημοσιογράφος **Τζαμάλ Κασόγκι**, που δολοφονήθηκε στην Τουρκία το 2018, υπήρξε στόχος του Pegasus, όπως η σύζυγος και η μνηστή του.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είναι μια δραστηριότητα φθηνή, εύκολα ανατίθεται σε τρίτους και ανιχνεύεται δύσκολα – Οποιοσδήποτε έχει ηλεκτρονικό υπολογιστή ή κινητό τηλέφωνο είναι ευάλωτος.

κινητό τηλέφωνο, είναι ευάλωτος. Ταυτόχρονα, οι κυβερνοεπιθέσεις έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό με τα πιο αποσταθεροποιητικά όπλα της Ιστορίας, από τους μεσαιωνικούς πολιορκητικούς κριούς μέχρι τους πυρηνικούς εξοπλισμούς: είναι πολύ πιο αποτελεσματικές όταν χρησιμοποιούνται για επίθεση, παρά για άμυνα.

Παρότι, επί δεκαετίες, οι στρατιωτικοί εξέφραζαν φόβους ότι οι «κυβερνοπόλεμοι» θα μπορούσαν να εξελιχθούν σε συμβατικές συρράξεις, οι κίνδυνοι που εγκυμονεί η νέα εποχή είναι διαφορετικοί. Το «χάκινγκ» δεν μοιάζει με ένα νέο είδος πολέμου. Αντιθέτως, διαδραματίζει στον 21ο αιώνα τον ρόλο που

έπαιζε η κατασκοπεία στον 20ό. Είναι ένα ατέρμονο παιχνίδι «γάτας και ποντικού» στο οποίο συμμετέχουν τόσο μικρά κράτη όσο και υπερδυνάμεις. Είναι ανταγωνιστικό αλλά πάντα ανεκτό εντός κάποιων ορίων. Κάποιες φορές, η δραστηριότητα αποτρέπεται ή τιμωρείται, αλλά θεωρείται βέβαιο ότι θα συνεχίζεται στο διηνεκές. Όμως, προειδοποιούν οι αναλυτές, υπάρχει μία ουσιώδης διαφορά μεταξύ της κατασκοπείας και του «χάκινγκ». Τα κατασκοπευτικά εργαλεία χρησιμοποιούνται από κυβερνήσεις εναντίον άλλων κυβερνήσεων. Η σχεδόν δημοκρατική φύση του «χάκινγκ», που είναι πολύ φτηνότερο από τη σύσταση μιας υπηρεσίας πληροφοριών, δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής σε αυτό τον «πόλεμο» ακόμα και σε ιδιώτες, γεγονός που θολώνει ακόμα περισσότερο τα ψηφιακά ύδατα. Ηδη από το 2010, η Ουάσινγκτον σε μία προσπάθεια να ελέγξει και να κυριαρχήσει στον κυβερνοχώρο, του προσέδωσε θεσμική οντότητα θεωρώντας τον πιθανό πεδίο μάχης, ακριβώς όπως είναι η ξηρά, η θάλασσα, οι αιθέρες και το Διάστημα. Σε αυτό το πεδίο κυριαρχεί μία νέα στρατιωτική διοίκηση, το Αρχηγείο Κυβερνοχώρου.

Οι περισσότερες επιθέσεις χάκερ, ωστόσο, δεν έμοιαζαν με πολεμικές επιχειρήσεις, όσο με κατασκοπευτικές επιδρομές. Οι Κινέζοι υπέκλεψαν εμπορικά και στρατιωτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, οι Ρώσοι ηλεκτρονικές επιστολές της κυβερνήσεως των ΗΠΑ που τις χρησιμοποιούσαν για πολιτικούς στόχους και οι ΗΠΑ παρακολουθούσαν ξένους αξιωματούχους διασπείροντας ιούς στα ηλεκτρονικά συστήματα εκθρικών κυβερνήσεων.

Κατασκοπεία, όχι πόλεμος

Σήμερα όλοι παραδέχονται τις θέσεις που διατύπωσε ο Τζόσουα Ρόβνερ, υπεύθυνος της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ και του Αρχηγείου Κυβερνοχώρου ως το 2019. Ανάλυσή του, η οποία δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα «War in the Rocks», επισημαίνει ότι οι κυβερνοεπιθέσεις δεν εξελίχθηκαν σε νέο είδος πολεμικών επιχειρήσεων. Αντιθέτως, είναι ένας διαρκής διαγωνισμός μεταξύ αντιπάλων κρατών που θυμίζει, και συχνά είναι, κατασκοπεία. Τέτοιοι κατασκοπευτικοί διαγωνισμοί δεν κερδίζονται ποτέ.

Σταδιακά, τα κράτη κατέληξαν σε κάποιους κανόνες που διέπουν

αυτόν τον κυβερνοδιαγωνισμό. Παρότι αυτοί ακόμα βρίσκονται στη φάση της διαμόρφωσης, οι κυβερνήσεις δοκιμάζουν τα όρια των αντιπάλων τους και τις συνέπειες που επιφέρει η υπέρβασή τους. Βέβαια, κανείς δεν δεσμεύτηκε ότι αυτά τα όρια, όταν θεσμοθετηθούν, δεν θα παραβιαστούν. Σημαντικές κυβερνοεπιθέσεις, όπως της Ουάσινγκτον κατά της Τεχεράνης και της Μόσχας κατά της Ουάσινγκτον κατά τη διάρκεια των εκλογών του 2016, δεν είναι συχνές. Η νέα κανονικότητα χαρακτηρίζεται από μικρές κλίμακας, αλλά συνεχείς επιχειρήσεις των χάκερ. Κινέζοι χάκερ έχουν εισβάλει σε δεκάδες επιχειρήσεις, παρανοϊκοί αξιωματούχοι αναμφίβολα παρακολουθούν τον ντόπιο δημοσιογράφο ή τον πολιτικό αντίπαλο. Οι κυβερνοεπιθέσεις μαρτυρούν την έλευση μιας νέας εποχής, η οποία θα χαρακτηρίζεται από ηλεκτρονικές υποκλοπές, ασταμάτητες παρακολουθήσεις και αθέμιτη άσκηση επιρροής. Ισως τώρα να έφτασε το πλήρωμα του χρόνου να συνειδητοποιήσουμε, όπως πολλά από τα θύματα του Pegasus, ότι κανείς δεν είναι τόσο αδιάφορος ώστε να αποκλείεται να στοχοποιηθεί.

Σοκ και δέος από την «πανδημία παρακολουθήσεων»

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΔΗ**

Σοκ και δέος προκάλεσαν οι αποκαλύψεις του δημοσιογραφικού «Pegasus Project» για τη στενή παρακολούθηση χιλιάδων ανθρώπων μέσω του κακόβουλου λογισμικού Pegasus. Το κατασκοπευτικό πρόγραμμα παρακολουθούσε χιλιάδες εξέχουσες προσωπικότητες. Ανάμεσά τους τρεις πρόεδροι (της Γαλλίας, του Ιράκ και της Νότιας Αφρικής), τρεις εν ενεργεία πρωθυπουργοί (του Πακιστάν, της Αιγύπτου και του Μαρόκου), επτά πρώην πρωθυπουργοί και ο βασιλιάς του Μαρόκου. Η λίστα με τους στόχους της εταιρείας περιλαμβάνει επίσης χιλιάδες κυβερνητικούς αξιωματούχους, διπλωμάτες, δημοσιογράφους, ακτιβιστές, επιχειρηματίες και προσωπικότητες που έχουν απασχολήσει τη δημοσιότητα, όπως η πριγκίπισσα Λατίφα, κόρη του σείχη του Ντουμπάι.

Φαίνεται μάλιστα ότι η απόπειρά της να αποδράσει από το Εμιράτο –και από τη βίαιη κακοποίηση του πατέρα της– και να ζητήσει πολιτικό άσυλο στις ΗΠΑ, απέτυχε επειδή τα τηλέφωνα της ίδιας και του στενού της κύκλου παρακολουθούντο από το Pegasus. Ένα χρόνο αργότερα, το κακόβουλο λογισμικό εισέβαλε και στο κινητό ακόμα μιας γαλαζοαιμάτης του Ντουμπάι, της πριγκίπισσας Χάγια, μιας από τις έξι

συζύγους του σείχη, που εξέφραζε ανησυχία για την τύχη της Λατίφα και τελικά αναζήτησε άσυλο, με τα παιδιά της, στο Λονδίνο. Σύμφωνα με καλώς πληροφορημένες πηγές, η ισραηλινή εταιρεία διέκοψε τη συνεργασία με το Ντουμπάι πέρυσι όταν ενημερώθηκε για τις παρακολουθήσεις των δύο γυναικών. Πλέον, οι δη-

«Κάποιος πρέπει να κάνει τη βρώμικη δουλειά», λέει μεγαλοστέλεχος της ισραηλινής εταιρείας που δημιουργήσε το κατασκοπευτικό λογισμικό.

μοσιογραφικές αποκαλύψεις έχουν πάρει τον δρόμο της Δικαιοσύνης. Η γαλλική κυβέρνηση αποφάσισε τη διενέργεια έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί αν πράγματι ο Εμανουέλ Μακρόν παρακολουθείτο από το Pegasus. Το Μέγαρο των Ηλυσίων σε ανακοίνωσή του αναφέρει ότι «τα πράγματα είναι πολύ σοβαρά, εφόσον επαληθευθούν οι δημοσιογραφικές αποκαλύψεις. Θα κυθεί άπλετο φως στην υπόθεση. Κάποιοι από

Μετά τις αποκαλύψεις για το εύρος των παράνομων παρακολουθήσεων σε όλο τον κόσμο, η κυβέρνηση του Ισραήλ συνέστησε ειδική «ομάδα κρούσης» ώστε να ερευνηθούν οι δημοσιογραφικοί ισχυρισμοί.

τους Γάλλους που βρέθηκαν στο στόχαστρο της εκστρατείας παρακολούθησης, θα προσφύγουν στη Δικαιοσύνη, ανοίγοντας τη νομική διερεύνηση του θέματος». Βέβαια, ο ισραηλινός όμιλος NSO Group απορρίπτει τις αποκαλύψεις ως «εικασίες, παρερμηνείες και υποθέσεις», διαψεύδοντας με ανακοίνωσή του ότι ο πρόεδρος Μακρόν, ο βασιλιάς του Μαρόκου Μοχάμεντ ΣΤ΄ και άλλοι Γάλλοι και Βέλγοι διπλωμάτες και κυβερνητι-

κοί αξιωματούχοι, που περιλαμβάνονται στη λίστα, «υπήρξαν ποτέ, ή είναι στόχοι του Pegasus». Αντιθέτως, ο διευθύνων σύμβουλος της, Σαλέβ Χούλιο, δήλωσε ότι η εταιρεία όχι μόνο δεν έχει καμία ευθύνη για όσα είδαν τα φώτα της δημοσιότητας, αλλά ήθελε να διερηνύσει τις καταγγελίες για πιθανή κακή χρήση του λογισμικού, από «κρατικούς παίκτες» που το απέκτησαν με τον ρητό όρο ότι θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά

για την παρακολούθηση τρομοκρατών και εγκληματικών στοιχείων. Παραδέχθηκε, ωστόσο, ότι «κάποιος πρέπει να κάνει τη βρώμικη δουλειά» καθώς και ότι αν υπήρχε κάποια εναλλακτική λύση Pegasus, θα τον καταργούσε. «Η λίστα δεν περιλαμβάνει στόχους ή πιθανούς στόχους του Pegasus. Οι αριθμοί που περιλαμβάνει η λίστα δεν συνδέονται με την εταιρεία μας», ανέφερε.

Καχυποψία για τις δραστηριότητες και τον ρόλο που διαδραματίζει η NSO Group και το Pegasus εκφράζουν πλέον και αρμόδιοι σε θέματα εθνικής ασφάλειας σε Ε.Ε. και ΗΠΑ. Αν και θεωρούν την εταιρεία πρωτοπόρο και την καλύτερη όσον αφορά τα συστήματα παρακολούθησης που εμπορεύεται, δεν έχουν αποσαφηνίσει ποιος είναι ο πραγματικός της ρόλος. Σε πρόσφατες συνεντεύξεις τους πρώην και νυν αξιωματούχοι υπηρεσιών πληροφοριών και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού εκφράζουν απερίφραστα την υποψία ότι η NSO Group, που ιδρύθηκε από απόστρατους αξιωματούχους των ισραηλινών υπηρεσιών πληροφοριών, μοιράζεται με την ισραηλινή κυβέρνηση κάποιες πληροφορίες σχετικά με το ποιος χρησιμοποιεί το λογισμικό της και τι είδους πληροφορίες συγκεντρώνει.

«Αυτό», επισήμανε πρώην αξιωματούχος των αμερικανικών

Οι δυνατότητες του Pegasus

Το Pegasus, το κακόβουλο λογισμικό της ισραηλινής εταιρείας NSO Group, θεωρείται η «ναυαρχίδα» των κατασκοπευτικών συστημάτων. Από τη στιγμή που θα παρεισφρήσει στο κινητό, κάτι που δεν γίνεται αντιληπτό από τον κάτοχό του, το μετατρέπει σε όργανο 24ωρης παρακολούθησης. Μπορεί να αντιγράφει τα μηνύματα που στέλνεται ή δέχεται, μαγνητοφωνεί τις κλήσεις, συγκεντρώνει τις φωτογραφίες σας. Μπορεί να σας βιντεοσκοπήσει με την κάμερα του τηλεφώνου σας, να ενεργοποιήσει το μικρόφωνο και να καταγράψει όλες τις συνομιλίες σας σε οποιοδήποτε περιβάλλον. Μπορεί, επίσης, να μεταδώσει την ακριβή γεωγραφική θέση που βρίσκεστε ή ήσασταν και φυσικά με ποιον συναντηθήκατε. Ενα μείζον πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όσοι μπαίνουν στο στόχαστρο του Pegasus είναι ότι δεν υπάρχει τρόπος να αποτραπεί η εισβολή και η λειτουργία του. Ακόμα και τα συστήματα κρυπτογράφησης αποδεικνύονται αναποτελεσματικά. Αυτά, άλλωστε, έχουν σχεδιαστεί προκειμένου να εμποδίσουν την υποκλοπή δεδομένων όταν ανταλλάσσονται μεταξύ δύο κινητών. Όταν όμως η υποκλοπή γίνεται στο άκρο της ανταλλαγής, όταν δηλαδή το κρυπτογραφημένο μήνυμα αποκρυπτογραφηθεί στο τηλέφωνο του παραλήπτη του, τότε αμέσως γίνεται «Είλα» του λογισμικού. Δυστυχικά όλα τα έξυπνα κινητά είναι πιθανοί στόχοι κατασκοπευτικού λογισμικού. Στην πραγματικότητα, όμως, είναι άκρως αμφίβολο ότι θα ενδιαφερθεί κανείς, ούτε καν οι χάκερ, για τις επικοινωνίες και τη δραστηριότητα δισεκατομμυρίων «κοινών θνητών» κατόχων κινητών.

«Ελλάνα θεό» τον χαρακτήρισε η Daily Mail. «Αθλητικό θαύμα γεμάτο δύναμη και χάρη», έγραψε η Washington Post. Ο Γιάννης στην κορυφή του κόσμου

Οταν η Ελλάδα ξύπνησε ψηλότερη

Την περασμένη Τετάρτη η εκτυφλωτική λάμψη του Γιάννη φώτισε ολόκληρη τη χώρα

Του **ΣΤΑΘΗ ΔΗΜΟΛΑ**

Τετάρτη 21 Ιουλίου. Η ώρα κοντεύει 4 π.μ. Δειλά δειλά στα παράθυρα των σπιτιών ανά την Ελλάδα κάποια φώτα φέγγουν. Ο πρώτος καφές της ημέρας –ή ο τελευταίος της νύκτας– βρίσκεται πάνω στο τραπέζι, οι τηλεοράσεις ανοίγουν. Στα social media επικρατεί... μεσιμπέρι. Σχεδόν όλοι είναι εκεί και θέλουν να το φωνάξουν.

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο και η ομάδα του παίρνουν θέση στο παρκέ του «Fiserv Forum». Η Ελλάδα, αγουροξυπνημένη, καρφώνει τα μάτια της στο δικό της παιδί. Ο έκτος τελικός του NBA ανάμεσα στους Μπακς και τους Σανς αρχίζει. Από τα πρώτα λεπτά ο «Giannis» δείχνει πως θα κάνει ό,τι χρειαστεί για να κερδίσει αυτό το παιχνίδι. Αν χρειαστεί να βάλει 50 πόντους, θα το κάνει. Αν χρειαστεί να βάλει... 100 και πάλι θα το κάνει. Το έβλεπες στο αποφασιστικό του βλέμμα, στις γεμάτες αυτοπεποίθηση κινήσεις του. Η ώρα πλησιάζει 7 π.μ. Μιλγουόκι Μπακς - Φοίνιξ Σανς 105-98. Η Ελλάδα ξυπνάει λίγο... ψηλότερη.

«Είμαι πρωταθλητής, είμαι πρωταθλητής. Η πόλη μου είναι πρωταθλήτρια». Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο χορεύει και μονολογεί στους διαδρό-

μους του «Fiserv Forum». Τα κατάφερε και μάλιστα με τον δικό του τρόπο. Το βραβείο του πολυτιμότερου παίκτη του NBA δεν του έφτανε ούτε καν ο τίτλος του πρωταθλητή με κάποια άλλη ομάδα. «Θα ήταν εύκολο να πάω αλλού και να πάρω πρωταθλήματα, να πάω σε μια superteam. Ομως, αυτός είναι ο δύσκολος και ο σωστός δρόμος. Και τα καταφέραμε.

«Θα ήταν εύκολο να πάω αλλού και να πάρω πρωταθλήματα, να πάω σε μια superteam. Ομως, αυτός είναι ο δύσκολος και ο σωστός δρόμος. Και τα καταφέραμε».

Το κάναμε. Τα καταφέραμε», το φωνάζει στη συνέντευξη Τύπου. Ο δύσκολος δρόμος είναι αυτός που έχει ακολουθήσει από τα πρώτα χρόνια της ζωής του.

Από τότε που γύρναγε στις γειτονίες της Αθήνας να πουλήσει τηνπραμάτεια του και να βοηθήσει οικονομικά την οικογένειά του. Από τότε που κοιμόταν στο γήπεδο του

Φιλαθλητικού γιατί δεν είχε άλλες αντοχές να περπατήσει περίπου 7 χλμ. για να γυρίσει σπίτι του. Όταν πέρυσι τον Δεκέμβριο υπέγραψε το supermax συμβόλαιο που του πρόσφεραν οι Μπακς, έκλεισε πολλές πόρτες πίσω του, οι οποίες ήταν σχεδόν σίγουρο πως θα τον οδηγούσαν στον τίτλο. Ένα πιθανό δίδυμο του Έλληνα άσου με τον Στεφ Κάρι στους Ουόριος ή τον Λεμπρόν Τζέιμς στους Λέικερς θα διέλυε κάθε ανταγωνισμό στο NBA. Ομως, δεν θα του ήταν αρκετό. Από τα 18 του χρόνια στο Μιλγουόκι, ο Αντετοκούνμπο έχει αναπτύξει ένα ξεχωριστό δέσιμο, τόσο με την ομάδα όσο και με την πόλη. Διοργανώνει και συμμετέχει σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, ανακατεύεται με το πλήθος, νιώθει εκεί το σπίτι του. Από την άλλη, οι συμπολίτες του, με κάθε ευκαιρία ανταποδίδουν. Έχουν ορίσει τη 14η Ιουλίου ως την «Giannis Antetokounmpo Day», τιμώντας την ανάδειξη του πρώτου σε MVP το 2019, ενώ ο κυβερνήτης της πολιτείας του Ουισκόνσιν, Τόνι Εβερς, μετονομάζει σε «Bucks In Six Day» την 22η μέρα του Ιουλίου.

Οι ελληνικές σημαίες κυματίζουν σε κάθε παιχνίδι. Είναι πάντως γεγονός πως η ανανέωση του συμβολαίου με τους Μπακς κράτησε τα...

θεμέλια του NBA στη θέση τους. «Η παραμονή του Γιάννη στο Μιλγουόκι είναι μια κίνηση που κάνει ακόμη πιο ανταγωνιστικό το NBA. Είναι μια μεγάλη συμφωνία και δείχνει πώς λειτουργεί η συλλογική σύμβαση των παικτών. Θέλουμε οι παίκτες να παραμένουν στις ομάδες που έχουν επιλέξει. Ο Γιάννης έχει κατακτήσει ατομικούς τίτλους και είναι γνωστός σε όλον τον κόσμο. Αυτό που θέλει και αυτό που του μένει είναι να κατακτήσει και τίτλους με την ομάδα του», θα τονίσει πέρυσι τον Δεκέμβριο, σχεδόν προφητικά, ο κομισάριος του NBA Ανταμ Σίλβερ.

Με τον τίτλο του πρωταθλητή και του καλύτερου παίκτη των τελικών και ίσως σιγοτραγουδώντας τους στίχους του «My way» του Φρανκ Σινάτρα, ο Αντετοκούνμπο ψάχνει τον επόμενο στόχο του και «κυκλώνει» τις επόμενες διοργανώσεις με την Εθνική. Εως τότε, ο Γιάννης από τη μία θα μπορεί να μαγεύει το NBA και από την άλλη να επισκέπτεται τα αγαπημένα του Σεπόλια, να βλέπει τους φίλους του, τους παλιούς του συμπαίκτες στον Φιλαθλητικό και –μακριά από κάμερες– να στέκεται εκεί στην εκκλησία του Αγίου Μελετίου και να μοιράζει κούτες με τρόφιμα σε όσους το έχουν ανάγκη.

Ο διεθνής θρίαμβος του Αντετοκούνμπο

Τα ξημερώματα της Τετάρτης οι Μιλγουόκι Μπακς σήκωσαν για δεύτερη φορά στην ιστορία τους, ύστερα από 50 χρόνια, το πολυπόθητο τρόπαιο του πρωταθλητή στο NBA. Σε μια νύχτα όπου κανέναν άλλος παίκτης δεν μπόρεσε να πετύχει περισσότερο από 17 πόντους, ο Γιάννης Αντετοκούνμπο μπήκε επίσημα στους θρύλους της διοργάνωσης με το 105-98 και τους 50 πόντους για την ομάδα του, σε έναν αγώνα που θα παραμείνει χαραγμένος στην Ιστορία. Ο Γιάννης από τα Σεπόλια, είδωλο για πολλούς νέους αθλητές και μη στην Ελλάδα, έγινε ο κορυφαίος παίκτης στον πλανήτη με δύο βραβεία MVP.

Η παγκόσμια κοινότητα υποκλίθηκε στα κατορθώματα του «Greek Freak», εγκωμιάζοντάς τον. «Το βράδυ της Τρίτης ήταν η βραδιά του Γιάννη», γράφει ο Guardian. «Στην ηλικία των 26 ετών εξακολουθεί να έχει απλώς αγγίξει την επιφάνεια του παιχνιδιού και του ταλέντου του. Κάποια στιγμή θα είναι σε θέση να συνδυάσει τα διαφορετικά είδη παιχνιδιού και σύν-

τομα θα μπορεί να εναλλάσσει όποιο στυλ θα κερδίσει το παιχνίδι. Καλή τύχη στους υπόλοιπους όταν γίνει αυτό». «Ο Αντετοκούνμπο, το παιδί των Νιγηριανών μεταναστών που βρέθηκαν στην Ελλάδα, βοηθά την Ελλάδα να ανακτήσει μέρος της χαμένης αυτοπεποίθησής της», σχολίασε το περιοδικό Fortune. «Εμπνέει

Η παγκόσμια κοινότητα υποκλίθηκε στα κατορθώματα του «Greek Freak».

πολλούς στην Ελλάδα, με την πορεία του για να φτάσει στην κορυφή. Η άνοδος του, από μια ζωή μέσα στη φτώχεια όπου πουλούσε αντικείμενα στους δρόμους για να επιβιώσει, μέχρι να κερδίσει τον τελικό του NBA και να βραβευτεί με το βραβείο του MVP, θεωρείται από την Ελλάδα μια εθνική επιτυχία. Ο επικεφαλής της ομάδας

μεταναστών Asante, Νικόδημος Μάινα Κινγιούα, δήλωσε πως η επιτυχία του Αντετοκούνμπο άλλαξε τα δεδομένα σχετικά με τα δικαιώματα των μεταναστών στην Ελλάδα, αναδεικνύοντας τη συμβολή τους στην ελληνική κοινότητα.

Η επιτυχία του Αντετοκούνμπο δεν αφορά μόνο τους μετανάστες ή τους αθλητές. Mas απέδειξε ότι όλα είναι δυνατά, καθώς η σκληρή δουλειά αποτελεί τον μόνο δρόμο προς τα εμπρός. Αναλύοντας την πορεία του, το Associated Press αναφέρει πως ο «Greek Freak» έδωσε τον καλύτερο αγώνα της καριέρας του στην καλύτερη δυνατή στιγμή. «Δείτε πού έφτασε τώρα», διαπιστώνει το πρακτορείο ειδήσεων. «Αντιμέτωπος με τη μεγαλύτερη δοκιμασία της καριέρας του μέχρι τώρα, ο Γιάννης κατόρθωσε έναν άθλο», σχολίασε η Daily Mail, χαρακτηρίζοντάς τον «Ελλάνα θεό». Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο έδωσε μια από τις μεγαλύτερες παραστάσεις στην ιστορία των τελικών του NBA, καθοδηγώντας τους Μπακς με μο-

ναδική ικανότητα και ταλέντο, αναφέρει η εφημερίδα New York Times. «Μπήκε στο NBA με μια μικρή προοπτική, σε μια ομάδα γνωστή ως λαχειοφόρο αγορά που θεωρείται εφιαλτήριο για τα μελλοντικά αστέρια του μπάσκετ. Από τότε έχει καθιερωθεί ως ένας από τους καλύτερους παίκτες στην ιστορία των Μπακς».

Σε αυτό το πρωτάθλημα ο Αντετοκούνμπο μοιάζει με σούπερ σταρ από το μέλλον. «Είναι ένα αθλητικό θαύμα γεμάτο δύναμη και χάρη», γράφει η Washington Post, ενώ παράλληλα τιμά το παρελθόν του NBA με το ήθος και την επιμονή του να φτάσει στην κορυφή. «Είναι σίγουρα ο "Greek Freak". Ο,τι και αν έχουμε σκεφτεί προηγουμένως για τον Γιάννη, θα πρέπει όλοι να συμφωνήσουμε σε αυτό: είναι καλύτερος από όλους τους τρόπους με τους οποίους σκιαγραφείται. Κανένας σούπερ σταρ στην ιστορία του NBA δεν λειτουργεί σαν αυτόν και θα χρειαστεί πολύς χρόνος για να τον καταλάβουμε πλήρως».

ΑΠΟΦΕΙΣ

Μπερδεμένοι και ελαφρόμυαλοι

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

ΕΧΟΥΜΕ προ πολλού απωλέσει την ικανότητα αξιολόγησης του τι εστί σημαντικό και τι όχι... σαν άτομα μα και σαν κοινωνία γενικότερα. Επικρατεί μια θολούρα στην σκέψη, ανισορροπία στη συμπεριφορά μας και γενικώς μας διακρίνει η έλλειψη διαύγειας.

Βέβαια όλα αυτά είναι αποτέλεσμα κάποιων καταστάσεων - αποφάσεων. Η ολόενα και πιο έντονη αδυναμία του Κράτους-Κυβέρνησης να συντάξει τις συντεταγμένες, στις οποίες θα πορευτεί η κοινωνία, η αβεβαιότητα που προκύπτει δια της πανδημίας για το παρόν και μέλλον μας... πρόσθεσε και το «απάνθρωπο» καλοκαιρί στις μη φιλικές για τον άνθρωπο πόλεις που χτίσαμε και έχεις ενώπιόν σου μια κατάσταση μη ευνοϊκή για όσους τουλάχιστον προσπαθούν να διατηρήσουν την ψυχική τους ισορροπία- υγεία. Έχουμε με λίγα λόγια μουρλαθεί. Άσε που έτσι και αλλιώς κουβαλάγαμε και ως κοινωνία μια προδιάθεση.

Δεν πέρασε άλλωστε και πολύ καιρός από τότε που με αφορμή ένα διαιτητικό λάθος σε κάποιο από τα ποδοσφαιρικά ντέρμπι, καταλήγαμε να συζητούμε για την άλωση της Τριπολιτσάς και τη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Επί τούτου, διαφυλάξαμε μια σταθερότητα. Γιατί ένα μέρος της κοινωνίας μας, συζητά για το δικαίωμα του καθενός να εμβολιαστεί ή όχι, με αφορμή αν του επιτρέπεται ή απαγορεύεται να εισέλθει στο γήπεδο για να παρακολουθήσει την αγαπημένη του ομάδα. Ένα δευτερεύον θέμα, κεφαλιώδους σημασίας για τον καθένα μας ξεχωριστά, την κοινωνία και την ανθρωπότητα ορίζεται ως πολύ σημαντικό για μερικούς, εάν και εφόσον αποτελέσει την αιτία να μείνουν εκτός του γηπέδου. Θα ισχυριστεί κανείς ότι η συζήτηση γίνεται κατά πόσο αποτελεί ή όχι δημοκρατικό δικαίωμα του καθενός να εισέρχεται στο γήπεδο ή όχι; Μόνο που δεν ισχύει για όλους. Υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός συμπολιτών που σκέφτεται- συμπεριφέρεται ομολογουμένως εγωιστικά έως και με ελαφρότητα, δυσχεραίνοντας την συλλογική προσπάθεια για να καταπολεμηθεί η επιδημία.

Ενδεχομένως κιόλας οι κυβερνήτες ν' αποφασίζουν έχοντας ως βασική επιδίωξη τους το κυνήγι ακριβώς των ελαφρόμυαλων πολιτών. Μόνο που οι προσπάθειές τους εδώ και καιρό μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δυστυχώς ελαφρόμυαλοι δεν είναι μόνο μέρους των πολιτών που πρέπει να τηρήσει τα μέτρα, είναι και οι πολίτες που συμμετέχουν στην εξαγγελία- διαφύλαξη των μέτρων. Εξ ου και η κατάσταση που ολοένα και δυσχεραίνει. Και απειλούμαστε πια, όχι μονάχα από τον ιό αλλά και από την «ελαφρότητα» συμπολιτών και αρμοδίων.

Ο... νέος Απόλλωνας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

ΤΑ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΟ, αυτές τις μέρες, είναι να δώσει κάποιος συνέχεια στην αμφοβιβήτηση, την έντονη κριτική και στο μηδενισμό του φετινού Απόλλωνα και κυρίως του νέου προπονητή του. Απεναντίας, από την οποιαδήποτε προσπάθεια εντοπισμού ελαφρυπτικών, κινδυνεύει κάποιος να χαρακτηριστεί στην καλύτερη περίπτωση ποδοσφαιρικά άσχετος και στη χειρότερη... ότι εξυπηρετεί συμφέροντα... Και όμως, πέρα από τα λάθη και τις αγωνιστικές αδυναμίες που παρου-

σιάστηκαν, οι... αναποδιές λόγω κορωνοϊού και τραυματισμών έχουν το δικό τους μερίδιο, στην αποτυχία, χωρίς, ωστόσο, να αποτελούν το τέλειο άλλοθι.

Στη Σλοβακία ο Απόλλωνας θα πρέπει να παρουσιαστεί κατά πολύ καλύτερος για να έχει ελπίδες. Πόσο εφικτό είναι κάτι τέτοιο; Οι πιθανότητες πολλές δεν είναι, γιατί απλά ο Απόλλωνας δεν έχασε τον πρώτο αγώνα από συγκυρίες. Η ήττα ήταν αποτέλεσμα μιας προβληματικής αρχής στη φετινή αγωνιστική περίοδο, προβληματικής για διάφορους λόγους και όχι μόνο λόγω επιλογών...

Γνωρίζοντας, από τον περασμένο Μάιο, τη χρονική περίοδο που ο Απόλλωνας θα έπρεπε να είναι έτοιμος, ή έστω ικανός να ανταποκριθεί στις πρώτες επίσημες αγωνιστικές υποχρεώσεις, το μόνο σίγουρο είναι πως ο προγραμματισμός και γενικότερα η προετοιμασία κάθε άλλο παρά ανταποκρίθηκε σε αυτό. Σε λίγους μήνες η αγωνιστική εικόνα του Απόλλωνα ίσως να είναι εντελώς διαφορετική και προς το πολύ καλύτερο. Δεδομένο όμως, πως αυτή την περίοδο κάθε άλλο παρά ομάδα ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις έδειξε ο Απόλλωνας. Πολύ περισσότερο, όταν μιλάμε για μια ομάδα με αρκετές αλλαγές σε πρόσωπα, μια ομάδα που επιχειρεί να αλλάξει ριζικά την αγωνιστική της φιλοσοφία.

Ριζική ανανέωση και αλλαγή αγωνιστικής φιλοσοφίας απαιτούν χρόνο και από το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της πρόσληψης του κυρίου Τσόρνιγκερ μέχρι τον πρώτο επίσημο αγώνα, ο χρόνος δεν ήταν αρκετός. Ήταν, ωστόσο, μια συνειδητή απόφαση της διοίκησης, μετά την αποτυχία στο τελευταίο πρωτάθλημα, να επιχειρηθεί κάτι τέτοιο. Το ζητούμενο είναι εάν εξακολουθούν ο Νίκος Κίρζης και οι συνεργάτες του να πιστεύουν πως ορθά πήραν τις σημαντικές αποφάσεις του περασμένου Μαΐου.

Από τη διαχείριση της πρώτης κρίσης, νωρίς στη φετινή περίοδο, θα διαφανεί. Και στο ενδεχόμενο κινήσεων –αντιδράσεων, οι οποίες θα αναγορεύονται ακριβώς Μαΐου, θα πρέπει να συνοδευστούν και από ανάληψη ευθυνών για όσους είχαν καθοριστικό ρόλο στη λήψη των αποφάσεων αυτών...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,17%

Χ.Α.
-0,27%

1,00%

2,89%

0,58%

1,00%

0,85%

Κ. ΛΑΓΚΑΡΠΝΤ
Συνεχίζονται
έως το 2024
τα αρνητικά
επιτόκια
Σελ. 10

Πετρέλαιο

0,03%

€/ \$

0,01%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΕΝΤΑΜΗΝΟ

Εσοδα 317 εκατ. από τουρισμό στη Ελλάδα

Στα 317 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις το πρώτο πεντάμηνο του έτους στην Ελλάδα και ήταν μειωμένες κατά 51,2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Τα πρώτα ενθαρρυντικά μηνύματα ήρθαν τον Μάιο, καθώς οι αφίξεις εκτινάχθηκαν κατά 413,7%. **Σελ. 7**

ΓΙΑ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κρατική στήριξη απέτρεψε τα λουκέτα

Κρατική στήριξη έλαβε κατά τη διάρκεια της πανδημίας το 58% των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, γεγονός που απέτρεψε τα «λουκέτα» και την αύξηση της ανεργίας. Εκφράζονται φόβοι για κύμα «λουκέτων» μετά τα μέτρα, λόγω χαμηλής παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Βουτιά επενδύσεων για τη «χρυσή βίζα»

Επενδύσεις ύψους 234,5 εκατ. ευρώ πραγματοποιήθηκαν το 2020 στην αγορά ακινήτων στην Ελλάδα μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», καθώς ο αριθμός των αδειών υποχώρησε σε 938 λόγω της πανδημίας. Το 2019 οι επενδύσεις στην αγορά ακινήτων ανήλθαν στα 876 εκατ. ευρώ. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,14%	-0,08%
Γερμανία	-0,41%	-0,06%
Γαλλία	-0,08%	-0,07%
Ιταλία	0,63%	-0,08%
Ισπανία	0,27%	-0,03%
Ιρλανδία	-0,04%	-0,07%
Ελλάδα	0,68%	0,00%
Ην. Βασίλειο	0,60%	-0,06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Η εξαγορά με τις πολλές ερμηνείες

Η πρώτη ανάγνωση της απόκτησης από τη Eurobank του 12,6% της Ελληνικής Τράπεζας

Πολλών ερμηνειών τυγχάνει η εξαγορά από τη Eurobank του 12,6% της Ελληνικής Τράπεζας. Ανώτατες πηγές της Eurobank δηλώνουν στην «Κ» πως η επένδυση αυτή δεν είναι βραχυπρόθεσμη, αλλά μακροπρόθεσμη, δι-

νοντας ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή αγορά, στην οικονομία και στο τραπεζικό σύστημα. Το σίγουρο είναι πως είναι μία πράξη που μόνο θετικά μπορεί να αποτιμηθεί. Το «παράθυρο» της αγοράς των μετοχών του 12,6% το άνοιξε

το αμερικανικό ταμείο Third Point Recovery Fund μετά την απόφασή του να αποεπενδύσει από την Ελληνική Τράπεζα. Από τις αρχές του 2020 γίνονταν ασκήσεις επί χάρτου για εξαγορές ανάμεσα σε μεγάλα σχήματα του τραπεζικού

κυπριακού χώρου, ωστόσο παρέμεναν απλά «φήμες» ή ασκήσεις που δεν έβγαιναν επί του πρακτέου. Όπως διαρρέεται από την Ελληνική, δεν έχει συζητήσει μέχρι στιγμής για εκπροσώπηση στο Δ.Σ., ωστόσο κάτι τέτοιο εκτιμάται

πως θα γίνει σε κατοπινό στάδιο. Εκείνο όμως που είναι κοινώς αποδεκτό, είναι πως για πρώτη φορά στα τελευταία χρόνια μπαίνει ως μέτοχος ένα σχήμα το οποίο έχει καθαρά τραπεζικό χαρακτήρα και με τραπεζική κουλτούρα. **Σελ. 4**

Εγγράφονται ως εστιατόρια, συστήνονται ως μπαρ

Επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ταυτιστεί στη συνείδηση του κοινού ως μπαρ ή κλαμπ, παραλιακά ή στην πρωτεύουσα, είναι στην ουσία εστιατόρια και σνακ μπαρ. Αυτό αναγράφεται στην άδεια λειτουργίας τους. Πρόκειται για ένα τομέα γεμάτο στρεβλώσεις, γραφειοκρατία και ανταγωνισμό σε πολλά μέτωπα. Όλα αυτά επιχειρεί να ρυθμίσει με νέο νομοσχέδιο το Υφυπουργείο Τουρισμού. Βάσει του προσχεδίου οι κατηγορίες από δέκα γίνονται τέσσερις. Απλής και πλήρους εξυπηρέτησης, βραδινά κέντρα και νυχτερινά κέντρα διασκέδασης. Για αθέμιτο ανταγωνισμό από φούρνους και σωματεία κάνει λόγο ο πρόεδρος του συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής Φάνος Λεβέντης, ο οποίος περιγράφει ως χρονίζον και άλυτο θέμα, το γεγονός ότι σωματεία και καφενεία λειτουργούν ως εστιατόρια, ταβέρνες και σνακ μπαρ, ενώ ανταγωνιστικά λειτουργούν και οι φούρνοι. **Σελ. 6**

ANALYSIS / Του JEFFREY BAIR / BLOOMBERG

Μειώνεται παγκοσμίως η ζήτηση για καύσιμα κίνησης

Η ζήτηση για βενζίνη και πετρέλαιο κίνησης για τα αυτοκίνητα και τα φορτηγά θα κορυφωθεί το 2027, δηλαδή τέσσερα χρόνια νωρίτερα από τις αρχικές εκτιμήσεις, καθώς αυξάνονται οι καταναλωτές που στρέφονται στα ηλεκτροκίνητα οχήματα, ενώ παράλληλα τα συμβατικά κάνουν όλο και πιο αποτελεσματική χρήση των καυσίμων.

Το αποτέλεσμα είναι να μειώνεται η παγκόσμια ζήτηση για καύσιμα κίνησης.

Αυτά είναι εν ολίγοις τα συμπεράσματα σχετικής έρευνας της Bloomberg NEF, σύμφωνα με την οποία θα είναι πιο αποδοτική η μείωση της ζήτησης για βενζίνη και πετρέλαιο κίνησης στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, ενώ

δεν θα επιβεβαιωθούν οι προβλέψεις για αύξηση της χρήσης καυσίμων κίνησης σε χώρες όπως η Ινδία και η Κίνα. Στη σχετική έρευνά της, που έδωσε χτες στη δημοσιότητα, η εταιρεία αναλύσεων και στοιχείων για θέματα ενέργειας του Bloomberg αναθεωρεί έτσι τις προβλέψεις της, καθώς μόλις πριν από ένα χρόνο εκτιμούσε πως η ζήτηση για πετρέλαιο κίνησης θα κορυφωνόταν το 2031. Τώρα προεξοφλεί μεγάλη πτώση των πωλήσεων καυσίμων στις περιοχές για τις οποίες προέβλεπε αύξηση της ζήτησης.

Το χρονοδιάγραμμα των προδιαγεγραμμένων μεταβολών οφείλεται στη στροφή που πραγματοποιούν οι αυτοκινητοβιο-

Οι καταναλωτές στρέφονται σε ηλεκτροκίνητα οχήματα, ενώ θεσπίζονται κανόνες για τη μείωση των ρύπων.

μηχανίες ανά τον κόσμο, παράγοντας οχήματα λιγότερο ρυπογόνα. Την ίδια στιγμή οι μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη υιοθετούν και ψηφίζουν νέους κανόνες στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων και να καταργήσουν σταδιακά τα ορυκτά καύσιμα.

Την περασμένη εβδομάδα η Ε.Ε. παρουσίασε το φιλόδοξο σχέδιό της κατά της κλιματικής αλλαγής, που προβλέπει κατάργηση των συμβατικών αυτοκινήτων μέχρι το 2035, ενώ την ίδια στιγμή χώρες όπως η Κίνα αλλά και οι ΗΠΑ στρέφονται όλο και περισσότερο στα ηλεκτροκίνητα οχήματα.

Η εν λόγω έκθεση της Bloomberg NEF προειδοποιεί κατά κάποιον τρόπο τις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες ότι «αν έχουν έκθεση στις αγορές των ΗΠΑ ή της Ευρώπης θα δουν τις πωλήσεις τους σε ντίτζελ και βενζίνη να μειώνονται σημαντικά την επόμενη δεκαετία».

Όπως τονίζει, όλοι αυτοί οι παράγοντες θα περιορίσουν την όποια αύξηση αναμενόταν να

σημειώσει η κατανάλωση καυσίμων μέχρι το 2050, μολονότι αναμένεται να αυξηθεί η οδήγηση αυτοκινήτων στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Σε ό,τι αφορά τον αριθμό των επιβατικών αυτοκινήτων στους δρόμους του κόσμου, αναμένεται να αυξηθεί και να κορυφωθεί το 2039, οπότε θα φθάσει στο ρεκόρ του 1,548 δισεκατομμυρίου οχημάτων, έχοντας καταγράψει αύξηση 26% συνολικά σε σύγκριση με τα υφιστάμενα επίπεδα.

Θα εκτοξευθούν επίσης οι οδικές μεταφορές μέσα στην επόμενη δεκαετία, αλλά αυτές γίνονται με φορτηγά που δεν κινούνται με πετρέλαιο και έτσι η αύξηση δεν θα επηρεάσει την κατανάλωση καυσίμων.

Είστε έτοιμοι να κάνετε τη διαφορά;
Γίνετε μέρος του προγράμματος High School Leavers

Δεν υπάρχει μόνο μία επιλογή. Επιλέξτε την πορεία σας προς την επιτυχία!

ΑΝΑΛΥΣΗ των ERIC MARTIN ΚΑΙ JAMES MAYGER / BLOOMBERG

Οι Αμερικανοί και οι Κινέζοι έμαθαν να ζουν με τους δασμούς...

Η Κίνα και η Αμερική εξάγουν προϊόντα τους η μία στην άλλη με τον πλέον πυρετώδη ρυθμό που έχει σημειωθεί εδώ και χρόνια, και το διμερές εμπόριο μοιάζει σαν να μην έχει μεσολαμβάνει ούτε ο παρατεταμένος εμπορικός πόλεμος ανάμεσά τους ούτε η πανδημία. Έχουν παρέλθει 18 μήνες από τότε που η κυβέρνηση Τραμπ υπέγραψε την προκαταρκτική εμπορική συμφωνία με την Κίνα και η συμφωνία αυτή φαινόταν να ήταν στην καλύτερη περίπτωση απλώς μια εκκενορία. Το εμπορικό πλεόνασμα των ΗΠΑ δεν

Σε επίπεδα-ρεκόρ ανήλθε το διμερές εμπόριο.

έχει συρρικνωθεί, οι περισσότεροι δασμοί παραμένουν σε ισχύ και δεν έχουν υπάρξει νέες διαπραγματεύσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές για άλλα οικονομικά ζητήματα. Και όμως το διμερές εμπόριο αγαθών αποτελεί μια ζώνη σταθερότητας στη σχέση των δύο χωρών που από οποιαδήποτε άλλη άποψη επιδεινώνεται.

Το διμερές εμπόριο, που περιορίστηκε θεαματικά στα 19 δις. δολ. τον Φεβρουάριο του περασμένου έτους όταν έκλεισαν τα κινεζικά εργοστάσια, ανέκαμψε και έφτασε σε νέο ρεκόρ, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Κίνας. Η εκπληκτική αυτή αύξηση αναμένεται να συνεχιστεί, με την Κίνα να αγοράζει εκατομμύρια τόνους αμερικανικών αγροτικών προϊόντων για το τρέχον και το επόμενο έτος, και τους Αμερικανούς καταναλωτές που καθηλώθηκαν στο σπίτι να αγοράζουν μανιμάς κινεζικά προϊόντα.

Από αμερικανικής πλευράς τα στοιχεία εμφανίζονται ελαφρώς διαφορετικά, αλλά γενικώς το εμπόριο ανάμεσα στις δύο

χώρες έχει διαψεύσει τις εκτιμήσεις ότι οι δασμοί που επιβλήθηκαν σε προϊόντα αξίας δις. δολ. θα οδηγούσαν σε αποσύνδεση των δύο οικονομιών και των εφοδιαστικών αλυσίδων. Σχεδόν το 50% των φορτίων που κινούνται από και προς το λιμάνι του Λος Άντζελες, που είναι και το μεγαλύτερο των ΗΠΑ, έρχονται ή προορίζονται για την Κίνα και το Χονγκ Κονγκ.

Η ζήτηση από τις ΗΠΑ παραμένει αμείωτη, καθώς οι επιχειρήσεις αρχίζουν να μαζεύουν αποθέματα ενόψει και της περιόδου των χριστουγεννιάτικων εορτών. Ο αριθμός των πλοίων που μεταφέρουν εμπορευματοκιβώτια και περιμένουν στα λιμάνια του Λος Άντζελες και του Λονγκ Μπίτς στην Καλιφόρνια αυξήθηκε αυτήν την εβδομάδα και έφτασε στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων τριμήσι μηνών.

Οι δύο πλευρές φαίνεται πως έμαθαν να ζουν με τους δασμούς και οι κινεζικές εταιρείες αγοράζουν περισσότερα για να συμμορφωθούν με τους όρους της εμπορικής συμφωνίας του 2020.

Παράλληλα, οι αμερικανικές αγοράζουν προϊόντα που δεν μπορούν να προμηθευτούν από αλλού για να ικανοποιήσουν την αυξημένη ζήτηση των νοικοκυριών, που έως ένα βαθμό οφείλεται στη στήριξη των τρισεκατομμυρίων δολαρίων από την αμερικανική κυβέρνηση. «Είδαμε την ισχυρή καταναλωτική ζήτηση που κορυφώθηκε στη διάρκεια της πανδημίας και έχουμε δει και τις εισαγωγές να φτάνουν στα ύψη», τονίζει ο Τζόνθαν Γκολντ, διευθυντικό στέλεχος της Εθνικής Ομοσπονδίας Λιανικών Πωλήσεων των ΗΠΑ, που εκπροσωπεί χιλιάδες παραδοσιακά καταστήματα παλαιού τύπου αλλά και τις μεγάλες αλυσίδες. Ο ίδιος ερμηνεύει την εξέλιξη ως «ισχυρή ένδειξη ότι η οικονομία εξακολουθεί να ανακάμπτει».

ΔΗΚΤΗΣ

Βελτίωση κλίματος

Τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος στο β' τρίμηνο του 2021 καταγράφει η έρευνα γνώμης μεταξύ των τραπεζών, που διενήργησε η ΕΚΤ για την πορεία των τραπεζικών δανείων. Σύμφωνα με τα ευρήματα, η ζήτηση για δανεισμό είναι αυξημένη κυρίως από τα νοικοκυριά και αφορά σε νέα στεγαστικά δάνεια. Η αύξηση, όπως καταγράφει η έρευνα, οφείλεται στη βελτίωση του οικονομικού κλίματος και στα υφιστάμενα χαμηλά επιτόκια. Αξιοσημείωτη είναι και η παρατήρηση ότι για πρώτη φορά από το 2019 εμφανίζεται ζήτηση από τις επιχειρήσεις για νέα δάνεια με σκοπό τις επενδύσεις και όχι για κεφάλαιο κίνησης, όπως συνέβαινε όλο αυτό το διάστημα. Για τη συνέχεια η έρευνα κατέδειξε περαιτέρω ενίσχυση της ζήτησης για νέα δάνεια από τα νοικοκυριά και μικρή αυστηροποίηση των κριτηρίων για νέο επιχειρηματικό δανεισμό.

• • • •

Ηλεκτροκίνηση

Από το 2025 και μετά, όλοι οι πελάτες της Mercedes-Benz θα έχουν στη διάθεσή τους για κάθε διαθέσιμο μοντέλο αυτοκινήτου και την επιλογή ηλεκτροκίνησης. Με αυτήν τη δήλωση οι υπεύθυνοι της εταιρείας σηματοδοτούν τη στροφή στην ηλεκτροκίνηση, ανακοινώνοντας συνολική επένδυση ύψους 40 δις. για την επόμενη οκταετία, με στόχο μέχρι το τέλος της δεκαετίας να είναι όλα τα μοντέλα ηλεκτρικά. Για την υποστήριξη του μεγαλειώδους σχεδίου η εταιρεία θα «κτίσει» συνολικά 17 νέα εργοστάσια, ενώ θα επιδιώκει να έρθει σε συνεργασία και με άλλους παρόχους για προμήθεια των συστημάτων μπαταρίας που θα απαιτηθούν.

• • • •

Ευνοϊκές συνθήκες

Δεν θα πρέπει να αναμένουμε μεταβολή των επιτοκίων αν ο πληθωρισμός δεν σταθεροποιηθεί στο 2%. Αυτή η δήλωση συνοψίζει την προχθεσινή συνάντηση νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ και βρίσκεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με τη νέα στρατηγική που ανακοινώθηκε πρόσφατα. Αξίζει να αναφερθεί ότι η εκτίμηση για τον πληθωρισμό, παρόλη την ανοδική κίνηση αυτής της περιόδου, βρίσκεται πολύ χαμηλότερα του μεσοπρόθεσμου στόχου του 2%. Με άλλα λόγια, οι ευνοϊκές συνθήκες των χαμηλών επιτοκίων θα συνεχίσουν να επικρατούν στις αγορές, ενισχυμένες και από τη συνέχιση του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων για όσο χρειαστεί.

• • • •

Θετική έκπληξη

Σημαντική αύξηση στη ζήτηση για διαφημίσεις ανακοίνωσε το Twitter, καταγράφοντας 74%

diktis@kathimerini.com.cy

Περίοδο ανοχής για συνέχιση των ελλειμμάτων που εκτείνεται μέχρι το τέλος του 2022 «δίνει» το Eurogroup δια στόματος Πασκάλ Ντόναχιου.

ετήσια αύξηση εσόδων σε ένα τρίμηνο που ξεπέρασε σημαντικά τις προσδοκίες των αναλυτών. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στην εκτίμηση για την κερδοφορία, οι αναλυτές «έπεσαν» σημαντικά έξω προβλέποντας μόλις το 33% αυτού που τελικά ανακοινώθηκε. Από την αρχή του έτους και μετά την ανακοίνωση των αποτελε-

σμάτων, η μετοχή της εταιρείας κατέγραψε κέρδη της τάξης του 29% σε σχέση με 16% για τον S&P500 την ίδια περίοδο.

• • • •

Άδεια ράφια

Τη διάθεσή τους για επαναδιαπραγμάτευση του πλαισίου για το Brexit εξέφρασαν στις Βρυξέλλες Βρετανοί αξιωματούχοι χαρακτηρίζοντάς το μη βιώσιμο στην πράξη. Το θέμα αφορά βεβαίως τη Βόρεια Ιρλανδία και τα προβλήματα που δημιουργούνται στη διακίνηση αγαθών που προέρχονται από το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), προκαλώντας εικόνες έλλειψης τροφίμων στα ράφια των υπεραγορών. Μετά την άρνηση των Βρυξελλών για συζήτηση του θέματος, οι μόνες άμεσες λύσεις είναι είτε τα προϊόντα να παράγονται στην Βόρεια Ιρλανδία από εταιρείες του ΗΒ είτε να αναλάβουν να καλύψουν το κενό εταιρείες που εδρεύουν στην ιρλανδική δημοκρατία.

• • • •

Μεγάλος ασθενής

Όλες οι ελπίδες των παραγόντων του τουρισμού συγκεντρώθηκαν στην αύξηση της εμβολιαστικής κάλυψης καθώς η μετάλλαξη Δέλτα απειλεί να τινάξει στον αέρα και αυτήν την τουριστική σεζόν. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, η πίεση στα δημόσια ταμεία θα αυξηθεί για όσες χώρες σπρίζουν την ανάπτυξη στα έσοδα από τον τουρισμό. Έχοντας διανύσει δεκαοκτώ μήνες σε συνθήκες πανδημίας, αβίαστα προκύπτει το συμπέρασμα ότι σε οικονομικό επίπεδο ο μεγάλος ασθενής αυτής της συγκυρίας είναι ο τουρισμός.

Δεν αντέχει τόσα ταξίδια ο πλανήτης

Του FARHAD MANJOO
THE NEW YORK TIMES

Η εξερεύνηση είναι μια αρχαία, ίσως και ευγενής ανθρώπινη δραστηριότητα. Καθώς η πανδημία αντιμετωπίζεται, όσοι από εμάς έχουν τη δυνατότητα να ταξιδέψουν λαχταρούν να αντισταθμίσουν τις χαμένες διακοπές τους. Η παγκόσμια οικονομία πιθανώς εξαρτάται από την ταχεία αναγέννηση του τουρισμού. Τα ταξίδια ήταν μία από τις βιομηχανίες που χτυπήθηκαν περισσότερο από την πανδημία. Δεκάδες εκατομμύρια θέσεις εργασίας και τρισεκατομμύρια δολάρια οδηγούν στην επιστροφή του τουριστικού τομέα στην κανονικότητα. Ωστόσο, αυτό θα ήταν λάθος. Ο τουρισμός δεν πρέπει να επιστρέψει στην παλαιά κανονικότητά του. Η πανδημία μάς έδωσε μια ευκαιρία να επαναπροσδιορίσουμε το πώς περιηγούμαστε στον πλανήτη, και πρέπει να την αδράξουμε. Ορισμένοι προορισμοί ήδη το επιχειρούν. Στο Αμστερνταμ, οι ηγέτες μελετούν νέους κανονισμούς για τη γνώση «κόκκινη συνοικία» και τα καταστήματα κάνναβης, τα οποία οι ντόπιοι λένε ότι προσελκύουν ενοχλητικά πλήθη. Το Εθνικό Πάρκο Calanques, στη νότια Γαλλία, ξεκίνησε εκστρατεία για να αποτρέψει την κοσμοπλημύρα. Πολλές χώρες όμως θα δυσκολευτούν να διαχειριστούν τον τουρισμό τους. Ήδη, στο όνομα της γρήγορης οικονομικής ανάκαμψης, πολιτικοί και εταιρείες πιέζουν για μια βιαστική επιστροφή στο καθεστώς του παρελθόντος. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί, όχι μόνο λόγω του κορωνοϊού. Τα χρόνια πριν από τον ιό ο τουρισμός αναπτύχθηκε υπερβολικά και μη βιώσιμα. Η τεχνολογία έκανε μεν τα τα-

Το Εθνικό Πάρκο Calanques, στη νότια Γαλλία, ξεκίνησε εκστρατεία για να αποτρέψει την κοσμοπλημύρα. Πολλές χώρες, όμως, θα δυσκολευτούν να διαχειριστούν τον τουρισμό τους.

ξίδια πιο φθηνά, αλλά ταυτόχρονα τα υποβάθμισε. Τα πλαιοβασιλέματα στο Instagram μας απέσπασαν από το τεράστιο περιβαλλοντικό κόστος του τουρισμού. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού του ΟΗΕ εκτίμησε ότι ο τουρισμός αντιπροσώπευε περίπου το 5% των παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στον κόσμο. Μια άλλη μελέτη διαπίστωσε ότι από το 2009 έως το 2013 ο τουρισμός υπήρξε υπεύθυνος για το 8% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και πως η βιομηχανία μεγαλώνει αρκετά γρήγορα ώστε να ξεπεράσει τις πενήνδες προσπάθειές της για απεξάρτηση από τον άνθρακα.

Η πανδημία πρέπει να οδηγήσει σε επανεξέταση των αεροπορικών ταξιδιών. Αυτό ισχύει περισσότερο στον επιχειρηματικό κόσμο. Σίγουρα είναι καλύτερο να συναντηθούμε

πρόσωπο με πρόσωπο, αλλά στην εποχή των τηλεδιασκέψεων δεν υπάρχει αρκετά καλό επιχείρημα για να δικαιολογήσει το ακραίο περιβαλλοντικό κόστος των πτήσεων ρουτίνας. Το μερίδιο του καθενός στις εκπομπές από μια διατλαντική πτήση μετ' επιστροφής είναι σχεδόν αρκετό για να εξαλείψει κανείς τα κέρδη που μπορεί να αποκομίσει αν ζήσει χωρίς αυτοκίνητο επί ένα χρόνο. Με το ίδιο σκεπτικό, αξίζει να εξετάσουμε τον περιορισμό των πτήσεων αναψυχής.

Οι κρουαζιέρες αποτελούν έναν ακόμη καλύτερο στόχο για ριζικές μεταρρυθμίσεις, αν όχι για πλήρη απαγόρευση της πιο ρυπογόνου μεταφοράς παγκοσμίου. Σύμφωνα με τα μελέτη, ένα κρουαζιερόπλοιο μεσαιού μεγέθους μπορεί να εκπέμπει τόσους ρύπους όσους ένα εκατομμύριο αυτοκίνητα.

Νέο όπλο κατά καρκίνου του μαστού

Ένα νέο όπλο κατά του καρκίνου του μαστού πρόκειται να δοκιμαστεί στη Βρετανία. Η καινοτόμος μέθοδος της «πολυπαραγοντικής μαγνητικής τομογραφίας» αρχικά εφαρμόστηκε για τη διάγνωση νοσημάτων του ήπατος, εξαλείφοντας την ανάγκη επώδυνων βιοψιών, και χρησιμοποιείται ευρέως σε ΗΠΑ και Ευρώπη. Τώρα θα μάθουμε αν είναι αποτελεσματική και στη διάγνωση καρκίνου του μαστού.

Όπως συμβαίνει με τους συμβατικούς μαγνητικούς τομογράφους, έτσι και εδώ χρησιμοποιούνται ισχυρά μαγνητικά πεδία και ραδιοκύματα που διεγείρουν τα πρωτόνια στους ιστούς. Η χρονική διαφορά μετά διέγερσης και επαναφοράς στη θέση τους επιτρέπει τη χαρτογράφηση των διαφορετικών ιστών. Η νέα τεχνική, συνδυάζοντας τις απεικονίσεις από διαφορετικούς παλμούς και ακολουθίες του μαγνητικού συντονισμού, επιτρέπει τη δημιουργία λεπτομερέστερων απεικονίσεων. Η καθηγήτρια Σάλι Κόλινς, επικεφαλής της Perspectrum Diagnostics της Οξφόρδης και συντονίστρια της μελέτης, εξαιρεί τα πλεονεκτήματα της νέας τεχνικής. «Πιστεύουμε ότι αν καταφέρουμε να διαφοροποιήσουμε τους ιστούς, αντί να αναζητούμε την αγγειογένεση γύρω από έναν όγκο, θα εντοπίσουμε ακόμα και σε πυκνούς μαστούς νεοπλασμάτα που δεν ήταν ανιχνεύσιμα στη μαστογραφία. Πρωταρχικό μέλημά μας είναι η βελτίωση της εμπειρίας κάθε γυναίκας που υποβάλλεται στην εξέταση. Οι μαστογραφίες είναι επώδυνες και εξευτελιστικές, καθώς συμπιέζονται οι μαστοί στις πλάκες, ενώ ακόμα χειρότερη είναι η συμβατική μαγνητική τομογραφία, αφού επί ώρες παραμένεις μπρομύμτα, ακίνητη, ξαπλωμένη, με τους μαστούς να κρέμονται και τα χέρια σε ανάταση, σαν τον σούπερμαν», επισημαίνει η δρ Κόλινς. «Θέλουμε η γυναίκα την ώρα της εξέτασης να παραμένει ντυμένη και χαλαρή, καθώς πιστεύουμε ότι αυτό έχει σημασία, ιδιαίτερα αν ξεκινά τον μακρύ δρόμο της διάγνωσης με καρκίνο».

Ήδη η Perspectrum Diagnostics εξασφάλισε άδεια για την εγγραφή 1.030 γυναικών στην κλινική δοκιμή, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι μαστοί τους μπορούν να χαρτογραφη-

Η «πολυπαραγοντική» μαγνητική τομογραφία» αρχικά εφαρμόστηκε για διάγνωση ηπατικών νοσημάτων.

Καινοτόμος μέθοδος Βρετανών, με μαγνητική τομογραφία, υποσχεται διάγνωση σε πολύ αρχικό στάδιο.

θούν ενώ είναι ξαπλωμένες ανάσκελα. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα είναι έτοιμα σε δύο χρόνια. «Η νέα τεχνική δεν θα αντικαταστήσει ποτέ τη μαστογραφία για τις γυναίκες μετά την εμμηνόπαυση, αλλά ελπίζουμε ότι θα διευκολύνει τη διάγνωση στις νεότερες γυναίκες, με πυκνά στήθη, ή εκείνες που διατρέχουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο εμφάνισης της νόσου, χωρίς την ανάγκη να υποβάλλονται σε πολλαπλές εξετάσεις, όπως γίνεται σήμερα».

THE GUARDIAN

Απόλυτα Επιτυχημένη η Αρχική Δημόσια Προσφορά (IPO) της HDF Energy, μιας εταιρείας που πρωτοπορεί παγκοσμίως σε έργα ενέργειας υδρογόνου

Ιστορικά, η 2η μεγαλύτερη Προσφορά εταιρείας Cleantech στο Χρηματιστήριο Euronext του Παρισιού, τα τελευταία δέκα χρόνια

Η HDF Energy (Hydrogène de France Energy), η εταιρεία που πρωτοπορεί παγκοσμίως στην ενέργεια υδρογόνου, ανακοινώνει την πρωτοφανή επιτυχία της Αρχικής Δημόσιας Προσφοράς της, στην οργανωμένη αγορά του Χρηματιστηρίου Euronext Παρισιού. Η HDF Energy αναπτύσσει υψηλής δυναμικότητας σταθμούς παραγωγής ενέργειας υδρογόνου και δραστηριοποιείται στη λειτουργία τους μέσω εντεταλμένων εταιρειών. Συγκαταλέγεται ανάμεσα στις κορυφαίες εταιρείες στον τομέα της παραγωγής αδιάλειπτου ή και κατ' απαίτησης ηλεκτρικού ρεύματος, έχοντας ως βάση το υδρογόνο και τις ανανεώσιμες πηγές (αιολική ή ηλιακή ενέργεια).

Η τιμή της Ανοικτής Προσφοράς και της Τοποθέτησης καθορίστηκε στα €31,05 ανά μετοχή, δηλαδή στο ανώτατο επίπεδο του εύρους των ενδεικτικών τιμών. Στο πλαίσιο της Προσφοράς εκδόθηκαν 3,703,704 νέες μετοχές. Τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα από την έκδοση ανέρχονται στα €115,0 εκατομμύρια. Μετά την άσκηση της Ρήτρας Παράτασης για ποσό €17,2 εκατομμυρίων, το ύψος της συναλλαγής αυξήθηκε στα €132,2 εκατομμύρια. Το ποσό ενδεχομένως να αυξηθεί στα €152 εκατομμύρια κατόπιν πλήρους άσκησης του χορηγηθέντος δικαιώματος.

Η μη-αναμενόμενη υψηλή ζήτηση και η τιμή μετοχής στο ανώτατο επίπεδο του εύρους τιμών αποτελούν ένδειξη της εμπιστοσύνης που επιδεικνύουν οι επενδυτές στην HDF, καθώς και της αναγνώρισης της μοναδικής εμπειρογνωμοσύνης της Εταιρείας στις τεχνολογίες υδρογόνου. Αυτοί οι παράγοντες επεξηγούν την άνοδο της μετοχής της Εταιρείας κατά 4% στη διάρκεια της χρηματιστηριακής συνεδρίασης της ρυθμιζόμενης αγοράς του Euronext Παρισιού, που οδήγησε τη χρηματιστηριακή αξία της κοντά στα €450 εκατομμύρια.

Χάρη στην επιτυχή Δημόσια Προσφορά, η HDF είναι σε θέση να υλοποιήσει το αρχικό Στρατηγικό Σχέδιό της που συνίσταται σε 4 πυλώνες:

- Επίσπευση της ανάπτυξης των νέων σταθμών παραγωγής ενέργειας και συνέχιση της διεθνούς επέκτασης
- Επένδυση στα ίδια κεφάλαια των έργων
- Χρηματοδότηση του πρώτου εργοστασίου Κυψελών Καυσίμου (1 MW+) σε κλίμακα δικτύου διανομής με τη χρήση της τεχνολογίας PEM, στη Γαλλία
- Διατήρηση της ηγετικής της θέσης σε επενδύσεις E&A για την ενίσχυση της απόδοσης και αξιοπιστίας των Κυψελών Καυσίμου.

Ο Damien Havard, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της HDF Energy, δήλωσε:

«Είμαστε πολύ ικανοποιημένοι και περήφανοι για την εμπιστοσύνη των Γάλλων και ξένων θεσμικών επενδυτών στην εταιρεία μας, καθώς και για τους πολυάριθμους ιδιώτες επενδυτές που ανταποκρίθηκαν τόσο θετικά στην αρχική δημόσια προσφορά μας. Τους ευχαριστούμε για τη γενναιοδωρή στήριξή τους. Αυτή η Προσφορά έχει δώσει στην Εταιρεία τους πόρους που χρειάζεται για να επιταχύνει την ανάπτυξή της στην ενέργεια υδρογόνου, μια αγορά που παρουσιάζει άνθιση σε παγκόσμια κλίμακα. Πρωτοπορώντας στον τομέα αυτό, η HDF Energy προτίθεται να αξιοποιήσει τις στρατηγικές θέσεις που έχει ήδη αποκτήσει, έτσι ώστε να κατακτήσει την ηγετική θέση στην ανάπτυξη έργων παραγωγής αδιάλειπτου ή κατ' απαίτησης ηλεκτρικού ρεύματος με χρήση υδρογόνου και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι στρατηγικές συνεργασίες που έχει συνάψει με τις RUBIS και TERECA SOLUTIONS, οι οποίες θα είναι και οι δύο μέτοχοι της Εταιρείας μετά την Προσφορά, αποδεικνύουν τη σπουδαιότητα του οράματός μας και θα συνδράμουν στην ώθηση της μελλοντικής μας ανάπτυξης».

Λόγω ακριβώς της στρατηγικής της για Διεθνή Επέκταση, η HDF έχει σήμερα παρουσία στην Κύπρο, ακολουθώντας την απαιτούμενη διαδικασία για την εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών για την ανάπτυξη και τη λειτουργία ενός Σταθμού Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας Renewable. Οι Σταθμοί Renewable είναι Σταθμοί παραγωγής ενέργειας POWER TO POWER Multi-megawatt που παράγουν σταθερό ηλεκτρικό ρεύμα, μέσω της χρήσης μονάδων αποθήκευσης ενέργειας. Ο σταθμός αναμένεται να ολοκληρωθεί σε λιγότερο από 2 χρόνια μετά το πέρας της διαδικασίας αδειοδότησης.

Για επιπρόσθετες πληροφορίες στην επίσημη ιστοσελίδα της Εταιρείας, hdf-bourse.com

Εξαγορά με πολλαπλές αναγνώσεις

Μπαίνει ως μέτοχος στην Ελληνική ένα σχήμα το οποίο έχει καθαρά τραπεζική κουλτούρα, όπως η Eurobank

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Πέμπτη η Eurobank εξαγόρασε το 9,9% της Ελληνικής Τράπεζας σε πρώτη φάση, ενώ αναμένεται σε δεύτερη φάση έπειτα που και θα ληφθούν σχετικές εποπτικές εγκρίσεις, να φτάσει το ποσοστό της στο 12,6%. Το «παράθυρο» της αγοράς των μετοχών του 12,6% το άνοιξε το αμερικανικό ταμείο Third Point Recovery Fund μετά την απόφασή του να αποσπενδύσει από την Ελληνική Τράπεζα, ενώ μπορεί να χαρακτηριστεί ως εξαγορά με πολλαπλές αναγνώσεις. Σε μια πρώτη αλλά και μοναδική επί του παρόντος προσέγγιση, ανώτατες πηγές της Eurobank δηλώνουν στην «Κ» πως η επένδυση αυτή δεν είναι βραχυπρόθεσμη (short – term), αλλά μακροπρόθεσμη (long – term), δίνοντας ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή αγορά, στην κυπριακή οικονομία και στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Σημαντική παράμετρος, να διαφανεί με ποιο μεγαλομέτοχο θα συμπορεύεται η Eurobank στο Διοικητικό Συμβούλιο, ή μέσω ποιου προσώπου.

Το σίγουρο είναι πως είναι μία πράξη που μόνο θετικά μπορεί να αποτιμηθεί. Μία συναλλαγή τέτοιου τύπου, δηλαδή τράπεζα να γίνει μέτοχος άλλης κυπριακής τράπεζας έχει να γίνει από την Astrobank με την USB Bank, και λίγο πριν, στην μεγαλύτερη συναλλαγή που έχει γίνει επί κυπριακού εδάφους των τελευταίων χρόνων, η Ελληνική Τράπεζα που εξαγόρασε το υγιές τμήμα της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Από τις αρχές του 2020 γίνονταν ασκήσεις επί χάρτου για εξαγορές ανάμεσα σε μεγάλα σχήματα του τραπεζικού κυπριακού χώρου, ωστόσο παρέμεναν απλά «φήμες» ή ασκή-

Από τις αρχές του 2020 γίνονταν ασκήσεις επί χάρτου για εξαγορές ανάμεσα σε μεγάλα σχήματα του τραπεζικού κυπριακού χώρου, ωστόσο παρέμεναν απλά «φήμες» ή ασκήσεις που δεν έβγαιναν.

σεις που δεν έβγαιναν επί του πρακτέου. Αρκετός λόγος γινόταν και για τη διάθεση της Third Point να αποσπενδύσει από την Ελληνική Τράπεζα. Η αρχή έγινε όταν άφησε μετά την απόκτηση του Συνεργατισμού το κομμάτι της στην Ελληνική Τράπεζα να μειωθεί από τη λεγόμενη αύξηση κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε. Έτσι και έφτασε στο 12,6% από το 26,2% που είχε όταν επένδυσε στην Ελληνική Τράπεζα το Ταμείο (έγινε diluted). Η εκπροσώπηση της Third Point γινόταν από τον David Bonanno, μέσω πληρεξουσίων για τον εν λόγω αριθμό μετοχών που είχε εξασφαλίσει από το επενδυ-

τικό ταμείο, μέχρι και πέρυσι που σταμάτησε να εκπροσωπεί τα συμφέροντα της Third Point μέσα στην Ελληνική. Εκείνος που προτάθηκε από την Third Point για να μπει στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής, άρα και να εκπροσωπεί και τα συμφέροντά της, είναι ο κ. Ανδρέας Περισάνης. Σημαντική παράμετρος, είναι να διαφανεί με ποιο μεγαλομέτοχο θα συμπορεύεται η Eurobank στο Διοικητικό Συμβούλιο, ή μέσω ποιου προσώπου.

Η εμπλοκή

Η Eurobank, όπως διαρρέει από την Ελληνική, δεν έχει συζητήσει

μέχρι στιγμής για εκπροσώπηση της εντός του Διοικητικού Συμβουλίου, ωστόσο κάτι τέτοιο εκτιμάται πως θα γίνει σε κατοπινό στάδιο.

Εκείνο όμως που είναι κοινώς αποδεκτό, είναι πως για πρώτη φορά στα τελευταία χρόνια μπαίνει ως μέτοχος ένα σχήμα το οποίο έχει καθαρά τραπεζικό χαρακτήρα και με τραπεζική κουλτούρα. Τα πρότερα χρόνια, μέτοχος ήταν η εκκλησία, εταιρείες παραγωγής ηλεκτρονικών παιχνιδιών, software, και επενδυτικά ταμεία που ο ρόλος τους είναι να επενδύουν όπου βρίσκουν ευκαιρίες και δεν είναι απαραίτητο να είναι τράπεζες.

Οι λόγοι που μπήκε η Eurobank στην Ελληνική Τράπεζα είναι πολλοί και η κίνησή της μπορεί να έχει πολλαπλές αναγνώσεις. Μια τράπεζα όπως η Eurobank στην Ελλάδα έχει την εμπειρία (expertise) σε τεχνολογικό επίπεδο, η οποία είναι πολύ μεγάλη και μπορεί να βοηθήσει την τεχνολογική εξέλιξη της Ελληνικής Τράπεζας, κάτι που είναι απαραίτητο να γίνει. Έρχεται από μία ώριμη αγορά, όπως αυτή της Ελλάδας, που να μην υπάρχουν σίγουρα προκλήσεις, ωστόσο μόνο θετικά μπορεί να κρίνει κανείς μία τέτοια κίνηση που βοηθάει στην πληροφόρηση για την Ελληνική Τράπεζα. Την ίδια ώρα, η Eurobank ενδεχομένως

Καλή περίοδος

Η χρονική περίοδος που προσέγγισε η Eurobank την Ελληνική Τράπεζα ομολογουμένως είναι πολύ καλή, αφού η δεύτερη έχει πλέον μεγαλώσει, έχει μειώσει τα ΜΕΔ της, παρουσιάζει κέρδη κάθε τρίμηνο σχεδόν, έχει συμφωνία που διασφαλίζει την πορεία των ΜΕΔ που θα γεννηθούν (μέσω APS), έχει δύο ασφαλιστικές εταιρείες κάτω από την ομπρέλα της και η λίστα συνεχίζει. Όλα τα παραπάνω, σε μία τιμή μετοχής που είναι ευκόλως προσβάσιμη.

να μπορεί να βοηθήσει την Ελληνική εκτός από μεγαλύτερη τράπεζα λιανικής τραπεζικής να προχωρήσει και σε περαιτέρω ανάπτυξη του επιχειρηματικού της χαρακτήρα και να αποκτήσει μια πιο «corporate» κουλτούρα. Σε αυτό ειδικεύεται δε, η θυγατρική της Eurobank, η Eurobank Κύπρου που εστιάζει σε corporate πελατεία, δεν έχει μη εξυπηρετούμενα δάνεια, έχει υψηλά κεφάλαια και είναι άκρως προσεκτική στις χρηματοδοτήσεις της. Και το σημαντικότερο, γνωρίζει πολύ καλά την εγχώρια αγορά της Κύπρου.

Την ίδια ώρα, κύκλοι αναφέρουν πως η κίνηση της Eurobank δεν θεωρείται τυχαία, αλλά έχει πίσω της ατζέντα. Δικαιολογούν αυτή τη θέση λέγοντας πως με αυτή της την κίνηση διασφαλίζει πως σε επόμενες συζητήσεις για εξαγορές, συγχωνεύσεις και άλλα, θα έχει λόγο και ρόλο η Eurobank, είτε είναι πρωταγωνίστρια σε αυτές τις πράξεις, είτε όχι.

Σε μια άλλη ανάγνωση, λίγο πιο ουδέτερη, τραπεζικές πηγές σχολιάζουν πως η Eurobank επέλεξε απλά να τοποθετήσει ρευστά διαθέσιμα σε μια επένδυση κεφαλαίου, με μία τιμή ελκυστική, χρησιμοποιώντας την πληροφόρηση που έχει εντός λόγω της θυγατρικής της.

Δεύτερη εξαγορά μέσα στο 2021, μετά την Direktna Bank στη Σερβία

Το στρατηγικό σχέδιο ενίσχυσης της παρουσίας του σε αγορές στις οποίες διαθέτει ήδη δραστηριότητα υλοποιεί ο όμιλος Eurobank μέσω εξαγοράς του 12,6% της Ελληνικής Τράπεζας στην Κύπρο. Πρόκειται για τη δεύτερη εξαγορά που υλοποιεί ο όμιλος εντός του 2021, μετά την απόκτηση της Direktna Bank στη Σερβία στις αρχές Ιουλίου.

Η κίνηση ανταποκρίνεται στον στρατηγικό στόχο της Eurobank για την επέκταση μέσω οργανικής και μη ανάπτυξης στις τρεις βασικές αγορές εκτός Ελλάδας στις οποίες δραστηριοποιείται, και συγκεκριμένα στη Βουλγαρία, στη Σερβία και στην Κύπρο. Η πολιτική επέκτασης στο εξωτερικό συνιστά βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα που, σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Eurobank Ελλάδος

Φωκίωνα Καραβία, διαφοροποιεί την τράπεζα σε σχέση με τον ανταγωνισμό, όχι μόνο γιατί η δραστηριότητα στο εξωτερικό συνιστά βασική πηγή εσόδων, αλλά και γιατί εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής για ουσιαστική παρουσία στην ευρύτερη γεωγραφική περιφέρεια. Ο όμιλος διαθέτει ήδη σημαντική παρουσία στην Κύπρο μέσω της θυγατρικής Eurobank Κυπρου και, όπως σημείωσε ο πρόεδρος του ομίλου Γιώργος Ζανιάς, στο πλαίσιο της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων που πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή η Eurobank είναι σε θέση να επωφεληθεί από τις θετικές εξελίξεις και στις τρεις χώρες στις οποίες διατηρεί σημαντική παρουσία, καθώς η ύφεση από την κρίση του κορωνοϊού συγκρατήθηκε σε λογικά επίπεδα (-5,1%, -

Οι τοποθετήσεις της Eurobank Ελλάδος στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

4,2% και -1,0% σε Κύπρο, Βουλγαρία, Σερβία, αντίστοιχα), ενώ η ανάκαμψη ξεκινάει δυναμικά από φέτος, με την εκτίμηση για ανάπτυξη να διαμορφώνεται στο 4,5%-5%, στο 3,5% και στο 6%, αντίστοιχα.

Στην τοποθέτησή του στη γενική συνέλευση των μετόχων ο κ. Καραβίας έκανε ιδιαίτερη αναφορά στη στρατηγική της τράπεζας για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων μέσα από την τιλοποίηση Cairo και τις άλλες προ-

τοβουλίες εξυγίανσης του καρτοφυλακίου της. «Υπήρξαμε καταλύτης και πρωτοπόρος, ανοίγοντας τον δρόμο για τον ανταγωνισμό», σημείωσε χαρακτηριστικά, υπογραμμίζοντας ότι η Eurobank μέσω της σχεδιαζόμενης τιλοποίησης Mexico, ύψους 3,3 δισ. ευρώ, που θα ολοκληρωθεί το τέταρτο τρίμηνο του 2021, «θα εκπληρώσει νωρίτερα τη στρατηγική δέσμευση μειώνοντας τον δείκτη NPE σε μονοψήφιο ποσοστό». «Είμαστε σε τροχιά επίτευξης διψήφιας απόδοσης ιδίων κεφαλαίων το 2022», επισήμανε ο CEO της Eurobank Ελλάδος, υπογραμμίζοντας την ετοιμότητα του ομίλου να πρωταγωνιστήσει στην ανάπτυξη τα προ-σέχλη χρόνια, με διακριτή συμβολή σε όλα τα επιχειρηματικά σχέδια και ισχυρή συμμετοχή στη διοίκηση των κεφαλαίων του Ταμείου

Ανάκαμψης. Παρά το δύσκολο οικονομικό περιβάλλον που δημιούργησε η πανδημία, οι εργασίες της τράπεζας επεκτάθηκαν. Οι νέες εκταμιεύσεις επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα ανήλθαν το 2020 σε 6,4 δισ. ευρώ. Τα συνολικά υπόλοιπα χορηγήσεων διαμορφώθηκαν σε 40,9 δισ. ευρώ, εκ των οποίων σχεδόν τα δύο τρίτα ήταν δάνεια προς επιχειρήσεις – μικρές, μεσαίες και μεγάλες. Η διοίκηση της Eurobank εκτίμησε ότι τα νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια λόγω πανδημίας θα κινηθούν σε απολύτως διαχειρίσιμα επίπεδα, στοιχείο που, σε συνδυασμό με την εξυγίανση του ισολογισμού, οδηγεί σε μείωση του κόστους κινδύνου στα επίπεδα που είχαν προβλεφθεί προ της πανδημίας.

Οι επιδόσεις της τράπεζας σε επίπεδο αποτελεσμάτων ήταν πε-

ρισσότερο από ικανοποιητικές, σημείωσε ο κ. Καραβίας, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο επιτεύχθηκαν.

Τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων έφτασαν τα 865 εκατ. ευρώ, υπερβαίνοντας τις αρχικές εκτιμήσεις, παρά τη ριζική δυσμενή αλλαγή των δεδομένων λόγω της πανδημίας. Από την πλευρά του ελέγχου του κόστους, οι λειτουργικές δαπάνες υποχώρησαν κατά 6% στην Ελλάδα και 3,6% σε επίπεδο ομίλου. Το δίκτυο καταστημάτων στην Ελλάδα μειώθηκε από 350 το 2019 σε 301 το 2020 και ο αριθμός του προσωπικού κατά περίπου 1.800 υπαλλήλους μετά την απόσχιση (carve out) της FPS/doValue και το επιτυχημένο πρόγραμμα εθελουσίας αποχώρησης.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΗΣ

Η δυνατότητα ενός ιστορικού άλματος

Μπορεί η Ελλάδα να αλλάξει, να κινηθεί σε άλλη τροχιά από αυτήν στην οποία κινείται τα τελευταία χρόνια; Οι αντικειμενικοί παράγοντες «λένε» ένα ηχηρό «ναι». Σε αυτό, κατ' αρχάς, συντείνει η ίδια η θέση που έχει κερδίσει η πατρίδα μας στον σύγχρονο κόσμο. Έχει σχετικά σύγχρονες υποδομές (το ξεκνάμε, ίσως το θυμόμαστε όταν βλέπουμε να πνίγεται η Γερμανία...), είναι μια ασφαλής χώρα, απαλλαγμένη από την τρομοκρατία που ταλανίζει άλλες χώρες, βρίσκεται στον σκληρό πυρήνα του δυτικού κόσμου, στο NATO και στην Ευρωζώνη, στη μακρά δια-

δρομή της πέρασε (όπως, as μην ξεκνάμε, και οι άλλες χώρες του κόσμου...) πολύ σκληρές στιγμές, αλλά, τελικά, πάντα βρέθηκε στη σωστή πλευρά της Ιστορίας, έχει κράτος δικαίου (έστω κι αν πάσχει από ράθυμην Δικαιοσύνη...), εύ-στροφο και μορφωμένο ανθρώπινο δυναμικό, κλίμα και περιβάλλον όπου όλοι το ζηλεύουν και θα τους άρεσε να ζήσουν και να εργαστούν εδώ.

Η εικόνα της μιζερίας την αδικεί. Ρέπουμε εύκολα στο να το ξεκνάμε, αλλά η Ελλάδα είναι στις 50 πλουσιότερες χώρες του κόσμου. Προς θετική απάντηση συντείνουν και

οι νέες ευκαιρίες που ανοίγονται μπροστά της, λόγω της συμμετοχής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σταχυολογώ τέσσερις ενόπτες ευκαιρίες:

(α) Η ιστορική πρωτοβουλία «Fit for 55», το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, που τα αμέσως επόμενα χρόνια θα αλλάξει τη ζωή μας, τη λειτουργία επιχειρήσεων και κρατών, τον τρόπο που κτιζουμε κτίρια και τις χρήσεις γης μέχρι τον τρόπο που κυκλοφορούμε, κρύβει τεράστιες ευκαιρίες.

(β) Η νέα ΚΑΠ 2021-27 προσφέρει επίσης νέες μεγάλες ευκαιρίες:

Θα λάβουμε 19,3 δισ. με βάση νέα κριτήρια που θα ισχύσουν στην Ευρώπη και στηρίζουν τη μικρο-μεσαία παραγωγή, βοηθούν να διατηρηθεί ο πληθυσμός στην επαρχία, ενισχύουν τη συνεταιριστική δραστηριότητα και το περιβάλλον.

(γ) Το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, από όπου θα πάρουμε αναλογικά τα περισσότερα κεφάλαια. Τα περίπου 32,5 δισ. θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν την αλλαγή οικονομικού υποδείγματος, προς ένα εξωστρεφές, ανταγωνιστικό, πράσινο, οικονομικό μοντέλο, κι ένα κράτος ψηφιοποιημένο και με μικρότερη κακή γραφειοκρατία.

(δ) Δανειακοί πόροι άνω των 8 δισ. για μικρομεσαίες, σύγχρονες και δυναμικές επιχειρήσεις, μέσω του τρέχοντος ΕΣΠΑ και της Αναπτυξιακής Τράπεζας, πόροι στους οποίους θα πρέπει να συνυπολογιστούν μερικά δισ. επιπλέον δάνεια με βάση το νέο ΕΣΠΑ 2021-27 και το πρόγραμμα REACT-EU.

Η θέση της χώρας στον παγκόσμιο χάρτη και οι νέες ευκαιρίες που δημιουργούνται είναι ευνοϊκές για ένα άλμα προς τα εμπρός. Αν αυτό γίνει πραγματικότητα ή αν, απλώς, όλα αυτά τροφοδοτήσουν μόνο μια διετία έντονων οικονομικών μεγέθυνσης με ταυτό-

χρονη διεύρυνση των ανισοτήτων και αναπαραγωγή ενός (έστω ψηφιακά εκσυγχρονισμένου...) πελατειακού ή (αν κρίνουμε από ορισμένες εξελίξεις παγκοσμίως...) ενός φιλοαυταρχικού κράτους, αυτό το αποφασιζει δημοκρατικά και συναινετικά η ελληνική κοινωνία.

Οι αντικειμενικές προϋποθέσεις είναι ώριμες, αλλά τίποτα δεν θα γίνει αν δεν έχει ωριμάσει και ο «υποκειμενικός παράγοντας» – για να θυμηθούμε τα παλιά. Βλέπετε κάτι να ωριμάζει;..

Ερχεται το Tree Hotel στις Πάνω Πλάτρες

Ένα ξενοδοχείο μέσα στο δάσος το οποίο θέλει να προσελκύσει τουρισμό στα ορεινά της Κύπρου

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μια διαφορετική επένδυση έρχεται στην Κύπρο και συγκεκριμένα στις Πάνω Πλάτρες, αλλά και ευρύτερα στην Κύπρο στον τουριστικό τομέα. Πρόκειται για ειδικό ξενοδοχείο-πουχαστήριο, με την επωνομασία Tree Hotel, το οποίο απευθύνεται σε ένα διαφορετικό κοινό από αυτό του ήλιου και της θάλασσας που επέλεγε διαχρονικά την Κύπρο. Έτσι εκτιμάται ότι θα προσελκύσει τουρισμό ειδικού ενδιαφέροντος - τουρισμό της φύσης - κυρίως από χώρες της Βόρειας Ευρώπης, οι οποίοι δείχνουν μία προτίμηση για διακοπές σε καταλύματα. Το ξενοδοχείο βρίσκεται

Τονίζεται ότι όλα τα κτίσματα βαρετού τύπου θα ανεγερθούν πάνω σε σημεία που δεν υπάρχουν δέντρα ώστε να μην αλλοιωθεί το περιβάλλον της περιοχής.

στο στάδιο αδειοδότησης για περιβαλλοντική και πολεοδομική άδεια. Εφόσον οι αιτήσεις εγκριθούν, αναμένεται ότι οι εργασίες του θα ολοκληρωθούν εντός 18 μηνών. Το αρχικό εκτιμώμενο κόστος του έργου υπολογίζεται στα 4 εκατομμύρια ευρώ, ωστόσο θεωρείται βέβαιο ότι θα αυξηθεί λόγω κατασκευής απαραίτητων υποστηρικτικών υποδομών. Βάσει των σχεδιασμών, το κτήριο είναι ύψους δύο ορόφων και τα υπόλοιπα θα είναι υπόγειοι χώροι στάθμευσης. Εισερχόμενος ο επισκέπτης στον χώρο μέσω της οδού Αηδονιών, θα βρίσκεται στο επίπεδο -4 της ανάπτυξης, ενώ οδηγώντας θα ανεβαίνει επίπεδα, φτάνοντας τελικά στο ισόγειο όπου θα βρίσκεται η υποδοχή του τουριστικού συγκροτήματος.

Ζητούμενο η προστασία

Είναι δεδομένο ότι οι ορεινές περιοχές του νησιού χρήζουν επιτακτικής ανανέωσης και αναβάθμισης. Θεωρείται επίσης δεδομένο ότι μια επένδυση σε μια δασική περιοχή όπως είναι οι Πλάτρες, θα αντιμετωπιστεί με δυσπιστία και ενδεχομένως να εγείρει σοβαρά ερωτήματα σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό που μας έχει τονιστεί από πηγές μέσα από το περιβάλλον της επένδυσης, είναι ότι όλη η προσπάθεια θα επικεντρωθεί στο να επηρεαστεί όσο το δυνατό λιγότερο το περιβάλλον.

Επισήμαναν ότι θα επηρεαστεί ένας μικρός αριθμός δέντρων - 20 όπως αναγράφεται στην ΜΕΕΠ (Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον), αν και θεωρείται δεδομένο ότι ο αριθμός αυτός θα

Η αρχική εκτίμηση του κόστους ανέρχεται στα 4 εκατ. ευρώ ωστόσο θεωρείται βέβαιο ότι θα αυξηθεί λόγω των κρατικών απαιτήσεων για υποδομές.

εξαρτηθεί από την τελική. Ως εκ τούτου όλες οι καμπίνες έχουν απλό σχεδιασμό και είναι σχεδιασμένες με ευελιξία ούτως ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με τον περιβάλλοντα χώρο και να μην χρειαστεί να κοπούν δέντρα.

Επιπλέον, οι κατασκευές θα γίνουν με την τοποθέτηση μικροπασσάλων, οι οποίοι με την εγκατάστασή τους προκαλούν ελάχιστη όχληση στο περιβάλλον. Τονίζουν επίσης ότι η ανάπτυξη δεν βρίσκεται μέσα σε περιοχή NATURA, ενώ η βασική υποδομή θα γίνει στην οικιστική ζώνη του τεμαχίου, μέσα στην οποία είναι κτισμένο ένα παλιό αρχοντικό. Οι επενδυτές του έργου, θέλουν να αξιοποιήσουν το υφιστάμενο παλιό αρχοντικό για την κατασκευή του βασικού τμήματος του έργου, ενώ θα αξιοποιηθούν δύο επιπλέον σημεία μέσα στα οποία δεν υπάρχουν δέντρα, όπως μας αναφέρουν. Εξάλλου, όπως τόνισαν οι ίδιες πηγές, «η όλη προσπάθεια είναι να γίνει το έργο με όσο το δυνατό λιγότερο επηρεασμό του περιβάλλοντος διότι αυτό είναι το προϊόν που θέλουμε να αναδείξουμε».

Open air και star gazing

Σε αυτό το πλαίσιο κινήθηκε και ο σχεδιασμός των καμπινών-δωματίων ώστε να προσφέρεται η εμπειρία του δάσους ακόμα και μέσα στην καμπίνα. Έτσι, θα υπάρχουν καμπίνες με δυνατότητα open air και άλλες που θα διαθέτουν φεγγίτη ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες για star gazing, ενόσω βρίσκονται μέσα στην καμπίνα τους. Η επένδυση θα μπορούσε να εξυπηρετήσει και

Όλες οι καμπίνες έχουν απλό σχεδιασμό και είναι σχεδιασμένες με ευελιξία ούτως ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με τον περιβάλλοντα χώρο και να μην χρειαστεί να κοπούν δέντρα.

επισκέπτες της κατηγορίας τουρισμού υγείας και ευεξίας, λόγω της ωφέλιμης επίδρασης του δάσους στον ανθρώπινο οργανισμό. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα κτιστούν και οι εμπειρίες που θα προ-

σφέρει το κατάλυμα στους επισκέπτες του.

Γιατί στις Πλάτρες

Πολλά είναι τα πλεονεκτήματα που διαθέτουν οι Πλάτρες και τα

Το αρχικό εκτιμώμενο κόστος της επένδυσης υπολογίζεται στα 4 εκατ. και ο χρόνος αποπεράτωσης του έργου στους 18 μήνες.

οποία οδήγησαν στην επιλογή του χώρου. Κατ' αρχήν, το τεμάχιο γης το οποίο είναι ιδιόκτητο. Επιπλέον, όπως περιγράφουν στην «Κ», πρόκειται για μια όμορφη περιοχή με ωραία παράδοση, με έντονη δραστηριότητα και που είναι προσβάσιμη καθόλη την διάρκεια του χρόνου. Η απόσταση της από τη Λεμεσό δεν είναι απαγορευτική για επισκέψεις κατοίκων ή τουριστών που επισκέπτονται την πόλη. Πάντως η περιοχή των Πλατρών θεωρείται ως ένα από τα σημαντικότερα ορεινά θέρετρα της Κύπρου με αυξημένη δραστηριότητα ολόχρονα. Στην κοινότητα δραστηριοποιούνται αριθμός ξενοδοχειακών μονάδων, εστιατορίων και γενικότερα χώρων αναψυχής ενώ λειτουργούν και εμπορικά καταστήματα.

Νέο ξεκίνημα

«Πρόκειται για προσεγγμένες επενδύσεις με σεβασμό στο περιβάλλον και είναι ένα νέο ξεκίνημα για τις Πλάτρες», επισημαίνει από την πλευρά του ο κοινοτάρχης Πλατρών Παναγιώτης Παπαδόπουλος περιγράφοντας ότι και πέραν του TREE HOTEL, υπάρχει γενικότερα επενδυτικό ενδιαφέρον στην περιοχή. Εκφράζει την εκτίμηση ότι οι Πλάτρες θα αναβαθ-

Τι θα περιλαμβάνει

Όπως αναφέρεται και στην μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων στο περιβάλλον, το έργο περιλαμβάνει:

- 58 καμπίνες συνολικού εμβαδού 1905 τ.μ.
- Χώρο ευεξίας (spa) με γυμναστήριο, αποδυτήρια, εσωτερική κολυμβητική δεξαμενή και δωμάτια πολλαπλών χρήσεων συνολικού εμβαδού 679 τ.μ.
- Εστιατόριο με εσωτερικό και εξωτερικό χώρο και μπαρ συνολικού εμβαδού 488 τ.μ.
- Υποδοχή συνολικού εμβαδού 260 τ.μ.
- Χώρο χαλάρωσης (lounge) συνολικού εμβαδού 66 τ.μ.
- 48 Χώρους Στάθμευσης, τριών επιπέδων τα οποία θα κατασκευαστούν σε κλίση (12 συμβατικοί και 4 ΑΜΕΑ σε κάθε όροφο, συνολικού εμβαδού 2070 τ.μ.
- Υπόγειος Βιολογικός Σταθμός συνολικού εμβαδού περίπου 100 τ.μ.

μιστούν ουσιαστικά την επόμενη τριετία. Σημαντική παράμετρος προς αυτή την κατεύθυνση, είναι και ο μεγάλος αριθμός εξοχικών κατοικιών που υπάρχουν αλλά και επερχόμενων. Σύμφωνα με τον κ. Παπαδόπουλο, ήδη καταγράφεται πλειονότητα Ρώσων κατοίκων Κύπρου που προχωρούν σε αγορά εξοχικού στις Πλάτρες ενώ υπάρχει και ενδιαφέρον από Κύπριους αγοραστές για εξασφάλιση εξοχικής κατοικίας στην περιοχή.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ)

Η προκήρυξη για τις πιο πάνω θέσεις οι οποίες έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 2 Ιουλίου 2021 - Κύριο Μέρος, Τμήμα Α, Αριθμός Εφημερίδας 5360 και Αριθμός Προκήρυξης Θέσεων 552 και έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα Καθημερινή στις 4 Ιουλίου 2021 τροποποιείται ως ακολούθως:

- Ο αριθμός των κενών μόνιμων θέσεων από έξι (6) κενές μόνιμες θέσεις γίνονται συνολικά εννέα (9) κενές μόνιμες θέσεις.
- Το χρονικό πλαίσιο λήξης υποβολής αιτήσεων όχι αργότερα από την Παρασκευή, 30 Ιουλίου 2021 ώρα 13:00 γίνεται όχι αργότερα από την Τετάρτη, 25 Αυγούστου 2021 και ώρα 13:00.

Όσοι/οσες έχουν ήδη υποβάλει αίτηση στο πλαίσιο της προηγούμενης προκήρυξης που έγινε στις 2 Ιουλίου 2021, καλούνται να μην υποβάλουν εκ νέου αίτηση καθώς θεωρείται έγκυρη αυτή που έχει ήδη καταχωρηθεί.

Αιτήσεις υποβάλλονται **μόνο ηλεκτρονικά** μέσω της ιστοσελίδας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (<https://jobs.cut.ac.cy>).

Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου : <https://www.cut.ac.cy/university/administration/administrative-services/hr/jobs/> ή να αποστείλονται στα τηλέφωνα 25002087/25002236.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

ΚΕΝΗ ΘΕΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (ΘΕΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

Η προκήρυξη για την πιο πάνω θέση η οποία έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 2 Ιουλίου 2021 - Κύριο Μέρος, Τμήμα Α, Αριθμός Εφημερίδας 5360 και Αριθμός Προκήρυξης Θέσης 550 και έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα Καθημερινή στις 4 Ιουλίου 2021 τροποποιείται ως ακολούθως:

- Ο αριθμός της κενής μόνιμης θέσης από μία (1) κενή μόνιμη θέση γίνεται συνολικά δύο (2) κενές μόνιμες θέσεις.
- Το χρονικό πλαίσιο λήξης υποβολής αιτήσεων όχι αργότερα από την Παρασκευή, 30 Ιουλίου 2021 ώρα 13:00 γίνεται όχι αργότερα από την Τετάρτη, 25 Αυγούστου 2021 και ώρα 13:00.

Όσοι/οσες έχουν ήδη υποβάλει αίτηση στο πλαίσιο της προηγούμενης προκήρυξης που έγινε στις 2 Ιουλίου 2021, καλούνται να μην υποβάλουν εκ νέου αίτηση καθώς θεωρείται έγκυρη αυτή που έχει ήδη καταχωρηθεί.

Αιτήσεις υποβάλλονται **μόνο ηλεκτρονικά** μέσω της ιστοσελίδας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (<https://jobs.cut.ac.cy>).

Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου : <https://www.cut.ac.cy/university/administration/administrative-services/hr/jobs/> ή να αποστείλονται στα τηλέφωνα 25002087/25002236.

Εγγράφονται ως εστιατόρια, συστήνονται ως μπαρ

Νομοσχέδιο θα ρυθμίσει τις στρεβλώσεις

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ανατρέχοντας στους καταλόγους που βρίσκονται αναρτημένοι στο Υφυπουργείο Τουρισμού, διαπιστώνεται ότι πασιγνώστες επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ταυτιστεί στη συνείδηση του κοινού ως μπαρ ή κλαμπ, παραλιακά ή στην πρωτεύουσα, είναι στην ουσία εστιατόρια και σνακ μπαρ. Έτσι τουλάχιστον είναι εγγεγραμμένα και αυτό αναγράφει στην άδεια λειτουργίας τους. Η συγκεκριμένη διαπίστωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι στρεβλώσεις στον κλάδο των κέντρων αναψυχής και διασκέδασης είναι πολύ περισσότερες

Από δέκα οι κατηγορίες γίνονται τέσσερις βάσει του προσχεδίου. Απλής και πλήρους εξυπηρέτησης, βραδινά κέντρα και νυχτερινά κέντρα διασκέδασης.

και ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων μεγάλος, με αρκετούς να κρατούν τους τύπους την ώρα που μερίδα άλλων τείνει να εκμεταλλεύεται τα κενά ελέγχου και τις στρεβλώσεις της ίδιας της νομοθεσίας προς όφελος των επιχειρήσεων τους. Όλα αυτά έχουν αναδειχθεί περισσότερο ένεκα της πανδημίας και τα μέτρα τα οποία επιβάλλονται διαφορετικά για κάποιες κατηγορίες υποστατικών χωρίς να υπολογίζεται η πραγματική τελική υπηρεσία που προσφέρουν στον καταναλωτή. Όλα αυτά φυσικά, επιχειρεί να ρυθμίσει

με νέο νομοσχέδιο το Υφυπουργείο Τουρισμού- μια προσπάθεια η οποία ήταν στις προτεραιότητες του, από την ίδρυσή του, και εξακολουθεί να βρίσκεται στο στάδιο της διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς. Το επόμενο βήμα είναι η κατάθεση του στην Βουλή. Μιλώντας στην «Κ» η διευθύντρια Τουρισμού στο Υφυπουργείο Τουρισμού Αννίτα Δημητριάδου ανέφερε ότι το καινούργιο νομοσχέδιο θα βάλει σε μια τάξη όλα αυτά τα θέματα. Οι κατηγορίες θα αλλάξουν, θα μειωθεί η γραφειοκρατία, θα διευκολυνθούν οι έλεγχοι και τα πράγματα θα μπουν σε μια πιο εκσυγχρονισμένη βάση ώστε να ανταποκρίνονται στα σημερινά δεδομένα. Εισάγονται νέες κατηγορίες κατάταξης των υποστατικών και θα δώσει νομική βάση σε αυτά που τη δεδομένη στιγμή λειτουργούν παράτυπα. «Προσβλέπουμε ότι το συντομότερο θα ολοκληρώσουμε τις διαβουλεύσεις με τους αρμόδιους φορείς- σύνδεσμοι κέντρων αναψυχής- και να πάει στην βουλή. Ο σκοπός είναι να φέρουμε ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο που θα ρυθμίσει σωστά, δίκαια και χωρίς πολύ διοικητικό κόστος τις επιχειρήσεις» επισημαίνει η κα Δημητριάδου. Από όλες τις προτεινόμενες αλλαγές, αυτή που έχει περάσει και με απόφαση της Βουλής είναι η διάρκεια των αδειών, οι οποίες πλέον γίνονται τριετούς διάρκειας.

Οι νέες κατηγορίες

Με την υφιστάμενη νομοθεσία, η αδειοδότηση των υποστατικών του κλάδου γίνεται στη βάση των πιο κάτω κανονισμών που δημοσιεύονται στη σελίδα του Υφυπουργείου και περιλαμβάνουν 10 κατηγορίες κέντρων ανάλογα με

Χρονίζον και άλυτο θέμα, χαρακτηρίζεται το γεγονός ότι σωματεία και καφενεία λειτουργούν ως εστιατόρια, ταβέρνες και σνακ μπαρ. Την ίδια ώρα ένας χώρος εστιατορίου μπορεί να προσφέρει υπηρεσίες ανάλογες με αυτές που προσφέρει ένα νυχτερινό κέντρο διασκέδασης.

τα «προσφερόμενα είδη» που διαθέτουν. Για παράδειγμα το εστιατόριο προσφέρει όλα τα είδη φαγητών και ποτών, η ταβέρνα μεζέδες και ποτά, η καφετέρια μπορεί

να σερβίρει από σούπες και ζυμαρικά μέχρι ποτά. Υπάρχει κατηγορία για πιτσαρία και σνακ μπαρ τα οποία έχουν σχεδόν το ίδιο μενού και πολύ μικρές δια-

Σωματεία και φούρνοι

Για αθέμιτο ανταγωνισμό από φούρνους και σωματεία κάνει λόγο ο πρόεδρος του συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής Φάνος Λεβέντης, ο οποίος περιγράφει ως χρονίζον και άλυτο θέμα, το γεγονός ότι σωματεία και καφενεία λειτουργούν ως εστιατόρια, ταβέρνες και σνακ μπαρ, ενώ ανταγωνιστικά λειτουργούν και οι φούρνοι. «Για εμάς είναι ξεκάθαρο, Σερβίρει φαγητό; Είσαι κέντρο αναψυχής» υπογραμμίζει. Αναγνωρίζει ταυτόχρονα την ανάγκη για ανανέωση της νομοθεσίας κατά τρόπο που να εναρμονίζεται με την εποχή και να διορθώνει αδυναμίες σε τέτοιο βαθμό που να τερματίζει την παράνομη

λειτουργία κέντρων αναψυχής. Χωρίς, όπως επισημαίνει, να αποκτήσει ένας κλάδος το οποιοδήποτε προνόμιο σε βάρος άλλων κλάδων. Με θετικό μάτι βλέπει την φιλοσοφία του νέου νομοσχεδίου και ο σύνδεσμος νυχτερινών κέντρων διασκέδασης, αν και επισημαίνει σειρά αλλαγών. Για παράδειγμα εισήγεται διαφορετικές ώρες λειτουργίας για όλες τις κατηγορίες προσθέτοντας το ωράριο 12 το μεσημέρι με 2 τα ξημερώματα για τα βραδινά κέντρα. Προτείνει επίσης την ρύθμιση των προδιαγραφών των κέντρων εντός των ξενοδοχείων καθώς και των χώρων εκδηλώσεων.

φορές στις πολεοδομικές απαιτήσεις. Την ίδια ώρα τα μπαρ, μπορούν να προσφέρουν ποτά, φρούτα, ξηρούς καρπούς και κρύα συννοδευτικά, όπως ακριβώς τα καμπαρέ, τα μουσικοχορευτικά και οι δισκοθήκες. Αυτό αλλάζει με την προτεινόμενη νομοθεσία. Βάσει του προσχεδίου του νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος του 2021» οι δέκα κατηγορίες γίνονται τρεις - Απλής εξυπηρέτησης (Counter Service), πλήρους εξυπηρέτησης (Table Service) και νυχτερινά κέντρα διασκέδασης (Late Night Venue). Αναμένεται να προστεθεί και μία τέταρτη κατηγορία μετά από εισήγηση του Υφυπουργού Τουρισμού Σάββα Περίδου, αυτή των βραδινών κέντρων, ή στην αγγλική ορολογία «Early Night Venue». Με αυτό τον τρόπο εκτιμάται ότι ο κλάδος θα μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες τάσεις και ανάγκες της αγοράς. Αναλυτικά, τα κέντρα απλής εξυπηρέτησης η παραγγελία, η εξυπηρέτηση και η πληρωμή θα γίνεται στο ταμείο. Στην κατηγορία της πλήρους εξυ-

πηρέτησης, η παραγγελία, η εξυπηρέτηση και η πληρωμή θα γίνεται σε τραπέζοκάθισμα. Τα κέντρα απλής εξυπηρέτησης, με ή χωρίς μουσική από τη Δευτέρα μέχρι την Κυριακή μπορούν να παραμείνουν ανοικτά από τις 6 το πρωί μέχρι τη 01:30 το πρωί. Τα κέντρα πλήρους εξυπηρέτησης, μπορούν να λειτουργούν μία ώρα παραπάνω και να κλείνουν στις 02:30 της επόμενης μέρας. Τα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης, μπορούν να παραμείνουν ανοικτά από τις 10 το βράδυ μέχρι τις 05:30 το πρωί. Δεν έχει ενταχθεί ακόμη η πρόνοια για τα βραδινά κέντρα. Σημειώνεται επίσης ότι το κέντρο αναψυχής το οποίο θα λειτουργεί ως πολλαπλής χρήσης, θα πρέπει να εξασφαλίζει άδεια λειτουργίας για κάθε κατηγορία. Σε περίπτωση λειτουργίας χωρίς άδεια ή προσωρινή άδεια λειτουργίας ή και μη ανανέωσης της, τότε επιβάλλεται χρηματική ποινή μέχρι 30 χιλιάδες ευρώ ή φυλάκιση μέχρι 2 έτη. Αυτά φυσικά θα τύχουν συζήτησης και στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Ο πήχης ψηλά με το μεγαλεπήβολο πλάνο Οραμα 2035

Ποιοι οι τρεις πυλώνες του σχεδίου για το νέο οικονομικό μοντέλο – Συνειδητή η σύνδεση με το Σχέδιο Ανάκαμψης

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Όραμα μεγάλο, όραμα μακροπρόθεσμο με τον πήχη να έχει φτάσει πολύ ψηλά για το νέο οικονομικό μοντέλο της Κύπρου. Οι πυλώνες του Οράματος είναι τρεις. Να καταστεί η Κύπρος ένα κράτος πρότυπο, να έχει ακμάζουσα και ανθεκτική οικονομία και να είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς η κοινωνία. Ο πήχης έχει τεθεί πολύ ψηλά, ωστόσο, αν και είναι πολύ θετικό όσον αφορά τα κυπριακά

Η Κύπρος θα έχει μια ακμάζουσα και ανθεκτική οικονομία, στο σταυροδρόμι της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής.

δεδομένα, γίνεται αντιληπτό πως θα είναι ένα δύσκολο εγχείρημα με πολλές τομές που έχουν και σύνδεση με το Ταμείο Ανθεκτικότητας. Άρα, θα έχουν και σχέση με το μεταρρυθμιστικό έργο που η Κύπρος θα πρέπει να πετύχει. Με τι σχετίζονται όμως αυτοί οι τρεις πυλώνες; Για το «κράτος πρότυπο», μέχρι το 2035, το Συμβούλιο Οικονομίας της Κύπρου εκτιμά

πως η Κύπρος θα είναι ένα κράτος πρότυπο στον κόσμο που θα διαμορφώνει το μέλλον του με έναν αποτελεσματικό κρατικό μηχανισμό που θα εξυπηρετεί πολίτες και επιχειρήσεις - μεγάλες και μικρές - κάθε ώρα της ημέρας μέσω ψηφιακών πλατφόρμων. Σύμφωνα με το Συμβούλιο, οι ρυθμιστικοί φορείς θα διατηρούν μια ανοικτή, διαφανή και δίκαιη αγορά για τοπικές και ξένες επιχειρήσεις, υποστηρίζόμενες από ένα αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα που θα επιλύει γρήγορα τις διαφορές. Η χάραξη πολιτικής θα ακολουθεί διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τη διακυβέρνηση της ΕΕ, οι πολιτικές όμως θα τροποποιούνται και προσαρμόζονται στις τοπικές εξελίξεις και φιλοδοξίες. Με αυτόν τον τρόπο, η Κύπρος αναλαμβάνει την ευθύνη για να διαμορφώνει το μέλλον της. Αναφορικά με την ακμάζουσα και ανθεκτική οικονομία, στην έκθεση αναφέρει πως η Κύπρος θα έχει μια ακμάζουσα και ανθεκτική οικονομία, στο σταυροδρόμι της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής με υψηλά, αυξανόμενα επίπεδα παραγωγικότητας και κομβικό σημείο καινοτομίας. Ο οικονομικός κύκλος θα εξαρτάται πολύ λιγότερο στους φυσικούς πόρους και θα υποστηρίζεται από τις αρχές της ψηφιοποίησης και της πράσινης οικονομίας. Η οικονομία

Κάθε στρατηγικός στόχος θα ελέγχεται και θα παρακολουθείται από τις αρχές συνεχώς με βάση συγκεκριμένους δείκτες απόδοσης (key performance indicators).

της Κύπρου θα είναι διαφοροποιημένη και έτσι η οικονομική ανάπτυξη θα είναι πιο βιώσιμη και πιο ανθεκτική σε εξωτερικούς ή εσωτερικούς παράγοντες. Τέλος, αναφορικά με την δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία, στόχος του Συμβουλίου είναι όλοι οι πολίτες να απολαμβάνουν μια ευτυχισμένη, υγιή και ασφαλή ζωή με καλές ανταμοιβές στις εργασίες τους και υψηλό βιοτικό επίπεδο σε μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία. «Θα υπερηφανευόμαστε

για ένα εκπαιδευτικό σύστημα παγκόσμιου κύρους, ένα εξαιρετικό σύστημα υπηρεσιών υγείας και μια κοινωνία που λειτουργεί στη βάση των αρχών του κράτους δικαίου και καταπολεμά τη διαφθορά και η οποία παρέχει ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες για όλους με βιώσιμο τρόπο», σημειώνεται χαρακτηριστικά.

Πώς διαφοροποιείται

Πώς διαφοροποιείται όμως αυτό το έργο από προηγούμενες προ-

σπάθειες; Σύμφωνα με την έκθεση, 10 οι καταλύτες για την αλλαγή. Το «Οραμα 2035» είναι ένα ολιστικό σχέδιο - οι δράσεις του είναι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, κάτω από την ίδια ομπρέλα. Έχει φιλόδοξο όραμα και το «Οραμα 2035» δεν βασίζεται στη συμμόρφωση ή στο όραμα ενός ατόμου, αλλά της Κύπρου που χαράζει η μέλλουσα της. Η στρατηγική είναι από τη φύση της συμμετοχική και το «Οραμα και οι πρωτοβουλίες έχουν αναπτυχθεί μέσω της ευρείας συμμετοχής των ενδιαφερομένων. Η σύνδεση με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθώς είναι συνειδητή ευθυγράμμιση της στρατηγικής κατεύθυνσης του «Οράματος 2035» και του ΣΑΑ ούτως ώστε η χρηματοδότηση (μέσω του Μηνιασισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) για την υλοποίηση των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων του ΣΑΑ να συντείνουν στην προώθηση και υλοποίηση του «Οράματος 2035» που θα αποτελέσει τον πυρήνα στρατηγικού προγραμματισμού. Δομή διακυβέρνησης, αφού προτείνονται μηχανισμοί για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την ανάληψη ευθυνών. Θα είναι μια ευκαιρία για επαναξιολόγηση του οικονομικού σχεδίου της Κύπρου, σχολιάζονται πως το κράτος έχει δείξει την ικανότητα να ανταποκρίνεται γρήγορα βάσει της εμπειρίας με

τον ιό του Covid-19. Οι προσδοκίες των πολιτών ενισχυμένες από το COVID-19, αναγνωρίζουν τη σημασία του κράτους και απαιτούν όλο και περισσότερο. Βάσει της παγκόσμιας και ΕΕ ατζέντας, η Κύπρος δεν μπορεί πλέον να αγνοήσει τις ψηφιακές και πράσινες επαναστάσεις που αλλάζουν την παγκόσμια οικονομία. Σύμφωνα με την ωρίμανση της συνεργατικής νοοτροπίας και την ευρεία αναγνώριση των πλεονεκτημάτων της συνεργασίας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη των αποτελεσμάτων. Τέλος, με γνώμονα τους δείκτες απόδοσης και τα αποτελέσματα, το «Οραμα 2035» περιγράφει ένα σύνολο στρατηγικών και επιχειρησιακών στόχων για τους οποίους θα είναι υπεύθυνο το κάθε Υπουργείο.

Η σύγκριση

Σύμφωνα με την έκθεση, αξιολογήθηκε η απόδοση της Κύπρου έναντι «αντίστοιχων» χωρών και χωρών «προτύπων». Αντίστοιχες χώρες είναι η Ιρλανδία, Εσθονία, Σλοβενία, Μάλτα, Ισραήλ και οι χώρες πρότυπα η Σιγκαπούρη, Φινλανδία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο και Δανία. Σημειώνεται πως κάθε στρατηγικός στόχος θα ελέγχεται και θα παρακολουθείται από τις αρχές συνεχώς με βάση συγκεκριμένους δείκτες απόδοσης (key performance indicators).

Κερδίζουν συνεχώς έδαφος οι διακοπές με σπίτια επί τροχών

Μια εναλλακτική μορφή περιηγητικού τουρισμού

Της **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΣΣΙΜΗ**

Ταξίδια σε διάφορες πόλεις και τοποθεσίες εντός και εκτός συνόρων. Επαφή με τη φύση και άνεση προσφέρει το αυτοκινούμενο όχημα, καθώς κανείς μετακινείται μαζί με το «σπίτι» του ή έστω με τις ανέσεις του. Το αυτοκινούμενο αποτελεί μια εναλλακτική μορφή περιηγητικού τουρισμού, η οποία κερδίζει σημαντικό έδαφος τα τελευταία χρόνια και στη χώρα μας. Οι παρούσες υγειονομικές συνθήκες μάλιστα προσδίδουν στα αυτοκινούμενα οχήματα πρόσθετη ασφάλεια, καθώς η μετακίνηση και η διαμονή σε αυτά περιορίζει περιττές επαφές, προσφέρει ελευθερία μετακίνησης και παραμονής, χωρίς ιδιαίτερους περιορισμούς. Φέτος το αυτοκινούμενο «έχει πάρει τα πάνω του», με τη ζήτηση για ενοικίαση να έχει εκτοξευθεί. Από την άλλη, όμως, η προσφορά οχημάτων προς ενοικίαση στη χώρα δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην αυ-

ξημένη ζήτηση κυρίως λόγω της νομοθεσίας που διέπει την αγορά και ιδιοκτησία των αυτοκινούμενων, όπως εξηγούν επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον χώρο. Στη χώρα υπάρχουν περίπου 1.500 αυτοκινούμενα, τα 400 εκ των οποίων ανήκουν σε μέλη της Ελληνικής Λέσχης Αυτοκινούμενων Τροχόσπιτων (ΕΛΑΤ). Κάθε χρόνο έρχονται στη χώρα από την Ευρώπη περίπου 5.000 αυτοκινούμενα κυρίως τη θερινή περίοδο, ενώ υπάρχει δραστηριότητα και κατά τους χειμερινούς μήνες.

Τα τηλέφωνα στις εταιρείες ενοικίασης έχουν πάρει φωτιά και οι ερωτήσεις που απευθύνουν οι ενδιαφερόμενοι αφορούν κυρίως—πέραν του κόστους ενοικίασης—διαδικαστικά ζητήματα, όπως τι δίπλωμα απαιτείται για την οδήγηση αυτοκινούμενου (απλό δίπλωμα Ι.Χ. αρκεί), πώς λειτουργούν τα ηλεκτρονικά του συστήματα, ο ανεφοδιασμός του, τα λύματα κ.τ.λ. «Αυτήν τη στιγμή δεν υπάρχει αυτοκινούμενο ούτε

για δείγμα», περιγράφει στην «Κ» ο Αδάμ Ασημακόπουλος, ιδιοκτήτης εταιρείας που δραστηριοποιείται στην ενοικίαση αυτοκινούμενων. Οι διεθνείς υγειονομικές συνθήκες είναι αυτές που εκτόξευσαν, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των εταιρειών ενοικίασης, τη ζήτηση για διακοπές με αυτοκινούμενο. «Η ζήτηση είχε αγγίξει ταβάνι μέχρι πριν από ένα μήνα. Ωστόσο, οι νέες μεταλλάξεις του κορωνοϊού φαίνεται ότι “πάγωσαν” εκ νέου το ενδιαφέρον», εξηγεί στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Κοτάλακίδης, ιδιοκτήτης εταιρείας η οποία δραστηριοποιείται ταυτόχρονα σε Ελλάδα και Γερμανία.

Η ζήτηση προέρχεται κυρίως από ξένους σε ποσοστό που ξεπερνά το 80%, καθώς η έννοια του περιηγητικού τουρισμού με αυτοκινούμενο είναι πιο διαδεδομένη σε χώρες κυρίως της Βόρειας αλλά και της Κεντρικής Ευρώπης. Οι περισσότερες κρατήσεις έχουν ήδη γίνει από τον περασμένο Φεβρουάριο. «Το υψηλό

Η αγορά αυτοκινούμενων οχημάτων

1.500

υπάρχουν στη χώρα

5.000

εισέρχονται στη χώρα τη θερινή περίοδο

20.000

camper stops υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη

120-230 ευρώ/ημέρα

το κόστος ενοικίασης την υψηλή τουριστική περίοδο

60-120 ευρώ/ημέρα

τη χαμηλή περίοδο

5-10 ημέρες

η μέση διάρκεια ενοικίασης

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κόστος κτήσης ενός αυτοκινούμενου έχει διαμορφώσει μια νοοτροπία στη χώρα ότι αποτελεί πολυτέλεια. Στην πραγματικότητα άλλοι επενδύουν σε ένα εξοχικό σπίτι, ενώ άλλοι επιλέγουν να επενδύσουν σε ένα αυτοκινούμενο ώστε να μπορούν να κάνουν διακοπές σε διαφορετικούς τόπους», εξηγεί στην «Κ» η Αναστασία Γεωργουλοπούλου, γενική γραμματέας της ΕΛΑΤ. Το αυτοκινούμενο μπορεί να σταθμεύσει όπου και ένα Ι.Χ., ωστόσο το να ανοίξει παράθυρα, τέντες κ.λπ. επιτρέπεται μόνο σε οργανωμένους χώρους κάμπινγκ. «Χρειάζεται ειδικός χώρος όπου εκτός της στάθμευσης θα μπορεί να κάνει και σέρβις

(να πάρει νερό, να αδειάσει τις δεξαμενές λυμάτων κ.ά.). Ο χώρος αυτός ονομάζεται διεθνώς camper stop και συνήθως πρόκειται για δημοτικούς χώρους οι οποίοι έναντι μικρού αντιτίμου προσφέρουν όλα όσα χρειάζεται ένα αυτοκινούμενο», εξηγεί η κ. Γεωργουλοπούλου. Η υπόλοιπη Ευρώπη διαθέτει περίπου 20.000 τέτοιους χώρους. «Στους διεθνείς καταλόγους των camper stops για την Ελλάδα αναγράφεται ότι δεν υπάρχουν επίσημοι τέτοιοι χώροι», σημειώνει η ίδια. Υπάρχει ενδιαφέρον για δημιουργία camper stops από τους δήμους και από ιδιώτες, ωστόσο απουσιάζει το θεσμικό πλαίσιο που να προβλέπει τις προϋποθέ-

σεις ίδρυσης και λειτουργίας τους. Το υψηλό κόστος των δασμών κατά την εισαγωγή αυτών των οχημάτων στη χώρα και η επιβολή φόρου πολυτελείας για τους ιδιοκτήτες τους καθιστούν την αγορά τους ασύμφορη. Ιδιαίτερα προβλήματα με το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετωπίζουν και οι εταιρείες ενοικίασης, που εξηγούν ότι «όσο κι αν ανεβαίνει η ζήτηση για ενοικίαση δεν μας συμφέρει να διατηρούμε μεγάλο αριθμό αυτοκινούμενων». «Στα διόδια το αυτοκινούμενο αντιμετωπίζεται σχεδόν σαν νταλικά, οπότε κάθε διέλευση κοστίζει πολύ ακριβά», εξηγεί ο Ανδρέας Λακόπουλος, επίσης ιδιοκτήτης εταιρείας.

Η χώρα που εμφανίσε τη μεγαλύτερη ταξιδιωτική κίνηση προς την Ελλάδα το διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου ήταν η Γερμανία, με 105.000 ταξιδιώτες.

Μόλις 317 εκατ. ευρώ τα έσοδα από τον τουρισμό το πεντάμηνο του 2021

Στα 317 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2021 και ήταν μειωμένες κατά 51,2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το πρώτο πεντάμηνο του έτους εισήλθαν στην Ελλάδα 664 χιλιάδες ταξιδιώτες, έναντι 1,921 εκατ. ταξιδιωτών την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Η χώρα που εμφάνισε

Τα πρώτα ενθαρρυντικά μηνύματα ήρθαν τον Μάιο, καθώς οι αφίξεις εκτινάχθηκαν κατά 413,7%.

τη μεγαλύτερη ταξιδιωτική κίνηση προς την Ελλάδα ήταν η Γερμανία, με 105.000 ταξιδιώτες. Ειδικά τον Μάιο, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις κατέγραψαν αύξηση κατά 286,2% στα 168 εκατ. ευρώ, έναντι 44 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2020, όταν απαγορεύονταν τα ταξίδια. Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 413,7%, αλλά η μέση δαπάνη ανά ταξίδι μειώθηκε κατά 26,0%.

Εν τώ μεταξύ, τα συνολικά στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η ΕΛΣΤΑΤ καταδεικνύουν το πλήγμα που δέχθηκε ο τουρισμός λόγω της πανδημίας

πέρυσι. Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία του 2020:

- Οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις ξένων τουριστών σε ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια μειώθηκαν κατά 76,6% και 76,4% αντίστοιχα, ενώ των Ελλήνων ήταν μειωμένες κατά 50,4% και 48,4%.
- Η συνολική πληρότητα κλινών στα ξενοδοχειακά καταλύματα (πλην κάμπινγκ) το 2020 ανήλθε σε 29,6%, έναντι 48,7% το 2019.
- Σε επίπεδο περιφερειών, οι μεγαλύτερες μειώσεις καταγράφηκαν στο Νότιο Αιγαίο (72,0% στις αφίξεις και 73,1% στις διανυκτερεύσεις), στην Κρήτη (71,9% στις αφίξεις και 74,7% στις διανυκτερεύσεις) και στην Αττική (72,6% στις αφίξεις και 71,1% στις διανυκτερεύσεις).
- Η Γερμανία παρέμεινε και το ταραχώδες 2020 η μεγαλύτερη αγορά για τον ελληνικό τουρισμό με το 24,5% των αφίξεων και το 30,6% των διανυκτερεύσεων. Η Βρετανία παρέμεινε δεύτερη με το 17% των αφίξεων και το 18,7% των διανυκτερεύσεων, και η Γαλλία τρίτη με 11,8% και 8,6% αντίστοιχα. Οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις των Γερμανών ήταν μειωμένες κατά 58,6% και 60% αντίστοιχα, των Βρετανών κατά 71,1% και 74%, των Γάλλων κατά 64,3% και 68,6%, και των Ιταλών κατά 83,4% και 84,8%. Ρώσοι και Αμερικανοί ήταν ουσιαστικά άφαντοι, με τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις των πρώτων μειωμένες κατά 96,4% και 97,9%, και των δεύτερων κατά 93,2% και 91,9% αντίστοιχα.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΚΕΚ) ΚΑΙ ΔΟΜΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΔΕΚ)

Η **Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ)** ανακοινώνει πρόσκληση προς ενδιαφερόμενα άτομα για υποβολή αιτήσεων για έγκρισή τους ως Αξιολογητών Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) και Δομών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΕΚ).

Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για έγκρισή του στους ακόλουθους ρόλους:

- **Αξιολογητής ΚΕΚ**
- **Αξιολογητής ΔΕΚ:**
 - > **Αξιολογητής κτηριακής υποδομής ΔΕΚ**
 - > **Θεματικός αξιολογητής ΔΕΚ**

Η υποβολή αίτησης για την απόκτηση του αντίστοιχου ρόλου γίνεται στην ψηφιακή πύλη της ΑνΑΔ «Ερμής», στην οποία οι χρήστες έχουν πρόσβαση τόσο μέσω της ιστοσελίδας της ΑνΑΔ (www.anad.org.cy) όσο και απευθείας στην ηλεκτρονική διεύθυνση ermis.anad.org.cy. Σημειώνεται ότι, πρώτα πρέπει να ολοκληρωθεί η εγγραφή του αιτητή, ως φυσικό πρόσωπο, στην ψηφιακή πύλη «Ερμής». **Οι αιτήσεις γίνονται δεκτές το αργότερο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2021, ώρα 14:00.**

Κάθε αίτηση εξετάζεται αμέσως μετά την υποβολή της. Οι ενδιαφερόμενοι, των οποίων οι αιτήσεις έχουν κριθεί συμβατές, δηλαδή ικανοποιούν τα απαιτούμενα προσόντα, καλούνται να συμμετάσχουν σε πρόγραμμα κατάρτισης. Όσοι συμπληρώσουν με επιτυχία το πρόγραμμα κατάρτισης εγκρίνονται και καλούνται για υπογραφή συμφωνίας με την ΑνΑΔ για σκοπούς ανάθεσης αξιολογήσεων.

Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) είναι φορέας που διαθέτει την ικανότητα, τους πόρους και τη διοικητική υποδομή για παροχή επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης. Στα ΚΕΚ περιλαμβάνονται τόσο ιδρύματα/οργανισμοί κατάρτισης όσο και εκπαιδευτικά κέντρα επιχειρήσεων.

Δομή Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΕΚ) είναι κτηριακή και υλικοτεχνική υποδομή που είναι κατάλληλη για παροχή επαγγελματικής κατάρτισης. Στις ΔΕΚ περιλαμβάνονται τόσο χώροι ιδρυμάτων/οργανισμών κατάρτισης ή/και επιχειρήσεων, όσο και χώροι ξενοδοχείων ή συνεδριακών κέντρων. Οι ΔΕΚ αναφέρονται τόσο σε αίθουσες διδασκαλίας με γενικό εξοπλισμό όσο και σε εργαστήρια με εξειδικευμένο εξοπλισμό.

Οι **Αξιολογητές ΚΕΚ** αξιολογούν το ανθρώπινο δυναμικό, την ικανότητα οργάνωσης και υλοποίησης της κατάρτισης και τη διοικητική υποδομή, φορέων που επιθυμούν να πιστοποιηθούν ως ΚΕΚ.

Οι **Αξιολογητές κτηριακής υποδομής ΔΕΚ** αξιολογούν τις αίθουσες διδασκαλίας, τα εργαστήρια, τους χώρους εκτόνωσης και τους χώρους υγιεινής φορέων που επιθυμούν να πιστοποιηθούν ως ΔΕΚ.

Οι **Θεματικοί Αξιολογητές ΔΕΚ** αξιολογούν φορείς που διαθέτουν αίθουσες διδασκαλίας και εργαστήρια τα οποία εξειδικεύονται σε συγκεκριμένο θεματικό τομέα και επιθυμούν να πιστοποιηθούν ως ΔΕΚ.

Απαιτούμενα προσόντα Αξιολογητών ΚΕΚ

- Πανεπιστημιακό δίπλωμα ή τίτλος ή ισότιμο προσόν σε οποιοδήποτε αντικείμενο (περιλαμβάνεται και μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλος).
- Τουλάχιστον δέκα χρόνια συναφής επαγγελματική πείρα στην εκπαίδευση ή/και την κατάρτιση, ή/και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Πιστοποίηση ως Εκπαιδευτής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΕΚ).

Απαιτούμενα προσόντα Αξιολογητών κτηριακής υποδομής ΔΕΚ

- Ετήσια άδεια άσκησης επαγγέλματος του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (Ε.Τ.Ε.Κ.), στον κλάδο της Πολιτικής Μηχανικής ή/και Αρχιτεκτονικής.

Απαιτούμενα προσόντα Θεματικών Αξιολογητών ΔΕΚ

- Πανεπιστημιακό δίπλωμα ή τίτλος ή ισότιμο προσόν σε συναφές με τον τομέα εξειδίκευσης της ΔΕΚ αντικείμενο (περιλαμβάνεται και μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλος).
- Τουλάχιστον δέκα χρόνια επαγγελματική πείρα συναφής με τον τομέα εξειδίκευσης της ΔΕΚ.
- Πιστοποίηση ως Εκπαιδευτής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΕΚ).

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να εξετάσουν τους ακόλουθους Οδηγούς Πολιτικής και Διαδικασιών στην ιστοσελίδα της ΑνΑΔ:

- Οδηγός Πολιτικής και Διαδικασιών «Αξιολογητές ΚΕΚ».
- Οδηγός Πολιτικής και Διαδικασιών «Αξιολογητές ΔΕΚ».
- Οδηγός Πολιτικής και Διαδικασιών «Πιστοποίηση ΚΕΚ».
- Οδηγός Πολιτικής και Διαδικασιών «Πιστοποίηση ΔΕΚ».

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Κοινού της ΑνΑΔ στο τηλέφωνο **22390300** και την ηλεκτρονική διεύθυνση info@anad.org.cy.

Η πρόκληση επιβίωσης των ΜμΕ μετά την «αποσωλήνωσή» τους

Συνεχίζουν να έχουν εξαιρετικά χαμηλή ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα

Τα μέτρα στήριξης που εφάρμοσε η κυβέρνηση στη διάρκεια της πανδημίας απέτρεψαν την κατάρρευση δεκάδων χιλιάδων μικρών επιχειρήσεων, αλλά η πρόκληση της επιβιώσής τους μεσοπρόθεσμα παραμένει, καθώς χαρακτηρίζονται από εξαιρετικά χαμηλή ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα. Σύμφωνα με ανάλυση της Alpha Bank, το 58% των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων είχε πρόσβαση σε κρατική ενίσχυση έναντι 33,6% κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Μάλιστα, ένας στους τρεις μικρομεσαίους πήρε επιδότηση ή επιχορήγηση, δηλαδή ζεστό χρήμα, και ένα επίσης σημαντικό τμήμα διευκολύνθηκε με πιστώσεις και αναβολές πληρωμών.

Με τη στήριξη αυτή, η ελληνική επιχειρηματικότητα εμφανίστηκε ανθεκτική πάρα την ένταση της διαταραχής που προκάλεσε η πανδημία. Για παράδειγμα, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, ο αριθμός των νέων επιχειρήσεων μειώθηκε κατά 26,2% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019, αλλά το τρίτο τρίμηνο αυξήθηκε κατά 18,6% σε ετήσια βάση. Συνολικά, το 2020 έκλεισαν 22,7% λιγότερες επιχειρήσεις σε σχέση με το 2019. Αν και ο τζίρος τους μειώθηκε δραματικά (π.χ. κατά 52% στα καταλύματα και στην εστίαση), η απώλεια θέσεων εργασίας ήταν ηπιότερη (-10% στα καταλύματα και στην εστίαση). Ωστόσο, όταν η πανδημία ξεπεραστεί, η ελληνική μικρομεσαία επιχειρηματικότητα θα βρεθεί αντιμέτωπη με τη δομική ανταγωνιστικότητά της. Η παραγωγικότητα σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας των πολύ μικρών επιχειρήσεων –με λιγότερους από 10 απασχολούμενους– είναι μόλις 7.000 ευρώ ανά εργαζόμενο, έναντι 22.000 ευρώ στις υπόλοιπες μικρομεσαίες και 44.300 ευρώ στις μεγάλες επιχειρήσεις. Την ίδια στιγμή,

Το πακέτο μέτρων στήριξης απέτρεψε την κατάρρευση χιλιάδων μικρών επιχειρήσεων.

αυτές οι χαμηλές ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεις απασχολούν έναν στους δύο εργαζομένους στην Ελλάδα έναντι μόλις 29% κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, γεγονός που πρακτικά σημαίνει ότι η πορεία τους επηρεάζει δραματικά την προοπτική της ελληνικής οικονομίας συνολικότερα.

Το Ταμείο Ανάκαμψης

Η αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων και η αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει το Ταμείο Ανάκαμψης είναι υπό αυτή την έννοια ένα μεγάλο στοιχείο. Όπως σημειώνουν οι αναλυτές της Alpha Bank, το Ταμείο Ανάκαμψης

«ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις περιλαμβάνει μία σειρά κινήτρων για την ανάπτυξη συνεργασιών, συγχωνεύσεων ή εξαγορών, με σκοπό την ενίσχυση της παραγωγικότητας και της θετούς ανταγωνιστικότητάς τους, της βελτίωσης των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και κατ'επέκταση της δημιουργίας θέσεων εργασίας». Επιπροσθέτως, προβλέπει τη διενέργεια επενδύσεων με σκοπό την αναβάθμιση του εξοπλισμού και των υποδομών ειδικά στη μεταποίηση, τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας της λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, παραγωγικών διαδικασιών κ.λπ.) και τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους (ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών ηλεκτρονικών πληρωμών, εργασίας από απόσταση, ψηφιακού γραφείου, digital marketplace, κυβερνοασφάλειας κ.λπ.). Τέλος, σύμφωνα με το σχέδιο, θα δοθούν ειδικά φορολογικά κίνητρα με σκοπό την ενίσχυση

των πράσινων επενδύσεων, π.χ. σε εξοπλισμό σχετικό με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών κ.λπ.

Τραπεζικός δανεισμός

Επιπλέον, η αύξηση του μεγέθους των ΜμΕ θα τις καταστήσει κατάλληλες και επιλέξιμες για τραπεζικό δανεισμό, ώστε να χρηματοδοτήσουν αναπτυξιακές επενδύσεις. Στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι το ποσοστό των αποθαρρημένων επιχειρήσεων (επιχειρήσεις που δεν προχώρησαν σε αίτηση για δάνειο υπό τον φόβο της απόρριψης από τις τράπεζες) είναι υψηλό (Survey on the Access to Finance of Enterprises in the Euro area, October 2020 to March 2021), συγκριτικά με άλλες χώρες, ωστόσο έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες συνθήκες για αύξηση της τραπεζικής χρηματοδότησης αξιόλογων επενδυτικών έργων που θα βοηθήσουν τις ΜμΕ να αναπτυχθούν μετά την πανδημία.

Ποιοι δεν καταβάλλουν ενοίκιο και τον Ιούλιο

Με την έκδοση της υπουργικής απόφασης όσον αφορά τους κλάδους που απαλλάσσονται από την καταβολή ενοικίου και τον Ιούλιο, η κυβέρνηση ξεκαθάρισε πλήρως το τοπίο και ως εκ τούτου όσοι ενοικιαστές δεν δικαιούνται μείωση θα πρέπει άμεσα να καταβάλουν στους ιδιοκτήτες το μηνιαίο μίσθωμα. Πολλοί επιχειρηματίες, κυρίως από τον κλάδο της εστίασης, υποστήριζαν ότι τα μηδενικά ενοίκια του Ιουλίου αφορούν και αυτούς, με αποτέλεσμα να μην πληρώσουν το ενοίκιό τους. Η απόφαση ορίζει ότι από την καταβολή του ενοικίου και για τον μήνα Ιούλιο απαλλάσσονται πλήρως οι επιχειρήσεις των κλάδων του πολιτισμού και του αθλητισμού, καθώς και δραστηριότητες για τις οποίες έχει ανασταλεί η λειτουργία με κρατική εντολή, όπως εκθεσιακοί χώροι και συνεδριακά κέντρα. Σημειώνεται ότι και τον Ιούλιο ισχύει η μείωση κατά 40% του ενοικίου για τους εργαζομένους που βρίσκονται σε αναστολή εργασίας για την κύρια κατοικία τους ή για την κατοικία του παιδιού τους που σπουδάζει σε άλλη πόλη μακριά από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας.

Σύμφωνα με την απόφαση του υπουργείου Οικονομικών, δεν καταβάλλουν ενοίκιο:

- Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια με διάθεση πρόσβασης στο Διαδίκτυο (internet cafe).
- Υπηρεσίες εκμετάλλευσης κινηματογραφικών ταινιών.
- Δραστηριότητες προβολής κινηματογραφικών ταινιών.
- Υπηρεσίες πρόσβασης του κοινού στο Διαδίκτυο (σε χώρους που δεν παρέχονται τρόφιμα ή ποτά).
- Υπηρεσίες ενοικίασης εξοπλισμού εκθέσεων.
- Υπηρεσίες κρατήσεων για συνεδριακά κέντρα και εκθεσιακούς χώρους.
- Οργάνωση συνεδρίων και εμπο-

Εως τις 27 Αυγούστου 2021 παρατείνεται η προθεσμία για τους ιδιοκτήτες ακινήτων να υποβάλουν αρχικές ή τροποποιητικές δηλώσεις για τα «κουρεμένα» ενοίκια.

Απαλλάσσονται πλήρως οι επιχειρήσεις των κλάδων του πολιτισμού και του αθλητισμού.

ρικών εκθέσεων.

- Αθλητική και ψυχαγωγική εκπαίδευση.
- Πολιτιστική εκπαίδευση.
- Υπηρεσίες μαλάκτη (μασέρ).
- Υπηρεσίες εναλλακτικών θεραπειών.
- Υπηρεσίες επίσκεψης και παροχής υποστήριξης σε ηλικιωμένους.
- Τέχνες του θεάματος.
- Υπηρεσίες χορογράφου.
- Υποστηρικτικές δραστηριότητες για τις τέχνες του θεάματος.
- Υπηρεσίες ενόρκησης.
- Υπηρεσίες μουσουργού.
- Υπηρεσίες χορογράφου.
- Υπηρεσίες χορωδο.
- Εκμετάλλευση αισθουών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες.
- Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα με εξαίρεση τις υπηρεσίες εκμετάλλευσης μηχανημάτων τυ-

χερών παιχνιδιών (με κερματοδέκτη), τις υπηρεσίες λαχείων, παιχνιδιών με αριθμούς και μπίνγκο, τις υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας (online) σύνδεση, τις άλλες υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών, τις υπηρεσίες στοιχημάτων σε απευθείας (online) σύνδεση και τις υπηρεσίες πρακτορείου ΠΡΟΠΟ, Πάμε στοιχήμα και ιπποδρομικού στοιχήματος

- Εκμετάλλευση αθλητικών εγκαταστάσεων.
- Δραστηριότητες αθλητικών ομίλων.
- Εγκαταστάσεις γυμναστικής.
- Άλλες αθλητικές δραστηριότητες, με εξαίρεση υπηρεσίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση κατοικίδιων ζώων συντροφιάς, για κυνήγι και σχετικές δραστηριότητες.
- Δραστηριότητες πάρκων αναψυχής και άλλων θεματικών πάρκων.
- Άλλες δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας, με εξαίρεση τις υπηρεσίες εκμετάλλευσης θαλάσσιων λουτρών (93.29.11.02), υπηρεσίες εκμετάλλευσης παιχνιδιών θάλασσας (θαλάσσιων ποδηλάτων, κανό και παρόμοιων ειδών αναψυχής) (93.29.11.04) και τις

υπηρεσίες μίσθωσης ομπρελών ή και καθισμάτων παραλίων (πλάζ).

- Υπηρεσίες που παρέχονται από πολιτιστικές και ψυχαγωγικές ενώσεις.
- Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία, με εξαίρεση των υπηρεσιών διαιτολογίας, των υπηρεσιών διαιτολογικών μονάδων και των υπηρεσιών προσωπικής υγιεινής και φροντίδας σώματος. Στο μεταξύ, με στόχο την περαιτέρω διευκόλυνση των φορολογουμένων, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων ανακοίνωσε ότι παρατείνεται έως τις 27 Αυγούστου 2021 η προθεσμία για τους ιδιοκτήτες ακινήτων να υποβάλουν αρχικές ή τροποποιητικές δηλώσεις για τα «κουρεμένα» ενοίκια. Ειδικότερα:
- Οι εκμισθωτές-υπεκμισθωτές ακινήτων μπορούν να υποβάλουν αρχικές ή τροποποιητικές δηλώσεις COVID ή/και δηλώσεις πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακινήτων περιουσίας, για τους μήνες Ιανουάριο 2021 μέχρι και Απρίλιο 2021. Για τη διευκόλυνση όσων έχουν υποβάλει ήδη δηλώσεις COVID, η ΑΑΔΕ θα τους αποστέλλει σχετική ειδοποίηση προκειμένου να διορθώσουν τυχόν λάθη ή παραλείψεις τους.
- Δήλωση COVID μπορούν να υποβάλουν οι εκμισθωτές σε υπεκμισθώσεις ακινήτων, που δεν έχουν υποβάλει δήλωση COVID για τους μήνες Μάρτιο 2020 μέχρι και Δεκέμβριο 2020.
- Για τους μήνες Μάρτιο 2020 και εφεξής, σε περιπτώσεις υπεκμισθώσεων περισσότερων ακινήτων που περιέχονται σε μία δήλωση πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης του αρχικού εκμισθωτή, οι υπεκμισθωτές καλούνται να υποβάλουν τροποποιητικές δηλώσεις πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης, ώστε να προσδιορίσουν ποια από τα ακίνητα υπεκμισθώνουν περαιτέρω στους υπομισθωτές τους.

Ισχυρή ανάπτυξη παρά τη μετάλλαξη «βλέπει» ο Score

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Αμετάβλητη διατηρεί ο οίκος Score Ratings την εκτίμησή του για ισχυρή ανάπτυξη της τάξεως του 6,5% στην Ελλάδα φέτος, παρά την απειλή που αποτελεί για τον τουρισμό η έξαρση της μετάλλαξης «Δέλτα». Όπως επισημαίνει, η απελευθέρωση της συσσωρευμένης ζήτησης, η συνέχιση της νομισματικής και δημοσιονομικής τόνωσης καθώς και η εκταμίευση των πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης διασφαλίζουν την ισχυρή οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας τόσο φέτος όσο και το 2022, ενώ παράλληλα στήριζουν την αξιολόγηση της χώρας. Επίσης, κατά τον οίκο, η στήριξη της ΕΚΤ αναμένεται να συνεχιστεί πέραν του Μαρτίου του 2022, όταν και έχει οριστεί να λήξει το έκτακτο πρόγραμμα PEPP.

Πιο αναλυτικά, ο Score επισημαίνει πως αναγνωρίζει τον κίνδυνο για την οικονομία από την απειλή της μετάλλαξης «Δέλτα» στον πολύ σημαντικό τουριστικό τομέα κατά τη θερινή περίοδο, ωστόσο οι οικονομικές επιδόσεις κατά το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους –που το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,4% σε τριμηνιαία βάση– μπορούν από μόνες τους να είναι επαρκείς για να εξασφαλίσουν αρκετά ισχυρή ανάπτυξη στην Ελλάδα συνολικά φέτος. Επιπλέον, τα δεδομένα μετά το πρώτο τρίμηνο ήταν επίσης ισχυρά, χάρη και στο άνοιγμα της οικονομίας, με τους δείκτες PMI, το οικονομικό κλίμα, τη βιομηχανική παραγωγή και τις λιανικές πωλήσεις να έχουν δώσει θετικά σήματα για μια ισχυρή πορεία στο ΑΕΠ και κατά το β' τρίμηνο.

Ο οίκος αναφέρεται και στο Ταμείο Ανάκαμψης, σημειώνοντας ότι θα ενισχύσει την ανάπτυξη στη

χώρα μέσω των υψηλότερων ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων, ωστόσο τονίζει πως οι επιδόσεις της Ελλάδας στο μέτωπο της απορρόφησης των πόρων της Ε.Ε. είναι μέτριες, φθάνοντας στο 56% το 2014-2020, διαμνύοντας έτσι ότι είναι απαραίτητη η αποτελεσματική χρήση τους αυτή τη φορά.

Όσον αφορά την πολύ σημαντική στήριξη της ΕΚΤ, η οποία

Η ελληνική οικονομία θα αναπτυχθεί κατά 6,5% φέτος, εκτιμά ο διεθνής οίκος.

και έχει βοηθήσει στην πρόσβαση της Ελλάδας στις αγορές και στην επίτευξη ακόμα και αρνητικών αποδόσεων στα ελληνικά ομόλογα, ο Score εκτιμά ότι θα συνεχιστεί, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν κατέχει επενδυτική βαθμίδα. Δεδομένου ότι η ΕΚΤ σχεδιάζει να αποσύρει το PEPP το 2022, ενδέχεται να επιδιώξει την ταυτόχρονη αύξηση των αγορών υπό το «κλασικό» πρόγραμμα αγοράς ομολόγων (PSPF) ως «γέφυρα», έτσι ώστε να μην προκαλέσει αναταραχή στις αγορές αλλά και να διατηρήσει τις ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης.

«Δεν αποκλείουμε η ΕΚΤ να εξετάσει το ενδεχόμενο προσαρμογών στους όρους του PSPF το επόμενο έτος, επιτρέποντας και τις αγορές ελληνικών ομολόγων, εάν χρειαστεί», όπως επισημαίνει ο οίκος. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Score Ratings βαθμολογεί την Ελλάδα με BB και θετικές προοπτικές, ενώ η επόμενη προγραμματισμένη αξιολόγησή του είναι στις 10 Σεπτεμβρίου.

Ο Score Ratings βαθμολογεί την Ελλάδα με BB και θετικές προοπτικές.

Αύξηση έως και 130% στις αφίξεις τουριστών σε σχέση με το 2020

Σε επίπεδο υψηλότερα των προσδοκίων κινείται ο τουρισμός, όπως δήλωσε μιλώντας στην τηλεόραση του Bloomberg ο επικεφαλής οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού Αλέξης Πατέλης.

Ο αρχικός στόχος ήταν για τουριστικές αφίξεις διπλάσιες σε σχέση με το 2020 και μειωμένες κατά 50% σε σχέση με το 2019, όμως τα τελευταία στοιχεία, έως και την προηγούμενη εβδομάδα, δείχνουν ότι οι αφίξεις κινούνται στο 130% των επιπέδων του 2020 και είναι μειωμένες κατά 40% σε σχέση με το 2019, ανέφερε ο κ. Πατέλης.

Ο οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού εξέφρασε την αισιοδοξία του για την πορεία της οικονομίας, παρά τις ανησυχίες που γεννά η εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα». Πλησιάζουμε στο τέλος της πανδημίας, είπε, επικαλούμενος και τα προγράμματα εμβολιασμού. Αλλωστε, όπως επισήμανε, οι επιδόσεις του ΑΕΠ κατά το πρώτο τρίμηνο απέδειξαν ότι η ελληνική οικονομία δεν εξαρτάται από τον τουρισμό όσο πιστεύει ο κόσμος. Η μεταποίηση, οι εξαγωγές και οι κατασκευ-

ές εμφανίζουν ισχυρές επιδόσεις, σημείωσε. Τέλος, ο κ. Πατέλης αναφέρθηκε τόσο στα έργα όσο και στις μεταρρυθμίσεις του προγράμματος «Ελλάδα 2.0», κάνοντας ειδικά αναφορά στην αξιοποίηση του ΟΑΚΑ και στα έργα σε Τατόι, Αθηναϊκή Ριβιέρα και

Ο τουρισμός κινείται σε επίπεδα υψηλότερα των προσδοκιών, δηλώνει ο οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού, Αλέξης Πατέλης.

Βοτανικό, μεταξύ άλλων. Από τις μεταρρυθμίσεις, αναφέρθηκε στο εκπαιδευτικό και στο ασφαλιστικό, ενώ τόνισε και τη συμβολή των τραπεζών στη χρηματοδότηση των επενδυτικών έργων που θα γίνουν στην Ελλάδα, λέγοντας ότι οι ελληνικές τράπεζες έχουν μπει σε φάση ανάπτυξης.

Τη Δευτέρα η απόφαση για κατώτατο μισθό

Από το υπουργικό συμβούλιο
μετά την εισήγηση Χατζηδάκη

Με τις μέρες να μετρούν αντίστροφα, εμπειρογνώμονες, φορείς και οργανώσεις διατυπώνουν αποκλίνο-υσες απόψεις για την εξέλιξη του κατώτατου μισθού. Την ερχόμενη Δευτέρα, το υπουργικό συμβούλιο θα λάβει τη σχετική απόφαση έπειτα από εισήγηση του υπουργού Εργασίας Κωστή Χατζηδάκη, έχοντας υπόψη και το σχέδιο πορίσματος - διαβούλευσης για τη διαδικασία διαμόρφωσης του κατώτατου μισθού, το οποίο υπέβαλε το ΚΕΠΕ στο υπουργείο Εργασίας.

Στο πόρισμα η ΓΣΕΕ υποστηρίζει την αύξησή του κατά 15,4% ώστε να διαμορφωθεί στα επίπεδα των 751 ευρώ, ενώ οι εργοδότες προτείνουν τη διατήρησή του στα σημερινά επίπεδα ή την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος μέσω της μείωσης των ασφαλιστικών κρατήσεων.

Από την πλευρά του το ΚΕΠΕ σημειώνει ότι «εφόσον αποκατασταθεί η ομαλότητα στην οικονομία και αυτή καταγράψει συστηματικά θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης του κατώτατου μισθού.

Την τρέχουσα περίοδο με την έντονη αβεβαιότητα που υφίσταται, ενώ η οικονομία ακόμα έχει περιορισμούς στη λειτουργία της και τα μέτρα στήριξης συνεχίζουν να υφίστανται, θεωρούμε ότι δεν είναι σκόπιμο να υπάρξει κάποια

επιπλέον διαταραχή στην αγορά εργασίας».

Όπως τονίζεται στο πόρισμα, η οποία μεταβολή στο ύψος του κατώτατου μισθού προκειμένου να έχει τις λιγότερες δυνατές αρνητικές επιπτώσεις, είναι καλό να έχει ευρύτερη αποδοχή από τους κοινωνικούς εταίρους. Στην προηγούμενη διαβούλευση του 2018, πριν από την πιο πρόσφατη μεταβολή του κατώτατου μισθού, υπήρχε γενικά, κυρίως λόγω της καλής πορείας της ελληνικής οικονομίας, μια σχετική σύγκλιση στο να αυξηθεί ο κατώτατος μισθός. Αντιθέτως, αυτή τη φορά υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ των προτάσεων των κοινωνικών εταίρων.

Οι εργοδοτικοί φορείς

Συγκεκριμένα, οι εργοδοτικοί φορείς προκρίνουν τη διατήρηση του κατώτατου μισθού στο σημερινό του επίπεδο, ενώ ορισμένοι αναφέρουν ως μέτρο στήριξης των εργαζομένων και της εγκώριας ζήτησης την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος μέσω μείωσης των ασφαλιστικών, αλλά όχι των συνταξιοδοτικών, κρατήσεων. Στον αντίποδα, η ΓΣΕΕ προκρίνει αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 15,4%, με στόχο τα 751 ευρώ μηνιαίως άμεσα και με ορίζοντα περαιτέρω αύξησής του στα 809 ευρώ στους επόμενους 14 μήνες.

Οι προτάσεις των κοινωνικών εταίρων

1. ΓΣΕΒΕΕ Διατήρηση κατώτατου μισθού στο ίδιο επίπεδο. Επιστροφή διαδικασίας στο συλλογικό επίπεδο διαπραγμάτευσης.

2. ΓΣΕΕ Αύξηση του κατώτατου μισθού στα 751 ευρώ (+15,4%). Περαιτέρω αύξηση στο 60% του ακαθάριστου διάμεσου μισθού πλήρους απασχόλησης εντός 14 μηνών στα 809 ευρώ (+159 ευρώ/μήνα). Να προσεγγίσει ο κατώτατος μισθός τον μισθό διαβίωσης. Να επανέλθουν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας.

3. ΕΣΣΕ Διατήρηση κατώτατου μισθού στο ίδιο επίπεδο. Επιστροφή διαδικασίας στο συλλογικό επίπεδο διαπραγμάτευσης.

4. ΣΒΕ Διατήρηση κατώτατου μισθού στο ίδιο επίπεδο. Αύξηση του συνόλου των αποδοχών από εργασία με μείωση ασφαλιστικών εισφορών (όχι αυτών που προορίζονται για συντάξεις). Φορολογική ελάφρυνση όσων αμείβονται με τον κατώτατο μισθό.

5. ΣΕΒ Δεν κρίνεται σκόπιμο να γίνουν αλλαγές στο επίπεδο του κατώτατου μισθού, ειδικά μεγάλης κλίμακας. Αύξηση του συνόλου των αποδοχών από εργασία με τη μείωση των εισφορών (όχι αυτών που προορίζονται για συντάξεις).

6. ΣΕΤΕ Διατήρηση κατώτατου μισθού στο ίδιο επίπεδο. Ο κατώτατος μισθός να ακολουθεί τον μέσο μισθό. Να τεθούν κριτήρια για τον καθορισμό των μεταβολών του κατώτατου μισθού.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στο πόρισμα αναφέρεται επίσης ότι οι μικρές επιχειρήσεις στις οποίες η χρήση του κατώτατου μισθού είναι πιο διαδεδομένη, είναι σαφώς πιο εκτεθειμένες στις δυσμενείς επιπτώσεις που θα έχει μια αύξησή του.

Κάποια από τα μέλη της επιτροπής εμπειρογνώμονων έδωσαν περισσότερη έμφαση στην οικονομική αβεβαιότητα και στο γεγονός ότι το 2020 υπήρξε έτος αποπληθωρισμού και γενικά μεγάλης (αν και παροδικής και όχι συστημικής) ύφεσης. Άλλα μέλη της, αντιθέτως, έδωσαν περισσότερη έμφαση στις επίσημες προβλέψεις εθνικών και διεθνών φορέων και οργανισμών, που κάνουν λόγο για μια διαφαινόμενη ραγδαία ανάκαμψη, στη γενική τάση αύξησής του κατώτατου μισθού που εμφανίζεται σχεδόν

παντού στην Ευρώπη ακόμα και σε καθεστώς πανδημίας, αλλά και στη –συνολικά– θετική αποτίμηση της αύξησής του 2019. Συνεπώς, ορισμένα μέλη της επιτροπής προτείνουν, υπό τις παρούσες συνθήκες, τη διατήρηση αμετάβλητου του νυν ισχύοντος κατώτατου μισθού και ημερομισθίου, ενώ άλλα μέλη της προτείνουν αύξησή του σε ποσοστό έως και 4%.

Σε κάθε περίπτωση, τόσο το ΚΕΠΕ όσο και τα μέλη της επιτροπής θεωρούν ότι οι αποφάσεις είναι σκόπιμο να μην είναι ξαφνικές και να μην ανατρέπουν τον οικονομικό προγραμματισμό των επιχειρήσεων. Γενικότερα, η έγκαιρη αναγγελία τους καθώς και η ισχύς τους από την αρχή του επόμενου έτους θεωρούνται διεθνώς καλές πρακτικές.

Οι αυξήσεις επηρεάζουν αρνητικά την απασχόληση στις μικρές επιχειρήσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ που επικαλείται το ΚΕΠΕ, οι εργαζόμενοι που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό στο σύνολο των μισθωτών στον ιδιωτικό τομέα αυξήθηκαν διαχρονικά από 19,7% το 2016 σε 27,7% το 2020. Μάλιστα τη διετία 2018-2019 ο αριθμός των θέσεων εργασίας που αμείβονταν με τον κατώτατο μισθό αυξήθηκε κατά περίπου 121,4 χιλιάδες. Επιπλέον, σύμφωνα με την ΤτΕ, η αύξηση του ποσοστού των θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό την τελευταία τριετία είναι ένα γενικευμένο φαινόμενο, αφού καταγράφεται σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες επιχειρήσεων, ηλικιακές ομάδες εργαζομένων και κατηγορίες ανά επάγγελμα, τύπο απασχόλησης και τύπο σύμβασης εργασίας. Βάσει των δεδομένων, μετά την αύξηση του κατώτατου μισθού του Φεβρουαρίου 2019, η μισθολογική επίδραση ήταν πιο περιορισμένη στις μεγάλες επιχειρήσεις, στις οποίες οι απασχολούμενοι είχαν κατά κανόνα καλύτερες αμοιβές.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι μικρές επιχειρήσεις, στις οποίες ο μέσος μισθός είναι πολύ κοντά στον κατώτατο, δηλαδή έχουν περισσότερους μισθωτούς που αμείβονται με τον κατώτατο, επηρεάστηκαν περισσότερο από την αύξηση του Φεβρουαρίου 2019. Αυτό οφείλεται σε δύο λόγους.

Πρώτον, αμείβουν περισσότερους εργαζομένους με τον κατώτατο μισθό και δεύτερον το περιθώριο αντίδρασής τους με αλλαγή του μείγματος απασχόλησης είναι πιο περιορισμένο σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Η ανάκαμψη της μισθωτής απασχόλησης στη μεγάλη κρίση ξε-

κίνησε το Β' εξάμηνο του 2013, αφού οι μέσοι μισθοί άρχισαν να μειώνονται. Σε αυτό, σημαντικό ρόλο έπαιξε τόσο η μείωση του κατώτατου μισθού το 2012 όσο και η νομοθετική κατάργηση της μετενέργειας των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, σε συνδυασμό με την αύξηση των επιχειρησιακών συμβάσεων.

Από την περιγραφική ανάλυση προκύπτει ότι η σχέση μεταξύ απασχολούμενων μισθωτών του ιδιωτικού τομέα και του ύψους του κατώτατου μισθού είναι αρνητική, ενώ φαίνεται να είναι πιο έντονη για τις μικρές επιχειρήσεις (επιχειρήσεις με λιγότερο από 10 απασχολούμενους).

Ενδεχόμενη αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 10%, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μεταβολές στην παραγωγή, θα οδηγήσει σε απώλειες θέσεων εργασίας κοντά στις 20.000 από τη σημερινή απασχόληση.

Στις μεγάλες επιχειρήσεις (10 άτομα και άνω) η σχέση μεταξύ απασχόλησης και κατώτατου μισθού θα έχουν πιο δυσμενείς επιπτώσεις στην απασχόληση των μικρών επιχειρήσεων, όπου οι μέσοι μισθοί είναι πολύ κοντά στον κατώτατο μισθό. Μια εναλλακτική διατύπωση θα μπορούσε να είναι ότι οι αυξήσεις στους ελάχιστους μισθούς βλάπτουν τις μικρές και οριακές επιχειρήσεις, ενώ δεν ενοχλούν τόσο πολύ τις μεγαλύτερες, οι οποίες μπορούν σε κάποιον βαθμό να απορροφήσουν το όποιο συνεπαγόμενο αυξημένο εργατικό κόστος.

«Ολυμπιακοί Αγώνες 2020»

Η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση στις οθόνες σας από το PIK

Τελετή έναρξης: 23 Ιουλίου

Τελετή λήξης: 8 Αυγούστου

Οι αγώνες θα μεταδίδονται από το PIK 2 και το PIK HD.

Σε περιπτώσεις ταυτόχρονης μετάδοσης αθλημάτων, τότε θα μεταδίδονται και από το PIK 1.

WE BREED CHAMPIONS

8 πρωταθλήματα στο field club

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΒΡΑΑΜ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΑΠΛΟΥ ΑΝΔΡΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΛΟΥΤΤΙΑΔΗΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΔΙΠΛΟΥ (12)

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΑΠΛΟΥ ΚΑΙ ΔΙΠΛΟΥ (14)

ΘΕΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΑΠΛΟΥ (12)

ΑΘΗΝΑ ΚΟΜΟΔΡΟΜΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΔΙΠΛΟΥ (18)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΥΝΤΡΙΑΔΗΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΔΙΠΛΟΥ (12)

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΕΖΟΝ ΑΡΧΙΣΑΝ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ

(ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΣΤΟ MELKONIAN EDUCATIONAL INSTITUTE)

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 99606625

ΧΟΡΗΓΟΙ:

Αμετάβλητα τα επιτόκια μέχρι το 2024 από την ΕΚΤ

Θα συνεχίσει με υψηλότερο
ρυθμό τις αγορές ομολόγων

Ισχυρό μήνυμα ότι θα εξακολουθήσει να παρέχει σταθερά στήριξη στην οικονομία της Ευρωζώνης έδωσε στις αγορές η ΕΚΤ, με τις εξαγγελίες της να καταδεικνύουν πως τα επιτόκια του ευρώ θα παραμείνουν σε αρνητικό έδαφος για όλο το χρονικό διάστημα μέχρι το 2024. Η τράπεζα κατέστησε σαφές ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει σε αύξηση των επιτοκίων αν δεν φτάσει ο πληθωρισμός στο 2%, ενώ επανέλαβε ότι θα ανεχτεί και την υπέρβαση του στόχου του 2% για αρκετό χρονικό διάστημα. Δεν αναμένει, όμως, τέτοια επιτάχυνση του δείκτη για το εγγύς μέλλον και εκτιμά πως οι αυξήσεις των τιμών θα φτάσουν μόλις στο 1,4% το 2023. Έτσι, διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια του ευρώ στο αρνητικό πρόσημο του -0,5%, ενώ παράλληλα υποσχέθηκε να συνεχίσει αμείωτες τις αγορές ομολόγων μέχρις ότου θεωρήσει λήξασα την κρίση της πανδημίας.

Στην ανακοίνωση που συνόδευσε χθες την πρώτη συνεδρίασή της μετά την απόφαση για αναθεώρηση του στόχου του πληθωρισμού στο 2%, η ΕΚΤ υπογράμμισε ότι θα συνεχίσει τις αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος κατά της κρίσης της πανδημίας, ύψους 1,85 τρις. ευρώ, και με ρυθμό

υψηλότερο σε σύγκριση με εκείνο των πρώτων μηνών του έτους. Επιπλέον, η τράπεζα τονίζει πως θα διατηρήσει τα επιτόκια του ευρώ στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα μέχρις ότου φτάσει ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης στο 2%. Όπως υπογραμμίζει, τα επιτόκια θα παραμείνουν στα υφιστάμενα επίπεδα έως ότου φτάσει ο πληθωρισμός στο 2% και θα παραμείνει εκεί για ένα χρονικό διάστημα, ώστε να κρίνει η τράπεζα πως τείνει να σταθεροποιηθεί μεσοπρόθεσμα στο 2%.

Στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε μετά τη συνεδρίαση η πρόεδρος της τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, τόνισε πως ο χρονικός ορίζοντας για τον οποίο γίνεται λόγος τώρα όσον αφορά τον πληθωρισμό είναι το τρέχον έτος, το 2022 και το 2023. Όπως υπογράμμισε, η Τράπεζα τώρα θέλει «να δει τον πληθωρισμό να φτάνει στο 2% πολύ νωρίτερα, αλλά και να παραμείνει στο επίπεδο αυτό, να έχει διάρκεια και να μείνει στο επίπεδο αυτό». Η κ. Λαγκάρντ επανέλαβε την πάγια θέση της ότι η επιτάχυνση που σημειώνει τους τελευταίους μήνες ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη αποτελεί παροδική εξέλιξη. Τόνισε μάλιστα πως «οι προοπτικές του πληθωρισμού σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο πα-

Η πρόεδρος της τράπεζας τόνισε πως ο χρονικός ορίζοντας για τον οποίο γίνεται λόγος τώρα όσον αφορά τον πληθωρισμό είναι το τρέχον έτος, το 2022 και το 2023. Όπως υπογράμμισε, η ΕΚΤ τώρα θέλει «να δει τον πληθωρισμό να φτάνει στο 2% πολύ νωρίτερα, αλλά και να παραμείνει στο επίπεδο αυτό, να έχει διάρκεια και να σταθεροποιηθεί στο επίπεδο αυτό».

Η ανάκαμψη στην Ευρωζώνη συνεχίζεται αλλά περιβάλλεται από αβεβαιότητα λόγω της μετάλλαξης «Δέλτα», σημείωσε η κ. Λαγκάρντ.

ραμένουν υποτονικές». Σημειώτεον ότι ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης βρίσκεται για μεγάλο χρονικό διάστημα κάτω του στόχου της Τράπεζας και οι περισσότεροι οικονομικοί αναλυτές αμφιβάλλουν για το κατά πόσον θα επιτύχει η ΕΚΤ να τον επιταχύνει ώστε να φτάσει στο 2% και να παραμείνει εκεί για αρκετό καιρό. Όσον αφορά το κατά πόσον επικράτησε συναίνεση στους κόλπους της ΕΚΤ σχετικά με την άκρως ανα-

πτυξιακή πολιτική της, η πρόεδρος επιχείρησε μάλλον να υποβαθμίσει τις διαφωνίες. Αναγνώρισε μεν ότι η νέα στρατηγική νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ υιοθετήθηκε ομόφωνα από όλα τα μέλη του Δ.Σ. της τράπεζας, που έκριναν ομόφωνα ότι πρέπει να επανεξετασθεί η καθοδήγηση της αγοράς αναφορικά με τα επιτόκια. Τόνισε, πάντως, ότι μόνον ένας μικρός αριθμός μελών του Δ.Σ. διαφοροποιήθηκε. Η κ. Λαγκάρντ αντέκρουσε, άλλωστε, την επιθετική κριτική που έχει δεχθεί η ΕΚΤ για τα χαμηλά επιτόκια και για την αναθεώρηση της στρατηγικής της, που συνεπάγεται διατήρησή τους σε χαμηλά επίπεδα για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Όπως ανέφερε, «με την αναθεώρηση της καθοδήγησής μας δεν είναι ζητούμενο να διατηρήσουμε τα επιτόκια σε χαμηλά επίπεδα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα». Προσέθεσε, άλλωστε, κατηγορηματικά πως όταν

ο πληθωρισμός φτάσει πραγματικά στο 2% και το υπερβεί, «τότε θα πάρουμε τις αποφάσεις μας». Η πρόεδρος της τράπεζας δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στις οικονομικές προοπτικές της Ευρωζώνης, για να υπογράμμισε πως η ανάκαμψη συνεχίζεται επί του παρόντος αλλά περιβάλλεται από αβεβαιότητα. Όπως τόνισε, πηγή μεγάλης αβεβαιότητας, που απειλεί την ανάκαμψη, αποτελεί η μετάλλαξη «Δέλτα» και η ταχύτατη μετάδοσή της σε όλο και μεγαλύτερο μέρος της Γηραιάς Ηπείρου. Εκφράζοντας αισιοδοξία για την πορεία της εμβολιαστικής διαδικασίας, η κ. Λαγκάρντ επισήμανε πως «ολόένα και περισσότεροι άνθρωποι εμβολιάζονται στην Ευρωζώνη και έτσι καταργούνται σταδιακά οι περιορισμοί στις περισσότερες χώρες-μέλη της». Προσέθεσε, ωστόσο, ότι «η σκιά της πανδημίας παραμένει ακόμη και ειδικότερα η μετάλλαξη «Δέλτα» συνιστά μια

πηγή εντεινόμενης αβεβαιότητας».

Αντιδρώντας άμεσα στις ανακοινώσεις της τράπεζας, το ευρώ σημείωσε αρχικά άνοδο στο 1,1804 δολάριο, για να υποχωρήσει όμως αργότερα στο 1,1791 δολάριο. Περιορίστηκαν, όμως, ελαφρώς και οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων της Ευρωζώνης. Οι αποδόσεις των δεκαετών του γερμανικού δημοσίου διολίσθησαν κατά 0,02 εκατοστιαία μονάδα, στο 0,41%, όπως και των δεκαετών ομολόγων της Ιταλίας, που υποχώρησαν στο 0,66%, Σχολιάζοντας σχετικά στους Financial Times η Ελγκα Μπαρτς, αναλύτρια στο BlackRock Investment Institute, τόνισε πως το μήνυμα της ΕΚΤ ήταν «μια έκπληξη αναπτυξιακών υποσχέσεων» και προέβλεψε πως πριν από το τέλος του έτους η τράπεζα θα προχωρήσει σε «προς τα πάνω προσαρμογή» των μηνιαίων αγορών ομολόγων.

REUTERS, BLOOMBERG

Ανάκαμψη της κινεζικής οικονομίας με ηπιότερους ρυθμούς βλέπει η Pimco

Μετά και τα τελευταία στοιχεία που δόθηκαν προ ημερών στη δημοσιότητα και φέρουν την ανάκαμψη της Κίνας να συνεχίζεται με ηπιότερους ρυθμούς, το μεγαλύτερο fund ομολόγων στον κόσμο, η Pimco, προχωράει σε ήπια αναθεώρηση του βασικού της σεναρίου για την ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας το τρέχον έτος.

Συγκεκριμένα, σε ενημερωτικό σημείωμα της αναλύτριας Κάρολ Λιάο αναφέρεται ότι η αρχική πρόβλεψη για ρυθμό ανάπτυξης το 2021 με κατώτατο όριο το 8% αναθεωρείται και εκτιμάται τώρα ως το υψηλότερο όριο ανάπτυξης για το 2021. Η αναλύτρια σημειώνει ότι έχει προηγηθεί η ισχυρότερη από την αναμενόμενη ανάπτυξη που καταγράφηκε το δεύτερο τρίμηνο, αλλά η οποία δύσκολα θα συνεχιστεί. Η Κάρολ Λιάο επισημαίνει την πρόσφατη απόφαση που έλαβε η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας να μειώσει το ύψος των αποθεματικών που οφείλουν να διατηρούν οι τράπεζες της χώρας και επιπλέον ότι το Πεκίνο ανακοίνωσε προσφάτως αυστηρότερους περιορισμούς

Η αρχική πρόβλεψη για ανάπτυξη το 2021 με κατώτατο όριο το 8% αναθεωρείται και εκτιμάται τώρα ως το υψηλότερο όριο.

στις έκτακτες και εκτός προϋπολογισμού δημοσιονομικές δαπάνες. Η εν λόγω αναλύτρια αναφέρει, άλλωστε, ότι η αναμενόμενη ισχυρή ανάπτυξη το δεύτερο μισό του έτους μπορεί να απειληθεί από ορισμένους αποσταθεροποιητικούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων: πρώτα απ' όλα το ενδεχόμενο να μην είναι ισχυρή και προπαντός να μην είναι σταθερή η ανάκαμψη της κατανάλωσης.

Δεύτερον, η ενίσχυση των εξαγωγών που, ωστόσο, παραμένει αβέβαιο κατά πόσο θα συνεχιστεί, δεδομένων και των κινδύνων που απειλούν ξανά την παγκόσμια οικονομία και τις χώρες - πελάτες της Κίνας. Επιπλέον οι αυστηρότερες

Ένας από τους αποσταθεροποιητικούς παράγοντες που αναφέρει το fund ομολόγων είναι το ενδεχόμενο να μην είναι ισχυρή και, προπαντός, να μην είναι σταθερή η ανάκαμψη της κατανάλωσης.

ρυθμίσεις που επιβάλλει το Πεκίνο σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας και ενδέχεται να επεκταθούν σε τομείς όπως η ιδιοκτησία περιουσιακών στοιχεί-

ων, η τεχνολογία, η στροφή στην οικονομία με μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα, τα χρηματοδοτικά σχήματα των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ένας ακόμη παράγοντας είναι το πρόβλημα της ρευστότητας στη χρηματοοικονομική αγορά: πως θα εξελιχθούν εκκρεμείς υποθέσεις όπως αυτή του επενδυτικού ταμείου China Huarong Asset Management

Σύμφωνα με την αναλύτρια, η πρόσφατη μείωση του δείκτη RRR δεν οφείλεται σε αδύναμο οικονομικό στοιχείο και θα πρέπει να ερμηνευτεί ως μια προληπτική κίνηση και ως προσπάθεια εξισορρόπησης της αυστηρότερης πολιτικής που επιβάλλει σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας θα χαράξει καινούργια πολιτική βάζει των νέων στοιχείων, με κυριότερο όλων ίσως την πιστωτική επέκταση που ενδεχομένως θα διακυβεύσει τη νομισματική της πολιτική. Σύμφωνα, πάντα, με την Κάρολ Λιάο, έχει παρέλθει το διάστημα στη διάρκεια του οποίου μειωνόταν αισθητά η πιστωτική επέκταση. Ενδέχεται να επιβραδυνθεί περαιτέρω το γ' τρίμηνο πριν σταθεροποιηθεί, αλλά θα είναι περιορισμένη η επιβράδυνση και

αναμένεται να σταθεροποιηθεί το δ' τρίμηνο. Οι εκτιμήσεις συγκλίνουν σε μια πιστωτική επέκταση της τάξης του 10,5% έως 11% σε επίπεδο έτους.

Σύμφωνα με το βασικό σενάριο της Pimco, η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας δεν αναμένεται να προχωρήσει άμεσα σε μείωση των επιτοκίων ή περαιτέρω μείωση του ύψους των αποθεματικών των τραπεζών. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, εντελώς μια περαιτέρω μείωση των αποθεματικών των τραπεζών το δ' τρίμηνο του έτους, καθώς η ανάγκη ρευστότητας θα είναι υψηλή και η ανάπτυξη μπορεί να επιβραδυνθεί έως το 2022.

Στο δεύτερο εξάμηνο του έτους αναμένεται αύξηση των εντός του προϋπολογισμού δημοσιονομικών δαπανών και επιτάχυνση στην έκδοση κρατικών ομολόγων. Ωστόσο, όπως αναφέρει η αναλύτρια, πιθανότατα θα παραμείνει περιορισμένος ο δανεισμός από τις τοπικές αρχές καθώς η κυβέρνηση καταβάλλει προσπάθειες για να περιορίσει το μεγάλο χρέος της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η Κομισιόν χρηματοδοτεί 11 έρευνες για τον κορωνοϊό

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάρτισε κατάλογο 11 νέων έργων αξίας 120 εκατ. ευρώ από το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» (Horizon Europe), το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας για την περίοδο 2021-2027. Στόχος των έργων θα είναι η στήριξη και η διευκόλυνση της επείγουσας έρευνας για το θέμα του κορωνοϊού και των μεταλλάξεών του.

Η εν λόγω χρηματοδότηση αποτελεί μέρος ενός ευρέος φάσματος δράσεων έρευνας και καινοτομίας για την καταπολέμηση του κορωνοϊού και συμβάλλει στη συνολική δράση της επιτροπής για την πρόληψη, τον μετριασμό και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του ιού και των παραλλαγών του. Εντάσσεται στο νέο ευρωπαϊκό σχέδιο ετοιμότητας στον τομέα της βιοϊατρικής υπό την ονομασία εκκολαπτήριο HERA.

Τα περισσότερα έργα θα στηρίξουν κλινικές δοκιμές για νέες θεραπείες και εμβόλια.

Τα 11 έργα του καταλόγου περιλαμβάνουν 312 ερευνητικές ομάδες από 40 χώρες, μεταξύ των οποίων και 38 ομάδες από 23 χώρες εκτός της Ε.Ε. Η επιτροπος Καινοτομίας, Έρευνας, Πολιτισμού, Εκπαίδευσης και Νεολαίας, Μαρίγια Γκαμπριέλ, ανέφερε ότι «η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει ισχυρή δράση για την καταπολέμηση της κρίσης του κορωνοϊού. Σήμερα εντείνουμε τις ερευνητικές μας προσπάθειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των απειλών που συνιστούν οι παραλλαγές του κορωνοϊού. Στηρίζο-

ντας αυτά τα νέα ερευνητικά έργα και ενισχύοντας και ιδρύοντας σχετικές ερευνητικές υποδομές, συνεχίζουμε να καταπολεμούμε την πανδημία και να προετοιμαζόμαστε για τις μελλοντικές απειλές».

Τα περισσότερα έργα θα στηρίξουν κλινικές δοκιμές για νέες θεραπείες και εμβόλια, καθώς και την ανάπτυξη μεγάλων κλίμακας ομάδων και δικτύων για τον κορωνοϊό, πέραν των συνόρων της Ευρώπης, δημιουργώντας διασυνδέσεις με ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες. Αλλά έργα θα ενισχύσουν και θα διευρύνουν την πρόσβαση στις ερευνητικές υποδομές που παρέχουν υπηρεσίες ή που χρειάζονται για την ανταλλαγή δεδομένων, εμπειρογνώμονών και ερευνητικών πόρων μεταξύ των ερευνητών, ώστε να καταστεί δυνατή η έρευνα για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού και των παραλλαγών

του. Οι υποδομές αυτές περιλαμβάνουν εκείνες που είναι ήδη ενεργές, όπως η ευρωπαϊκή πλατφόρμα δεδομένων για τον κορωνοϊό COVID-19 και οι σχετικές ευρωπαϊκές ερευνητικές υποδομές βιοεπιστημών.

Οι κοινοπραξίες που θα επιλεγούν θα συνεργαστούν στο πλαίσιο άλλων σχετικών πρωτοβουλιών και έργων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, ώστε να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα και να αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη των ερευνητικών προσπαθειών. Θα συμβάλουν στην οικοδόμηση της ευρωπαϊκής αρχής ετοιμότητας και αντίδρασης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας (HERA), η οποία θα δώσει τη δυνατότητα στην Ε.Ε. να προβλέπει και να αντιμετωπίζει καλύτερα τις μελλοντικές πανδημίες.

Στις δράσεις θα συμμετέχουν 312 ερευνητικές ομάδες από 40 χώρες, μεταξύ των οποίων και 38 ομάδες από 23 χώρες εκτός της Ε.Ε.

Αισθητή μείωση των επενδύσεων για χρυσή βίζα στην Ελλάδα

Μείωση 73% των κεφαλαίων που εισέρρευσαν συγκριτικά με το 2019

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Επενδύσεις ύψους 234,5 εκατ. ευρώ πραγματοποιήθηκαν το 2020 στην αγορά ακινήτων, μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», καθώς ο αριθμός των αδειών υποχώρησε σε 938, με βάση τα προσφάτως αναθεωρημένα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πό-

Ακόμη χειρότερη είναι η επίδοση το 2021, καθώς μέχρι και τις αρχές Ιουνίου είχαν χορηγηθεί μόλις 117 νέες άδειες.

λιτικής. Η κάμψη έναντι του 2019 είναι εμφανής και αποτυπώνει τις συνέπειες της πανδημίας. Ειδικότερα, το 2019 είχαν εκδοθεί 3.503 άδειες, με αποτέλεσμα το ελάχιστο ύψος των επενδύσεων στην αγορά ακινήτων να διαμορφωθεί σε 876 εκατ. ευρώ.

Ως εκ τούτου, το 2020 καταγράφηκε πτώση της τάξεως του

73% στο ύψος των κεφαλαίων που εισέρρευσαν στη χώρα μέσω της «χρυσής βίζας», που απευθύνονται σε πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε.

Ακόμα χειρότερη όμως είναι η επίδοση το 2021, καθώς μέχρι και τις αρχές Ιουνίου είχαν χορηγηθεί μόλις 117 νέες άδειες, που αντιπροσωπεύουν κεφάλαια μόλις 29,25 εκατ. ευρώ. Στελέχη της αγοράς ακινήτων συναρτούν την ανάκαμψη του προγράμματος με την πορεία του εμβολιασμού και συνολικά της πανδημίας, όπως επίσης και με τους περιορισμούς που υπάρχουν στα αεροπορικά ταξίδια, ιδίως αν πρόκειται για ανθρώπους που προέρχονται από χώρες εκτός Ε.Ε.

Εφόσον δεν υπάρξουν αρνητικές και απρόοπτες εξελίξεις κατά το δεύτερο εξάμηνο, υπάρχει αισιοδοξία για τη σταδιακή επαναφορά του επενδυτικού ρεύματος, ιδίως από την Κίνα, που αποτελεί τον βασικό «αιμοδότη» του συγκεκριμένου προγράμματος. Αν όμως τα σενάρια για την έλωση του τέταρτου κύματος της πανδημίας επαληθευτούν, είναι προφανές ότι η προσδοκώμενη ανάκαμψη θα μετατεθεί χρονικά, τουλάχιστον στο τέταρτο τρίμηνο

Στελέχη της αγοράς ακινήτων συναρτούν την ανάκαμψη του προγράμματος με την πορεία του εμβολιασμού και συνολικά της πανδημίας, όπως επίσης και με τους περιορισμούς που υπάρχουν στα αεροπορικά ταξίδια.

του έτους, ενδεχομένως και αργότερα.

Με βάση τα σχετικά στοιχεία, από την έναρξη του προγράμματος «χρυσή βίζα» στα μέσα του 2014 μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 8.692 άδειες παραμονής σε επενδυτές ακινήτων από χώρες εκτός Ε.Ε. Αυτό σημαίνει ότι στην αγορά ακινήτων έχουν επενδυθεί κεφάλαια ύψους 2,17 δισ. ευρώ κατ'ελάχιστον. Μάλιστα, σύμφωνα με εκπροσώπους γραφείων που δραστηριοποιούνται στην αγορά επενδυτικής μετανάστευσης, το εν λόγω ποσό εκτιμάται ότι προσεγγίζει ακόμα και τα 3 δισ. ευρώ στην

πραγματικότητα. Ο λόγος είναι ότι τουλάχιστον οι μισοί από τους επενδυτές που έχουν αδειοδοτηθεί, έχουν ξεπεράσει κατά πολύ την ελάχιστη αξία επένδυσης, δηλαδή τα 250.000 ευρώ.

Σε κάθε περίπτωση, το συγκεκριμένο πρόγραμμα ευθύνεται για το 25%-30% των συνολικών εισροών κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων το 2020. Με βάση τα στοιχεία που συγκέντρωσε η Τράπεζα της Ελλάδος, το 2020 οι εισροές αυτές ανήλθαν σε 875 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 27% οφείλεται στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα». Ωστόσο, το 2019 η

συνολική συνεισφορά άγγιξε το 60%, καθώς από τα 1,45 δισ. ευρώ που επενδύθηκαν στην αγορά ακινήτων, τα 875 εκατ. ευρώ αφορούσαν επενδυτές εκτός Ε.Ε. που έλαβαν άδεια παραμονής.

Όσον αφορά το φετινό πρώτο τρίμηνο, όπως αναφέρει η ΤτΕ, οι καθαρές ξένες άμεσες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων μειώθηκαν κατά 7,3%, καθώς δεν ξεπέρασαν τα 214 εκατ. ευρώ, έναντι 230 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Προς το παρόν δεν είναι σαφής η συμβολή του προγράμματος «χρυσή βίζα», καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία

των αιτημάτων έκδοσης άδειας παραμονής από ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Πάντως, από την αρχή και μέχρι σήμερα, οι Κινέζοι επενδυτές αποτελούν κινητήριο μοχλό του εν λόγω προγράμματος, καθώς έχουν λάβει το 71% των αδειών, ήτοι 6.190 από τις συνολικά 8.692 άδειες που έχουν χορηγηθεί. Στη δεύτερη θέση βρίσκονται οι επενδυτές από την Τουρκία με 541 άδειες και ακολουθούν οι Ρώσοι με 474 άδειες. Η πρώτη πεντάδα συμπληρώνεται με επενδυτές από τον Λίβανο με 226 άδειες και από την Αίγυπτο με 199 άδειες.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Περιουσιακό και αποζημιώσεις

Το θέμα των ημερών είναι η Αμμόχωστος κι ενώ είναι πολυσύνθετο, η συζήτηση περιστρέφεται στο τι θα πρέπει να κάνουν οι ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας μετά τις τελευταίες εξελίξεις. Βρίσκονται ενώπιον ενός δίστρατου, το κάθε παρακλάδι του οποίου φαίνεται να οδηγεί σε διαφορετικό αποτέλεσμα – ένα αποτέλεσμα του οποίου οι υποστηρικτές θεωρούν ότι είναι και το καλύτερο αν ακολουθηθεί και το χειρότερο αν δεν ακολουθηθεί.

Το ένα παρακλάδι είναι αυτό που έχει σαν αφετηρία το δεδομένο πως πρόκειται για μια καλοστημένη παγίδα των Τούρκων που θα οδηγήσει στο χειρότερο δυνατό αποτέλεσμα τόσο τους ιδιοκτήτες σε προσωπικό επίπεδο, όσο και την εθνική μας υπόθεση σε συλλογικό επίπεδο και άρα οι ιδιοκτήτες δεν πρέπει να προσφύγουν στην Επιτροπή Αποζημιώσεων. Ένα από τα κύρια επιχειρήματα είναι πως με τις προσφυγές για περιουσίες εντός της περικλειστής περιοχής θα δοθεί η ευκαιρία, αφενός να αμφισβητηθεί η ιδιοκτησία τους λέγοντάς τους ότι η περιουσία τους ανήκει στο ΕΒΚΑΦ και, αφετέρου, αν τους δοθεί αποζημίωση, αυτό θα αφορά την πώλησή της με ταυτόχρονη αναγνώριση του ψευδοκράτους.

Το άλλο παρακλάδι είναι αυτό που έχει σαν αφετηρία το δεδομένο πως η διαδικασία, όπως κρίθηκε από το ΕΔΑΔ, είναι εκεί και πως πρέπει οι ιδιοκτήτες μαζικά να προσφύγουν και να απαιτήσουν αποζημίωση για απώλεια χρήσης και επιστροφή της περιουσίας τους και μέσω αυτής της διαδικασίας να εξουδετερωθεί και το αφήγημα της Τουρκίας ότι η περικλειστη περιοχή του Βαρωσίου ανήκει στο ΕΒΚΑΦ. Η διεκδίκηση κάτω από αυτό το

Είναι ξεκάθαρο ότι πρέπει να συντονιστούμε όλοι: από πάνω μέχρι κάτω και από αριστερά μέχρι δεξιά να αποκτήσουμε μια ξεκάθαρη και ομοιόμορφη στρατηγική και προσέγγιση επειδή ο σκοπός είναι ένας, όπως και ο εχθρός.

σενάριο τιμεντώνει την ιδιοκτησία τους.

Το δίλημμα είναι τεράστιο και δεν εξαντλείται εύκολα καθώς υπάρχουν πολλές παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Δεν θα ασχοληθούμε με όλες εδώ αλλά μόνο με κάποιες σε μια προσπάθεια σοβαρού προβληματισμού. Επειδή στο τέλος της ημέρας, ο κάθε ένας ιδιοκτήτης είναι ελεύθερος να αποφασίσει τι νομίζει καλύτερο για τον εαυτό του αλλά και πιο σωστό σε εθνικό επίπεδο.

Ένα θέμα που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας. Κακά τα ψέματα, άλλο η απευθείας εκδίκαση από το ΕΔΑΔ (π.χ. υπόθεση κας Τιτίνας Λοϊζίδου) και άλλο η ενδίδμεση πορεία μέσα από την Επιτροπή Αποζημιώσεων και την εξάντληση όλων των ένδικων μέσων της Τουρκίας για να φτάσεις στο ΕΔΑΔ. Από τη σύσταση της, η Επιτροπή Αποζημιώσεων χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά βραδυκίνησία με τις αιτήσεις να στοιβάζονται και να μην εξετάζονται ή να εξετάζονται κάποιες επιλεκτικά και με οκνηρία.

Άλλο θέμα είναι η θεραπεία που

Στο τέλος της ημέρας, ο κάθε ένας ιδιοκτήτης είναι ελεύθερος να αποφασίσει τι νομίζει καλύτερο για τον εαυτό του αλλά και πιο σωστό σε εθνικό επίπεδο.

δίδεται. Εσύ ως νόμιμος ιδιοκτήτης αιτείσαι πρώτον, αποζημίωση για απώλεια χρήσης (για όσα χρόνια σου στερούσαν την απόλαυση και εκμετάλλευσή της) και δεύτερον, ανάκτησή της. ΟΧΙ πώλησή της. Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα είναι καταθλιπτικά. Πρώτον, σου προσφέρουν ένα μικροσκοπικό ποσοστό του συνολικού ποσού της απαίτησής σου, και δεύτερον σε βάζουν να υπογράψεις πως σε περίπτωση διευθέτησης του Κυπριακού, η περιουσία σου τους ανήκει. Άρα δεν σου δίνουν χρήματα για απώλεια χρήσης, αλλά σου προσφέρουν ένα ποσό για απαλλοτρίωση. Και νοείται ότι το δεύτερο σκέλος της απαίτησής σου, δηλαδή η ανάκτηση, δεν είναι καν στο τραπέζι για συζήτηση από

μέρους τους. Αν δεν συμφωνείς τότε είτε σιωπάς και φεύγεις, ή αν θέλεις να το πάρεις μέχρι τέλους στο ΕΔΑΔ, θα πρέπει να ακολουθήσεις όλη τη δικαστική τους διαδικασία και αν δεν βρεις το δικαίο σου (που ... μάλλον δεν θα το βρεις...) θα καταλήξεις στο ΕΔΑΔ. Όμως στο μεσοδιάστημα θα έχουν περάσει χρόνια. Που μας φέρνει μετά στο πόσο εφαρμόσιμες είναι οι αποφάσεις του ΕΔΑΔ που είναι υπέρ σου. Δηλαδή πόσο εύκολα και με ποιο τρόπο εξαναγκάζεται η Τουρκία να σου πληρώσει την επικραθείσα αποζημίωση για απώλεια χρήσης και να σου δώσει κατοχή της περιουσίας σου. Ακολούθως έχουμε το πρόβλημα πως η εν λόγω χρονοβόρα διαδικασία αφορά συγ-

κεκριμένη περίοδο. Δεδομένου ότι το Κυπριακό μένει άλυτο και η στέρεση των δικαιωμάτων σου συνεχίζεται, θα πρέπει να ακολουθηθεί ξανά η ίδια διαδικασία για τη νέα περίοδο μέχρι ... τέλους, οπότε και αν είναι αυτό.

Ένα άλλο σοβαρό θέμα είναι ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης. Η απώλεια χρήσης μετριέται με το ενοίκιο που η περιουσία μας λαμβάνει ή δύναται να λαμβάνει ανά κάθε χρονική περίοδο. Όταν η Τιτίνα Λοϊζίδου προσέφυγε στο ΕΔΑΔ το 1989, είχαν παρέλθει 15 χρόνια από την εισβολή. Τότε μπορούσε κάποιος να κάνει, με μεγάλες επιφυλάξεις, μια παρέκταση των ενοικίων που ίσχυαν το 1974 αναπροσαρμόζοντας τα με κάποιους

τιμαριθμικούς δείκτες. Σήμερα, 47 χρόνια μετά, αυτή η προσέγγιση δεν είναι επιστημονικά σωστή. Τα ενοίκια δεν καθορίζονται με τιμαριθμικούς δείκτες, αλλά με συγκεκριμένο των δυνάμεων της προσφοράς και της ζήτησης στην ελεύθερη αγορά.

Και το ερώτημα είναι, ποια αγορά; Αυτή των ελεύθερων περιοχών η οποία για 47 χρόνια λειτουργεί χωρίς να υπάρχει το κομμάτι των κατεχομένων ή η «αγορά» των κατεχομένων η οποία λειτουργεί με άλλους όρους. Εάν είναι το πρώτο, μπορεί να ισχυριστεί κάποιος πως τα ενοίκια εδώ εξελίχθηκαν ψηλότερα από ό,τι θα εξελίσσονταν αν δεν υπήρχε εισβολή και κατοχή επειδή χωρίς κατοχή θα υπήρχε μεγαλύτερη προσφορά και μεγαλύτερη διασπορά της ζήτησης. Άλλος μπορεί να ισχυριστεί πως σε κάποιες περιοχές των κατεχομένων τα ενοίκια θα εξελίσσονταν πιο ψηλά από ό,τι εξυπακούονται σήμερα από τις ελεύθερες περιοχές επειδή η τοπική αγορά τότε ήταν ακμάζουσα και προτιμυτέα. Αν λάβει κάποιος υπόψη την αγορά των κατεχομένων τότε υπάρχουν άλλα θέματα και δημιουργούνται άλλα προβλήματα. Άσπε που η τουρκική πλευρά προσφέρει αποζημιώσεις (για απαλλοτρίωση) άνευ επιστημονικής βάσης: ό,τι κόψουν και ό,τι ράψουν αφού κρατάνε το κρέας και το μαχαίρι.

Είναι ξεκάθαρο ότι πρέπει να συντονιστούμε όλοι: από πάνω μέχρι κάτω και από αριστερά μέχρι δεξιά να αποκτήσουμε μια ξεκάθαρη και ομοιόμορφη στρατηγική και προσέγγιση επειδή ο σκοπός είναι ένας, όπως και ο εχθρός.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ψυχρή ζητά τη δική της λύτρωση

Η «Κ» μίλησε με τον χαρακτή Χαμπή και τον Στέλιο Στυλιανού με αφορμή την περιοδική έκθεση «Δεν Ξεχνώ» στα Πλατανίσκια

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Με 35 χαρακτηριστικά 14 καλλιτεχνών, και με θέμα τα τραγικά γεγονότα στην Κύπρο το '74 και τις συνέπειές τους, άνοιξε στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια η περιοδική έκθεση «Δεν ξεχνώ», με τα έργα να προέρχονται από τη συλλογή του Μουσείου. Με αφορμή την έκθεση στην «Κ» μίλησαν ο χαρακτήης Χαμπής και ο Στέλιος Στυλιανού. Δύο άνθρωποι που αφιέρωσαν την ψυχή τους και το έργο τους σε τούτο τον τόπο και που προσπαθούν ακόμη να βρουν τη δική τους λύτρωση μέσα από την τέχνη. Ο Χαμπής και ο Στυλιανού ανήκουν σε διαφορετικές γενιές, αλλά εκφράζουν τα ίδια συναισθήματα, έχουν διαφορετικά ερεθίσματα, αλλά παρόμοιο πόνο, κοινή λέξη τους, με διαφορετικό βάρος, η απώλεια. Ο Χαμπής λέει για τη χαρακτηριστική: «Ανακουφίζομαστε, όταν δημιουργούμε τα έργα μας, φγκάλλουμεν τα που μέσα μας και μιλούμε του κόσμου» και ο Στέλιος Στυλιανού: «Έχουμε στο DNA μας τούτο το '74 και καθοδηγεί μας και στο χαρακτικό μας έργο».

Ο Στέλιος Στυλιανού πήρε, μετά από προτροπή του Χαμπή, πρώτος τον λόγο και κάναμε μια κουβέντα που ακουμπάει την ουσία, νομίζω της έκθεσης «Δεν ξεχνώ»...

—Πώς ακόμα σε επηρεάζει το 1974 στα έργα σας;

—Εμάς εσημάδεψεν μας το '74, εκάραξεν μας, εάν μπορώ να χρησιμοποισώ ένα ρήμα που έχει σχέση με την τέχνη που κάμνουμε. Εγώ το '74 ήμουν 2 χρονών, οι εικόνες που έχω είναι πολύ λίγες, δεν έχω εικόνες από τον πατέρα που κάθηνκε, όσο και εάν πιέσω τον εαυτό μου δεν θυμούμαι ένα περιστατικό, ένα συμβάν μαζί του. Έχω τις φωτογραφίες άλλα ζωντανές εικόνες δυστυχώς δεν έχω καμιά. Τούτο το '74 εκάραξεν την ζωή μας ούλλην. **—Το να χάσεις ένα γονιό φαντά-**

“

Εμάς εσημάδεψεν μας το '74, εκάραξεν μας, εάν μπορώ να χρησιμοποιήσω ένα ρήμα που έχει σχέση με την τέχνη που κάμνουμε.

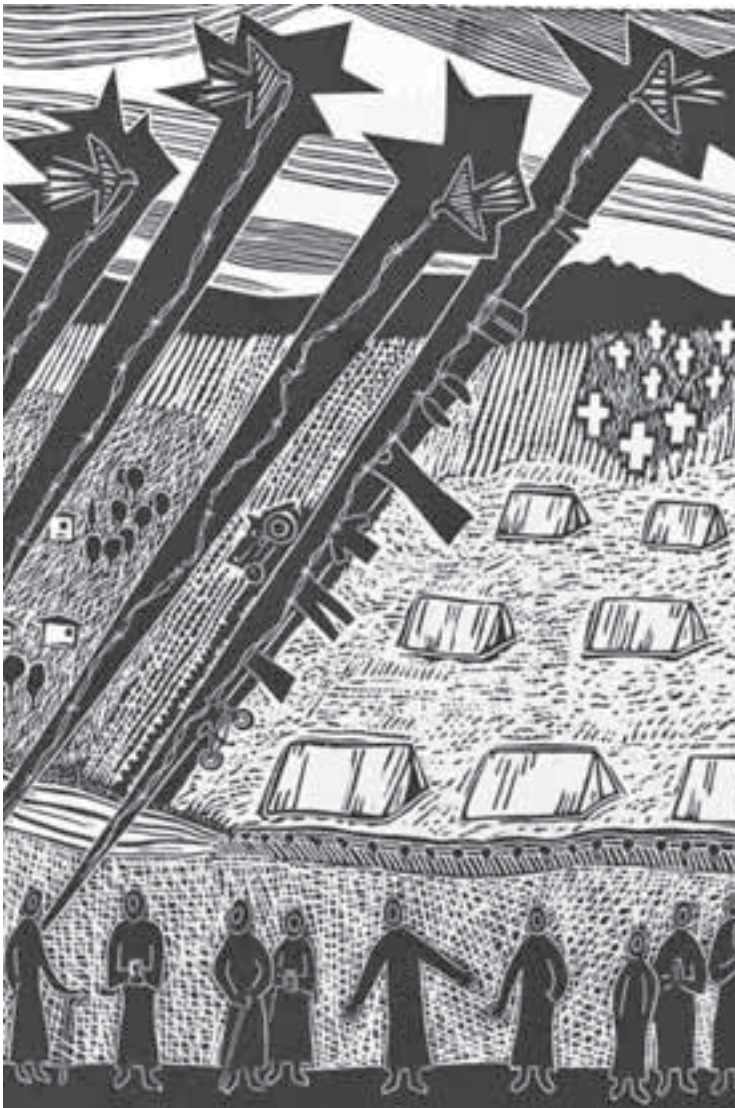
Ζομαι είναι ακόμη πιο δύσκολο;

—Είναι σαν να χάνεις ένα κομμάτι της ταυτότητάς σου. Κανένας δεν ξέρει, εάν δεν χάνετουν ο πατέρας μου, ποια πορεία θα ακολουθούσαμε εμείς και επαγγελματικά αλλά και στη ζωή σαν εξελίσσεται. Λόγω αυτού του γεγονότος χάραξα —και τότε πριν βρεθεί ο πατέρας μου που ήταν ακόμα μέσα στους 1619— πολλά έργα για τους αγνοούμενους της Κύπρου. Για πολλά χρόνια πολλοί έλεγαν, και έδιναν ελπίδες σε συγγενείς ότι ζουν. Δεν είναι αυτή η κατάσταση που είναι τώρα ή πριν από τέσσερα ή πέντε χρόνια, όταν ξεκίνησαν οι εκταφές και οι κηδείες που ο περισσότερος κόσμος είναι συνειδητοποιημένος ότι ο δικός τους σκοτώθηκε, αλλά δεν βρέθηκαν τα οστά του. Εγώ έφτασα και έζησα πολλά άτομα που πίστευαν ότι οι δικοί τους είναι κάπου ζωντανοί. **—Εσείς πιστεύατε ότι είναι ζωντανός;**

—Εγώ προσωπικά επειδή δεν είχα την προσωπική επαφή με τον πατέρα μου, τον Παναγιώτη, να τον ζήσω, δεν μπορώ πω ότι θεωρούσα ότι είναι μέσα στους ζωντανούς ή εν μες στους νεκρούς. Για μένα ήταν μέσα στον όρο «αγνοούμενοι».

—Όταν βρέθηκε πώς ήταν το μετά για εσάς;

—Το μετά πιστεύω ελ्यूτρωσεν τη μάνα μας παραπάνω που ού-

Έργο του χαρακτή Στέλιου Στυλιανού και πιο πάνω έργα του Χαμπή.

λους, που τον έζησε τον Παναγιώτη μας, η οποία ήταν μες στα πλάσματα που πίστευαν ότι μπορεί να ζουν. Γράφτηκαν και διάφορα βιβλία και άρθρα που 'ρέξαν από τα χέρια μου, πριν να βρεθεί ο πατέρας μου, από δημοσιογράφους που έγραφαν διάφορες ιστορίες και σε αυτά τα κείμενα δυστυχώς γράφτηκαν και ονόματα των αν-

θρώπων ότι ξέρεις τους είδαμε και καταγράψαμε τα ονόματά τους και κάποια στιγμή είμαι σίγουρος μέσα σε αυτά τα ονόματα βρέθηκαν οι άνθρωποι θαμμένοι από εδώ που είμαστε εμείς και όχι στις φυλακές της Τουρκίας. Κάποιοι εκμεταλλεύτηκαν αυτό το πράγμα και γράφανε χωρίς σοβαρότητα στοιχεία και έδιναν ελπίδες.

“

Με χάραξε το πραξικόπημα, η εισβολή και η προσφυγιά, τα οποία με βασάνισαν και συνεχίζουν να με βασανίζουν ως σήμερα.

—Στα έργα σου πιστεύεις υπάρχει διαφορά στο πριν βρεθεί και μετά που βρέθηκε ο πατέρας σου;

—Είχα πει ότι θα κλείσω τη σειρά των έργων μου για το '74, τύπωσα κάποια τελευταία έργα και θα ξεκινούσα να κάνω κάτι άλλο. Την ίδια χρονιά είχαμε αυτή την ενημέρωση ότι ταυτοποιήθηκαν τα οστά του πατέρα μου. Θυμούμαι εκείνη την εποχή το 2014 έκανα ένα εξαπτερυγο και δούλευα τα έξι φτερά και το φόντο, άλλα απασχολούσε με σαν χάρασσα το κέντρο. Στο κέντρο δεν μπορούσα να αποφασίσω ποια παράσταση ήθελα να βάλω. Σαν χάρασσα αυτό το έργο με πήραν τπλέφωνο να με ενημερώσουν για το συγκεκριμένο γεγονός. Και αμέσως λέω, «είναι για τον Παναγιώτη που γίνεται τούτο». Και έτσι χωρίς να το περιμένω μπήκε στο κέντρο του έργου η φωτογραφία του πατέρα μου. Ένας άγγελος με έξι φτερά, χαμογελαστός, όπως λένε όσοι τον έζησαν, στα 29 του που έζησε και εγώ ήμουν 42, όταν θάφτηκε. Έχουμε στο DNA μας τούτο το '74 και καθοδηγεί μας και στο χαρακτηριστικό μας έργο.

—Πιστεύετε ότι υπάρχει ακόμα ελπίδα σε τούτο το τόπο;

—Πιστεύω πως όσο υπάρχουν άνθρωποι φωτισμένοι, σκεπτόμενοι, ελεύθεροι, ναι, τούτος ο τό-

πος δικαιούται να ελπίζει.

Ο Στυλιανού έδωσε τον λόγο στον δάσκαλό του και αμέσως ρώτησαν τον Χαμπή τι είναι αυτό που τον «χάραξε» περισσότερο... «Με χάραξε το πραξικόπημα, η εισβολή και η προσφυγιά, τα οποία με βασάνισαν και συνεχίζουν να με βασανίζουν ως σήμερα και εκφράστηκα γι' αυτά σε αρκετά έργα, από τότε. Ήταν ο τρόπος να φωνάξω, να διαμαρτυρηθώ, να εκφραστώ. Η γλώσσα μου είναι η χαρακτηριστική, με αυτή τη γλώσσα είπα ό,τι ήθελα». Και τώρα τι θα λέγατε, κ. Χαμπή, τον ρώτησα: «Θα ελάλουν ότι συνεχίζω να πονώ όπως πριν και δεν ξέρω μέχρι πότε, όπως συνεχίζονται τα πράγματα». Λύτρωση για τον Χαμπή είναι η καλλιτεχνική δουλειά του, όπως μου λέει: «Ανακουφίζομαστε όταν δημιουργούμε τα έργα μας, φγκάλλουμεν τα που μέσα μας και μιλούμε του κόσμου. Ένα πράγμα που με χαρακτηρίζει στα έργα μου είναι ότι τα ίδια τα έκανα και τα ξανά και ξανά έκανα παραλλαγές και παραλλαγές, διότι ήθελα να πω ακόμα πιο σωστά ό,τι ένιωθα και βίωνα». Όσο για το αν υπάρχει ακόμα ελπίδα... «Δεν ξέρω. Έλπιζα μέχρι πριν από μερικά χρόνια και έλεγα “ελπίζω ότι θα λυθεί, ελπίζω...”». Η τελευταία επιθυμία που έχω είναι ότι άμα πεθάνω να με θάψουν στο χωρκό μου, που είναι στα κατεχόμενα στην Κοντέα, αυτό πράγμα το έλεγα συνέχεια. Το λέω και τώρα άλλα δεν ξέρω κατά ποσό θα γίνει αυτό... Η ψυχρή όμως ζητά τούτο».

→ Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 15 Οκτωβρίου. Παρουσιάζονται έργα των: Τηλέμαχου Κώνθου, Λευτέρη Οικονόμου, Κώστα Οικονόμου, Κώστα Αβερκίου, Άντη Χατζηαδόμου, Λευτέρη Ολύμπιου, Φρίξου Παπαντωνίου, Χαμπή, Χαράλαμπος Κραστός, Πάρη Μεταξά, Παναγιώτη Λάρκου, Στέλιου Στυλιανού, Χρυστάλλας Πιστόλα Μακρή, Κώστα Γιωργαλλίδη.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

25 - 31.7.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

«La La Land»: Η ταινία των ξέι Οσκαρ προβάλλεται

Οι δωρεάν προβολές στο Αμφιθέατρο πλατείας Ελευθερίας, στο Θερινό Σινεμά Λευκωσιόζω, συνεχίζονται με την πολυβραβευμένη ταινία του Ντμίτριεν Σαζέλ «La La Land». Ο Ράιαν Γκόσλινγκ και η Έμμα Στόουν συναντιούνται σε ένα αριστουργηματικό υπερθέαμα οσκαρικών προδιαγραφών και ο Ντμίτριεν Σαζέλ (Whiplash) σκηνοθετεί τον κινηματογραφικό τους έρωτα. Πλατεία Ελευθερίας, Λευκωσία Τετάρτη 28 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ.

ΧΟΡΟΣ

18ο Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Χορού

λά και σε απροσδόκτους δημόσιους χώρους στο κέντρο της Λεμεσού, από τις 24 μέχρι τις 31 Ιουλίου 2021. Σε πεζόδρομους και πλατείες, σε παραθαλάσσια και αστικά σημεία της Λεμεσού, το κοινό θα έχει την ευκαιρία να απολαύσει παραστάσεις και περφόρμανς διαρκείας. Το Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Χορού διοργανώνεται από τη Νέα Κίνηση Ομάδων Χορού, Χορευτών και Χορογράφων Κύπρου, και αποτελεί θεσμό που χρηματοδοτείται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας με τη στήριξη του Δήμου Λεμεσού. Ένας σημαντικός πλέον θεσμός, τόσο για τη χορευτική κοινότητα, όσο και για την πόλη της Λεμεσού. Συμμετέχουν οι Αρετή Χουρδάκη, Διαμάντω Χατζή-Ζαχαρία, Ελεάνα Χαραλάμπους, Julia Anna Brendle, Μαρία Κασάπη, Milena Ugren Koulas. Πληροφορίες www.neakinisi.com, info@neakinisi.com.

ΕΚΘΕΣΗ

Αμαθούς - Παλιά Λεμεσός

Η Γκαλερί Γκλόρια στη Λευκωσία, παρουσιάζει την έκθεση ζωγραφικής του καλλιτέχνη Ανδρέα Εφρασόπουλου με τίτλο «Αμαθούς - Παλιά Λεμεσός». Η έκθεση περιλαμβάνει 27 ζωγραφικά έργα, λάδι σε καμβά, τα οποία ο καλλιτέχνης δημιούργησε από το 1994 μέχρι και 2020. Τα έργα, που έχουν ήδη παρουσιαστεί στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού - Αποθήκη Παπαδόκη, προγραμματίζεται να παρουσιαστούν και στους δημοτικούς χώρους των άλλων πόλεων της ελεύθερης Κύπρου. Διάρκεια έκθεσης έως Παρασκευή 30 Ιουλίου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία., Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα: 18:00-20:00, Τρίτη - Παρασκευή: 10:30-12:45 και 18:00-20:00 Σάββατο: 10:30-12:45. Επικοινωνία: Τηλέφωνο 22 762 605, facebook: @GloriaGalleryNicosia.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της σιωπής

Τα ξημερώματα της Τετάρτης άρχισαν, σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Τόκιο, αλλά αν τελικά ολοκληρωθούν θα κριθεί από την εξαπλώση του κορωνοϊού. Επικεφαλής της Οργανωτικής Επιτροπής δεν απέκλεισε τη ματαιώση της διοργάνωσης εάν υπάρξει αύξηση των κρουσμάτων. Σήμερα, λοιπόν, που δημοσιεύεται αυτό το κείμενο, οι Ολυμπιακοί του Τόκιο μπορεί να είναι σε εξέλιξη, μπορεί και όχι. Οι πληροφορίες που φτάνουν από όσους εργάζονται ή εμπλέκονται με οποιονδήποτε τρόπο με τους Αγώνες και έχουν ταξιδέψει εκεί, δεν είναι παρά μια αλληλουχία δυσκολιών και ματαιώσεων. Καραντίνα, κρούσματα, περιορισμοί σε οποιαδήποτε μετακίνηση, ακόμη και την πιο στοιχειώδη.

Οι Αγώνες, επιπλέον, είναι ανεπιθύμητοι από τους πολίτες της χώρας που τους φιλοξενεί. Το έδειξαν οι διαδηλώσεις, οι δημοσκοπήσεις, ακόμη και η πιο πρόσφατη κίνηση από ακαδημαϊκούς, συγγραφείς και δημοσιογράφους να παραδώσουν στην κυβέρνηση μία κατάσταση με 140.000 υπογραφές, ζητώντας, έστω και την ύστατη στιγμή, τη ματαιώση. Προσπαθώ να φανταστώ πώς θα είναι αυτή η χώρα του εδραιωμένου μινιμαλισμού, της μεγάλης ακρίβειας κινήσεων, της απευθυνότητας, μέσα στη δυστοπική συνθήκη της πανδημίας. Τι θα έχει απογίνει η τόσο προσμονή και προετοιμασία, που είχε καλλιεργηθεί στη χώρα με την κουλτούρα της τελετουργικής υποδοχής (η «φιλοξενία» είναι μια διαφορετική διαδικασία), η οποία εργάζεται αγωγούσως για το μέλλον με σεβασμό στο παρελθόν; Η χώρα που συνάντησα στο, επαγγελματικό, ταξίδι μου στο Τόκιο και στην επίσκεψή μου σε λίγες ακόμη πόλεις, τον Νοέμβριο του 2019. Μαζί με τα αλυσινόντα χρώματα της φύσης, ήταν κι αυτή η δύσχυτη αίσθηση σιωπής και πειθαρχίας. Για τη συγγραφέα Γιάκο Ογκάουα, που είχαμε συναντήσει («Κ», 7/6/2020), υπάρχουν δύο λέξεις-κλειδιά όταν σκέφτεται κανείς την Ιαπωνία ή τους Ιάπωνες: η αντίφαση και το χάος. «Στην Ιαπωνία υπάρχει μια παράδοση, να δέχεται κανείς το χάος όπως είναι. Αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχουν αντιφάσεις, αλλά τις αποδεχόμαστε χωρίς να τις αναλύουμε. Μπορεί να έχει επιπρέασει η νοοτροπία των Ιαπώνων η παραδοσιακή ιαπωνική θρησκεία (σιντοϊσμός). Σε αυτή τη θρησκεία δεν υπάρχει ο Θεός αλλά χιλιάδες και εκατοντάδες χιλιάδες θεοί... Πιστεύουμε ότι ακόμη και σε ένα μικρό βότσαλο υπάρχει ένας θεός. Δεν ζούμε σε έναν κόσμο τον οποίο ο Θεός τακτοποίησε, αλλά σε έναν κόσμο με χάος και αντιφάσεις, στον οποίο εμείς, οι άνθρωποι, διατηρούμε την τάξη με τον δικό μας τρόπο».

Στο τελευταίο βιβλίο της που κυκλοφόρησε διεθνώς πριν από δύο χρόνια, «Η αστυνομία της μνήμης» (εκδ. Πατάκης, μτφρ. Χίλντα Παπαδημητρίου), μυθιστόρημα του 1994, μιλάει για μια δυστοπία. Διαδραματίζεται σε ένα νησί όπου, καθώς τα πράγματα εξαφανίζονται από τη ζωή των ανθρώπων (φωτογραφίες, κορδέλες, καπέλα, τριαντάφυλλα, μωρωδιές, αισθήσεις), μαζί με τη λέξη που τα προσδιορίζει, οι κάτοικοι επιβιώνουν όλο και πιο «φτωχά» και «άδεια», με την τυραννική και τιμωρητική επιτήρηση της «Αστυνομίας». Οποιος κρατάει τις αναμνήσεις και δεν ξεχνάει φυλακίζεται. Ο ολοκληρωτισμός που καταγράφει η Ογκάουα δεν έχει αναφορές στις σύγχρονες δημοκρατίες, όμως το τραύμα της απώλειας και η αναπλήρωσή του από τη δύναμη της μνήμης είναι πολύ κοντά στον τρόπο που βιώνει η ανθρωπότητα τον κορωνοϊό. Τα όρια ανάμεσα στο πριν και στο τώρα γίνονται όλο και πιο ασαφή καθώς η προσδοκία για την επόμενη μενρά διαλύεται μέσα στο κυνήγι των μεταλλάξεων του ιού. Μικρές ή μεγαλύτερες «εξαφανίσεις» συμβαίνουν και στις δικές μας ζωές. Ελευθερίες αυτονόητες περιορίζονται και λέξεις όπως «συνάντηση», «αγκαλιά», «επαφή», γίνονται όλο και πιο υποτινικές. Η αλληγορική ιστορία της Γαπωνέζας συγγραφέως είναι μόνο ένα σχόλιο για τους σκοτεινούς κρατικούς μηχανισμούς παρακολούθησης, αλλά και για τον τρόπο που αδειάζει η ζωή όταν αρώματα και εικόνες χάνονται σιγά σιγά μέσα σε μια λήθη, σχεδόν ληθαργόδη.

Ο ιός δεν πολιορκεί μόνο τα στάδια των Αγώνων, με κενά στη θέση των θεατών δεν σβίνει μόνο τους ήχους από χειροκροτήματα, επευφημίες, φωνές· εγκλωβίζει και τη διοργάνωση μέσα σε έναν μη χρόνο. Αυτόν που όλο και απομακρύνεται από το «πριν» και δεν μπορεί να προγραμματίσει καθόλου το «μετά».

ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

Προμηθέας Δεσμώτης

Ο Προμηθέας Δεσμώτης, η συνταρακτική τραγωδία του Αισχύλου, παρουσιάζεται από το Associazione Culturale Dide Di Michele Dio και το Fahrenheit 451 Teatro της Ιταλίας, σε σκηνοθεσία του πολυβραβευμένου Daniele Salvo. Ο Προμηθέας, αυτός που έκλεψε τη φωτιά, ο εχθρός των θεών και φίλος των ανθρώπων, ο Προμηθέας θύμα και θύτης, μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος, αποτελεί διαχρονικό σύμβολο αντίστασης απέναντι στην εξουσία. Στην τραγωδία, ο Αισχύλος πραγματεύεται την αντίσταση του αλυσοδεμένου στον Καύκασο Προμηθέα να υποκύψει στο θέλημα του «ανελέπτου» Διός. Έργο βαθιά αρχαιολογικό, ο Προμηθέας Δεσμώτης αποτελεί μια θεσμισμένη ποιητική-φιλοσοφική πραγματεία επί της ανθρωπίνης συνείδησης, μια πηγή εννοιών και νοημάτων που ξεπερνά τα όρια της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας διατρέχοντας τη δυτική σκέψη και πολιτισμό. Η φωτιά που έκλεψε ο Προμηθέας, είναι το φως που συνεχίζει να καίει. Τετάρτη, 28 Ιουλίου, Αμφιθέατρο «το σκαλί», Παρασκευή, 30 Ιουλίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, ώρα έναρξης παραστάσεων 9:00 μ.μ. Προσέλευση στο θέατρο πριν από τις 8:15 μ.μ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Rialto World Music Festival

Το Φεστιβάλ με Μουσικές του Κόσμου, το οποίο συνεχίστηκε με επιτυχία για μια ακόμη χρονιά, ολοκληρώνεται με το Amalgamation Project την Πέμπτη 29 Ιουλίου. Το σχήμα μας οδηγεί σε ένα μουσικό ταξίδι που ισορροπεί μεταξύ του δροσερού Μεσογειακού ήχου, της ηχούς των βουνών των Βαλκανίων και των πλούσιων ηχοχρωμάτων της πολυφωνίας, θα παρουσιάσει δασκευασμένα παραδοσιακά τραγούδια, ένα αμάλγαμα δύσης και ανατολής, όπως και δικές του συνθέσεις, με εμβόλιμες μικρές αφηγηματικές ιστορίες / ποιήματα. Στην συναυλία γίνεται έκφραση στις «ιστορίες» γυναικών της Κύπρου αλλά και άλλων περιοχών της Μεσογείου, στην ευαισθησία, στην δύναμη, στις θυσίες και στον ερωτισμό τους μέσα από τα τραγούδια τους, τραγούδια για χαρές και λύπες, ναυουρίσματα και μύθους. Μουσικοί: Βασιλική Αναστασία: φωνή, έρευνα, συνθέσεις, Ερμής Μιχαήλ: κιθάρα, δασκευές, συνθέσεις, Μιχάλης Κουλουμής: βιολί, Ρόδος Παναγιώτου: κρουστά, Ανδρέας Ροδόσθενους: μπάσο. Χορωδία Amalgamation: Αργυρώ Χριστοδούλου, Μυρτώ Αριστείδου, Χριστίνα Αντωνιάδου, Χριστίνα Παπαμικαήλ και Αννίτα Κωνσταντίνου. Πέμπτη 29 Ιουλίου@Πάρκινγκ ΣΕΚ (πίσω από Θέατρο Ριάλτο), ώρα 9:00 μ.μ. Πληροφορίες / Ταμείο: 77 77 77 45 www.rialto.com.cy, Rialto App.

ΘΕΑΤΡΟ

«Αγαμέμνων» από τον ΘΟΚ

Η παραγωγή του ΘΟΚ «Αγαμέμνων» ανεβαίνει φέτος το καλοκαίρι στο πλαίσιο των εορτασμών των 50 χρόνων από την ίδρυση του Οργανισμού. Σκηνοθεσία: Λέα Μαλένη. Σκηνικά: Χάρης Καυκαρίδης, Κοστούμια: Σόσε Εσκιτζιάν, Μουσική: Δημήτρης Ζαβρός, Χορογραφία-Κίνηση: Φώτης Νικολάου, Σχεδιασμός φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς, Βοηθός σκηνοθέτιδας: Ελένη Αναστασία.Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: Άννη Βασιλείου. Παίζουν Βασιλική Κυπραίου (Φύλακας), Παναγιώτα Παναγεωργίου (Κλυταιμνήστρα), Βασίλης Μιχαήλ (Κήρυκας), Θανάσης Γεωργίου (Αγαμέμνων), Augora Marion (Κασσάνδρα), Χάρης Χαραλάμπους (Αίγισθος). Παραστάσεις Λάρνακα: Πατίτκειο Δημοτικό Αμφιθέατρο, Τετάρτη 28 Ιουλίου (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας). Ερύνεια: Δημοτικό Αμφιθέατρο Παρασκευή 30 Ιουλίου και Λεμεσός: Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Τετάρτη 4 Αυγούστου 2021, Πέμπτη 5 Αυγούστου 2021, Παρασκευή 6 Αυγούστου 2021 (με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους). ώρα έναρξης παραστάσεων 9:00 μ.μ. Προσέλευση στο θέατρο πριν από τις 8:15 μ.μ. Πληροφορίες / Εισιτήρια: Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717, www.thoc.org.cy.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Διχασμός Vs λογική 7-0

Αλήθεια, ποιος κατέχει τη μία και μοναδική αλήθεια; Το «Τάδε έφη» σε ποιον ανήκει τελικά; Η τελευταία εβδομάδα νομίζω ότι μας αποκάλυψε ότι ανήκει σε όλους μας, δημοσιογράφους, πολιτικούς, ακτιβιστές, δικηγόρους, καθηγητές, ηλεκτρολόγους, λοιμοί, λιμοί, σεισμοί και καταποντισμοί! Τα έκτροπα στο Συγκρότημα ΔΙΑΣ και τα επεισόδια έξω από το Προεδρικό μας το απέδειξαν περίτρανα. Την αλήθεια τους διά της βίας στην περίπτωση του συγκροτήματος ΔΙΑΣ, με την εισβολή σε ένα κανάλι, επιτιθέμενοι σε εργαζόμενους και με στόχο τι; Να ξεριζώσουν το κακό; Φευ! Βρήκαν μόνο τη βάση της πυραμίδας, σκεφτείτε πόσο τυφλοί ήταν, πόσο φανατισμένοι. Και όσα έγιναν στη συνέχεια συγκροτούν την εικόνα της κοινωνίας μας σήμερα, φανατικοί ολιγόνους άνθρωποι, οι οποίοι κυκλοφορούν δίπλα μας, άνθρωποι που άγονται και φέρονται από θρησκόληπτους ηγετίσκους, που κατεβάζουν αμάσπτα ό,τι τους σερβίρεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και ναι, και σε μέσα ενημέρωσης και εδώ έρχομαι στο προκείμενο.

Δαιμονιστήθηκε ένας δημοσιογραφικός οργανισμός, και πολύ καιρό τώρα πολλοί και πολλές, που έχουν δημόσιο λόγο υποδαυλίζουν εν αγνοία τους άλ-

λοι, άλλοι όχι, το μίσος ενός απαιδευτού όχλου και όταν αυτός ο κόσμος πάει και τα κάνει όλα λίμπα «Παρελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο» και καταδικάζει επί καταδικών για τα γεγονότα. Και αυτό δεν συνέβη πρώτη φορά, έχει συμβεί και στο πρόσφατο παρελθόν. Γενικά επικρατεί η τάση «ή μαζί μας ή απέναντί μας, και όποιος επιβιώσει». Ένα άλλο ζήτημα, που μου έκανε εντύπωση είναι τα «ναι, μεν αλλά», κακώς έγινε ό,τι έγινε, αλλά και εκείνοι το είχαν παραξήλωσει... Κανείς ποτέ δεν υποκρέωσε κανέναν να διαβάξει οποιοδήποτε μέσο, η Πολιτεία έχει αρμόδια όργανα στα οποία κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να προσφύγει, αν θεωρεί ότι ένας δημοσιογραφικός οργανισμός παραβιάζει τη δημοσιογραφική δεοντολογία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, δόξα το Θεώ, δικηγόροι πολλοί για να οδηγήσεις στη δικαιοσύνη ένα παράπονό σου. Τι σημαίνει «και αυτοί όμως διαχρονικά...»; Δεν το καταλαβαίνω, και προσοχή, δεν γράφω αυτό το κείμενο από συναδελφική αλληλεγγύη, αλλά από απλή απορία. Αλλά η βία δικαιολογείται με την παρέλευση κάποιου χρόνου; Υπάρχουν εκεί έξω πολλοί και πολλές που πραγματικά ενδιαφέρονται για την κοινωνία μας, και συχνά πυκνά καταφεύγουν σε αυτές τις αρχές και όταν έχουν δικιο, το βρι-

σκουν. Αυτά τα μισόλογα στη βία που ασκείται σε έναν φρουρό πύλης και σε μία τηλεφωνήτρια δεν τα καταλαβαίνω. Ποιος χρήζει ποιον προσάτη της αλήθειας; Καλά σε μεταφυσικούς όρους δεν το καταλαβαίνω ούτως ή άλλως, αλλά σε όρους γήινους;

Και φυσικά έρχεται ως επακόλουθο το ανακόλουθο στις πράξεις των αστυνομικών αρχών. Η ηγεσία της Αστυνομίας φαίνεται ότι δεν μπορεί να καταλάβει από πού έρχεται ο κίνδυνος σε πρακτικό επίπεδο. Η ηγεσία της Αστυνομίας Κύπρου λειτουργεί ως εάν να είναι πρωτοκολλητές... Σχεδιάζεται κάτι, το βάζουν σε ένα συρτάρι, και όποτε νομίσουν ότι χρειάζεται το βγάζουν και αρχίζουν να ενεργούν. Αδιάφορο αν πρόκειται για εκπαιδευτικό συλλαβτήριο, αν είναι εκδήλωση διαμαρτυρίας με υψηλό ρίσκο τα πράγματα να ξεφυγούν, ή αν πρόκειται για την Πορεία Χριστοδούλας, όλα αντιμετωπίζονται με το ίδιο εγχειρίδιο, που κάποιος, κάποτε έγραψε... Στην περίπτωση του Προεδρικού και του ΔΙΑ δεν ήθελε και θεογνωσία να καταλάβει κανείς ότι τα πράγματα θα εξελίσσονταν όπως εν τέλει εξελίχθηκαν, αλλά οι επικεφαλής των επιχειρήσεων διάβασαν το εγχειρίδιο που έλεγε αυτό και αυτό... τύπου DIY κατασκευές. Έβγαλαν όμως τον Αίαντα σε μία ήρεμη διαμαρτυ-

ρία, τραυμάτισαν πολύ σοβαρά μια κοπέλα και μετά τον φυλάξαμε, και πληρώσαμε και μια κοπή λίρες... αλλά ουδείς κόπτεται στο Αρχηγείο, θα περάσει και αυτό και οι αστυνομικοί της πρώτης γραμμής πρέπει να βγάλουν τα κάστανά από τη φωτιά, ανεκπαίδευτοι, ως επί το πλείστον.

Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι οι άνθρωποι που έκαψαν και απείλησαν είναι γέννημα θρέμμα της υποανάπτυκτης παιδείας μας σε όρους γενικούς. Η αναποτελεσματικότητα της ηγεσίας της Αστυνομίας είναι αποτέλεσμα της διαχρονικής κρατικής απουσίας ευρύτερων σχεδιασμών. Η πόλωση και ο διαχωρισμός της κοινωνίας είναι απότοκο άλλων εποχών, που κληροδοτείται από γενιά σε γενιά. Κυρίαρχουν οι μεμονωμένες βεβαιότητες, και οι ατομικές αλήθειες, και αυτές φυσικό είναι να συγκρουστούν. Δεν μάθαμε καν να διαφωνούμε ώστε εν τέλει να προχωρήσουμε παρακάτω, δεν ήταν αρκετό για την Κύπρο το πραξικόπημα, η εισβολή, οι συνοικισμοί, οι αγνοούμενοι, οι νεκροί. Όχι, είμαστε εν πολλοίς πρωτόγονη κοινωνία, που λειτουργούμε αταξιατικά, γιατί έτσι βολευόμαστε όλοι, έως τη στιγμή που θα θρηνήσουμε θύματα και ορκιστούμε ότι θα πάμε μπροστά...

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ενας Βαυαρός που λάτρεψε την Ελλάδα

Οι επιτυχίες και οι αποτυχίες, η συμβολή στην πρόοδο της χώρας, τα λάθη και οι αντιφάσεις του βασιλιά Οθωνα

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΛΑΨΗΣ
Ο βασιλιάς Οθων και η Ελλάδα. Αφοσιωμένος σε μια ιδέα
Hanns Siedel Stiftung,
εκδ. Πατάκη, 2021

Τον **ΣΠΥΡΟΥ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ***

Η μελέτη του επίκουρου καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου Αντώνη Κλάψη (εκδόθηκε από το Ίδρυμα Hanns Seidel για τα 200 χρόνια της ελληνικής ανεξαρτησίας, με μετάφραση στα γερμανικά και με χαιρετισμούς των πρωθυπουργών της Ελλάδας και της Βαυαρίας) δεν αφορά μόνο την ιστορία του Οθωνα. Αποτελεί μια ψύχραιμη, καλογραμμένη και ευσύνοπτη ιστορία της Ελλάδας από την επιλογή του Οθωνα ως πρώτου βασιλιά της Ελλάδας το 1831 έως και τον θάνατό του το 1867.

Η περίοδος της αντιβασιλείας και η βασιλεία του Οθωνα έχουν μείνει με μάλλον αρνητικό πρόσημο στη συνείδηση του ελληνικού λαού, με κυρίαρχο τον χαρακτηρισμό «Βαυαροκρατία». Η μελέτη του Αντώνη Κλάψη συνιστά μια καλή ευκαιρία να το ξανασκεφτούμε.

Η οικογένεια του Οθωνα αγάπησε πραγματικά την Ελλάδα. Ο πατέρας του, Λουδοβίκος Α΄, όταν ανήλθε στον θρόνο της Βαυαρίας άλλαξε ακόμη και τον τρόπο γραφής της Βαυαρίας από «Baier» σε «Bayern» για να συμβαδίζει με την ελληνική ορθογραφία. Ο δε Οθωνας απέδειξε την αγάπη του αυτή, ακόμη και στο τέλος της ζωής του. Όπως μας πληροφορεί ο συγγραφέας, «τελευταία του επιθυμία ήταν να του διαβάσει ο ιερέας που βρισκόταν στο προσκεφάλι του απο-

Μια ψύχραιμη, καλογραμμένη και ευσύνοπτη ιστορία της Ελλάδας από το 1831 έως το 1867.

«Τελευταία του επιθυμία ήταν να του διαβάσει ο ιερέας αποσπάσματα της Αγίας Γραφής στα ελληνικά».

σπάσματα της Αγίας Γραφής στα ελληνικά. (...) Είχε ήδη από καιρό ζητήσει, όταν πεθάνει, να τον θάψουν ντυμένο με την ελληνική φουστανέλα».

Μάλιστα, πέντε χρόνια πριν, το 1862, όταν έφθανε στο Μόναχο μετά την εκθρόνισή του από την Ελλάδα, όχι μόνο δεν απαρνήθηκε τη χώρα που αγάπησε (περισσότερο ίσως και από τη γενέτειρά του), αλλά και η επίσημη υποδοχή του έγινε στα Προπύλαια του Μονάχου που μόλις είχαν εγκαινιασθεί με χαραγμένα ονόματα Ελλήνων αγωνιστών της Επανάστασης του 1821.

Πέτερ φον Ες, «Είσοδος του Οθωνα στο Ναύηλιο την 25η Ιανουαρίου 1833» (λεπτομέρεια). Εγχρωμη λιθογραφία, 1836.

Κυρίως όμως μένουν τα έργα. Κατά την περίοδο της αντιβασιλείας και της βασιλείας του Οθωνα συντελέσθηκε ένα σημαντικό βήμα για τη συγκρότηση του νεοελληνικού κράτους, ιδίως στους τομείς της διοίκησης, της δικαιοσύνης και της εκπαίδευσης. Κορυφαία στιγμή ασφαλώς αποτέλεσε η ίδρυση του πρώτου πανεπιστημίου, με το τότε «Οθώνειο» Πανεπιστήμιο (σήμερα «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών») να συμβολίζει την πνευματική αναγέννηση του ελληνικού έθνους. Εξάλλου, κατά περιόδους ο Οθωνας αγαπήθηκε πο-

λύ από τον ελληνικό λαό ως ο κύριος ενσάρκωτής της Μεγάλης Ιδέας. Όλα αυτά δεν αναιρούν βέβαια τα σοβαρά μειονεκτήματα της διακυβέρνησης του Οθωνα. Μπορεί να αγάπησε πραγματικά την Ελλάδα, φαίνεται όμως ότι δεν γνώριζε και δεν εμπιστευόταν όσο θα έπρεπε τον ελληνικό λαό. Μέχρι την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 ούτε συναινούσε στην ψήφιση Συντάγματος ούτε διόριζε Έλληνα πρωθυπουργό (με την εξαίρεση ενός μικρού διαλείμματος υπό τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο), ενώ γενικότερα οι Βαυαροί κυριαρχού-

σαν στον στρατό και στον κρατικό μηχανισμό. Ήταν αναβλητικός και δεν διακρινόταν για την αποφασιστικότητα του, σε αντίθεση με την ενθουσιώδη Αμαλία που διεκδικούσε ενεργό ρόλο στην πολιτική ζωή. Όπως και πάλι μαθαίνουμε από τη μελέτη, την εποχή εκείνη έλεγαν ότι «ο Οθωνας διαβάζει χωρίς να υπογράφει, ενώ η Αμαλία υπογράφει χωρίς να διαβάζει». Ακόμα και στην υπεράσπιση της Μεγάλης Ιδέας, ο Οθωνας δεν επέδειξε την αναγκαία σύνεση και τον απαιτούμενο πολιτικό ρεαλισμό. «Ελαφρυντικά» μπορεί να

υπάρχουν πολλά. Η απειρία σε συνδυασμό με το νεαρό της ηλικίας του, η ασθενική του κράση, η έλλειψη διαδόχου στον θρόνο και τα συνεχή προσκόμματα από τις Μεγάλες Δυνάμεις και ιδίως από τη Μεγάλη Βρετανία, η οποία με τους ναυτικούς αποκλεισμούς επιδείνωνε ακόμη περισσότερο την κακή οικονομική κατάσταση της Ελλάδας, μία από τις κύριες αιτίες της δυσαρέσκειας απέναντι στον Οθωνα.

Υπήρχε όμως και κάτι άλλο, εξίσου σοβαρό, που οδήγησε στην εκθρόνιση του Οθωνα: ο αυταρχικός τρόπος διακυβέρνησης και οι παραβιάσεις της νομιμότητας μετά το Σύνταγμα του 1844. Αυτή ακριβώς η αιτία περιγράφεται από τον Χαρίλαο Τρικούπη το 1874 στο άρθρο του «Παρελθόν και ενεστώς»: «Την ευθύνην άρα σύμψασαν της επαναστάσεως του 1862 φέρει η ανένδοτος επί 18 έτη του Βασιλέως Οθωνος επιμονή εις παραβίασιν των κοινοβουλευτικών του Έθνους θεσμών».

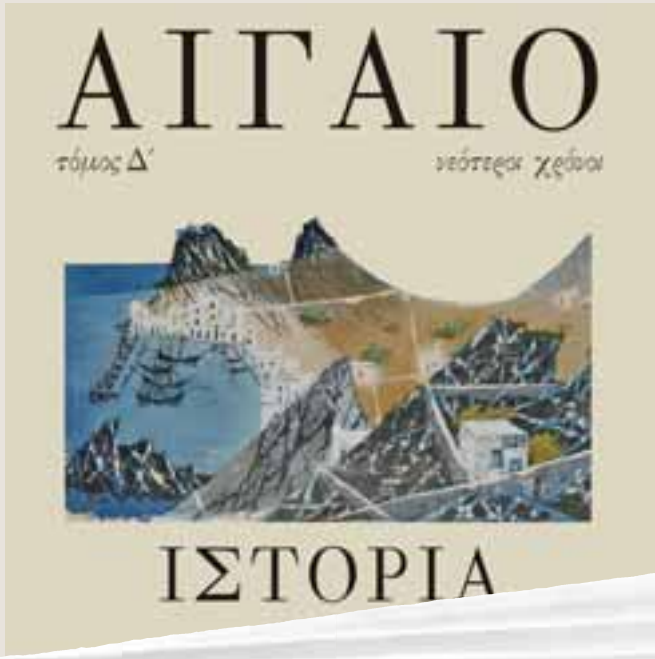
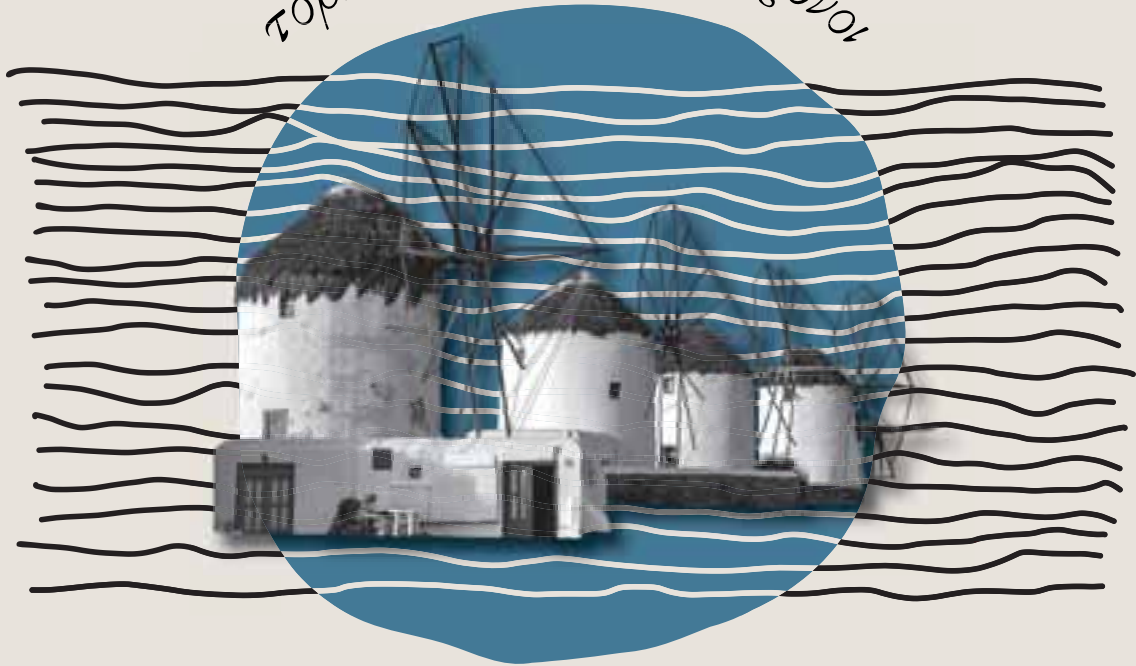
Τελικά, ένα δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, όπως εύστοχα διαπιστώνει ο συγγραφέας: «Με τις αρετές και τα ελαττώματά του, με τις επιτυχίες και τις αποτυχίες του, με τις ορθές και τις λανθασμένες επιλογές του, με την απόλυτη αφοσίωσή του στη Μεγάλη Ιδέα αλλά και με την έλλειψη ρεαλιστικού πνεύματος ως προς την πορεία υλοποίησής της, ο Οθων σφράγισε με την παρουσία του στον ελληνικό θρόνο τις πρώτες τρεις δεκαετίες του ελεύθερου ελληνικού εθνικού βίου».

* Ο κ. Σπύρος Βλαχόπουλος είναι καθηγητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ.

ΑΙΓΑΙΟ

Ένα συναρπαστικό ταξίδι στον χρόνο

τόμος Δ' νεότεροι χρόνοι

ΚΥΡΙΑΚΗ 01/8
ΜΕ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πρωινή και Ολοήμερη Έκδοση

«Ο ορισμός της έννοιας του artist»

Συνεργάτες και φίλοι θυμούνται περιστατικά από τη ζωή του μεγάλου ερμηνευτή Τόλη Βοσκόπουλου

Είναι παλιά συνήθεια η αναζήτηση
Του **ΝΙΚΟΛΑ ΣΩΗ**

των άγνωστων πτυχών της ζωής ενός star: ίσως με αυτόν τον τρόπο συντηρείται ο μύθος του, ίσως έτσι το κοινό αποκτά μια ψευδαίσθηση οικειότητας. Ίσως πάλι, οι ιστορίες που λέγονται για τους ανθρώπους, άσημους ή διάσημους, είναι το στοιχείο που τους καθιστά αξέχαστους. Στην περίπτωση του Τόλη Βοσκόπουλου, του μοναδικού μεγάλου star του ελαφρολαϊκού τραγουδιού, το πράγμα δεν διαφέρει πολύ. Από την περασμένη Δευτέρα, που ο λαοφίλης ερμηνευτής και ηθοποιός έφυγε από τη ζωή, έχουν γραφτεί πολλά. Πού να σταθεί κανείς; Μήπως να εστιάσει στα πρώτα χρόνια της ζωής του, όταν ο φρουτέμπορος πατέρας του εισάκουγε απρόσμενα την επιθυμία του γιου του να ασχοληθεί με το θέατρο; Ή εξίσου χαρακτηριστικό είναι το περιστατικό που ο μεγάλος Βοσκόπουλος έδειρε τον μικρό επειδή ο δεύτερος θεώρησε ότι το μακρύ παντελόνι που πρωτοφόρεσε μια μέρα του έδωσε το δικαίωμα να γυρίσει αργά στο σπίτι;

Ο Τόλης Βοσκόπουλος είχε αναγνωριστεί ως «καλλιτεχνική φύση» από νωρίς και από πολλούς. Από την Ελένη Ανουσάκη, για παράδειγμα, συμπρωταγωνίστριά του σε ταινίες όπως «Μαριχουάνα στοπ!», που θυμάται ότι στα τέλη της δεκαετίας του '50, όταν εκείνη παρευρισκόταν στις πρόβες της μητέρας της, Μαλαίνας Ανουσάκη, στο θέατρο «Διάνα», στα τελευταία καθίσματα καθόταν ένας νεαρός. «Όταν έκανε πρόβες ο Χο-

ρός κάποιος τραγωδίας, δεν μιλούσε κανείς μας», διηγείται στην «Κ» η ηθοποιός. «Μερικές φορές, τη σιωπή έσπαγε ένας βήχας. Κάποια στιγμή καταλάβαμε ότι ήταν ο Τόλης Βοσκόπουλος. Είχε τότε έναν περιφερειακό ρόλο στο «Κράτος του Θεού» με τον Δημήτρη Μυράτ και ερχόταν για να παρακολουθήσει τις πρόβες. Παρακάλεσε να μην τον διώξουν. Ήταν συγκινητικό».

Ο συνθέτης και σαξοφωνίστας Γιώργος Κατσαρός, που έγραψε για

«**Μα, όλα τα οικονομικά θέματα είναι ανοικτά**» —
«**Μάκν, συμπλήρωσε ό,τι θέλεις και δώσε μου να το υπογράψω**».

τον Τόλη Βοσκόπουλο τραγούδια όπως «Αποκλείεται» και «As είμαστε ρεαλισταί», θυμάται την κοινή τους θητεία στην Αεροπορία: «Τρέχαμε από στρατόπεδο σε στρατόπεδο, για να διασκεδάσουμε τους σπνίτες, μαζί με τον Ανδρέα Μπάρκουλη, που υπηρετούσε μαζί μας», λέει στην «Κ». Επειτα ήρθαν οι αμιγώς επαγγελματικές συνεργασίες. «Στις αρχές του '60 είχα γράψει μουσική για την επιθεώρηση «Σαμπάνια και πενιές», στο θέατρο «Παρκ», όπου έπαιζε ο Βοσκόπουλος», διηγείται ο Γιώργος Κατσαρός. «Είχε βραβευτεί τότε το τραγούδι μου «Κάθε λιμάνι και καπνός» και ο θιασάρχης Κώστας Χατζηκρήστος θέλησε να το παίξου-

με. Το ερμήνευσε η Κλειώ Δενάρδου με τον Τόλη στα δεύτερα φωνητικά. Τον άκουσε και εκεί ο Γιώργος Ζαμπέτας και χρόνια μετά του έγραψε την «Αγωνία»».

Φυσικά, μια καλλιτεχνική φύση μνημονεύεται και για άλλες πτυχές της. Κάπως έτσι, εξίσου πολλά έχουν γραφτεί για τη σχέση του Τόλη Βοσκόπουλου με το χρήμα. Είναι χαρακτηριστικό ένα περιστατικό που αναφέρει ο Μάκνς Μάτσας, πρόεδρος της εταιρείας Μίνος, στο βιβλίο του «Πίσω από τη μαρκίζα» (εκδ. Διόπτρα). Όταν ήρθε η ώρα να ανανεώσει το συμβόλαιό του ο τραγουδιστής, ο επιχειρηματίας φοβόταν ότι θα του ζητήσει κάποιο αστρονομικό ποσό. Τελικά, ο Τόλης Βοσκόπουλος ρώτησε απλώς «πού να βάλω την τζίφρα μου». «Μα, όλα τα οικονομικά θέματα είναι ανοικτά», διαμαρτυρήθηκε ο Μάτσας. «Μάκν, συμπλήρωσε ό,τι θέλεις και δώσε μου να το υπογράψω», ήταν η απάντηση.

Τα χρέη του τραγουδιστή, οι θυελλώδεις σχέσεις και οι γάμοι του συγκέντρωναν για χρόνια τα φώτα της δημοσιότητας. Ίσως όμως σημασία έχει πλέον το αρχικό χαρακτηριστικό του, που το επισημαίνει και ο Μίμνς Πλέσσας: «Ο Τόλης ήταν ένας άνθρωπος χαρισματικός, αυτό τα λέει όλα. Σίγουρα ήταν ένας star», τονίζει στην «Κ» ο συνθέτης επιτυχιών όπως «Το φεγγάρι πάνωθ' μου» και «Γλυκά πονούσε το μαχαίρι». «Ήταν καλλιτέχνης, απόλυτα», καταλήγει. «Αν έπρεπε να βρούμε τον τρόπο να ορίσουμε την έννοια του artist, τότε αυτό είναι ο Τόλης».

Από αριστερά: Με τον Στράτο Διονυσίου σε κοινή τους εμφάνιση, με τη Ζωή Λάσκαρη σε στιγμιότυπο από την ταινία «Μαριχουάνα στοπ!» (1971) και, τέλος, με την Αντζελα Γκερέκου και τον Μάκν Μάτσα.

Η αλήθεια και η γνησιότητα στο τέλος αναγνωρίζονται

Της **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΛΑΜΠΡΙΑ***

Δεν θυμάμαι να 'χω βαρεθεί τόσο πολύ και για τόσο πολύ. Πλήξη αδιάπτωτη και μούτρα πολύωρα. Μέτραγα δεκάλεπτο το δεκάλεπτο κοιτώντας το ρολόι μου φανερά. Και τίποτα δεν μου προκαλούσε το ενδιαφέρον. Και βεβαίως είχε σύρριζα κλαδέψει το κέφι των ομοτράpezων. Καλοκαίρι 1987, στα Αστέρια, σε μια πρόσκληση που δεν είπα όχι από μαζοκισμό. Ο Τόλης Βοσκόπουλος. Μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν ένας τραγουδιστής που μόνο καλαμπούρια τον συνόδευσαν, αν καταδεχόταν ποτέ η παρέα μου να πετάξουμε το όνομά του στην κουβέντα. Λέγαμε «Αδέρφια μου, αλήτες, πουλιά» για να προσθέσουμε κωμική νότα και αντιμετωπίζαμε τις ξανθομαλλούσες με τον τίτλο του σχετικού του τραγουδιού. Ο,τι τσιμπολογούσαμε από τους τίτλους των εφημερίδων και από τη μετάδοση των ελληνικών ταινιών, που δεν βλέπαμε βεβαίως.

Η μουσική μας αγωγή, που ξεκίνησε στις αρχές του '60 που ήμασταν μωρά ή νήπια με το Μαντολίνο του Χατζιδάκι και τα Καβουράκια του Τσιτσάνη και με καλπασμό συνέχισε στη Λέσχη του Δίσκου, στα «πολιτικά», σε όλο τον Θεοδωράκη - Χατζιδάκι και στα λαϊκά

και τα ρεμπέτικα που έδιναν ήχο και βάθος στην έγνοια για την καταγωγή μας, στα πάθη και τα ερωτικά βάσανά μας, δεν είχε θέση γι' αυτόν τον κομψευόμενο με την ανασπωμένη μύτη, το γυαλιστερό ατσάλωτο κοστούμι, που τραγουδούσε τον ύμνο του κούφιου, βροντερού ανδρικού ναρκισισμού, επαναλαμβάνοντας το «Ανεπανάλιπτος». Αυτό μου συνέβαινε το 1987 – όπου διόλου δεν δυσφορούσε η φεμινιστική μου ταυτότητα με το «Είμαι της ζωής σου ο ένας, δεν με σβήνει κανένας». Οχι, αυτό το τραγουδούσα δυνατά τρέχοντας μεσάνυχτα στην Εθνική, ο Καζαντζίδης δικαιούτο να λέει ό,τι θέλει. Όπως κι ο Γαβαλάς και άλλοι.

Τι άλλαξε σε κάτι τύπους σαν κι εμένα, που μπορεί να ακούν με την ίδια προσήλωση το Salve Regina του Part και τη φωνή της Μπέλλου - ακοινωμένο λεπίδι να λέει «Ψέματα ήταν ό,τι κι αν έλεγα, ψέματα ήτανε δεν σ' αγαπούσα»; Πώς αναγνωρίσαμε μια θέση στον Βοσκόπουλο στα γλέντια; Μπορεί να μην αναζητήσαμε ένα δισκάκι για να τραγουδήσουμε το «Μα εγώ αγαπώ μία, μία, μόνο μία και στον κόσμο καμία άλλη δε ζητώ», αλλά το τραγουδήσαμε με τα σπλάχνα μας. Κι αν κοροϊδέσαμε τις μεγαλοστομίες

και τους όρκους, κυνικοί και είρωνες όντες, όταν τύχαινε και το ραδιόφωνο έπαιζε «Όπου και να 'σαι, θα σε λατρεύω, να το θυμάσαι» δεν αλλάξαμε σταθμό γιατί κάτι γρατζουνίζει αυτό που έχουμε για καρδιά. Για να μην ξεχάσω και την «Αγωνία, με λαχτάρα να σε νοιάζομαι» που το 'χω μπριλάντι στο στέμμα του.

Τι ήταν αυτό; Αυτό το ίδιο που συνέβαινε και στην περίπτωση του σπουδαίτατου Γρηγόρη Μπιθικώτση. Η ερμηνεία του στο «Μέρα Μαγιάς μου μίσεψες», μας λόγχιζε τα σωθικά, αλλά τον αναγνωρίζαμε και στο εντελώς δικό του δημιούργημα με τον σουρεαλιστικό στίχο «Ξύπνησα νύχτα και μες στη σκέψη μου άναψαν φώτα... Μία γυναίκα φεύγει μια σωστή κυρία» ή τη «Μεγάλη επίσημη», όπως και το κλακ κλακ από τα πέταλα των αλόγων – του άσπρου και του μαύρου. Ήταν αληθινά. Τόσο απλά.

Ήσαν εκείνοι και μόνο εκείνοι, ήταν δικά τους και μόνο δικά τους. Και τ' αυτιά μας κι η καρδιά μας, όσο καλλιεργημένη ήταν ή δεν ήταν, αυτή την αλήθεια και τη γνησιότητα την αναγνώριζε. Και την ξεχώρισε εντέλει.

* Η κ. Αναστασία Λαμπρία είναι εκδότρια (εκδόσεις Ποταμός).

Σουηδός συγγραφέας χωρίς... crime thriller

Ο πολυγραφότατος Φρέντρικ Μπάκμαν μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Ο Φρέντρικ Μπάκμαν δεν είναι εύκολος να συνεντευξαζόμενος. Δίνει σπάνια συνεντεύξεις και απαντά επιλεκτικά στις ερωτήσεις. Στο μέλι μου που ταξίδεψε έως τη Σουηδία του είχα στείλει δεκαεπτάσερις ερωτήσεις. Μου απάντησε σε έξι! Η δημοσιότητα μοιάζει να μην τον πολυαγαπά, αυτός θέλει απλώς να γράφει βιβλία. Και έχει ήδη ολοκληρώσει εννέα την τελευταία δεκαετία. Στην Ελλάδα κυκλοφορούν, από τις εκδόσεις Κέδρος, τέσσερα από τα μυθιστορήματά του και δύο μικρές νουβέλες. Τελευταίο βρέθηκε στις προθήκες πριν από λίγες εβδομάδες το «Ένας άντρας που τον λένε Ούβε», το πρώτο του βιβλίο, με το οποίο έγινε γνωστός διεθνώς και το οποίο μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο και διεκδίκησε στην 89η απονομή των βραβείων Οσκαρ το αγαλλιατίδιο στην κατηγορία «καλύτερη ξενόγλωσση ταινία». Είχαν προηγηθεί τα μυθιστορήματα «Η γιαγιά μου σας καρετάρει και ζητάει συγγνώμη», «Η Μπριτ-Μαρί ήταν εδώ», «Ανθρωποι με άγχος», «Συμφωνία ζωής» και «Κάθε πρωί ο δρόμος για το σπίτι γίνεται όλο και πιο μακρύς».

Θυμάμαι ότι πριν από λίγους μήνες, που έπιασα στα χέρια μου το πολυμεταφρασμένο –σε 42 γλώσσες– «Η γιαγιά μου σας χαιρετά και ζητάει συγγνώμη», η πρώτη μου σκέψη γι' αυτόν ήταν «ένας Σουνδός που δεν γράφει crime thriller». Το δεύτερο

Στην Ελλάδα κυκλοφορούν, από τις εκδόσεις Κέδρος, τέσσερα από τα μυθιστορήματά του και δύο μικρές νουβέλες.

«Σε κάποιους ανθρώπους αρέσει να παίζουν γκολφ, ή να φυτεύουν λουλούδια, ή να τρέχουν μαραθωνίους. Εμένα μου αρέσει το γράψιμο».

πράγμα που σκέφτηκα ήταν «αυτός ο Σουνδός που δεν γράφει crime thriller γράφει πραγματικά ωραία». Μετά ήμουν πολύ απασχολημένη να διαβάζω, δεν μπορούσα να σκεφτώ.

Ο συγγραφέας που τον λένε Φρέντρικ Μπάκμαν υπήρξε ένα μοναχικό παιδί. Τα βιβλία ήταν πολύ στενοί του φίλοι. «Διάβαζα πολύ ως παιδί», μου γράφει, «δεν είχα πολλούς φίλους και τα βιβλία είναι το καλύτε-

ρο πράγμα για ένα μοναχικό παιδί. Όμως δεν ξέρω ποτέ ακριβώς ξεκίνησα να γράφω. Δεν ήταν ποτέ στόχος μου να γίνω συγγραφέας, απλώς μου άρεσαν πολύ οι ιστορίες και τα παραμύθια και κάποια στιγμή, όταν ξεκίνησα να προσπαθώ να τις διηγηθώ, το γράψιμο φάνηκε μια λογική επιλογή».

Δεν ήταν λοιπόν μια συνειδητή απόφαση να γίνει συγγραφέας, είναι κατηγορηματικός ως προς αυτό: «Μου άρεσε το γράψιμο. Σε κάποιους ανθρώπους άρεσει να παίζουν γκολφ ή να φυτεύουν λουλούδια ή να τρέχουν μαραθωνίους. Εμένα μου άρεσει αυτό. Δεν αποφάσισα λοιπόν ποτέ να γίνω συγγραφέας. Απλώς άρχισα να γράφω».

Κάπως έτσι μεταφέρθηκαν στο χαρτί οι ιστορίες του. Αυτή του Ούβε, της Σόνια, της Πάρβανε, του Πάτρικ. Η ιστορία της επτάχρονης Ελσα, της γιαγιάς της, της μαμάς της,

Οι ήρωες του Φρέντρικ Μπάγκμαν ξεπετάγονται από τις σελίδες, διεκδικούν χώρο και χρόνο, είναι πεισμάτληδες, ασταίοι, ελαττωματικοί, χαρούμενοι, λυπημένοι, γκρινιάρηδες, άνθρωποι οικείοι που γίνονται «δικοί μας».

του Τζορτζ και των γειτόνων τους. Η περιπέτεια της Μπριτ-Μαρί που δεν αντέχει την ακαταστασία ούτε τον γάμο της, ούτε το σπίτι της, ούτε το ερειπωμένο χωριό Μποργκ, αλλά είναι αποφασισμένη να τα καταφέρει με τον τρόπο της. Και φυσικά η ιστορία μιας κατά λάθος ληστής, δύο αστυνομικών, του Τζιμ και του Τζακ, του Ρότζερ και της Αννα-Λένα, της Γαλίνης και της Τζούλια, της Εστέλ, της Νεράντνι, της μεστρίσας και άλλων ανθρώπων με άγχος.

Πώς άραγε επιλέγει τις ιστορίες του ο Σουδός στις συγγραφάδες που τον λένε Φρέντρικ Μπάκμαν και δεν γράφει crime thriller; «Νομίζω η καλύτερη απάντηση σε αυτή την ερώτηση είναι αυτή που έδωσα κάποτε ο Νορβηγός συγγραφέας Erlend Loe, ο οποίος είπε “δεν επιλέγω, δεν έχω επιλογή, μπορώ μόνο να γράψω μια ιστορία, αυτή που θέλω να γράψω”. Σκέφτομαι πολύ αυτό που είπε. Αν κάποιος φιλοδοξεί να γίνει συγγραφέας και αναρωτιέται ποια ιστορία να πει, απλώς ας πει αυτή που αγαπά».

Ο Μπάκμαν γράφει με μια αμε-

σότητα πολύ αναζωογονητική. Τον ρωτώ αν υπάρχουν κάποια «βήματα» που ακολουθεί κατά τη συγγραφή ενός βιβλίου. Μπορώ σχεδόν να τον δω να χαμογελάει κατεργάρικα καθώς γράφει την απάντησή του: «Λοιπόν, το πρώτο βήμα είναι να καθίσω. Το δεύτερο βήμα είναι να γράψω. Κατά τα λοιπά, το πιο σημαντικό βήμα είναι η σκέψη. Πρέπει κανείς να σκεφτεί, να σκεφτεί τη ιστορία του. Πιστεύω ότι η μεγαλύτερη παρανόηση για τη συγγραφή ενός μυθιστορήματος είναι ότι χρειάζεται κανείς μια ρουτίνα γραψίματος. Είμαι σίγουρος ότι αυτό μπορεί να βοηθήσει, αλλά αυτό που θα ήθελα να ενθαρρύνω τους επιδοζούς συγγραφείς να αποκτήσουν είναι μια ρουτίνα σκέψης. Όσο περισσότερο σκέφτεται κανείς αυτό το οποίο πρόκειται να γράψει, τόσο πιο εύκολο θα είναι να το γράψει μόλις καθίσει και ξεκινήσει».

Ο ίδιος έχει εκπαιδεύσει τον εαυτό του να γράφει οπουδήποτε. «Κατάλαβα σχετικά νωρίς ότι ίσως για πέντε λεπτά τον χρόνο θα υπάρχουν οι τέλειες συνθήκες γι' αυτό.

Τον υπόλοιπο καιρό επικρατεί χάος και θα πρέπει κανείς να μπορεί να γράψει ούτως ή άλλως. Πάρτε λοιπόν ένα ζευγάρι καλά ακουστικά, βάλτε μουσική, καθίστε κάτω και γράψτε. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος που ξέρω ενώ να το κάνω».

Οι ήρωες του Σουηδού συγγραφέα ξεπερνούν από τις σελίδες, διεκδικούν χώρο και χρόνο, είναι πεισματάρηδες, αστειοί, ελαττωματικοί, χαρούμενοι, λυπημένοι, γκριζάρηδες, απαισίοδοξοι, αισίοδοξοι, απάθες, δυναμικοί, άνθρωποι οικείοι που γίνονται «δικοί μας». Οι ιστορίες του είναι πνευματώδεις, γλυκόπικρες, συγκινητικές, με χιούμορ, με ανατροπές και εκπλήξεις. Σε κάθε σελίδα συνωστίζονται δάκρυα, χαμόγελα και γέλια, όλα τα συνασθμάτα, τα χρώματα, οι ιδιαιτερότητες που έχει η ζωή. Και στο τέλος μένει μια γλυκιά αισιοδοξία, η πεποίθηση ότι όλα θα πάνε, αν όχι καλά, τότε σωστά, όμορφα, όπως πρέπει. Για τον ίδιο, το τέλος ενός βιβλίου σημαίνει ένα και μόνο πράγμα: «Με κάνει να νιώθω ότι πρέπει να αρχίσω να γράφω το επόμενο».

ΔΙ\$ is Cyprus

ΣΑΤΙΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

10, 11, 12 ΙΟΥΛΙΟΥ
14, 15, 16, 17 ΙΟΥΛΙΟΥ
21, 22, 23 ΙΟΥΛΙΟΥ
5, 6, 7 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
8, 9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΙΔΑΛΙΟΥ
ΣΚΑΛΙ ΑΓΙΑΝΤΖΙΑΣ
ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΤΥΦΛΩΝ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΠΑΤΤΙΚΕΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΗΘΥΣΙΟΝ: Στέλιος Καραγιάννης, Μίλτος Δημητρίου, Μανώλης Σαρανθόπουλος, Βασίλειος Αργαλιώτης, Αλέξανδρος Μανωλάκης, Στέλιος Αργαλιώτης και Κωνσταντίνος Κουδουγιάννης

ΧΟΡΕΥΤΕΣ: Ευθυμία Αργαλιώτης, Τσιγγάνη Αργαλιώτης, Αντρέας Αργαλιώτης, Αλέξανδρος Αργαλιώτης, Παναγιώτης Αργαλιώτης

ΚΕΙΜΕΝΑ / ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κωνσταντίνος Αργαλιώτης

ΔΙΟΝΥΣΙΑ: Μάνος Κουδουγιάννης

ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ: Σοφία Κουδουγιάννης

ΧΟΡΕΓΓΙΑΣ: Στέλιος Αργαλιώτης

ΣΚΕΛΙΑΣΜΟΣ ΦΩΤΕΙΟΥ: Light & Up

ΕΚΦΟΡΕΤΡΙΣΕΙΣ: Νικόλαος Ήλιος

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ: Νικόλαος Κουδουγιάννης

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΚΗΝΙΚΟΥ: Νικόλαος Ήλιος

ΦΩΤΕΙΣΤΙΚΟ / ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ: P.A. SOLUTIONS

Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΑΠΟ ΤΩΝ 12 ΕΤΩΝ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Electroline

επί στο αύριο

ΧΟΡΗΓΟΣ

αλφαμεγα

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΤΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Α.Ε.Ε.Ε.Ε. **Ε.Ε.Ε.Ε.Ε.** **Ε.Ε.Ε.Ε.Ε.**

Tickethour
 a Solentmaster company
7777 7040
 ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

16th Cyprus Rialto World Music Festival

Ιούλιος 2021

6/ Ο'Ηλως της Αυκής

Τρίτη 21:00 (75')

Η συνουσία παρουσιάζει το πρώτο ομώνυμο άλμπουμ του συνθέτη Βασίλη Φίλιππου, εμπνευσμένο από μουσικές παραδόσεις της Αν. Μεσογείου. Η μουσική του άλμπουμ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί με τον όρο Σύγχρονη Τροπική Μουσική, με γεωγραφικό ενδιαφέρον την ευρύτερη Μέση Ανατολή. Ο δίσκος έχει ήδη αποσπάσει πολύ θετικές κριτικές από το Songlines και iRoots, μεταξύ άλλων.

Μουσικοί: Βασίλης Φίλιππου, Μιχάλης Κουλουμής, Γιάννης Κουτίης, Meir Gassenbauer, Μάριος Μετελάου

12/ Τρόπος Ensemble

Δευτέρα 21:00 (75')

Μια περιδιάβαση στις μουσικές αυλές της Αν. Μεσογείου με επηγεμένη τραγουδιό και οργανικόους σκεπασούς από την Κύπρο, τα νησιά του Αιγαίου, τη Μικρά Ασία και την Κωνσταντινούπολη, καθώς και πρωταγωνιστές συνθέσεις του Μιχάλη Κουλουμπί.

Μουσικοί: Μιχάλης Κουλουμής, Πιέρρος Κουλουμής, Πιέρρις Κόκορας, Γιάννης Μανθώτης, Θεοφάνης Θεοφάνους, Μιχάλης Παπαγεωργίου, Ιωάννης Μετελάου, Αλέξανδρος Πάπουκας, Αναστασία Ζακυνθινού, Στέλιος Τυλιανού, Γιώργος Χατζήγρησας, Μωυσής Μάρκου, Γιάννης Χατζήνικολαου, Φωκία συμμετέχου: Μάνος Στρατής

14/ acapella solo loop (the band)

Τετάρτη 21:00 (75')

Η παράσταση ανησυχεί ενός ήμερου μουσικού vol.3, βασίζεται στην καινούργια διακογραφική δουλειά του Δημήτρη Σπύρου, με έντονο το στοιχείο του πειραματισμού πάνω στους ήχους, την παραστατικότητα, τον στίχο και την ποίηση. Ένα μείγμα από σύγχρονες μουσικές φόρμες, σε συνδυασμό με παραδοσιακά όργανα και μπασογραμμές, σε ένα ταξίδι στην Κύπρο, την Αίγυπτο, την Αφρική και το τώρα.

Μουσικοί: Δημήτρης Σπύρου, Ανδρέας Ροδοθένους, Θεόδωρος Πολυκάρπου, Χριστίνα Πολυκάρπου

17/ RIALTO Residency 2021 Εργαστήρι Κρουστών για παιδιά

Σάββατο 10:00 - 11:30

Στο πλαίσιο του Rialto Residency διοργανώνεται από τον Ρόδο Παναγιώτου και μέλη της ομάδας Batukinia, εργαστήρι για παιδιά ηλικίας 6-12 ετών. Οι εισηγμένες του εργαστηρίου θα παρουσιάσουν αυθεντικά βραζιλιάνικα κρουστά, δίνοντας την ευκαιρία στους νεαρούς συμμετέχοντες να γνωρίσουν το ιδιαίτερο χαρακτηρισμό τους, να ακούσουν, να πειραματιστούν, να αυτοσχεδιάσουν και να βιώσουν την εμπειρία της δημιουργίας.

Διαρρέει συμμετέχου / Απαιτείται η προκρίσιμη θέσης.

19/ Ελεονώρα Ρούσου - Χαρά

Δευτέρα 21:00 (75')

Όπου υποδύθηκε και το όνομα του σχήματος «Χαρά», οι συνθέσεις και τα τραγούδια του είναι εμπνευσμένα από ανθρώπινα συναισθήματα, την εμπειρία, τη δομή και την επιρροή τους. Έχοντας ως βασικό όργανο δημιουργίας τις έννοιες της διαφάνειας, του να μοιράζεται και να είσαι ανοικτός, οι συνθέσεις αυτές αποτελούν ένα συγκινητικό αμάλγαμα της μέχρι σήμερα ζωής μας.

Μουσικοί: Ελεονώρα Ρούσου, Ηλίας Ιωάννου, Γιάννης Κουτίης, Θύσαςας Τσιμζού, Χρήστος Γεωργιάδης, Ανδρέας Ροδοθένους, Στέλιος Ξυδιάς

27/ Chunky Funky

Τρίτη 21:00 (75')

Ένας από τους στόχους της μπάντας είναι η επικαιροποίηση του κόσμου. Είναι, ερισμένοι από τους ακροατές θα έχουν τη δυνατότητα, μέσα από ένα «πακινίδι», να αναλάβουν τον ρόλο του Μασέτρου και να διευθύνουν επί σκηνής. Λέξεις που περιγράφουν τη μουσική τους είναι: χορευτική, χαρούμενη, ρυθμική και διασκεδαστική.

Μουσικοί: Γιώργος Μορφίτης, Ηλίας Ιωάννου, Χάρης Ιωάννου, Χρήστος Ζένιος, Ανδρέας Παντελής, Ερμής Μιχαήλ, Rodrigo Caceres, Ανδρέας Στεφάνου, Ρόδος Παναγιώτου

29/ Amalgamation Project

Πέμπτη 21:00 (75')

Ένα μουσικό ταξίδι με διασκευασμένα παραδοσιακά τραγούδια, ένα αμάλγαμα δύσης και ανατολής, συνθέσεις του σχήματος με εμπόδια αφηγηματικές ιστορίες/ποίηματα, με έμφαση στις «ιστορίες» γυναικών της Κύπρου κ.ά. περιοχών της Μεσογείου.

Μουσικοί: Βασίλης Αναστασίου, Ερμής Μιχαήλ, Μιχάλης Κουλουμής, Ρόδος Παναγιώτου, Ανδρέας Ροδοθένους

Χορωδία Amalgamation: Αργυρώ Χριστοδούλου, Μυρτώ Αρτεμίδου, Χριστίνα Αντωνιάδου, Χριστίνα Παπαμυχαήλ, Αννίτα Κωνσταντίνου.

@Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ (πίσω από Ριάλτο)

Ελευθερώ είσοδος για μουσικούς, μαθητές και φοιτητές (Απαιτείται η κράτηση θέσης)

Tickets es
www.rialto.com.cy 77 77 77 45
www.cypsrrialtoworldmusic.com

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Kaiserliche Wagnburg

Stiftung C. Gundlach

State Art Collections Dresden

Hispanic Society of America

Louvre Abu Dhabi

BIENNH

Μάσκες και επιδημίες

Ο «Πρόγονος του κορωνοϊού» είναι η ιστορική έκθεση που παρουσιάζεται στη Βιέννη στο Αυτοκρατορικό Μουσείο, στο Ανάκτορο του Σένμπρουν, έως τις 26 Σεπτεμβρίου. Η έκθεση αφηγείται την όχι και τόσο γνωστή ιστορία προηγούμενων πανδημιών, που κλόνισαν την αυλή της Βιέννης από το 1500 έως το 1918. Ενδεικτικά μπορεί κάποιος να δει διάφορες μάσκες εθιμοτυπίας ή καρναβαλιού ως ενδύματα πένθους και μαρτυρίες, καθώς και τα έγγραφα των πρώτων εμβολιασμών.

ΑΜΒΟΥΡΓΟ

Γκούντλαχ, κόσμος του στυλ

Στα 95 του χρόνια, ο Φ. Κ. Γκούντλαχ είναι μυθική μορφή στον χώρο της φωτογραφίας. Οι φωτογραφίες μόδας από τις δεκαετίες του '50, του '60 και του '70 είναι πλέον ορόσημα του στυλ στον εικοστό αιώνα και η ίδρυση με δική του πρωτοβουλία του οίκου της φωτογραφίας στο Αμβούργο αποτέλεσε έναυσμα για τη διάσωση και μελέτη χιλιάδων φωτογραφιών. Αυτή την περίοδο στη Γερμανία παρουσιάζεται μια μεγάλη έκθεση με φωτογραφίες του στο Elbschloss Residenz.

ΑΑΧΕΝ

Αλμπρεχτ Ντίρερ

Σε μία από τις παλαιότερες πόλεις της Ευρώπης, το Ααχεν, η έκθεση με 90 έργα του Αλμπρεχτ Ντίρερ και άλλα τεκμήρια τραβάει την προσοχή. Στο Μουσείο Suermondt-Ludwig ιστορείται η διαμονή του Ντίρερ στη Ρηνανία και στις Κάτω Χώρες την περίοδο 1520-21 μέσα από 190 ποικίλα εκθέματα ανάμεσα στα οποία και το ταξιδιωτικό ημερολόγιό του. Το μουσείο αναφέρει ότι η έκθεση δείχνει πώς ζούσε ο Ντίρερ, ποιον συναντούσε, τι ήταν αυτό που τον ενέπνεε...

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Λουίσα Ρολντάν

Η πρώτη γυναίκα γλύπτρια στην ιστορία της Ισπανίας ήταν η Ρολντάν, η αλλιώς Λουίσα Ρολντάν, που διέπρεψε ως καλλιτέχνης της αυλής την εποχή του μπαρόκ. Ο πατέρας της ήταν και εκείνος γλύπτης και η Λουίσα και τα αδέρφια της δούλευαν στο οικογενειακό εργαστήρι. Η Λουίσα Ρολντάν, ως ηγετική μορφή της εποχής, είναι το αντικείμενο μιας εμβριθούς μελέτης της Κάθριν Χολ βαν ντεν Ελ-σεν, που θα κυκλοφορήσει τον Σεπτέμβριο από τις εκδόσεις Γκετί.

ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

Παιδιά και τέχνη

Στο Λούβρο του Αμπου Ντάμπι ένα νέο διαδραστικό πρόγραμμα προσκαλεί παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικούς σε ένα πλήρες βίωμα. Η έκθεση-διάδραση λέγεται «Emotions», απευθύνεται σε παιδιά από 4 έως 10 ετών και επιχειρεί να εντάξει την κατανόηση της τέχνης ως μιας φυσικής και επιθυμητής διαδικασίας. Αυτό γίνεται μέσα από το συναίσθημα και τον μηχανισμό της σύγκρισης και της ταύτισης με έργα τέχνης από διάφορους πολιτισμούς με θέμα το παιδί και την παιδική μορφή.

«Η καλλιτέχνις στο ατελιέ της». Έργο της Πάουλα Ρέγκο από το 1993.

Η μεγάλη αναδρομική έκθεση της Πάουλα Ρέγκο στο Λονδίνο

Στην Tate Britain ξετυλίζεται αυτό το καλοκαίρι ο πολύπτυχος, ζωντανός και διαχρονικά μοντέρνος κόσμος της Πάουλα Ρέγκο. Αυτή η μεγάλη δημιουργός, 86 ετών πλέον, γεννημένη στη Λισσαβώνα, από αγγλόφιλη οικογένεια Πορτογάλων μεσοαστών, κατέκτησε εξελικτικά εκείνο το ιδίωμα που συνδέει την Πορτογαλία με τη Μεγάλη Βρετανία, αλλά κυρίως έδειξε πως η διαρκής ικανότητά της να εφευρίσκει νέους τρόπους έκφρασης την έχει αναδείξει σε μείζονα μορφή της διεθνούς σκηνής ήδη από τα χρόνια του '60. Η Ρέγκο έχει την τιμητική της το 2021 στο Λονδίνο, όχι τόσο γιατί τιμάται με μια μεγάλη αναδρομική, αλλά κυρίως γιατί επανασυστίνεται ως μια ηρωική μορφή του εικοστού αιώνα αλλά και ως μια γυναίκα δημιουργός μεγάλης διαδρομής και επιδραστικότητας. Η Ρέγκο συνδέεται με τον επαναπροσδιορισμό της παραστατικής ζωγραφικής, κυρίως μετά το 1980 και μετά τη μακρά και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίοδο κατά την οποία ασχολείτο με την τέχνη του κολάζ, των σχεδίων και των υβριδικών μορφών τους. Η ζωγραφική της Πάουλα Ρέγκο είναι πλούσια σε αναφορές στους κοινούς μύθους της δυτικής εμπειρίας, είναι γεμάτη αλληγορίες και ψευδαισθητικές αναγωγές (με κωνεμένα διδάγματα από τον κόσμο των σουρεαλιστών και του μεταπολεμικού ρεαλισμού) και εκβάλλει σε εντελώς προσωπικές εκδο-

χές αφηγηματικότητας και πυκνής σύνθεσης. Η ίδια, άλλωστε, είναι ιδιαίτερα επιρρεπής στην αναμόλυνση και στην ανασύσταση βασικών κεφαλαίων της ιστορίας της τέχνης αλλά και της λαϊκής αφήγησης, έχοντας την ικανότητα μιας υβριδικής ανασύστασης. Εμπνέεται από τους μεγάλους δασκάλους, τον Χόγκκινθ και τον Βελάσκεθ, και υπογραμμίζει με σταθερότητα τη γυναικεία ταυτότητα. Τα πρόσφατα χρόνια, με τη μεγάλη και ανοικτή συζήτηση για την πολιτική περί φύλων, για τη γυναικεία παρουσία στην τέχνη, για τον προσδιορισμό του φύλου και την αναθεώρηση βασικών πυλώνων της ιστορίας της τέχνης, η παρουσία της Πάουλα Ρέγκο με το δημιουργικό έργο της έρχεται να επεκτείνει τα ζητήματα αυτά. Η Ρέγκο ήταν και παραμένει μια ιδιαίτερα πολιτικοποιημένη γυναίκα. Πολέμισε με κάθε μέσον τη δικτατορία στην Πορτογαλία και διεκδίκησε τα δικαιώματα των γυναικών. Η έκθεση στο Λονδίνο επικεντρώνεται κυρίως στις δεκαετίες του 1990 και του 2000 και δίνει έμφαση στη μορφή της γυναικείας και στα θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και την αυτοδιάθεση. Μια μεγάλη σειρά έργων της ανήκει στη σειρά «Αμβλώση», που συνέβαλε και στη νομιμοποίηση των αμβλώσεων στην Πορτογαλία. Η τέχνη της Πάουλα Ρέγκο παραμένει, αν και αισθητικά ελκυστική, μια πρωτίστως πολιτική τέχνη.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει **Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσικές του καλοκαιριού #2

Ορισμένα τραγούδια τα ανακαλύπτεις αργά, με καθυστέρηση. Όχι ότι δεν τα έχεις ακούσει στο παρελθόν. Αλλά μπορεί να υπάρξει εκείνη η πρώτη, παρθενική φορά που θα τα «ακούσεις» στ' αλήθεια. Μπορεί και όχι. Αμα συμβεί όμως, η στιγμή έχει κάτι φορτισμένο. Ίσως επειδή αυτή η αληθινή πρώτη ακρόαση συμπίπτει ή συνδυάζεται με μιαν άλλη εμπειρία, που δίκως ένα τέτοιο τραγούδι να παρέμενε ανείπωτη. Σε κάθε περίπτωση: η ανάμνηση είναι νωπή, χθεσινή σχεδόν. Έχεις μπροστά σου τη νοσηλεύτρια να σου λέει κατηγορηματικά: «Αν σας δω να κλαίτε μπροστά στο παιδί, θα σας βγάλω έξω χωρίς δεύτερη κουβέντα».

Τις πρώτες νύχτες, κι ενώ το παιδί κοιμάται στο πλάι σου, ανήμπορος να κλείσεις μάτι (ή επειδή ξύπνησες ξαφνικά, έντρομος, στις δύο η ώρα

Εκτοτε, δεν υπάρχει φορά που να μην ακούσεις αυτό το τραγούδι και να μην κλάψεις.

το πρωί, κοιτώντας τον ορό από πάνω της), χωρίς δεύτερη σκέψη, σου 'ρχεται κάτι σαν υπενθύμιση: φορές τα ακουστικά και βάζεις να ακούσεις στο YouTube ένα τραγούδι που έχεις ακούσει τυχαία, περιστασιακά, πολλές φορές στο παρελθόν.

Το ξέρεις ότι είναι ένα ωραίο τραγούδι, ήξερες πως είναι ένα από τα ωραιότερα ελληνικά τραγούδια για την ακρίβεια. Όμως, εκείνη την απελπισμένη νύχτα το άκουσες για πρώτη φορά. Το άκουσες αλλιώς.

«Τι έπαιξα στο Λαύριο». Πασίγνωστο, ε; Τόσο παλιό, του '79, κι

Το εξώφυλλο του άλμπουμ «Ρεζέρβα», που ο Διονύσης Σαββόπουλος κυκλοφόρησε το 1979, όπου και το τραγούδι «Τι έπαιξα στο Λαύριο».

όμως ακόμα τόσο φρέσκο. Τόσο άγνωστο, τόσο νέο. Η απαλή, βραχνή, βελούδινη φωνή του Σαββόπουλου αίφνης σου λέει κάτι που δεν είχες ποτέ σου σκεφτεί ή αισθανθεί. Επρεπε να αρρωστήσει σοβαρά το παιδί σου για να συμβεί. Επρεπε να κινδυνεύσει να πεθάνει. Κι έπρεπε να βρεθείς περιτριγυρισμένος από άλλα, σοβαρά άρρωστα παιδιά, για να σου συμβεί. «Πώς να κρυφτείς απ' τα παιδιά; Ετσι κι αλλιώς τα ξέρουν όλα./ Και μας κοιτάζουν με μάτια σαν κι αυτά όταν ξυπνούν στις δύο η ώρα».

Εκτοτε, δεν υπάρχει φορά που να μην το ακούσεις και να μην κλάψεις. Όχι να βουρκώσεις ή να τρέξουν μερικά δάκρυα· να κλάψεις τ' άντερά σου.

Όπως το είπε η καλή νοσηλεύτρια. Περίπου: εκείνη είπε, μη σας δει να κλαίτε. Το καταφέραμε. Αυ-

τό που δεν καταφέραμε ήταν να της κρυφτούμε.

Ίσως, σκέφτηκε η περίπτωση έως θανάτου ψυχής σου εκείνη τη μαύρη (μαύρη!) νύχτα, να μπορώ να της κρυφτώ εφόσον κοιμάται. Ετσι, όλες εκείνες τις άγρυπνες νύχτες η μουσική σε στήριζε για την επόμενη ημέρα.

«Μα ο χρόνος ο αληθινός, σαν μικρό παιδί είναι εξόριστος/ μα ο χρόνος ο αληθινός, είναι ο γιος μας ο μεγάλος κι ο μικρός». Ναι, διότι το παιδί έχει σπκωθεί πια απ' το κρεβάτι. Κολυμπάει, μπορεί και κτενίζει ξανά τα μαλλιά της. Ο χρόνος ο αληθινός – αυτό που δεν μετράει πια για ορισμένα από τα άλλα παιδιά που βρίσκονταν τριγύρω σου τότε...

Ετσι, σκέφτεσαι ότι σου δόθηκε μια χάρη: κάποτε, όταν μεγαλώσει, να ακούσετε παρέα αυτό το τραγούδι. Τότε να δούμε αν θα μπορέσεις να της κρυφτείς.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ποιος «σκότωσε» το όνειρο;

Πολύ συχνά τα ζευγάρια ξεκινούν με τους καλύτερους οιωνούς για τα αθάνατα ελληνικά νησιά, αλλά η προσωπική τους ζωή άλλα τους επιφυλάσσει. Γιατί δεν υπάρχει πιο δύσκολο πράγμα από την ερωτική σχέση.

Επρεπε, επιτέλους, να ακούσει εκείνη τη γνωστή και να πάρει σε ειδικό, να πάρει τη ζωή του στα χέρια του, να σοβαρευτεί. Δεν του φταίνει οι γυναίκες.

νο της αγάπης του, ένας τέτοιος άνδρας δεν πεθαίνει...».

Αυτά σκέφτεται μέσα στην παραζάλη του. Τον εγκατέλειψε το κορίτσι του. Την πήγε στη Φολέγανδρο να την εντυπωσιάσει, αλλά δεν μπόρεσε να την καταλάβει, δεν ταίριαζαν, είχε άλλα στο μυαλό της, δεν ακολούθησε ούτε λεπτό αυτά που ήθελε εκείνος να της δείξει. Και περίμενε μάλλον από εκείνον να γνωρίζει περισσότερα από όσα γνώριζε. Να μη κάνει την ψυχραιμία του, να μη κάνει τον έλεγχο. Εκείνος, όμως, ακόμα θυμάται τα γέλια των κοριτσιών που τον κοροϊδευσαν και πονάει τόσο πολύ, θυμώνει τόσο πολύ. Τηλεφωνεί στους φίλους του. Ντρέπεται να μοιραστεί την κατάντια του. Τον άφησαν πάλι στα κρύα του λουτρού. Κάτι πρέπει να κάνει. Δεν ξέρει τι πηγαίνει λάθος στην προσωπική του ζωή. Δεν ξέρει τι κάνει λάθος. Επρεπε, επιτέλους,

να ακούσει εκείνη τη γνωστή και να πάρει σε ειδικό, να πάρει τη ζωή του στα χέρια του, να σοβαρευτεί. Δεν του φταίνει οι γυναίκες. Και εκείνες κάτι αναζητούν, και αυτός χρειάζεται να ηρεμήσει η ψυχή του. Δεν ξέρει όμως τι. Τι πήγε τόσο στραβά με τον θυμό του, ακόμα αναρωτιέται. Ευτυχώς χθες, που ήθελε να την πνίξει όταν του φώναζε, ευτυχώς συγκρατήθηκε. Και την πήγε στο δωμάτιο να μαζέψει τα πράγματά της. Δεν την άγγιξε. Εφυγε με το πρώτο πλοίο, να πάρει και εκείνη στη ζωή της, και αυτός να μείνει στη δική του. Η Φολέγανδρος δεν ήταν καλή ιδέα. Ποιος του πρότεινε αυτό το νησί; Τι φταίει το νησί; Σε τίποτα δεν φταίει. Ούτε εκείνη φταίει σε τίποτα. Θέλει όμως σκέψη και κόπο για να ταιριάξουν οι άνθρωποι. Θέλει φαντασία. Θέλει πολύ σεβασμό. Δεν θέλει πολύ κοντά, δεν θέλει πολύ μακριά. Κανένας δεν του τα έμαθε αυτά. Ούτε με τον λόγο του ούτε με τη στάση στη ζωή. Ούτε η μάνα του ούτε ο πατέρας του, να μην πούμε για το σχολείο. Κανείς δεν βρέθηκε να του μάθει ότι η ζωή έχει πολλά επίπεδα. Η πραγματική ζωή δεν είναι μόνον η ρεαλιστική. Δεν είναι μόνον η ζωή της πράξης, της ενστικτώδους και παρορμητικής κίνησης. Η ζωή δεν είναι μόνον πράξεις. Η

ζωή δεν είναι ένα βίντεο γκέμι. Η ζωή θέλει συγκράτηση. Έχει περιορισμούς στις πράξεις, ελευθερία στις σκέψεις. Ελευθερία στη φαντασία. Γιατί κανένας δεν του είπε ότι υπάρχει η φαντασία του; Οτι μπορεί να ζει εκεί ό,τι τον πόνεσε και τον ματαίωσε; Γιατί δεν του είπε κανείς ότι στη ζωή πρώτα πρέπει να σκέφτεται, για να μην βλάψει αυτό που αγαπά. Να μην κάνει κάτι μη αναστρέψιμο. Κανείς δεν του είπε ότι όλοι όσοι έγραψαν, ζωγράρισαν, τραγούδησαν, ύμνησαν δύσκολες όψεις της ανθρωπίνης κατάστασης, δεν βρέθηκαν στη δεινή του δράστη. Εμειναν στην ιστορία ως ονειροπόλοι. Ως ναυαγοί στο νησί της απώλειας. Εκεί, σε αυτό το νησί υπάρχει ο θάνατος, ο φόνος, ο φόβος, το πάθος και ο φθόνος, αλλά δεν υπάρχουν οι πράξεις αυτών. Υπάρχει το τούνελ της ονειροπόλησης που κρατά σφιχτά το νήμα για να μην ξεκουθούν όλα αυτά στην πραγματικότητα. Να μη γίνουν ποτέ φόνοι, να ξορκιστούν ως πουλιά τα έπη περσέντα. Ξύπνησα κάθισα μέσα στη νύχτα. Τη βλέπω με τα μακριά μαλλιά της. Η Γαρυφαλλιά επιτέλους μπαίνει στο πλοίο του γυρισμού. Κανείς δεν της έκοψε το νήμα της ζωής της. Η Γαρυφαλλιά δεν πέθανε.

Η Γαρυφαλλιά και η κάθε Γαρυφαλλιά ζουν. Για πάντα. Μέσα μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΚΗΣ
Ασπρα μύλα
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 40

«**Ο**τι θα μείνει απ' αυτόν τον άνθρωπο/ είναι γλώσσα και δόντια» γράφει στον τελευταίο στίχο του ποιήματος «Απροσωπογραφία σε σπασμένο καθρέφτη» ο Δημήτρης Ελευθεράκης (1978-2020), κλείνοντας το μάτι στην «Αυτοπροσωπογραφία σε κυρτό κάτοπτρο» του Τζον Ασμπερι (1927-2017), την κατά Μίλουμ «Ερμημ χώρα της μεταμοντέρνας αμερικανικής ποίησης» (κυκλοφορεί ελληνική μετάφραση του Χ. Βλαβιανού).

Ανάμεσα στους ποιητές της καινούργιας ποίησης, που πρωτοδημοσιεύεται γύρω στο 2000, ο Ελευθεράκης ξεχωρίζει, μαζί με ελάχιστους ακόμα, για την παλιόμοδιτα υψηλή του στόχευση. Συνομιλώντας διαρκώς και επίμονα με το ευρύτατο κλασικό φάσμα της παγκόσμιας και ιδίως της δυτικής γραμματείας, ο πρόωρα χαμένος ποιητής μοιάζει να γνωρίζει αλλά να μην παραδέχεται εύκολα ότι ο καιρός των ποιητών - προφητών παρήλθε, ίσως μάλιστα ανεπιτρεπті.

Ενας συγκαλυμμένα ή και αντε-

στραμμένα υψηλός τόνος, μαζί με την επιλογή εξεχόντων συνομιλητών και τη διάχυτη αίσθηση της ματαιότητας για τις μεγάλες ιδέες που δεν λένε να γεννηθούν τον στοιχειώνουν και, μέχρι πρότινος, ίσως τον βαραίνουν ποιητικά. Τα ίδια αυτά χαρακτηριστικά στο κύκνειο άσμα του πεστώνουν εντυπωσιακά.

Ο Ελευθεράκης χάθηκε νέος, έχοντας όμως προηγουμένως καταφέρει να ωριμάσει εντός της υψηλής του στόχευσης: «Λέω τ' όνομά μου για να μη με ξεχάσουν./ Ψάχνω τη λέξη. Η λέξη δεν προβάλλει» (από το ποίημα «Όταν εκρήγνυται το δειλινό σε χρώμα μενεξεδί»). Ενας ποιητής που έχει παραιτηθεί από τη μεγάλη στόχευση δεν θα έμπαινε ενδεχομένως ποτέ στον πειρασμό να διεκδικήσει ρητά το όνομά του. Η εγγραφή μέσα στην παράδοση διά των ονομάτων είναι μια χαρακτηριστική κληρονομιά από πατέρα σε γιο,

από πατέρα-ποιητή σε γιο-ποιητή. Η πατρική υπόσταση κυριαρχεί με τη μορφή του Οδυσσέα, που στο έργο του Ελευθεράκη λειτουργεί, νομίζω, και ως μάσκα για να δηλωθούν σημαντικοί ποιητικοί πρόγονοι. Το ίδιο και η απαράγνωστη ανάγκη του ώριμου πια ποιητή για μια φιλοσοφία:

«Όσο κι αν δεν το σκέφτεσαι θα πρέπει να φτιάξεις/ προτού φύγεις τη δική σου φιλοσοφία: εάν οφείλεις ν' αδειάσεις/ το κενό από μέσα σου φεύγοντας, για να το επιστρέψεις/ ή αν εκεί που ψωνόταν το σώμα σου δεν θα υπάρχει πια τίποτα» (από το ποίημα «Τι εί-

δε ο Λάζαρος»).

Επιμένει λοιπόν η υψηλή στόχευση, να όμως που αρχίζει να δαμάζει την ύλη της, να αποδίδει καρπούς, ανοιγόντάς μας την όρεξη και την περιέργεια για το πού ακόμα θα της έμελλε να φτάσει, αν ο θάνατος δεν προλάβαινε τον ποιητή. Ο θάνατος είναι μάλιστα

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΙΝΩ ΤΣΑΜΑΔΟΥ

Η Ινώ Τσαμαδού γεννήθηκε στην Αθήνα. Εξήσε στις ΗΠΑ και για μικρό διάστημα στην Κύπρο. Απέκτησε πτυχίο BA από το University of Maryland και μεταπτυχιακό MA Foreign Studies από το American University ενώ παράλληλα εργαζόταν στην Παγκόσμια Τράπεζα. Σήμερα είναι στέλεχος του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, είναι συγγραφέας της σειράς «Οι μάγισσες δεν πιστεύουν στα δάκρυα» (εκδ. Μάρτης). Το βιβλίο της «Στις σκούπες, αδερφές μου, στις σκούπες» κυκλοφόρησε πρόσφατα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Στα παρασκήνια του μουσείου» της Kate Atkinson, «Η εμμονή της μνήμης» της μπτέρας μου Ελένης Τσαμαδού, «Πρωτοπόροι του ελληνικού ροκ» του Γιάννη Αλεξίου, «Μια φορά ήταν, είναι και θα είναι» της Johanna Schaible και «Ο άρχοντας των δύο κόσμων» του Philip Pullman.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Πολλές! Η μάγισσα Βίβιαν, γιατί κατόφερε να κλείσει τον Μέρλιν σε μια οξιά και να πάρει τη θέση του ως σύμβουλος του βασιλιά Αρθούρου. Η Emily the Strange από το ομώνυμο κόμικς. Και η Σκάρλετ Ο' Χάρα, γιατί πιστεύει ότι αύριο ξημερώνει μια καινούργια ημέρα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θε-θνεύτες;
Πάτι Σμιθ, Τζέραλντ Ντάρελ, Νόρα Εφρον, Σώτη Τριανταφύλλου, Αργυ-

ρώ Πιπίνη, Νίκο Δήμου, Λόρενς Ντάρελ, Εμμανουήλ Ροΐδη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ο ρόλος του Μπαλονσίν και των Ρώσων εμιγκρέδων στην εξέλιξη του αμερικανικού μπαλέτου, από την ιστορία του μπαλέτου Apollo's Angels. Και να μαγειρεύω βίγκαν εύκολες συνταγές από το βιβλίο της Μαντάμ Τζίντζερ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;
Την «Πριγκιπέσσα Ιζαμπώ» του Τερ-ζάκν.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Εγώ ο Κλαύδιος», «Αλεξανδρινό κουαρτέτο», «Ανεμοδαρμένα ύπνη». Επίσης, τα ποιήματα του Μποντλέρ και την κορυφαία τριλογία «His dark materials» του Philip Pullman.

Ποια παιδικά βιβλία έχουν αφήσει βαθύτερο αποτύπωμα στη μνήμη σας;
«Τρελαντώνης», «Μικρές κυρίες», «Μάγκας», «Ο Πούφ και η συντροφιά του», «Η μικρή πριγκίπισσα», «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου».

Ποιες είναι οι «αρετές» ενός καλού παιδικού βιβλίου;
Να αντιμετωπίζει τα παιδιά ως σοβαρούς αναγνώστες, χωρίς διδασκισμό και υπεροψία. Να δίνει διέξοδο, ανοίγοντας πόρτες σε φανταστικούς κόσμους. Να πλάθει ζωντανούς ήρωες και ηρωίδες, με προτερήματα αλλά και αδυναμίες. Τα καλύτερα παιδικά βιβλία έχουν και φανταστικούς ενήλικους αναγνώστες, όπως ο «Αρχοντας των δαχτυλιδιών».

Η κοινωνική επικαιρότητα έχει θέση στο παιδικό βιβλίο;
Ναι. Στα βιβλία μου, που εκτυλίσσονται στη σύγχρονη Ελλάδα μέχρι το 2018, αναφέρομαι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και στην αντιμετώπιση του μπουλινγκ. Επίσης, οι τρεις μάγισσες είναι αδελφές με διαφορετικό πατέρα, σε μια μοντέρνα οικογένεια που αποδέχεται και ενσωματώνει τη διαφορετικότητα. Όλα αυτά με χιούμορ, σκανταλιές και περιπέτειες.

Πρώτα σε πωλήσεις

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Γιάννης Αντετοκούνμπο: Γράφοντας ιστορία»
του Χοσέ Μανουέλ Πουέρτας (Κάκτος)

2 «Οδοιπορικό Θεσσαλονίκης»
του Σάκη Σερέφα (Μεταίχμιο)

3 «Noise»
των Daniel Kahneman, Oliver Sibony, Cass R. Sunstein (Harprecolins)

4 «Μην πεις λέξη - Βία και προδοσία στη Βόρεια Ιρλανδία»
του Πάτρικ Ράντεν Κίφ (Μεταίχμιο)

5 «Βενετία - Γέφυρα Δύσης κα Ανατολής»
του Ουίλιαμ Μακ Νιλ (Παπαδόπουλος)

Λογοτεχνία

1 «Σάγκι Μπέιν»
του Ντάγκλας Στιούαρτ (Μεταίχμιο)

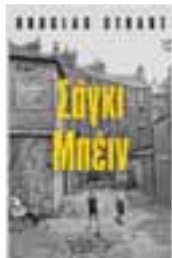
2 «Σικελικό ειδύλλιο»
της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκης)

3 «Αμστερνταμ»
του Ιαν Μακ Γιούαν (Πατάκης)

4 «Η Λέσχη φόνων της Πέμπτης»
του Ρίτσαρντ Οσμαν (Ψυχογιός)

5 «Οι κόρες»
του Αλεξ Μιχαλίδη (Διόπτρα)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Κωνσταντινίδης» (Μητροπόλεως 92, Θεσσαλονίκη)

Καλοκαίρια στο καρνάγιο

Ο εγγονός ενός ξυλωναυπηγού ξεφυλλίζει το άλμπουμ της παιδικής μνήμης, ανασύροντας ιστορίες για ανθρώπους και σκαριά

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Χαλκίδα, τέλη δεκαετίας '70. Είναι μεσάνυχτα και το δωμάτιο φωτίζεται από τη φλόγα του καντηλιού στο εικονοστάσι. Από ένα μικρό φορητό ραδιόφωνο ακούγεται το νυχτερινό δελτίο ειδήσεων. Το σπίτι είναι παλιό, με πέτρινα ντουβάρια και πατώματα με ξύλινα μαδέρια. Στην εσωτερική του αυλή έχει μια μεγάλη λεμονιά, ένα πλωσταριό και μια στέρνα. Ο αέρας έξω σφυρίζει επίμονα και η κυρά Ρήνη κρατάει το τρανζίστορ στο χέρι της μ' έναν τρόπο λες και το δελτίο του καιρού είναι κάτι πολύ σημαντικό.

«Δελτίο καιρού για ναυτιλλομένους», ακούγεται μια φωνή να λέει, και η θάλασσα μοιάζει σαν να μπαίνει στο δωμάτιο. «Τα καιρικά φαινόμενα θα είναι έντονα», συνεχίζει η αυστηρή φωνή. Ο μάστορ-Θόδωρος, παραδίπλα, λέει στη σύζυγό του με χιουμοριστικό τόνο: «Κλείσ' το, ρε Ειρήνη, να κλείσουμε κάνα μάτι». Ο εγγονός, ένα πεντάχρονο αγόρι, ακούει τα παραθυρόφυλλα να χτυπούν από τον αέρα και σκέφτεται τα ξύλινα καΐκια που φτιά-

Ο Θεόδωρος Αρβανίτης έφυγε και πήρε μαζί του και τις γνώσεις του, και τις ιστορίες του, και τα σκαριά που είχε στο μυαλό του. Ετσι έφυγαν και θα φύγουν και άλλοι μάστορες.

χνει ο παππούς του, μεγάλα και μικρά, πλεούμενα για μια θάλασσα που τώρα, μέσα στη νύχτα, μοιάζει τρομακτική. Σκέφτεται μαύρες εκτάσεις με κύματα να χορεύουν σαν προϊστορικά τέρατα μέσα στο σκοτάδι, ναυτικούς να παλεύουν μαζί τους μέσα σε στενές γέφυρες αλιευτικών και φάρους να οργώνουν τα νερά, δίνοντας κουράγιο και δείχνοντας τη ρότα.

Ο παππούς φτιάχνει με τα μεγάλα, τραυματισμένα χέρια του ξύλινα σκάφη που ξέρουν να ταξιδεύουν στα σκοτάδια, στα κύματα και στους καιρούς. Είναι ναυπηγός και δουλεύει στο καρνάγιο της Χαλκί-

Η «Αρχόντισσα», ένα «κούτουλο» σκαριωμένο στο ιστορικό ναυπηγείο του Μαυρικού στη Σύρο το 1979, σήμερα στο λιμάνι της Δονούσας, έπειτα από ανακαίνιση από τους αδελφούς Βενετσάνου.

δας. Σε λίγο ροχαλίζει ρυθμικά και το ραδιόφωνο έχει σωπάσει. Το φως του καντηλιού τρεμοπαίζει, λες και πάει να το σβήσει ο αέρας που τρυπώνει στο δωμάτιο. Ο αέρας αυτός μιλάει για τη θάλασσα, φέρνει τ' αλάτι κάτω από το φως του καντηλιού, κι οι Άγιοι κοιτούν ακίνητοι και βλοσυροί. Κι ενώ το βράδυ μπορεί να μοιάζει τρομακτικό, όπως τρομακτικά είναι και τα «τρελά νερά» του Ευρίπου, τα χαράματα όλα φαντάζουν πιο εγκόσμια, πιο θερμά: ο ήλιος βγαίνει, είναι καλοκαίρι, ο αρχιμάστορας παίρνει τον πεντάχρονο απ' το χέρι και κινούν να πάνε από τη γειτονιά τους, δίπλα στο «Μακα-

ρονάδικο», ως κάτω στον «Βούρκο», εκεί που βρίσκονται οι ταρσανάδες και που η πρωτεύουσα της Εύβοιας αντικρίζει το απόκοσμο και μεγάλο εργοστάσιο των τσιμέντων, απέναντι από το Στενό.

Χορός κάματος

Ο εγγονός είναι ο γράφων αυτής της μαρτυρίας και η ζωή στο σπίτι και στο καρνάγιο του Συριανού ξυλωναυπηγού Θεοδώρου Αρβανίτη είναι, καθημερινά, για τον πεντάχρονο, συγκινητική, θαλασσινή, ατμοσφαιρική – και, ενίοτε, τρομακτική. Στον ταρσανά ξεκινά από νωρίς ο καθημερινός χορός, ένας

χορός κάματος, ιδρώτα και κινδύνου, αλλά και χαράς, δημιουργίας και χωρατών. Τα σφυριά κοπανάνε, τα χέρια μελανιάζουν, οι μάστορες σχεδιάζουν, κόβουν, υπολογίζουν, μιλάνε μάγκικα, λένε ιστορίες και φορούν ξυσμένα μολύβια στ' αυτιά τους. Πέρασα αμέτρητες μέρες εκεί, στο καρνάγιο της Χαλκίδας. Δεν ήξερα, ούτε καταλάβαινα, φυσικά, τι σήμαιναν όλα αυτά, αλλά αυτές οι πρώτες μνήμες χαραχτηκαν για τα καλά μέσα μου μαζί με τη μυρωδιά της ξυλείας, της κόλλας, της πίσσας, του πετρελαίου.

Στον γυρισμό για το σπίτι ο παππούς μου έπαιρνε παγωτό και έφερ-

νε φρέσκα ψάρια στο σπίτι, που τηγάνιζε η γιαγιά ενώ βλέπαμε στην ασπρόμαυρη τηλεόραση το «Φως του Αυγερινού» ή τον Πάολο Ρόσι να σκοράρει στο Παγκόσμιο Κύπελλο της Αργεντινής. Ο θείος μπορεί να ερχόταν επίσκεψη τα Σαββατοκύριακα, μαζί με τους γονείς – άνθρωποι της πόλης, που έμοιαζαν τότε «σύγχρονοι» και «μοντέρνοι». Εφερναν μαζί τους αστικά δώρα: παιχνίδια, ξένα περιοδικά, κασέτες – ενώ τα σκαριά, όπως και ο παππούς, με τα ωραία του φρεσκοσιδερωμένα άσπρα πουκάμισα, τις τραγιάνσκες του, τα «Καρέλια» κασετίνα που γέμιζε με σκαριφήματα καϊκιών και τα

μπλαβιασμένα χέρια του, έμοιαζε αθώς, αγνός, κομμάτι μιας αλλοτινής, παλιάς εποχής που φεύγει.

Μου πήρε σαράντα χρόνια για να αρχίσω να κατανοώ το κρυπτικό ιδίωμα που μιлагαν οι μάστορες στο καρνάγιο, αλλά και για να συνειδητοποιήσω πως, στην πραγματικότητα, δεν ήταν οι αστοί Αθηναίοι κηδεμόνες οι αληθινά μοντέρνοι, αλλά ο αρχιμάστορας παππούς. Αυτός κρατούσε στους δαιδάλους του αιγαιοπελαγίτικου μυαλού του, και στα χέρια του, με τα μολύβια και τα εργαλεία και τα σκαριά του, έναν απόλυτο και δι-

«Το τσερνίκι, το τρεχαντήρι, το πέραμα»

Η γνώση της παραδοσιακής μας ξυλωναυπηγικής μεταδίδεται από μάστορα σε μάστορα, από στόμα σε στόμα, αιώνες τώρα, στα καρνάγια της χώρας. Ένας από τους λίγους που διερεύνησαν τον χώρο ήταν ο Κώστας Δαμιανίδης, απόφοιτος της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ, ο οποίος, δουλεύοντας στα τέλη της δεκαετίας του '80 για τη διδακτορική του διατριβή στο Πανεπιστήμιο St Andrews της Σκωτίας, πήρε συνεντεύξεις από μάστορες σε όλη την Ελλάδα. Ένας από αυτούς ήταν και ο Θεόδωρος Αρβανίτης. Σαράντα χρόνια μετά τις συνεντεύξεις του στο καρνάγιο της Χαλκίδας, χάρη σε ένα απροσδόκητο παιχνίδι της τύχης, έχω την τύχη να του παίρνω εγώ, αυτή τη φορά, μια μικρή συνέντευξη. Μου στέλνει και ακούω ψηφιακοποιημένη τη φωνή του «Σούα», και στο βάθος ακούγεται συγκινητικά και στοιχειωμένα ο παλμός της Χαλκίδας του '80: ένα μηχανάκι που περνάει, ένα σφυρί που χτυπάει, ένα σκυλί που γαβγίζει. Τα λόγια του μάστορα έχουν τη χροιά της πατρίδας του, της Ανω Σύρας, και αποτελούν πολυτίμους λίθους που συνθέτουν το ευγενές ναυτικό οικοδόμημα μιας τέχνης αιώνων, που είναι η ίδια μας η χώρα.

Ο Κώστας Δαμιανίδης, λίγα χρόνια μετά, παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής στο σημαντικό έργο «Ελληνική Παραδοσιακή Ναυπηγική», που εκδόθηκε το 1998 από το Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ και αποτέλεσε έκτοτε μια έκδοση αναφοράς. Ο

ίδιος σήμερα ηγείται της μεγάλης προσπάθειας για την τεκμηρίωση, καταγραφή και παρουσίαση του ευρύ κοινού της μεγάλης αυτής παράδοσης της Ελλάδας, στο Μουσείο Ναυπηγικών και Ναυτικών Τεχνών του Αιγαίου στη Σάμο. «Το μουσείο προσπαθούμε να γίνει μια κιβωτός διάσωσης αυτής της τέχνης», λέει ο ίδιος. Εξηγεί πως δύο είναι οι πιο σημαντικές δουλειές που γίνονται εκεί, και η μία από αυτές είναι να βρεθούν και να έρθουν στον χώρο του μουσείου, να συντηρηθούν και να παρουσιαστούν στο κοινό μερικά από τα πιο χαρακτηριστικά σκαριά μας, σκάφη με ιδιαίτερη ιστορία και αντιπροσωπευτική μορφολογία. «Το καθένα από αυτά θα μπορούσε να γίνει ξεχωριστό βιβλίο!» συμπληρώνει. Η άλλη σημαντική δουλειά που γίνεται εκεί είναι η συλλογή και τεκμηρίωση των ερευνητικών καταγραφών που έχουν γίνει έως τώρα στον χώρο. «Πέραν της έρευνας για το διδακτορικό μου, έχουμε εδώ ψηφιακοποιημένες τις καταγραφές από τη μεγάλη έρευνα του Τάσου Λεοντίδη, που έκανε για λογαριασμό του Μουσείου Κρητικής Εθνολογίας τη δεκαετία του '90. Αποτελέσματά της ήταν η έκδοση “Τα ελληνικά ιστιοφόρα καΐκια του 20ού αιώνα”, στην οποία συμμετείχα και εγώ. Μια άλλη σημαντική σχετική έρευνα, το υλικό της οποίας έχουμε επίσης στο μουσείο, είναι αυτή της λαογράφου Μιράντας Τερζοπούλου, που έγινε γύρω στο 1984. Ολο αυτό το υλικό είναι διαθέσιμο στο μουσείο για κάθε ενδιαφερόμενο και ερευνητή».

Ταρσανάς Σουβάλας, Χαλκίδα, αρχές δεκαετίας '50: Ο ξυλωναυπηγός Θεόδωρος Αρβανίτης (τρίτος από αριστερά), μαζί με την κόρη του, Ελισάβετ, μπροστά από ένα «καραβόσκαρο». Δεύτερος από δεξιά, ο ξυλωναυπηγός Λειβαδάρας.

Ποια η γνώμη του για το γνωστό και πονεμένο θέμα της επιδοτούμενης από την Ε.Ε. καταστροφής των σκαριών μας; «Προσπαθούμε και εμείς αλλά και άλλοι φορείς να καταφέρουμε να επιδοτείται η δι-αγραφή του καϊκιού από την αλιευτική του χρήση αλλά όχι και η καταστροφή του». Ο επίλογος της απάντησής του είναι πικρός: «Αυτό που συμβαίνει είναι πως η Ε.Ε. δίνει τη δυνατότητα και η Ελλάδα την εκμεταλλεύεται. Στην ουσία, απορροφούμε κονδύλια για να καταστρέφουμε τον πολιτισμό μας». Λαχταρώ να του αποσπάσω δυο λόγια και για τους τύπους των πα-

ραδοσιακών σκαφών. Ποιο θεωρεί πιο σημαντικό, ποιο τον εντυπωσιάζει; «Το τσερνίκι, το πέραμα και το τσερνικοπέραμα είναι τα απόλυτα σύμβολα του Ανατολικού Αιγαίου, τα οποία με τους πρόσφυγες μεταφέρθηκαν και στις Κυκλάδες. Είναι σκαριά απόλυτα συνδεδεμένα με τον αιγαιοπελαγίτικο πολιτισμό, και αυτό προδίδεται από τα σκίτσα του Κόντογλου έως τα παραδοσιακά τοπικά τραγούδια. Βεβαίως, ένα ισχυρό σύμβολο του Αιγαίου είναι και το τρεχαντήρι. Κάποτε υπήρχαν τεράστια τέτοια σκάφη, έφταναν και πάνω από 24 μέτρα –οι “τρεχαντήρες” όπως λέγονταν–, σκάφη που

Επάνω, το τρεχαντήρι «Κάλλια Μ» του Δημήτρη Σταυρακόπουλου, σκαριωμένο το 1983 στο ναυπηγείο του «Φουσκή» στη Σύρο. Εδώ στα νερά του Φαναριού της Ερμούπολης, το καλοκαίρι του 2020.

έμοιαζαν λες και έρχονταν κατευθείαν από την αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Το караβόσκαρο είναι επίσης ένα πολύ ενδιαφέρον σκαρί –ένα σκαρί τεχνικό, δύσκολο–, λίγοι ξέρουν να το φτιάχνουν. Και φυσικά ο υδραίικος βαρκαλάς –όπου έχει γίνει μια προσπάθεια να αφαιρεθεί βάρος χωρίς να χαθεί η αντοχή, εφόσον η κατασκευή εκμεταλλεύεται στο έπακρο τις φυσικές και χημικές ιδιότητες του ξύλου με σκοπό να μειωθούν όσο γίνεται οι διατομές–, ένα σκάφος με συναρπαστική ναυπηγική προσέγγιση και αισθητική. Και μιλώντας για την αισθητική, πρέπει να πούμε πως όλοι αυτοί οι

μάστορες δεν είχαν την αίσθηση ότι κάνουν “καλές τέχνες” όταν έφτιαχναν αυτά τα εργαλεία δουλειάς, που πάνω τους κάθε λεπτομέρεια είχε μια απόλυτη χρηστική σημασία. Αυτό τους έβγαине παράπλευρα, γιατί είχαν μέσα τους τις ευαισθησίες και τις παραστάσεις από το περιβάλλον τους. Το ίδιο ισχύει και για άλλες λαϊκές τέχνες, όπως η αρχιτεκτονική: η ομορφιά που έχουν τα καλντερίμια στα νησιά ή οι περιστεριώνες ξεπήδησε πηγαία. Ήταν μια αίσθηση του ωραίου που έβγαине στους ανθρώπους αυτούς αυθεντικά, μέσα από την ίδια τους την καθημερινότητα».

Το τσερνικοπέραμα «Αγιοι Ανάργυροι», σκαρωμένο το 1964, στο ναυπηγείο του «Φουσκή» στη Σύρο. Εδώ στα νερά της Ρήνειας το καλοκαίρι του 2021.

Η περιπέτεια του «Σούα» και η τέχνη που χάνεται

Το **καρνάγιο** τιμώρησε σκληρά τον «Σούα», όπως χαϊδευτικά αποκαλούσαν τον Θεόδωρο Αρβανίτη. Στις αρχές του '80, κατά την καθέλκυση ενός μεγάλου τρεχαντηριού, ένα συρματόσχοινο του έκοψε το δεξί πόδι. Δύο χρόνια πάλεψαν οι γιατροί να του το κολλήσουν, δύο χρόνια βασανίστηκε, αλλά δεν το έβαλε κάτω. Όταν μπόρεσε να περπατήσει, άρχισε να πηγαίνει ξανά, καθημερινά, στο καρνάγιο. Από το «Μακαρονάδικο» ως το «Βούρκο», περπατάγε κουτσά με το μπαστούνι του, αλλά πάντα περήφανα.

Ο «Σούας» ήθελε να είναι κάθε μέρα δίπλα στα σκαριά και στους

μάστορες. Ένας νεότερος ναυπηγός που μαθήτευσε δίπλα του, ο Γιάννης Καμπούρογλου (που σήμερα μαζί με τον γιο του, Δημήτρη, συνεχίζουν στον ίδιο τόπο την παράδοση με ένα σύγχρονο ναυπηγείο), θυμάται: «Για τους μάστορες το καρνάγιο ήταν το σπίτι τους. Ο μάστορ-Θόδωρος ζούσε στο καρνάγιο. Εκεί ήταν παραπάνω από τη μισή ζωή του. Το '89 είχε μπει στο νοσοκομείο της Χαλκίδας με καρκίνο. Τον επισκεπτόμουν συχνά. Μια μέρα μου λέει: "Γιάννη, αυτό ήταν, αύριο βγαίνω. Θα έρθω κάτω να πιάσουμε δουλειά". Την επόμενη μέρα πέθανε». Ο

μαστορ-Θόδωρος έφυγε και πήρε μαζί του και τις γνώσεις του, και τις ιστορίες του, και τα σκαριά που είχε στο μυαλό του. Έτσι έφυγαν και θα φύγουν και άλλοι μάστορες. Ποιος κατέγραψε αυτές τις ιστορίες, ποιος άραγε θα το κάνει; Θυμάμαι τα λόγια που μου είχε πει στην Ερμούπολη ένας από αυτούς, ο Μανώλης Ζώρζος, απ' το ιστορικό ναυπηγείο του «Φουσκή»: «Αγόρι μου, αν έγραφα βιβλίο με όλες τις γνώσεις της τέχνης, θα έβγαине εγκυκλοπαίδεια δέκα τόμων. Πώς θα τα κατάρφωνα, ποιος θα την έβγαζε και ποιος θα τη διάβαζε;».

Ο Συριανός ξυλοναυπηγός Θεόδωρος Αρβανίτης (ή Σούας), ναύτης στο θωρηκτό «Αβέρωφ», δεκαετία '30.

Δημιουργία σχολών μαθητείας ξυλοναυπηγικής τέχνης

Πέραν του Κώστα Δαμιανίδη υπάρχουν και άλλοι που κρατούν ζωντανή τη φλόγα. Αξίζει να αναφέρουμε τον Νικόλα Βλαβιανό στη Χαλκίδα, που σκάρωσε πάνω σε παλιά σχέδια ένα τσερνίκι της εποχής του 1821. Είναι και αυτοί που γράφουν διερευνητικά και με αγάπη για τα σκαριά, όπως η Μαργαρίτα Πουρνάρα. Είναι και οι μοντελιστές όπως ο Βαγγέλης Κουμαριανός στην Τήνο που διοργάνωσε μάλιστα και σχετική διημερίδα πρόπερσι στο Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού, αλλά είναι και οι νέοι ναύτες, οι νεοφώτιστοι ιδιοκτήτες σκαφών, που μαθαίνουν τη γλώσσα και την ιστορία των σκαριών μας αλλά και τη θάλασσα με μεράκι, σεβασμό και υπομονή. Αυτοί εκπροσωπούν μια νέα ελπίδα. Μερικοί από αυτούς είναι ο καλλιτέχνης Γρέγος Ψυχογιός στην Πάρο, ο επιχειρηματίας Ειρηναίος Φιλιππίδης που στα χέρια του έχει αναβιώσει το ιστορικό τσερνικοπέραμα «Αγιοι Ανάργυροι», ο Πανομήτης Βενετσάνος με τον αδερφό του Αντώνη στη Δονούσα, εγγονοί Συριακού ξυλοναυπηγού, που έχουν στήσει έναν εντυπωσιακό μικρό ξύλινο στόλο και είναι και ο Δημήτρης Σταυρακόπουλος στη Σύρο, ένας συλλέκτης και αναπαλαιωτής, που με πείσμα και συνέπεια στην παράδοση, έχει έως στιγμής δώσει δεύτερη νιότη σε δύο πανέμορφα παλιά συριανά σκαριά, έναν βαρκαλά και ένα τρεχαντήρι από το ναυπηγείο του «Φουσκή».

Όσο για τους νέους ναυπηγούς,

αξίζει να αναφέρουμε τον Κωνσταντίνο Χωριανόπουλο, Σαμιώτη μάστορα που σκαρώνει νέα σκάφη και δίνει ζωή σε παλιά, στις εγκαταστάσεις της Patmos Marine στην Πάτομο. Μέσα στη νέα αυτή αισιοδοξία ήρθε πρόσφατα και μια είδηση από το υπουργείο Πολιτισμού που τονώνει κι άλλο την ελπίδα. Αυτή αφορά τη δημιουργία σχολών μαθητείας της ξυλοναυπηγικής μας τέχνης. Ο Κώστας Δαμιανίδης μας είπε: «Αυτό είναι κάτι που χρόνια παλεύουμε, και τώρα φαίνεται να μπαίνει σε τροχιά υλοποίησης. Η ανακοίνωση του ΥΠΠΟ έρχεται να δώσει την ελπίδα πως επιτέλους θα επέλθει η ηθική αποκατάσταση ενός επαγγέλματος που για χρόνια ήταν απαξιωμένο, και μιας τέχνης που είχε αφεθεί σε μαρasmus. Ένας από τους λόγους είναι ότι δεν διδάσκεται, γίνεται μόνο μέσα από τη διαδικασία της προσωπικής μαθητείας δίπλα σε κάποιον μάστορα, όπου ο μαθητευόμενος και υποαμειβεται αλλά και απασχολείται αποκλειστικά. Τα κίνητρα δηλαδή είναι ελάχιστα έως αρνητικά. Σκοπός μας είναι να υπάρξει μια θεσμοθετημένη μαθητεία που θα προσφέρει ένα πτυχίο το οποίο θα αναγνωρίζεται στην Ελλάδα και ίσως και στην Ευρώπη. Επίσης, να θεσμοθετηθεί ένα πλαίσιο εργασίας που θα προσφέρει αυτοπεποίθηση και αξιοπρέπεια σε κάθε νέο που θέλει να ακολουθήσει το επάγγελμα του ξυλοναυπηγού. Γιατί, ζήτηση υπάρχει – χέρια δεν υπάρχουν».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”
υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ υηλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 **“Έκ γυναικός”**
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλιδή στο

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Αισχύλου

Από όλα μου τα υπάρχοντα
ένα ελάχιστο να κράταγα
θα ήταν για μένα παραπάνω από αρκετό,
μόνο να είχα τη δύναμη να ξεριζώσω
απ' το παλάτι τη μανία
να σκοτώνουμε ο ένας τον άλλο.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2021
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ
Παρασκευή 16 Ιουλίου 2021
Σάββατο 17 Ιουλίου 2021
Τετάρτη 21 Ιουλίου 2021
Πέμπτη 22 Ιουλίου 2021 (με ελληνικούς υπέρπλους)
Παρασκευή 23 Ιουλίου 2021 (με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρπλους)

ΛΑΡΝΑΚΑ
Πατίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο
Τετάρτη 28 Ιουλίου 2021 (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας)

ΔΕΡΥΝΕΙΑ
Δημοτικό Αμφιθέατρο
Παρασκευή 30 Ιουλίου 2021

ΛΕΜΕΣΟΣ
Αρχαίο Θέατρο Κουρίου
Τετάρτη 4 Αυγούστου 2021
Πέμπτη 5 Αυγούστου 2021
Παρασκευή 6 Αυγούστου 2021 (με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρπλους)

Έναρξη παραστάσεων: 21:00 (προσέλευση: 20:15)
Τιμές Εισιτηρίων: €17 / €8

Μετάφραση: ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΦΡΙΝΤΖΗΛΑ
Σκηνοθεσία: ΛΕΑ ΜΑΛΕΝΗ
Σκηνικά: ΧΑΡΗΣ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗΣ
Κοστούμια: ΣΟΣΣ ΕΣΚΙΤΖΙΑΝ
Μουσική: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΖΑΒΡΟΣ
Χορογραφία-Κίνηση: ΦΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Σχεδιασμός φωτισμών: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ
Βοηθός σκηνοθέτης: ΕΛΕΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: ΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Παίζουν: ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΜΑΡΚΟΣ ΓΕΤΤΟΣ, ΘΑΝΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΝΝΑ ΠΑΓΚΙΩΤΗ, ΗΛΙΑΝΑ ΚΑΚΚΟΥΡΑ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΥΡΙΑΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΑΥΡΟΡΑ ΜΑΡΙΟΝ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΝΟΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ, ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΦΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΣ ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΣΙΔΕΡΑ, ΝΙΟΒΗ ΧΑΛΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΧΑΡΗΣ ΧΑΛΑΛΑΜΠΟΥΣ, ΜΑΡΙΛΙΑ ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

Συμμετέχουν: ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΑΝΑΓΙΩΤΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΥ, ΣΕΜΕΛΗ ΚΥΡΙΑΖΗ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΜΙΧΑΗΛ, ΦΡΟΣΩ ΣΑΒΒΙΔΟΥ, ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΣΑΚΚΙΣΤΟΣ, ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

50 ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΥΠΡΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

77 77 27 17
THOC.ORG.CY
ΘΟΚ/THOC
©th.o.c ΘTHOC

Οι περιπέτειες δύο πιονέρων στο «παρθένο» Φαρ Ουέστ

Η νέα ταινία της Κέλι Ράινχαρντ

First Cow ★★★½
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Κέλι Ράινχαρντ
Ερμηνείες: Τζον Μακγάρo, Οράιον Λι, Τόμπι Τζόουνς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μία από αυτές τις ταινίες που αποδεικνύουν πως πολλές φορές η απλότητα σε συνδυασμό με το ταξίδι σε έναν διαφορετικό κόσμο μπορεί να είναι η σπουδαιότερη κινηματογραφική αρετή έρχεται αυτή την εβδομάδα στις αίθουσες. Πρωταγωνιστές της, ένα ζευγάρι φίλων, οι οποίοι προσπαθούν να φτιάξουν τις ζωές τους στο «παρθένο» Ορεγκον του 19ου αιώνα. Ο ένας είναι ντροπαλός μάγειρας κι ο άλλος ένας καπάτσος Κινέζος μετανάστης: μαζί θα στήσουν μια μικρή επιχείρηση παραγωγής νόστιμων κέικ, με τη... μυστική συνταγή, ωστόσο, να βασίζεται στο γάλα της μοναδικής –και προφανώς ξένης– αγελάδας που υπάρχει στην περιοχή.

Η Κέλι Ράινχαρντ εξελίσσει αργόσυρτα και δίχως βιασύνες μια όμορφη ιστορία πιονέρων, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη λεπτομέρεια. Τα κοστούμια, τα σκηνικά και οι τοποθεσίες είναι τόσο πειστικά, ώστε αρκούν για να μεταφερθεί αβίαστα ο θεατής σε μια άλλη εποχή, εκεί όπου η ζωή κυριαρχούνταν από τη σκληρή απλότητα και τις διαθέσεις του ανέμου.

Οι δύο πρωταγωνιστές είναι κοινωνικοί ενός κόσμου που (κυριολεκτικά) γεννιέται εμπρός στα μάτια τους και είναι γεμάτος από

κάθε καρυδιάς καρύδι: τεχνίτες, κυνηγούς, Βρετανούς στρατιωτικούς που νοσταλγούν την πατρίδα, ντόπιους ιθαγενείς, μετανάστες, πότες –τέτοιοι είναι σχεδόν όλοι– και φυσικά μπόλικους τυχοδιώκτες που πασχίζουν με κάθε μέσο να πιάσουν την καλή. Μέσα σε αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον ανθεί μια όμορφη ανδρική φιλία ανάμεσα σε δύο περιθωριακούς τύπους, οι οποίοι αποφασίζουν να ενώσουν τις μοίρες τους για ένα καλύτερο αύριο.

Από εκεί και έπειτα, εδώ υπάρχουν αρκετοί συμβολισμοί και αναφορές στη σύγχρονη εποχή, τοποθετημένα έξυπνα και δίχως να μας βγάδουν από το κλίμα και τη γενικότερη ατμόσφαιρα ρεαλισμού της ταινίας. Από την άλλη, αξιοσημείωτο είναι και το οπτικοακουστικό κομμάτι: ελάχιστη μουσική, φυσικοί ήχοι που διακρίνονται μόνο από το φάλτσο παίξιμο ενός βιολιού, χρώματα μουντά, σοορτί με τη μόνιμη υγρασία του Ορεγκον.

Όλα αυτά θα μπορούσαν βέβαια να χαρακτηριστούν από μονότονα έως και βαρετά από τον λιγότερο υπομονετικό θεατή, τόσο με έναν σχεδόν μαγικό τρόπο η ταινία της Ράινχαρντ δεν κουράζει· αντιθέτως, στην κλιμάκωσή της διαθέτει σασπένς και προκαλεί γνήσιο ενδιαφέρον για τους χαρακτήρες της. Κάπου εδώ πρέπει να αναφερθούν και οι πολύ θετικές ερμηνείες των δύο πρωταγωνιστών, οι οποίοι μάλιστα πλαισιώνονται από γνωστά ονόματα, όπως ο σπουδαίος Βρετανός Τόμπι Τζόουνς και ο συμπατριώτης του Γιούνε Μπρέννερ.

Οι δύο πρωταγωνιστές είναι κοινωνικοί ενός κόσμου που γεννιέται εμπρός στα μάτια τους και είναι γεμάτος από κάθε καρυδιάς καρύδι. Μέσα σε αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον ανθεί μια όμορφη φιλία ανάμεσα σε δύο περιθωριακούς τύπους, οι οποίοι αποφασίζουν να ενώσουν τις μοίρες τους.

HOME CINEMA

Αμερικανικό «σχόλιο» για το αγαθό της δημόσιας υγείας

Επάνω, ο Ράιαν Εγκολντ πρωταγωνιστεί στη σειρά «New Amsterdam», που προβάλλεται από το Netflix. **Κάτω,** ο Στιβ Εβρετς στο φιλμ «Αναζητώντας τον Ερικ», που είναι διαθέσιμο στο Ertflix.

New Amsterdam
ΔΡΑΜΑ (2018)
Δημιουργός: Ντέιβιντ Σούλνερ
Ερμηνείες: Ράιαν Εγκολντ, Τζάνετ Μογκκόμερι, Φρίμα Αγκιμαν

Το υποείδος του ιατρικού δράματος έχει πολλούς πιστούς φαν, οι οποίοι εδώ θα βρουν μια εντονότερα κοινωνική που έχουν συνηθίσει. Το Netflix μας φέρνει ουσιαστικά μια επιτυχημένη σειρά τριών κύκλων του NBC, στην οποία πρωταγωνιστής είναι ο γιατρός Μαξ Γκούντγουιν (Ράιαν Εγκολντ), ο οποίος αναλαμβάνει τη διεύθυνση του New Amsterdam, του μεγαλύτερου δημόσιου νοσοκομείου της Νέα Υόρκης. Μπαίνοντας σαν οδοστρωτήρας ο Μαξ αποφασίζει να κάνει ριζικές αλλαγές προκειμένου να προσφέρει στους ασθενείς το αγαθό της δημόσιας υγείας, διατηρώντας ταυτόχρονα υψηλά ποιοτικά στάνταρ. Στο πλευρό του θα σταθεί μια ομάδα διευθυντών κλινικών με παρόμοιες ιδέες.

Όπως είπαμε, εδώ δεν θα βρει κανείς τα δακρύβρεχτα ρομάντζα και τις ατελείωτες κόντρες πάνω από τα χειρουργικά τραπέζια, που χαρακτηρίζουν πολλές παρόμοιες σει-

ρές του είδους. Αντιθέτως το δράμα προέρχεται από την προσπάθεια να επιτυχεθεί οικονομικά ένα δημόσιο νοσοκομείο, μέσα σε ένα περιβάλλον ανελέητου ανταγωνισμού με τον ιδιωτικό τομέα, τις προσωπικές ιστορίες των χαρακτήρων και φυσικά όλες τις παράξενες ιατρικές προκλήσεις με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι πρωταγωνιστές. Κι αν μερικοί από αυτούς είναι κάπως... ιδιόρρυθμοι, όπως για παράδειγμα ο διευθυντής της Ψυχιατρικής, τόσο το καλύτερο για το γενικότερο ενδιαφέρον του συνόλου.

«Αναζητώντας τον Ερικ» ★★★½
ΚΩΜΩΔΙΑ (2009)

Σκηνοθεσία: Κεν Λόουτς
Ερμηνείες: Στιβ Εβρετς, Ερικ Καντονά, Στ. Μπίσσιπ, Τζ. Κίρνς

Το σπουδαίο φιλμ του Κεν Λόουτς που άργησε πολύ να κυκλοφορήσει στη χώρα μας, έρχεται τώρα και στην πλατφόρμα του Ertflix για να μας συστήσει τον μύθο του Ερικ Καντονά... αλλιώς. Ο Ερικ Μπίσσιπ είναι ένας πεννηντάρης ταχυδρομικός υπάλληλος, διπλοχωρισμένος και φανα-

τικός οπαδός της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ. Όταν η ζωή του θα μπει σε άγρια κρίση, μπροστά του, σε μορφή οράματος, θα παρουσιαστεί το ποδοσφαιρικό είδωλο και συνονόματός του, Ερικ Καντονά, για να του δώσει μερικές... φιλικές συμβουλές. Ταυτόχρονα στην καθημερινότητα ξαναμπαίνει η πρώτη του αγάπη, ενώ οι δύο θετοί γιοι του προκαλούν ακόμα περισσότερα προβλήματα.

Ο Πολ Λάμπερτι, μόνιμος συνεργάτης του Λόουτς, υπογράφει ένα σενάριο το οποίο αναποκρίνεται με άνεση στον ρόλο του ηθοποιού. Είναι πραγματικά απολαυστικές οι κουβέντες του Ερικ με τους φίλους του στην παμπ ή στο σπίτι. Κολλήτοι μεταξύ τους από τις εποχές που πήγαιναν ανελλιπώς στο γήπεδο, ωρύνονται όλοι μαζί και το βρωμίστομο χιούμορ τους απλά δεν χάνεται. Το ίδιο και το ιδιόρρυθμο life coaching του Καντονά –από προπόνηση και παιδαγωγική μέχρι ερωτικά– με στιγμιότυπα μαγείας από την ποδοσφαιρική καριέρα του Γάλλου να παρεμβάλλονται σαν μικρά «δωράκια» στον θεατή.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα
τζι αρώματα, VI - (Ε)
11.00 Κάποτε το '80 - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε)
12.30 Η ζωή μας
ένα τραγούδι - (Ε)
13.55 1974, Πέμπτη
25 Ιουλίου - (Ε)
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Αμυνέσθαι
περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.15 Αποτυπώματα - (Ε)
16.15 Σε προσκυνών
γλώσσα - (Ε)
Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία - (Ε)
17.30 Χρονογράφημα - (Ε)
17.55 1974, Πέμπτη
25 Ιουλίου - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.15 Αφανεϊς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 1974, Πέμπτη
25 Ιουλίου - (Ε)
21.10 Παραδοσιακή
βραδιά - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
22.55 1974, Πέμπτη
25 Ιουλίου - (Ε)
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.15 Χρονογράφημα - (Ε)
23.45 Αποτυπώματα - (Ε)
00.45 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

17.30 Πόλο, ΗΠΑ -ΙΑΠΩΝΙΑ
04.30 Τόκιο 2020 - Κολύμβηση
06.00 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα
RSX γυναικών
07.00 Τόκιο 2020 - Ποδηλασία
σε δρόμο γυναικών
07.15 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα
Laser γυναικών
08.15 Κοίτα με στα μάτια
08.30 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα
Laser ανδρών
09.30 Κοίτα με στα μάτια
09.45 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα
RSX γυναικών
10.30 Τόκιο 2020 - 10 μέτρα
Αεροβόλο πιστόλι
11.15 Τόκιο 2020 - Ποδηλασία
σε δρόμο γυναικών
11.45 Κοίτα με στα μάτια
12.00 Τόκιο 2020 - Ξιφασκία
γυναικών
13.00 Τόκιο 2020 - Κολύμβηση
15.30 Τόκιο 2020 - Κωπηλασία
17.30 ΗΠΑ -ΙΑΠΩΝΙΑ
18.45 Αθλητικό Ρετρό - (Ε)
19.30 Γυναικία
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
21.05 Τόκιο 2020 - Πόλο
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ-
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ
22.30 Τόκιο 2020 - (Ε)
Αγωνίσματα της ημέρας.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

14.30 Hard Ball
07.00 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Δραματική σειρά.
08.45 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.00 60' Ελλάδα - (Ε)
11.15 Παραμύθι αλλιώς - (Ε)
Κυπριακή σειρά.
12.00 TET-A-TET
στον ALPHA - (Ε)
Talk show, με τον
Τάσο Τρύφωνος.
13.00 Οικονομικές
ιστορίες - (Ε)
13.45 The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
14.30 Hard Ball
Περιπέτεια, με τους
Κιάου Ριβς,
Ντάνιαν Λέιν, κ.ά.
16.00 Το σόι σου - (Ε)
17.25 Η φαμίλια - (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.10 Η φαμίλια - (Συνέχεια)
18.50 Κωμική περιπέτεια,
με τους Στιβ Μάρτιν,
Ζιαν Ρενό, κ.ά.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Three men and a baby
Κωμωδία, με τους
Τομ Σέλεκ, Στιβ
Γκούτενμπεργκ, κ.ά.
23.00 Parked
Ντραμεντί, με τους
Κολμ Μίνι,
Κόλιν Μόργκαν, κ.ά.
00.15 10η εντολή - (Ε)
Ελληνική σειρά.
01.45 World Party - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 The Pink Panther 2
06.30 Κος και Κα Πελας - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Γειτονίες στο πιάτο - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος ενυπώ
Με τον Νίκο
Χατζηκυλλοδού
14.15 Το καφέ της Χαράς - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
16.20 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Αισθηματική σειρά.
17.10 Ταξί
τηλεπαιχνίδι, με τον
Αλέξανδρο Τσουβέλα.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ο ροζ πάνθηρας 2
(The Pink Panther 2)
Κωμική περιπέτεια,
με τους Στιβ Μάρτιν,
Ζιαν Ρενό, κ.ά.
23.00 Football Stories - (Ε)
00.00 Ρόκι 4 - (Ε)
(Rocky IV). Δραματική
περιπέτεια, με τους
Σιλβέστερ Στάλνερ,
Ντολφ Λούντγκρεν, κ.ά.
01.40 Η εκδρομή - (Ε)
Ελληνική δραματική
σειρά.
02.30 Τα μαχαίρώματα - (Ε)
Κωμική σειρά.,
03.20 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.20 Coupling - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.10 Cook beef
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
09.45 Χαρούμενος
ταξιδιώτης - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
10.45 Green Kitchen
by Madame Ginger
Εκπομπή μαγειρικής.
11.45 Fairs Attack - (Ε)
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Γλυκές αληθινές
Εκπομπή
Ζαχαροπλαστικής
με τον Στέλιο Παρλιάρου.
16.00 Shopping Star - (Ε)
Παιχνίδι μόδας,
με τη Βίκυ Καγιά.
17.00 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Cook Beef
Ψυχαγωγική εκπομπή
μαγειρικής.
19.10 Μια του κλέφτη - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 FAKATEtous - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
22.15 Ένοχο αίμα
(Blood work). Θρίλερ,
με τους Κλιντ Ίστονιτς,
Τζέφι Ντάνιελς, κ.ά.
00.00 Κάλιο αργά
παρά αργότερα
(Something's Gotta Give)
Ρομαντική κωμωδία,
με τους Τζακ Νίκολσον,
Νταϊν Κίτον, κ.ά.
01.45 Μπάσο αγάπη μου - (Ε)
Ελληνική σειρά.
03.00 Εικόνες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

22.15 Seeking Justice
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Dot.
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Ώρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
11.40 Στην υγειά μας
ρε παιδιά - (Ε)
14.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.30 Στο πάρα πέντε - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.30 Επτά θανάσιμες
πεθερές - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Επτά θανάσιμες
πεθερές - (Συνέχεια)
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.20 Είσοι το ταίρι μου
Κωμική σειρά.,
22.15 Δικαίωση
(Seeking Justice)
Θρίλερ δράσης,
με τους Νίκολας Κέιτζ,
Τζέινουαρι Τζόουνς.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε)
01.20 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
02.50 Μόνο μια φορά - (Ε)
03.40 The cooking - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με τον Αλέξανδρο
Παπανδρέου.
04.20 Super makeover - (Ε)
05.20 Λάθος κέρδιες - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Λάθος στον έρωτα
09.25 Περιπέτεια στην άγρια
φύση 2
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ο μπαμπάς μου
ο Τέντι Μπίο
15.20 Οι μνηστήρες
της Πηνελόπης
19.10 Μια φορά
κι ένα τραγούδι
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ο πεζοναύτης
01.00 Οι κληρονόμοι

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.10 Σούπερ Ντοματούλης
08.50 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.15 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 **Διεθνείς Ειδήσεις**
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασπμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 **Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων**
16.45 Έξιπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

01.45 Life at these speeds
06.00 8 1/2 (Otto E Mezzo)
08.30 Cobb
10.45 Seized
12.30 Kickboxer: Vengeance
14.15 The Biggest Little Farm
16.00 You're Ugly Too
17.35 A Kid Like Jake
19.15 The Warden
21.00 Unhinged
23.00 Project Blue Book, II
00.00 Venise N'est Pas En Italie
01.45 Life At These Speeds
03.30 Sin Fin - (Not The End)
GREEK CINEMA
15.25 Η θεία απ' το Σικάγο
06.00 Η κυρά μας, η μαμμή
07.20 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
08.55 Δις διευθυντής
10.40 Η Ρένα είναι "Οφ-Σίντιν"
12.10 Διακοπές στο Βιετνάμ
13.40 Ο μεθυστακας
15.25 Η θεία απ' το Σικάγο
16.40 Χαμένη ευτυχία
18.10 Το κοροϊδάκι της
πριγκιπέσσας
20.00 Η κυρά μας, η μαμμή
21.20 Η γυναίκα μου τρελάθηκε
22.55 Μην είδατε τον Παναή
00.20 Θανάσης ο πιο
γρήγορος τρελός
01.50 Η ωραία των Αθηνών
03.15 Ευτυχώς χωρίς δουλειά

White Sands National Park, 1964. Coleccion Center for Creative Photography (CCP), University of Arizona, Texas.

Park Avenue, New York, 1959. Private Collection, San Francisco.

New York City, 1969. Collection of Fundacion MAPFRE, Madrid.

Central Park Zoo, New York City, 1967. Collection of Fundacion MAPFRE, Madrid.

Ο φωτογράφος της Αμερικής των ανθρώπων και των πόλεων

Η έκθεση για τον Γκάρι Ουίνογκραντ

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Η πρώτη από τις τρεις συζήτους του είπε σε μια συνέντευξη της: «Ο γάμος με τον Γκάρι ήταν σαν να παντρεύτηκα έναν φωτογραφικό φακό». Περίπου το ίδιο ισχυρίζονταν οι φίλοι, οι συνεργάτες και οι μαθητές του, περιγράφοντας τον Ουίνογκραντ ως «μια σχεδόν εμμονική μηχανή που τραβάει φωτογραφίες». Το 1978, ο Αμερικανός φωτογράφος, επιμελητής και ιστορικός τέχνης Τζον Τζαρκόφσκι, μια από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες στον χώρο της φωτογραφίας και επί πολλά χρόνια διευθυντής του τμήματος φωτογραφίας στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (MoMA) της Νέας Υόρκης, χαρακτήρισε τον Γκάρι Ουίνογκραντ (Garry Winogrand, 1928-1984) τον «σημαντικότερο φωτογράφο της γενιάς του». Υπάρχουν κι άλλες πολλές αποτιμήσεις του έργου του, επειδή οι φωτογραφίες του εξακολουθούν να βρίσκονται στο επίκεντρο σκέψεων και αναλύσεων. Οι κριτικοί συμφωνούν πως η δουλειά του κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970 διαμόρφωσε το ήθος, το ύφος και την αισθητική της φωτογραφίας δρόμου (street photography) και ήταν καθοριστική στην ανανέωση της φωτογραφίας τεκμηρίωσης (documentary photography). Ο ίδιος μιλούσε κυρίως με τις εικόνες του, υλικό συγκεντρωμένο επί χρόνια στο πεδίο – αρχικά στη Νέα Υόρκη και αργότερα ταξιδεύοντας στις ΗΠΑ – ως ανεξάρτητος φωτορεπόρτερ. Ο τρόπος που κατέγραφε με τον φακό του τη μεταπολεμική Αμερική είναι μονα-

δικός. Αποδίδει ως οξυδερκής παρατηρητής τις αντιφάσεις μιας χώρας που βγήκε νικήτρια από τον πόλεμο, απολάμβανε μια πρωτόγνωρη ελευθερία, ωστόσο ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της ζούσε με την αγωνία της ανατροπής και τον φόβο των πυρηνικών όπλων, της χειραφέτησης των έγχρωμων, της νεανικής ελευθεριότητας.

Μετά την πρώτη του ατομική έκθεση το 1960 στην Image Gallery της Νέας Υόρκης, ο Ουίνογκραντ άρχισε να χρησιμοποιεί διαφορετικές τεχνικές και μέσα – ευρυγώνιο φακό, «στραβά» κάδρα – για να συλλάβει και να εκφράσει την ενέργεια και τη ζωντάνια των δρόμων της πόλης, που υπήρξαν για χρόνια το κατεξοχήν θέμα του. Μακριά από συναισθηματικότητα, επεδίωκε την αυθεντικότητα και την ειλικρίνεια, τόσο στη ζωή του όσο και στο έργο του. Οι φωτογραφίες του προκαλούν στον θεατή ένα ξάφνιασμα, τον κάνουν να αναρωτιέται τι λέει πραγματικά η εικόνα. Είναι σαν ο καλλιτέχνης να θέτει επίσης στον εαυτό του τις ίδιες ερωτήσεις και δεν παίρνει πάντα μια απάντηση, γιατί στην πραγματικότητα ενδιαφέρεται περισσότερο για τον τρόπο με τον οποίο οι εικόνες μεταφέρουν τον κόσμο παρά για όσα λένε γι' αυτόν. Παρότι συχνά τον ρωτούσαν, ο Ουίνογκραντ δεν έδινε ποτέ εξηγήσεις για έργο του. Κάποτε που ρωτήθηκε γιατί φωτογραφίζει, απάντησε: «Φωτογραφίζω για να ανακαλύψω πώς μοιάζει κάτι όταν έχει μετατραπεί σε φωτογραφία», και έτσι ξεκοψε μια και καλή κάθε ανάλυση περί καλλιτεχνικής αφήγησης ή συμβολικής φύσης της φωτογραφικής εικόνας.

Η φωτογραφική έκθεση «Garry Winogrand», που διοργανώνει το κέντρο φωτογραφίας KBr Fundacion MAPFRE στη Βαρκελώνη (έως τις 5 Σεπτεμβρίου), τιμά τον σημαντικό φωτογράφο παρουσιάζοντας το πλούσιο ασπρόμαυρο έργο του, αλλά και μια επιλογή 80 διαφανειών που έκανε ο ίδιος το 1967 και παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στην έκθεση-ορόσημο «New Documents» στο MoMA της Νέας Υόρκης.

Central Park Zoo, New York City, 1963. Private Collection, Spain.

Centennial Ball, Metropolitan Museum of Art, New York, 1969.

Metropolitan Opera, New York, 1952. Collection of San Francisco Museum of Modern Art, San Francisco (California).

A woman with long, wavy blonde hair is sitting on the edge of a swimming pool. She is wearing a one-piece swimsuit with a vibrant, multi-colored geometric pattern. She is looking back over her shoulder towards the camera. The background shows a lush green garden and a wooden fence.

mst

01/08

ME THN & H KAOHMEPINH

FEEL
THE
HEAT